

EL SALVADOR ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER.....	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	11
5. TÜRKİYE İLE TİCARET	12
EKLER:.....	15

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	El Salvador Cumhuriyeti
Nüfus	6,52 milyon (2021, IMF)
Dil	İspanyolca (Resmi Dil), Nahua
Yüzölçümü	21.040 km ²
Başkent	San Salvador
Başlıca Şehirleri	Santa Ana, San Miguel
Yönetim Şekli	Başkanlık Sistemi
Devlet Başkanı	Nayib BUKELE
Para Birimi	Salvador Kolonu (SVC), ABD Doları

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: BCIE, CACM, CD, CELAC, FAO, G-11, G-77, IADB, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (ulusal komiteler), ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCs, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, LAES, LAIA (gözlemci), MIGA, MINURSO, MINUSTAH, NAM (gözlemci), OAS, OPANAL, OPCW, Pasifik İttifakı (gözlemci), PCA, Petrocaribe, SICA, UN, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNIFIL, Union Latina, UNISFA, UNMISS, UNOCI, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Orta Amerika'nın en küçük ülkesi olan El Salvador kuzey ve doğusunda Honduras, batısında ise Guatemala ile komşudur. Pasifik okyanusunda 307 km sahil şeridi bulunan ülke bulunduğu bölgede Karayip Denizi'ne kıyısı olmayan tek ülkedir. Canlı sismik aktivite sebebiyle yanardağlar diyarıolarak bilinen ülke, dar sahil şeridi ve ortasında yüksek düzlükleri ile dağlık bir araziye sahiptir. Ülkenin batısında bulunan Santa Ana ve doğusunda bulunan San Miguel yanardağları aktiftir.

Ülke yağışlı ve kuru mevsimleri olan tropikal bir iklime sahiptir. Yıl boyunca genellikle 15-30 derece aralığında seyreden sıcaklık değerleri mevsimsel olarak çok fark etmemekle birlikte daha çok yüksekliğe bağlı olarak değişir. Pasifik kıyıları genellikle sıcaktır. Orta plato ve dağlık bölgelerde ılıman bir iklim bulunmaktadır. Mayıs-Ekim arası yağışlı dönemdir. Kasım-Nisan arasında yaz mevsimi hakimdir. Bu dönemde çok yüksek bölgeler dışında kalan yerlerde sıcak ve kuru bir hava hüküm sürer.

Siyasi ve İdari Yapı

El Salvador uzun yıllar askeri yönetimle idare edilmiştir. 1980'de başlayan iç savaş sonrası Birleşmiş Milletler'in desteğiyle 1992'de imzalanan bir Barış Anlaşması ile demokratik yönetime geçmiş ve 1994'te ilk çok partili seçimini gerçekleştirmiştir.

El Salvador, Başkanlık sistemiyle yönetilen bir anayasal demokrasidir. Yürütme organının başı Devlet Başkanıdır. Başkan ve Başkan Yardımcısı aynı pusulada olmak üzere beş yıllık süreyle seçilmektedir. Devlet Başkanı oyların salt çoğunluğunu almadığı takdirde ikinci tur seçimlere gidilmektedir. Yasama organı üç yıllık süreyle seçilen 84 üyeden oluşan tek kamaralı Ulusal Meclis'tir.

3 Şubat 2019'da yapılan Başkanlık seçimlerini Nayib Bukele kazanmış ve 1 Haziran 2019 tarihinde göreve başlamıştır.

Nüfus ve İstihdam

IMF verilerine göre 2021 yılı itibarı ile ülke nüfusu 6,52 milyondur. Ülke, nüfus büyüklüğü bakımından dünyada 103. sıradadır. El Salvador nüfusunun 2026 yılında 7 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir.

Genç nüfusun ağırlıklı olduğu demografik bir profile sahip olan ülkede yaş ortalaması 27,6'dır. Nüfusun %27,13'ü 0-14 yaş, % 64,58'i 15-64 yaş aralığında olup, % 8,29'u 65 yaş üzerindedir. Ortalama yaşam süresi 73,1'dir. Nüfus artış hızı % 0,51'dir.

Nüfusun % 88'i Hristiyan Katolik'tir. Ülkedeki en önemli etnik grup Mestizo olarak adlandırılan melezlerdir. Nüfusun % 86'3'ü Mestizo olup, % 12'7'si beyaz, % 0,2'si Amerindyan (yerliler), % 0,1'i siyahlardan oluşmaktadır. Nüfusun geri kalan % 0,7'lik bölümü diğer etnik gruplara mensuptur.

1,1 milyon nüfusu ile başkent San Salvador ülkenin en büyük kentidir.

Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2020 yılında %10 olacağı ve El Salvador'un işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 31. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

Nüfusun % 16,28'i tarım, % 22,13'ü sanayi, % 61,59'u hizmet sektöründe istihdam edilmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

El Salvador'un kıyı düzlükleri ve yüksek volkanik arazilerden oluşan coğrafyası üzerinde birçok alan zirai faaliyetler için uygundur. Ülkede en iyi tarım arazileri şeker ve kahve üretimi için kullanılmaktadır. El Salvador aynı zamanda Latin Amerika'daki en yüksek yağış oranına sahip ülkelerden biridir. Ancak ormanların tahrip edilmesi ve erozyon gibi çevre sorunları ciddi düzeydedir. Erozyon sebebiyle biriken maddelerin barajları doldurması ülkenin hidroelektrik santrallerinin üretim kapasitesini de olumsuz etkilemektedir. Tatlı su kaynakları çok olmakla birlikte ırmakların çoğunda sinai ve organik atıklar sebebiyle kirlilik yüksektir. Bu durum kaynakların birçoğunun içme suyu amaçlı kullanılmasına engel olmaktadır.

Ülkede çeşitli maden rezervleri olduğu düşünüldüğü halde, bunları tespit etmek için gereken yatırım yapılmamıştır. Ülkenin başlıca madenleri altın, alçıtaşı, deniz tuzu ve kireçtaşıdır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2019	2020	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	27,02	24,61	26,28	27,47	28,58	29,63	30,6
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	2,4	-8,6	4,2	2,8	2,5	2,3	2,1
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	4 187	3 794	4 031	4 194	4 341	4 478	4 602
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,1	0,2	1,1	1,4	1,2	1,1	1,0
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-2,1	-1,5	-4,1	-3,4	-4,	-4,2	-4,5
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	19,1	17,2	18,6	19,1	19,6	20,	20,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	6,7	9,	9,5	8,2	7,5	7,	7,
Nüfus (milyon)	6,45	6,49	6,52	6,55	6,58	6,62	6,65

*: Tahmin

Kaynak: IMF

Orta Amerika'nın yüzölçümü bakımından en küçük ülkesi olan El Salvador, bölgenin 4. büyük ekonomisidir. Gıda işleme, petrol, kimya, gübre, tekstil, mobilya, hafif metaller sanayii gelişmiş olan El Salvador'un başlıca tarım ürünleri ise; kahve, şeker, mısır, pirinç, fasulye, yağlı tohumlar, pamuk ve sorgumdur. Ülkenin ekonomik olarak aktif nüfusunun beşte biri ABD'de yaşamaktadır. Dolayısıyla, yurt dışında çalışan işçi gelirleri ülkenin en önemli döviz (ve özel tüketim harcamaları) kaynağıdır.

2001 yılında uygulanmaya başlayan dolarizasyon politikası nedeniyle El Salvador Merkez Bankası'nın para politikaları üzerindeki etkisi oldukça sınırlıdır.

El Salvador, 2021 yılı itibarı ile 195 ülke arasında dünyanın 102. büyük ekonomisidir. 2021 yılında cari fiyatlara göre 26,3 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın, 2022 yılında 27,5 milyar dolar olması beklenmektedir.

Dünya Bankası 2019 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'sı içinde tarım sektörünün payı % 5, sanayinin % 26 ve hizmetler sektörünün % 60'tır.

El Salvador, 2021 yılında 4.031 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 114. sırada yer almaktadır.

2020 yılında Covid-19 pandemisi nedeniyle alınan önlemler ve uluslararası ticaretin kesintiye uğraması nedeniyle ekonomi 2020 yılında % 8,6 oranında küçülmüştür. 2021 yılında ekonomide yeniden toparlanma etkisi ile birlikte % 4,2 oranında büyüme beklenmektedir.

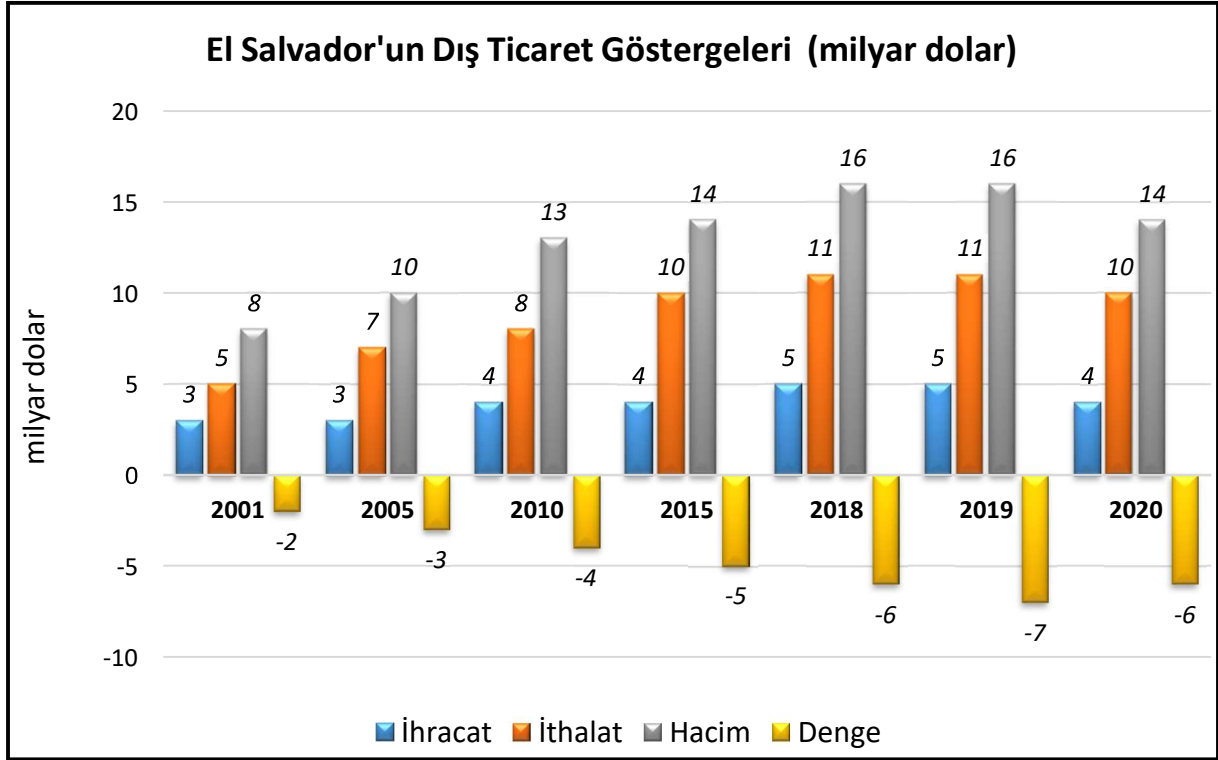
2021 yılında % 1,1 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2022 yılında % 1,4 olacağı tahmin edilmektedir.

El Salvador, Guatemala, Honduras, Nikaragua ve Kosta Rika ile birlikte Orta Amerika Ortak Pazarına üyedir. El Salvador'un ABD, Meksika, Panama, Ekvador, Kolombiya, Güney Kore, Küba, Şili, Dominik Cumhuriyeti, Tayvan ile Serbest Ticaret Anlaşmaları bulunmaktadır. Orta Amerika ülkelerinin 2012 yılında AB ile imzaladığı kapsamlı Ortaklık Anlaşmasına El Salvador da taraftır.

İnsani gelişmişlik endeksine göre dünyada 189 ülke arasında El Salvador 124. sıradadır. Ekonomik serbestlik endeksine göre El Salvador, dünyada 178 ülke arasında 94. sıradadır. Küresel rekabetçilik açısından dünyadaki 141 ülke arasında El Salvador 103. sıradadır. Dünya Bankası 2019 yılı İş Yapma Kolaylığı Raporuna göre iş yapma kolaylığı açısından El Salvador, dünyada 190 ülke arasında 91. sıradadır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Kaynak: Trademap

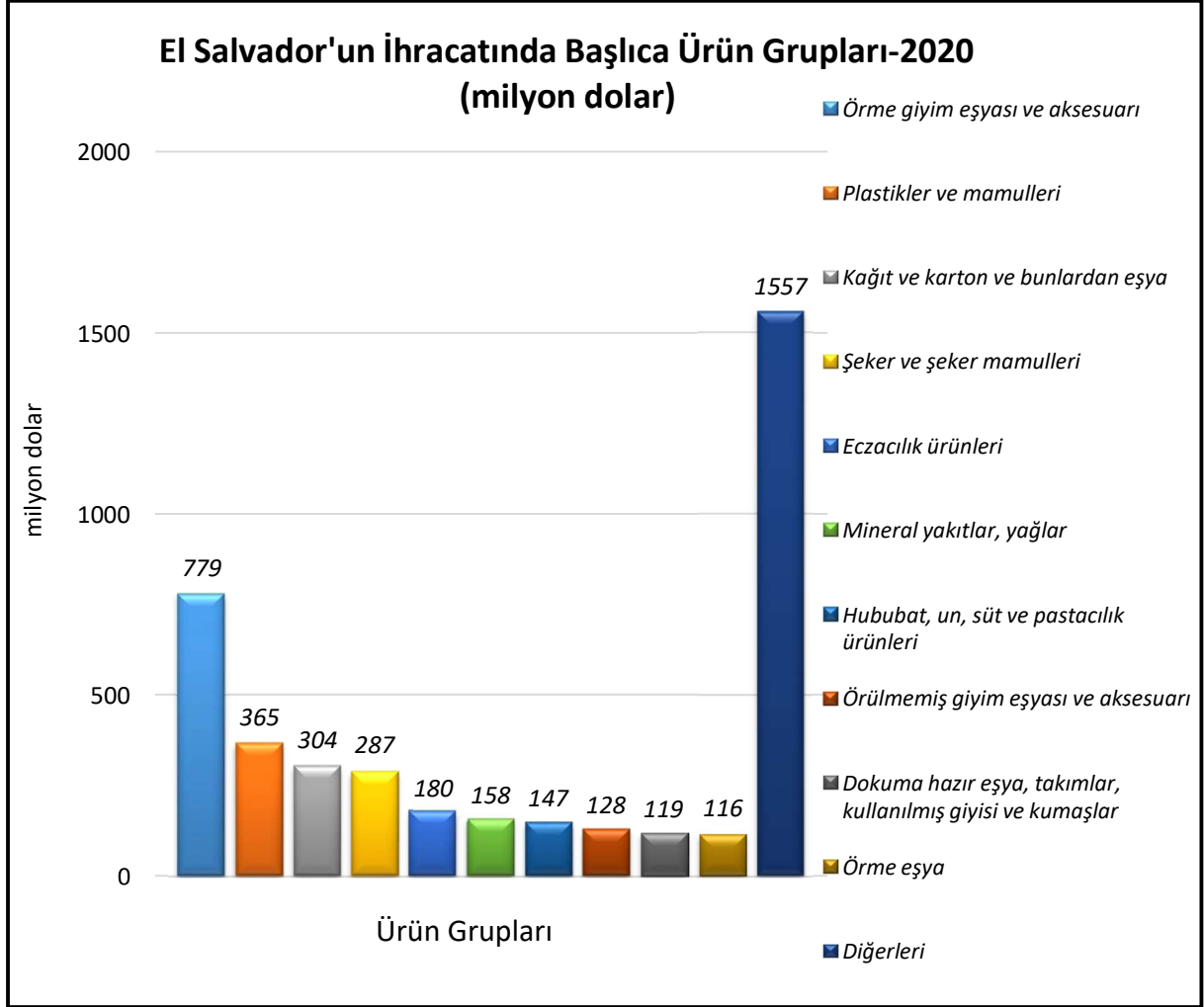
Ülke ihracatı genel olarak katma değeri düşük, tekstil gibi emek-yoğun sektörler ve tarım ürünlerinden oluşmaktadır. 2020 yılında ülkenin dünyaya ihracatı % 13,3, dünyadan ithalatı ise % 11 daralmıştır.

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürün grupları sırasıyla örme giyim eşyası ve aksesuarı, plastikler ve mamulleri, kağıt ve karton ve bunlardan eşya, şeker ve şeker mamulleri, eczacılık ürünleri, mineral yakıtlar, yağlar, hububat, un ve pastacılık ürünleri, örülmemişgiyim eşyası ve aksesuarı, dokuma hazır eşya, takımlar, kullanılmış giysi ve kumaşlar, örme eşyadır.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürün grupları sırasıyla mineral yakıtlar, yağlar, elektrikli makina ve cihazlar, makineler, mekanik cihazlar ve aletler, plastikler ve mamulleri, motorlu kara taşıtları, eczacılık ürünleri, kahve, çay, maya, sos, mama vb. ürünler, demir ve çelik, süt ürünleri, yumurtalar, tabii bal, hububattır.

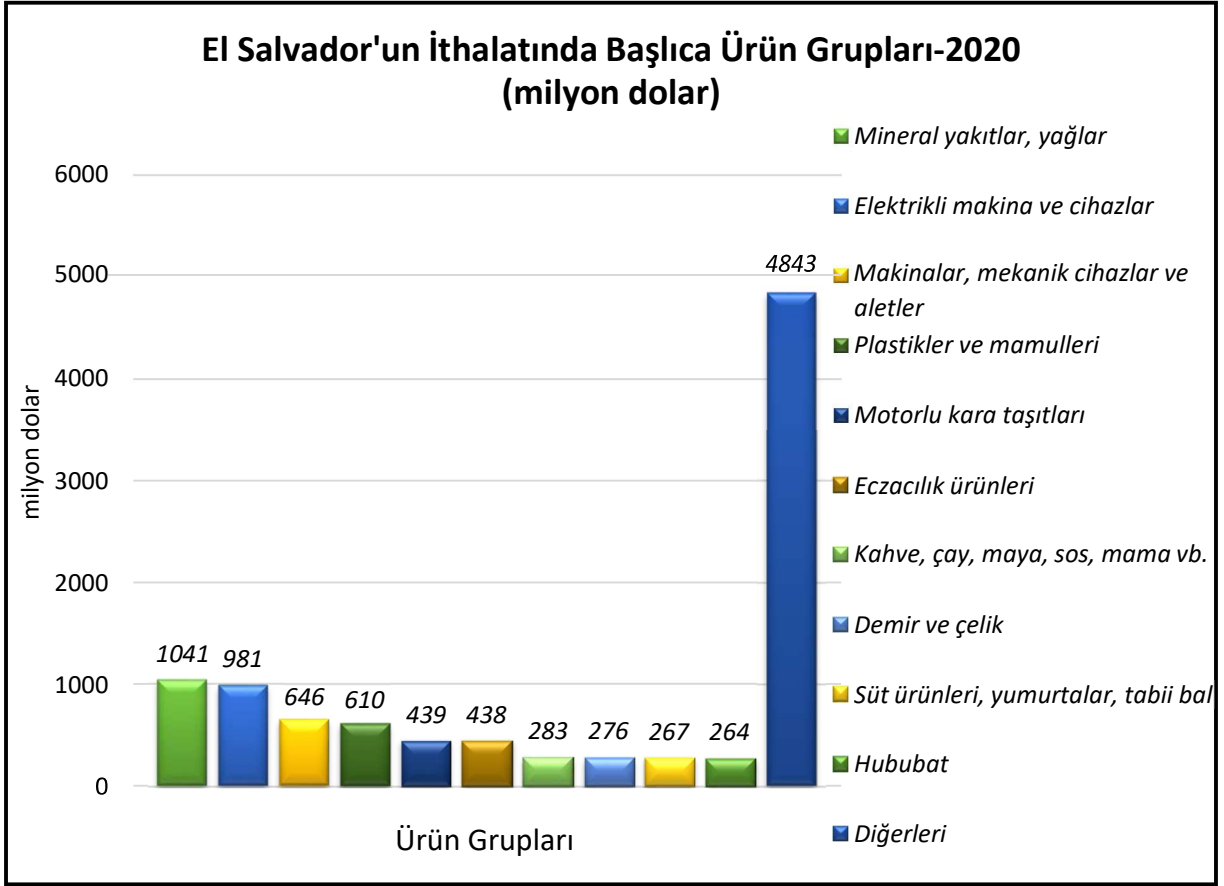
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

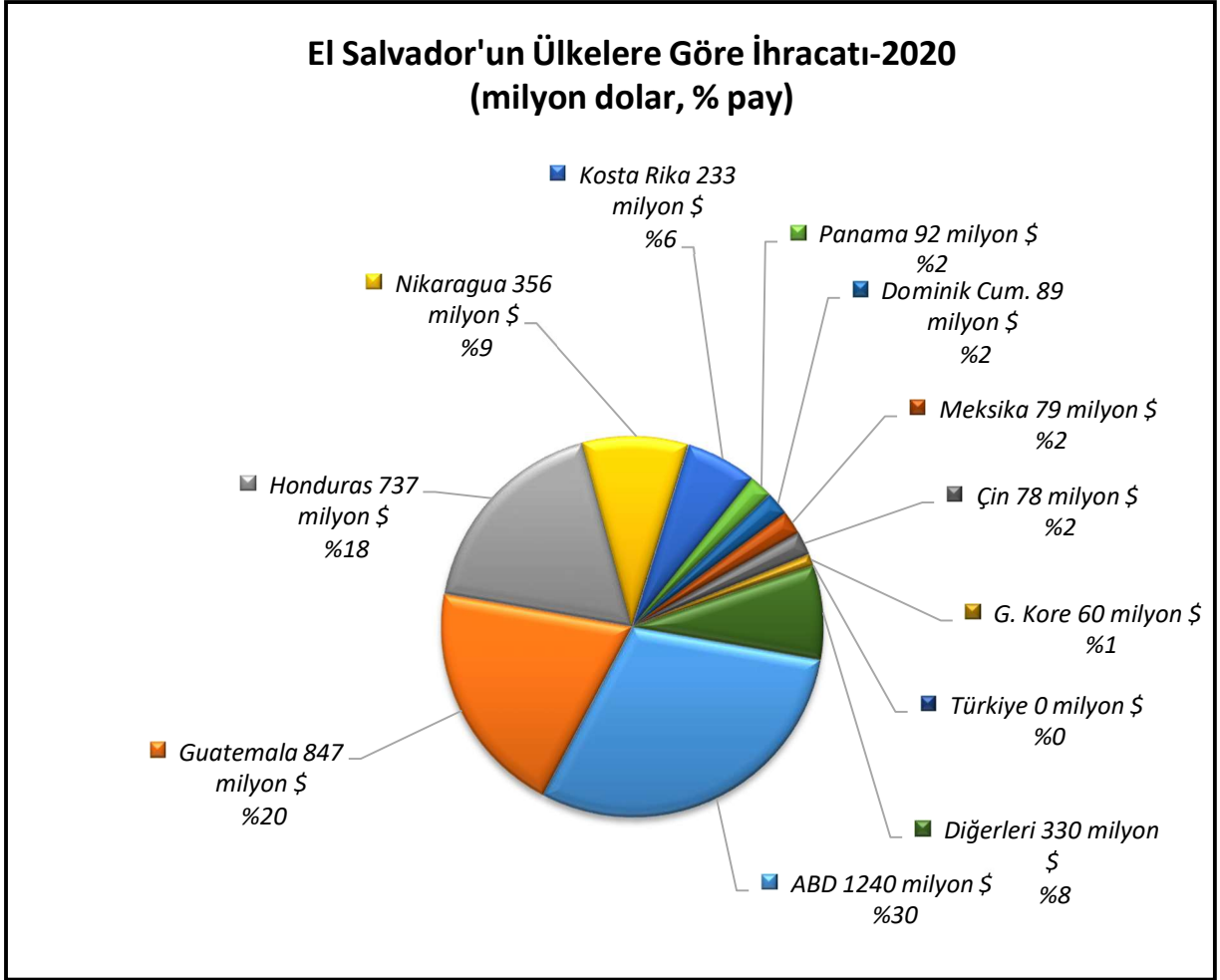
İthalat

Kaynak: Trademap

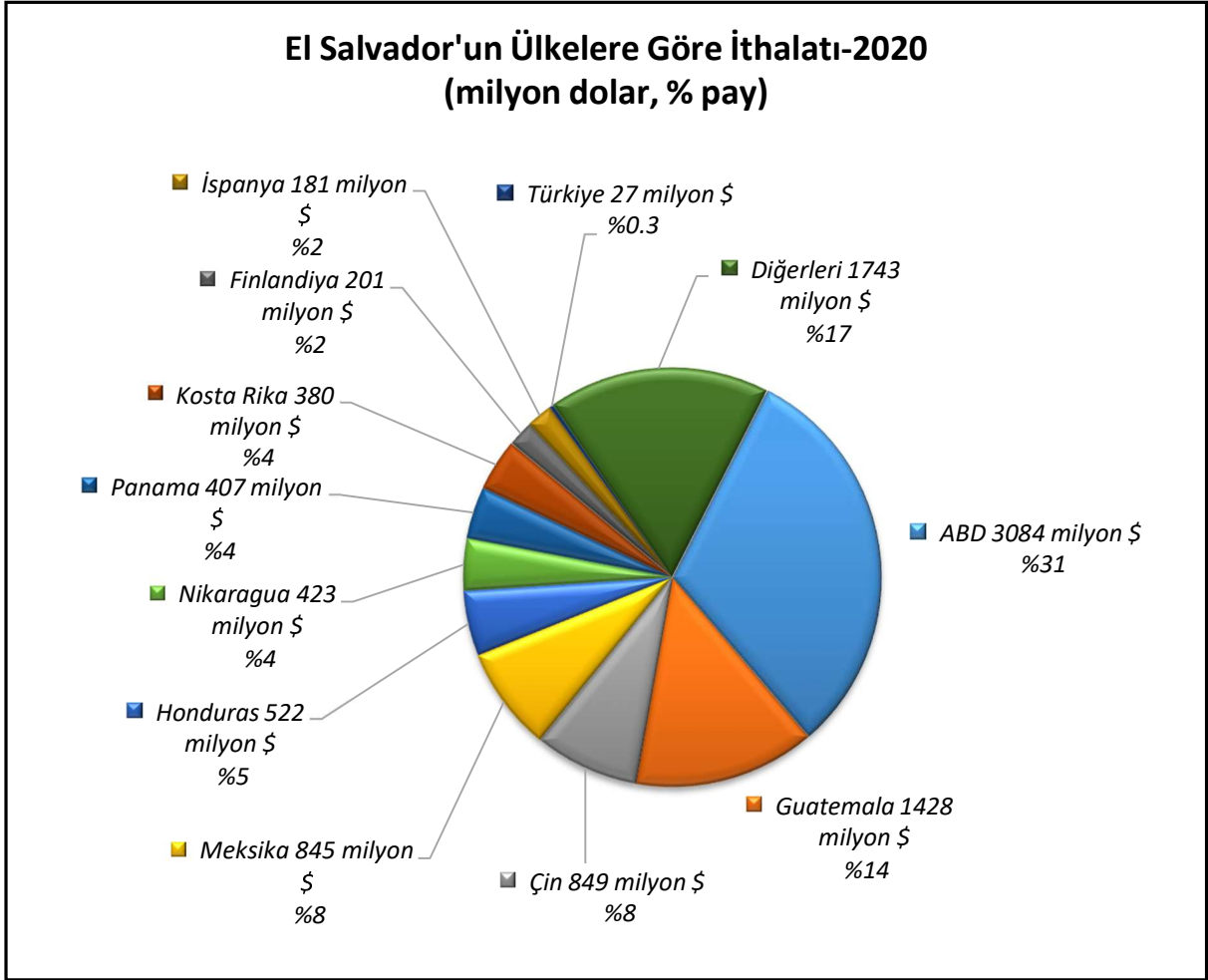
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

İthalat

Kaynak: Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

2019 yılı itibarıyla ÷lkeye giren doğrudan yabancı yatırım stoku 10,11 milyar dolardır. 2019 yılında ÷lkeye doğrudan yabancı yatırım akışı 662 milyon dolardır.

÷lkede jeotermal enerji kaynaklarının kullanımı, uluslararası havalimanının geliştirilmesi ve yeni karayollarının inşası gibi altyapı çalışmalarının yanı sıra sanayi ve turizm alanlarında yabancı yatırıma ihtiyaç duyulmaktadır.

Altyapı ve insan kaynakları eksikliği ile güvenlik sorunları yatırım ortamındaki başlıca sorunları teşkil etmektedir.

İhracatı ve Yatırımı Geliştirme Kurumu'nun (PROESA-www.proesa.gob.sv) web sitesinde ÷lkedeki yatırım ve ticaret ortamına ilişkin bilgiler mevcuttur.

Serbest Bölgeler

El Salvador'da 16 adet serbest bölge ve bu bölgelerde çoğunluğu tekstil, çağrı merkezi, iş hizmetleri, gıda işleme, tarım, elektronik ve metalurji alanlarında faaliyet gösteren işletmeler bulunmaktadır.

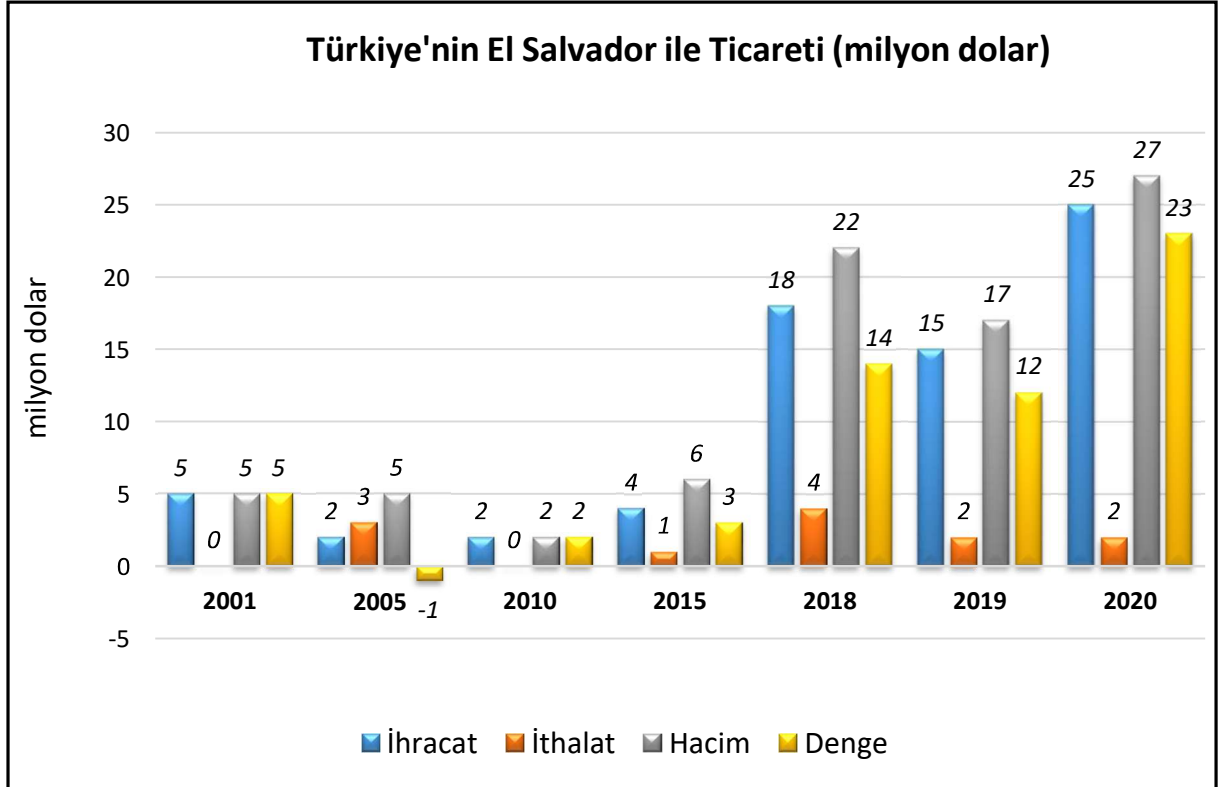
÷lkedeki serbest bölgeler gümrük vergisi ve iç vergilerden muafiyet avantajları bulunmaktadır. ÷lkedeki serbest bölgeler hakkında ayrıntılı bilgiye PROESA web sitesinden erişilebilmektedir.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

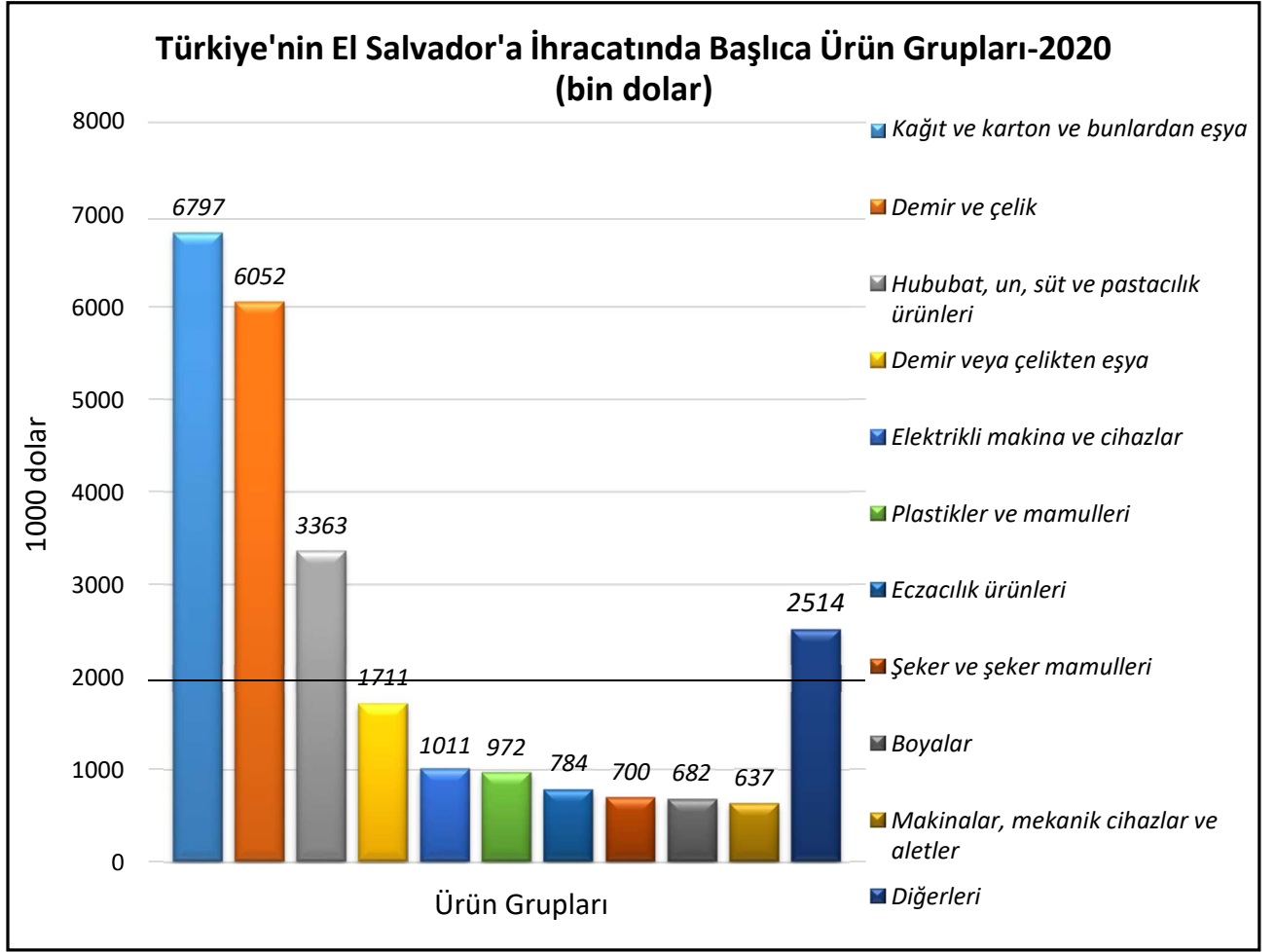
Türkiye'nin El Salvador ile ticaretinde 2006 yılından bu yana fazla söz konusudur. Ülkeye ihracatımız 2020 yılında bir önceki yıla göre % 70,7 artarak 25 milyon dolar olmuştur. Ülkeden ithalatımız ise aynı dönemde bir önceki yıla göre % 18,3 daralarak 2 milyon dolar olmuştur.

Türkiye-El Salvador Dış Ticareti

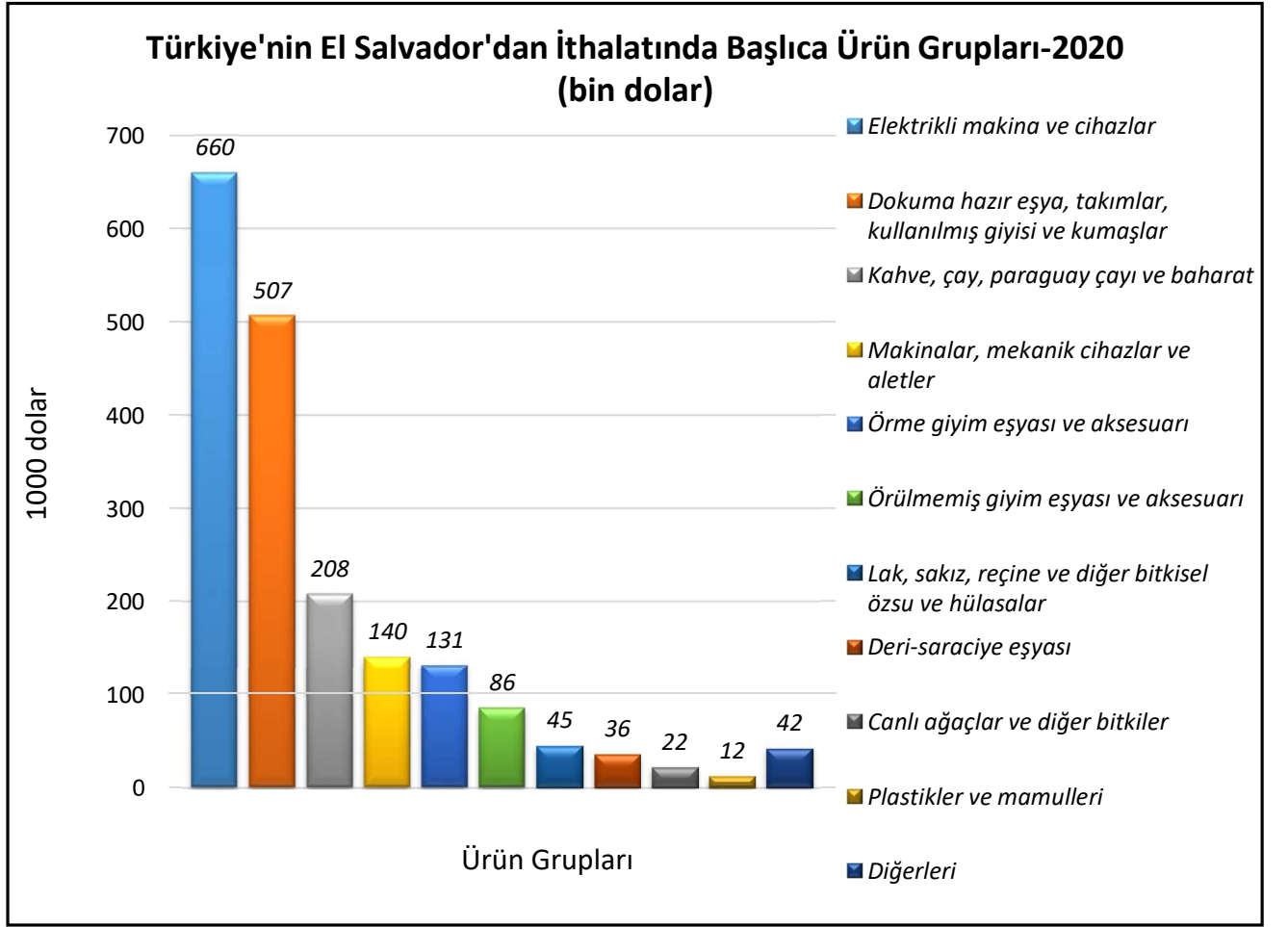
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin El Salvador'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin El Salvador'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:***EK-1: El Salvador'un İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			4 642 690	4 777 618	4 141 009	100,0	-13,3
1.	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	313 221	302 713	217 658	5,3	-28,1
2.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	178 296	193 453	215 938	5,2	11,6
3.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	193 490	202 906	199 115	4,8	-1,9
4.	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	300 012	277 227	189 680	4,6	-31,6
5.	4818	Tuvalet kağıtları, kağıt havlu, mendil, kumaş, masa örtüsü, kağıt mendiller vb.	152 433	176 489	170 972	4,1	-3,1
6.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	117 645	147 098	160 375	3,9	9,0
7.	6115	Külotlu çoraplar, taytlar, kısa ve uzun konçlu çoraplar, soketler (varis çorapları dahil) ve patik çoraplar (örme)	241 008	217 579	155 073	3,7	-28,7
8.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	113 399	111 901	108 178	2,6	-3,3
9.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	100 893	119 213	96 333	2,3	-19,2
10.	6006	Diğer örme mensucat	142 861	166 315	94 018	2,3	-43,5
11.	2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	134 962	150 358	85 581	2,1	-43,1
12.	4819	Kağıttan, kartondan, selüloz vatkadandan veya selüloz lif tabakalarından kutu, mafhaza, torba vb.	88 168	98 213	85 201	2,1	-13,2
13.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	113 613	119 736	80 009	1,9	-33,2
14.	1604	Hazırlanmış/konserve edilmiş balıklar, yumuşakçalar veya diğer su omurgasızların hülasa ve suları	87 643	80 747	77 236	1,9	-4,3
15.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	94 524	66 071	66 778	1,6	1,1

Kaynak: Trademap

EK-2: El Salvador'un İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			10 935 489	11 337 642	10 089 251	100,0	-11,0
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 289 796	1 254 590	722 408	7,2	-42,4
2.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	320 142	388 736	386 657	3,8	-0,5
3.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	243 091	279 822	278 707	2,8	-0,4
4.	8502	Jeneratörler	4 623	3 280	260 268	2,6	7835,0
5.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	291 724	232 257	217 988	2,2	-6,1
6.	0406	Peynir ve pıhtılaşmış ürünler	116 236	152 840	177 251	1,8	16,0
7.	8703	Otomobiller	192 481	223 222	166 971	1,7	-25,2
8.	1005	Mısır	135 020	169 999	147 636	1,5	-13,2
9.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	144 810	148 474	146 073	1,4	-1,6
10.	0201	Siğir eti (taze/soğutulmuş)	90 727	131 953	117 412	1,2	-11,0
11.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	123 595	140 674	117 348	1,2	-16,6
12.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	125 750	128 638	104 571	1	-18,7
13.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	97 761	99 890	98 300	1	-1,6
14.	5402	Sentetik filament iplikleri (dikiş ipliği hariç) (perakende olarak satılacak hale getirilmemiş)	120 285	131 138	97 692	1	-25,5
15.	6006	Diğer örme mensucat	135 321	139 149	94 924	0,9	-31,8

Kaynak: Trademap

EK-3: El Salvador'un Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		4 642 690	4 777 618	4 141 009	100,0	-13,3
1.	ABD	1 577 645	1 518 575	1 239 528	29,9	-18,4
2.	Guatemala	815 760	946 569	846 696	20,4	-10,6
3.	Honduras	838 522	879 510	737 367	17,8	-16,2
4.	Nikaragua	397 923	390 994	356 409	8,6	-8,8
5.	Kosta Rika	258 566	267 126	232 576	5,6	-12,9
6.	Panama	121 683	120 998	91 818	2,2	-24,1
7.	Dominik Cumhuriyeti	93 902	104 989	89 299	2,2	-14,9
8.	Meksika	65 288	77 196	78 987	1,9	2,3
9.	Çin	85 395	51 726	77 659	1,9	50,1
10.	G. Kore	12 180	30 835	60 445	1,5	96
11.	İtalya	32 453	29 695	34 751	0,8	17
12.	İspanya	49 035	48 880	32 906	0,8	-32,7
13.	Hollanda	17 892	21 349	30 804	0,7	44,3
14.	Tayvan	28 805	23 681	27 141	0,7	14,6
15.	Kanada	13 983	54 660	16 461	0,4	-69,9
...
59.	Türkiye	368	424	434		2,4

Kaynak: Trademap

EK-4: El Salvador'un Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		10 935 489	11 337 642	10 089 251	100,0	- 11,0
1.	ABD	4 024 247	3 982 254	3 083 639	30,6	-22,6
2.	Guatemala	1 438 205	1 502 850	1 428 049	14,2	- 5,0
3.	Çin	895 223	961 495	848 663	8,4	-11,7
4.	Meksika	802 938	834 936	845 216	8,4	1,2
5.	Honduras	509 291	544 238	521 925	5,2	-4,1
6.	Nikaragua	305 307	386 130	423 148	4,2	9,6
7.	Panama	382 840	442 001	407 169	4	-7,9
8.	Kosta Rika	334 415	378 971	379 619	3,8	0,2
9.	Finlandiya	7 306	7 882	201 302	2	2453,9
10.	İspanya	238 728	183 344	180 994	1,8	-1,3
11.	G. Kore	170 408	183 197	141 090	1,4	- 23
12.	Kolombiya	129 558	144 014	134 385	1,3	-6,7

13.	Japonya	159 115	163 163	121 336	1,2	-25,6
14.	Hong Kong	99 922	128 641	113 448	1,1	-11,8
15.	Almanya	134 772	118 265	103 613	1	-12,4
...
30.	Türkiye	22 274	16 757	26 723	0,3	59,5

Kaynak: Trademap

Ek-5: Türkiye'nin El Salvador'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			17 570	14 773	25 223	100,0	70,7
1.	4803	Tuvalet ve yüz temizliği için ince kağıt, havlu veya kağıt peçete vb. Kağıtlar	3 395	5 735	6 775	26,9	18,1
2.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	4 672	0	4 185	16,6	0
3.	1902	Makarnalar ve kuskus	0	0	3 311	13,1	0
4.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksami, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	403	498	1 324	5,2	165,9
5.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	82	461	878	3,5	90,5
6.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	103	514	779	3,1	51,6
7.	7214	İnşaat demiri	0	97	673	2,7	593,8
8.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	0	48	590	2,3	1129,2
9.	1702	Diğer şekerler (kimyaca saf laktoz/maltoz/glikoz/fruktoz), şeker şurupları, suni bal ve karamel	451	536	460	1,8	-14,2
10.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	320	207	401	1,6	93,7
11.	1108	Niştastalar ve inülin	228	392	358	1,4	-8,7
12.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	129	241	357	1,4	48,1
13.	3206	Diğer boyayıcı maddeler , lüminofor olarak kullanılan inorganik ürünler	19	13	288	1,1	2115,4
14.	2523	Çimento	981	546	279	1,1	-48,9
15.	1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	500	391	240	1	-38,6

Kaynak: Trademap

Ek-6: Türkiye'nin El Salvador'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)	Değişim (%, 2019- 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 977	2 314	1 890	100,0	-18,3
1.	8532	Sabit, değişken veya ayarlanabilir (ön ayar yapılabilir) elektrik kondansatörleri	810	943	548	29	-41,9
2.	6310	Kullanılmış veya yeni paçavralar, sicim, ip ve halat döküntüleri ve sicim, ip ve halattan kullanılmış eşya	517	369	502	26,6	36
3.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	138	137	208	11	51,8
4.	8526	Radar cihazları,hava-deniz trafiğine yardımcı telsiz cihazları ve uzaktan kumanda etmeye mahsus telsiz kontrol cihazları	0	0	102	5,4	0
5.	6109	Tişörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	207	69	95	5	37,7
6.	6212	Sütyen, korse, korse kemer, pantolon askısı, çorap bağı, jartiyer vb. Eşya ve bunlar için parçalar	71	70	86	4,6	22,9
7.	8412	Diğer motorlar ve kuvvet hasil eden makineler	0	13	83	4,4	538,5
8.	1301	Lak, tabii sakızlar, reçineler ve sakız reçineler ve yağ reçineler (pelesenkler gibi)	11	30	45	2,4	50
9.	4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	0	0	36	1,9	0
10.	0602	Diğer canlı bitkiler (kökleri dahil) çelikler, aşı kalem ve gözleri; mantar miselleri	36	27	22	1,2	-18,5
11.	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	0	0	22	1,2	0
12.	8481	Musluk, batarya, vana ve valfler	0	42	20	1,1	-52,4
13.	6101	Erkekler ve erkek çocuklar için palto, kaban, kolsuz ceket, pelerin, anorak (kayak ceketini dahil), rüzgarlık vb.	0	7	17	0,9	142,9
14.	6110	Kazak, süveter, hırka, yelek vb. eşya (örme)	26	101	16	0,8	-84,2
15.	3926	Plastikten diğer eşya	0	0	12	0,6	0

Kaynak: Trademap

URUGUAY

ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER.....	3
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET.....	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	9
5. TÜRKİYE ile TİCARET	10
EKLER:	12

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Uruguay Doğu Cumhuriyeti
Nüfus	3,56 milyon (2022)*
Dil	İspanyolca
Yüzölçümü	175.020 km ²
Başkent	Montevideo
Başlıca Şehirleri	Montevideo (1,3 milyon), Maldonado (135 bin), Salto (104 bin), Paysandu (76 bin), Rivera (64 bin), Tacuarembó(55)
Yönetim Şekli	Anayasal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Luis Lacalle Pou
Para Birimi	Uruguay Pesosu (Ps)

*IMF Tahmini

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

CAN (ortak üye), FAO, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRCs, IHO, ILO, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAES, MIGA, MINURSO, MINUSTAH, MONUSCO, NAM (gözlemci), OAS, OPANAL, OPCW, PCA, RG, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, UNMOGIP, UNOCI, UNWTO, UPU, WCO, WHO, WIPO, WMO.

Coğrafi Konum

Uruguay (İspanyolca: República Oriental del Uruguay), kuzeyinde Brezilya, batısında Uruguay ırmağı ile Arjantin, güneyinde bu ırmağın denize döküldüğü Rio de la Plata - "gümüş ırmak" koyu, doğusunda ise Atlas Okyanusu ile çevrilidir.

Ülkedeki insanların yaklaşık yarısı, başkenti ve en büyük kenti olan Montevideo'da yaşar. Yüzölçümü olarak, Güney Amerika'nın Surinam'dan sonra en küçük ikinci ülkesidir. "Uruguay" adı, yerlilerin dili olan Guarani'de "Boyalı Kuşlar Irmağı" anlamına gelir. Bölgeye Avrupalıların ilk yerleşimi 16. yüzyılın başlarında olmuştur.

Siyasi ve İdari Yapı

Uruguay, kuvvetler ayrılığı ilkesine dayanan, demokratik bir ülkedir. Yürütme erkinin başında devlet başkanı yer almaktadır. Devlet başkanı 5 yıl için seçilmektedir. Devlet başkanının tekrar seçilebilmesi için aradan bir seçim dönemi geçmesi gerekmektedir. Yasama erki Senato ve Temsilciler Meclisi'nden oluşan Kongre tarafından üstlenilmektedir. Senato'nun 31, Temsilciler Meclisi'nin ise 99 üyesi bulunmaktadır. Başkan yardımcısı aynı zamanda Senato başkanıdır.

Uruguay'daki en yüksek yargı organı 5 üyeden oluşan Yüksek Adalet Mahkemesi'dir. Devlet başkanlığı seçimleri partiler tarafından gösterilen adaylar arasında 2 turlu olarak gerçekleştirilmektedir. Yerel seçimler genel seçimlerden 6 ay sonra yapılmaktadır.

Uruguay idari olarak 19 eyalete ayrılmış olup, eyaletler seçimle göreve gelen valilerce yönetilmektedir. Söz konusu eyaletler; Artigas, Canelones, Cerro Largo, Colonia, Durazno, Flores, Florida Lavalleja, Maldonado, Montevideo, Paysandu, Rio Negro, Rivera, Rocha, Salto, San Jose, Soriano, Tacuarembó, Treinta y Tres'dir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	53,7	59,29	71,16	72,99	74,85	77,59	79,63	82
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	-6,1	4,4	5,3	3,6	2,7	2,5	2,2	2,2
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	15 208	16 735	20 018	20 464	20 920	21 620	22 122	22 710
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	9,8	7,7	9,1	7,8	6,4	5,8	4,5	4,5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,8	-1,8	-1,2	-1,9	-2	-2	-2	-1,9
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	10,4	9,4	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9	7,9
Nüfus (milyon)	3,53	3,54	3,56	3,57	3,58	3,59	3,6	3,61
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	68,3	65,1	61,2	62,6	63,9	64,1	64,9	64,7

*Tahmin

Kaynak: Ekim 2022, IMF

Uruguay, Güney Amerika'da ekonomik ve siyasal olarak en dengeli ülkelerden biridir. 2022 yılında cari fiyatlara göre, 71 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2023 yılında 73 milyar dolar olması beklenmektedir. Uruguay, cari fiyatlara göre, 2022 yılı itibariyle 196 ülke arasında dünyanın 78. büyük ekonomisidir.

2022 yılında sabit fiyatlara göre %5,3 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2023 yılında %3,6 oranında artacağı tahmin edilmektedir. Cari fiyatlara göre Uruguay, 2022 yılında 20 018 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 53. sırada yer almaktadır.

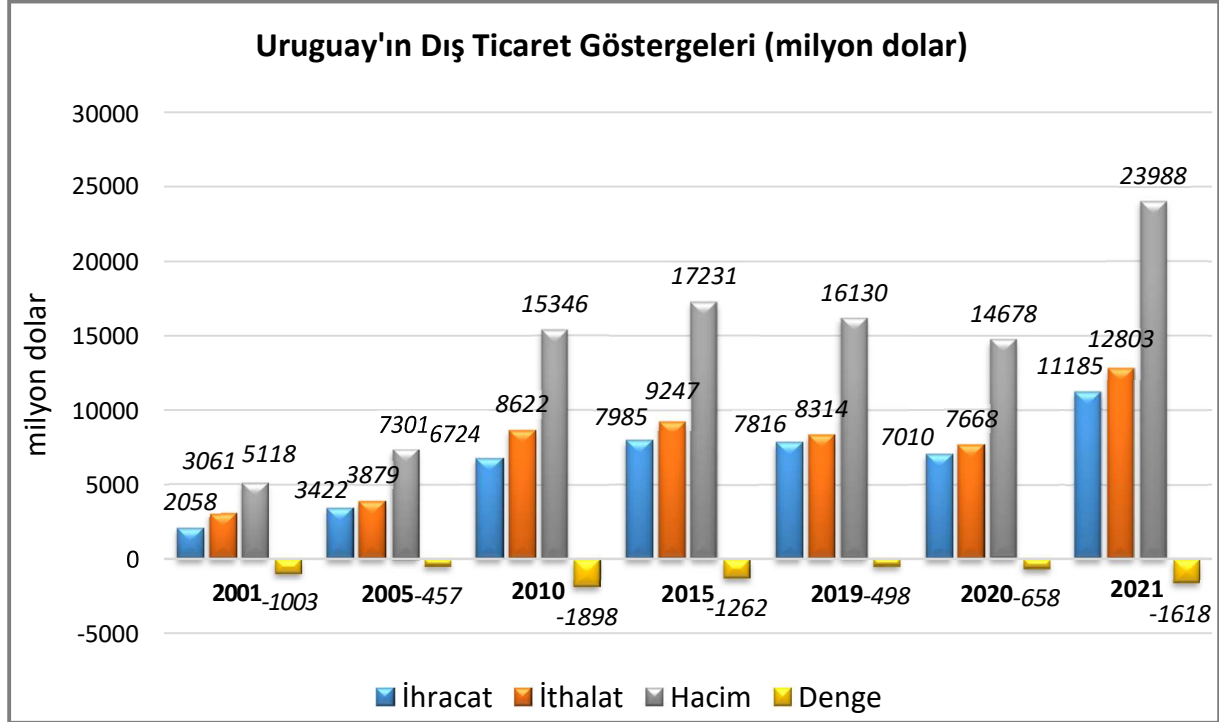
2020 yılı verilerine göre ülkenin GSYİH'sı içinde tarım sektörünün payı % 8, sanayinin % 18 ve hizmetler sektörünün % 63 (Dünya Bankası-2022). Uruguay'da, başta bankacılık ve turizm olmak üzere hizmet sektörü diğer bölge ülkeleri ile karşılaştırıldığında ekonomi içinde daha büyük bir paya sahiptir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Uruguay, 2021 yılında 11 milyar dolarlık (%60 artan) ihracatla dünyada 90. sırada ve 13 milyar dolarlık (%67 artan) ithalatla dünyada 95. sıradadır

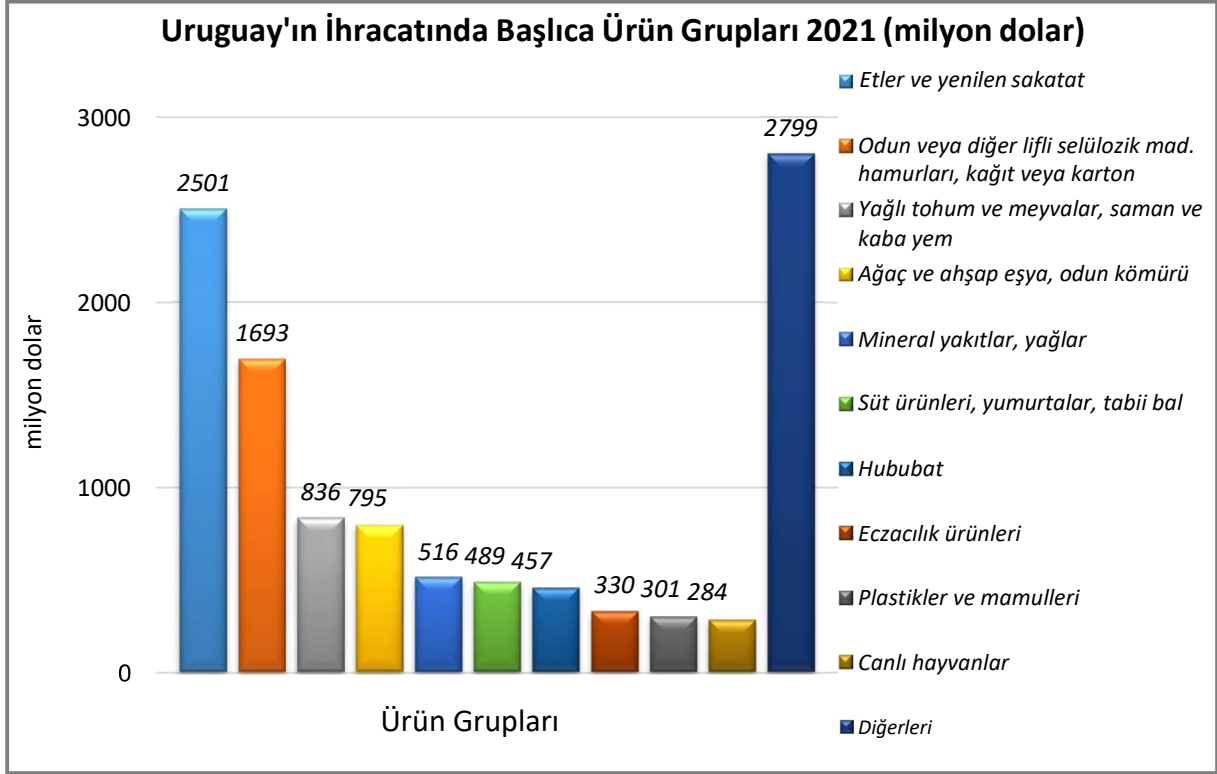

Kaynak: Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

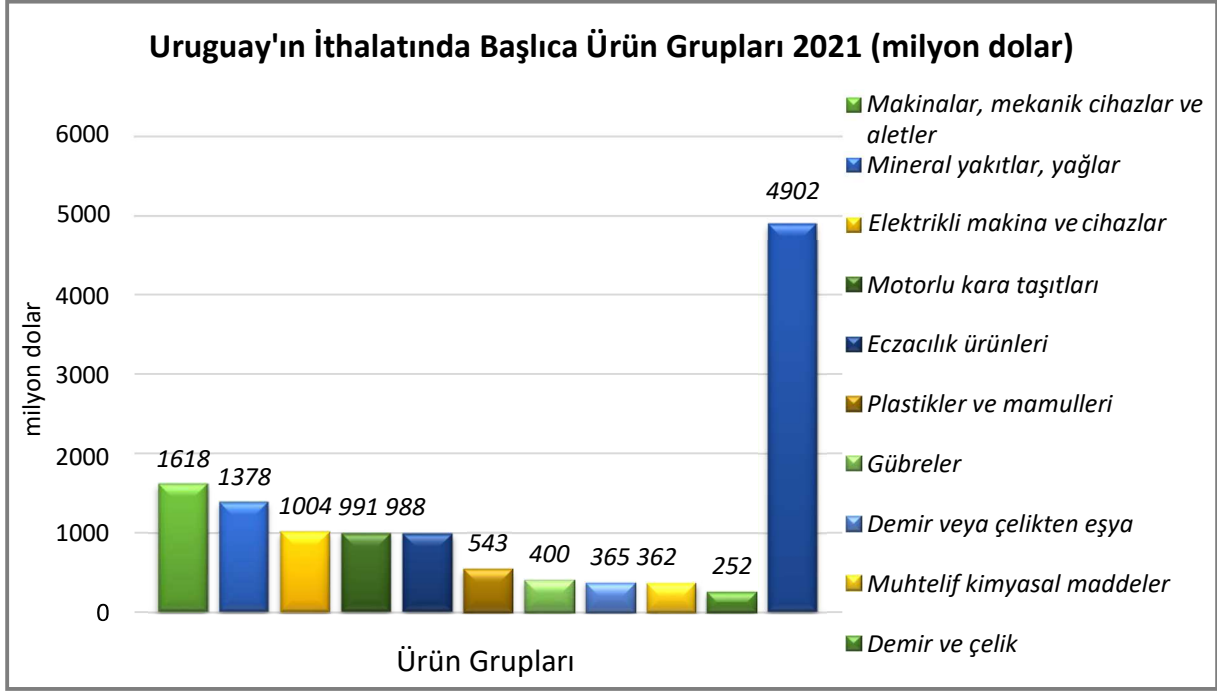
2021 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler; sığır eti (dondurulmuş), sodalı veya sülfatlı kimyasal odun hamuru, soya fasulyesi, elektrik enerjisi, yuvarlak ağaçlar, sığır eti (taze/soğutulmuş), süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler), pirinç, canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç) ve maltıdır.

Kaynak: Trademap

İthalat

2021 yılında ithal ettiği başlıca ürünler; ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar), tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), insan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. ürünler, otomobiller, eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar, azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler, haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler, petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, kağıt hamuru imaline veya kağıt veya karton imaline veya finisajına mahsus makina ve cihazlardır.

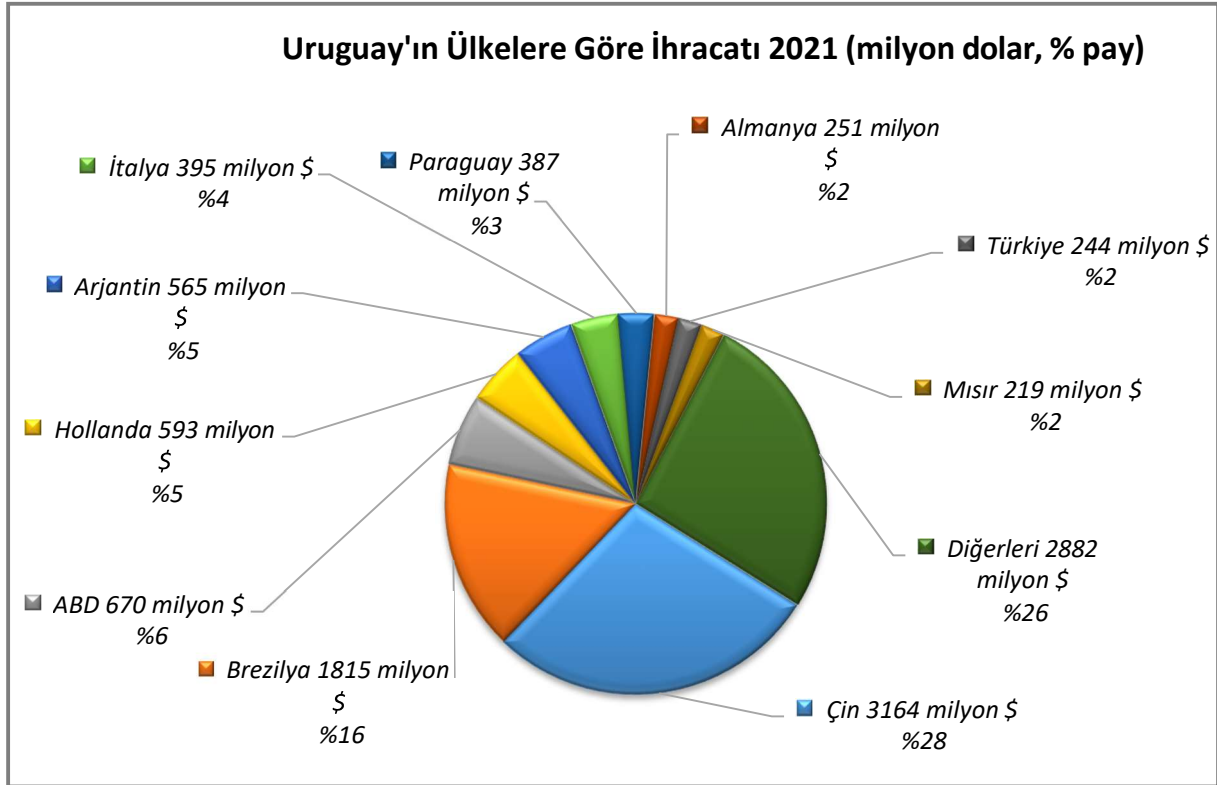

Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

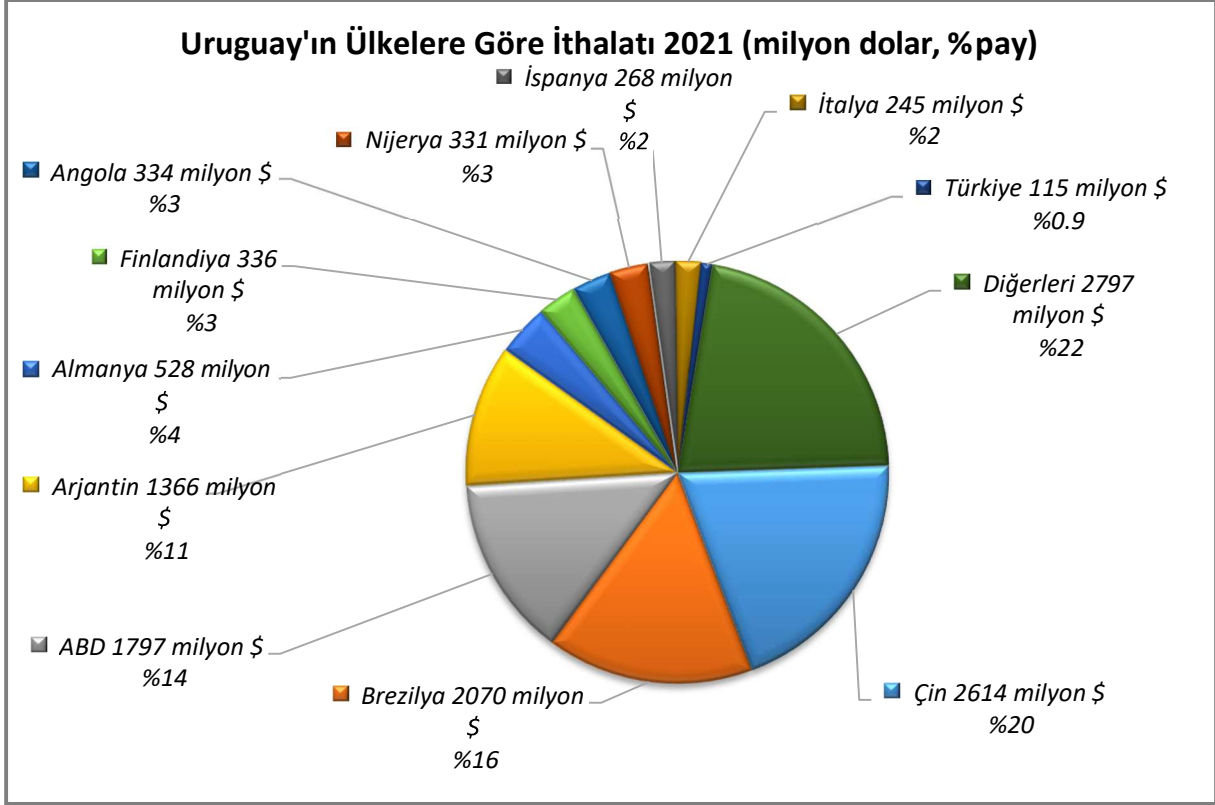
İhracat yaptığı başlıca ülkeler; Çin, Brezilya, ABD, Hollanda, Arjantin, İtalya, Paraguay, Almanya, Türkiye ve Mısır'dır. Ülkenin ihracatında Türkiye %2,2 pay ile 9. sıradadır.

Kaynak: Trademap, Uruguay Ülke Verileri

İthalat

İthalat yaptığı başlıca ülkeler; Çin, Brezilya, ABD, Arjantin, Almanya, Finlandiya, Angola, Nijerya, İspanya ve İtalya'dır. Ülkenin ithalatında Türkiye %0,9 pay ile 21. sıradadır.

Kaynak: Trademap, Uruguay Ülke Verileri, *Re-import

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Doğrudan Yabancı Yatırımlar ve GSYİH'ya Oranı (Milyon Dolar)

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	409,70	2 586,50	3 644,00	2 330,00	2 248,00	2 348,00	2 427,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH'ya oranı (%)	0,77	4,36	5,00	3,00	2,80	2,80	2,80
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	49 049,80	50 517,00	54 161,00	56 491,00	58 739,00	61 087,00	-
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	582,30	- 1 384,60	-961,10	-808,50	-716,70	-757,70	-825,70
Ülke dışına yapılan doğrudan yatırım stoku (milyon \$)	24 743,40	25 911,70	26 873,00	27 681,00	28 398,00	29 156,00	-

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

Arjantin, İspanya, Brezilya ve İngiltere başlıca yatırım yapan ülkeler olup, tarım, müteahhitlik, kimya sanayi ve gıda ve içecek sektörlerinde yatırımın yoğunlaştığı görülmektedir.

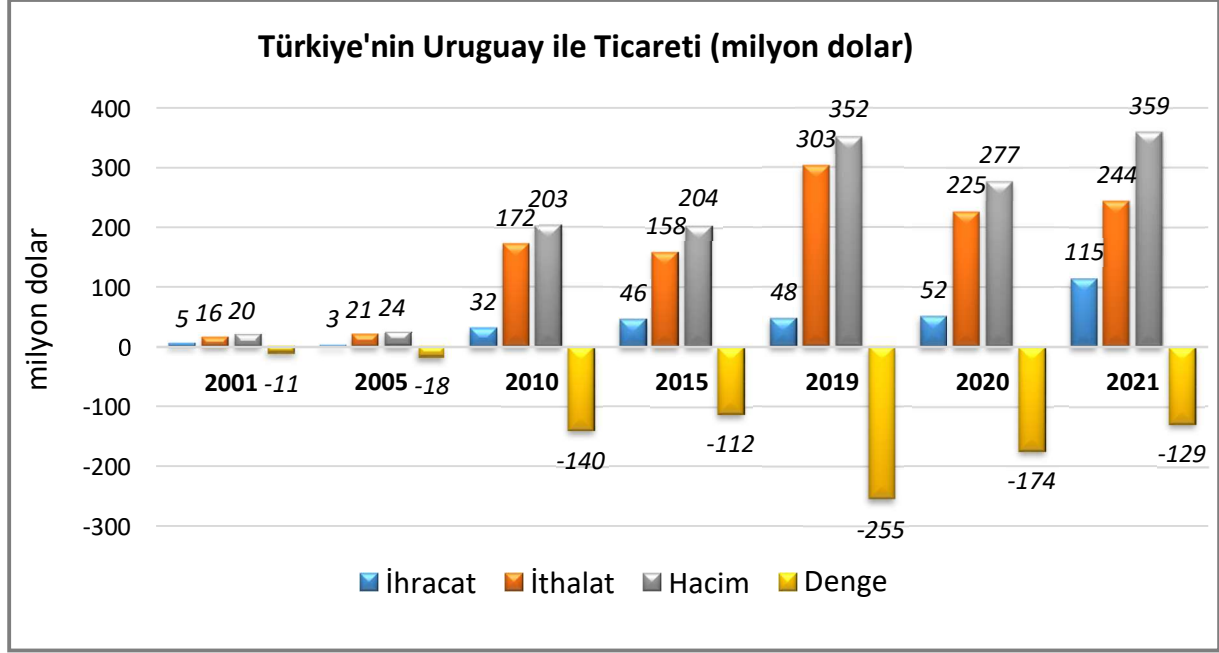
2019-2021 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 4 milyar dolar olan Uruguay, 2021 yılında 31 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 84. sıradadır. (UNCTAD)

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

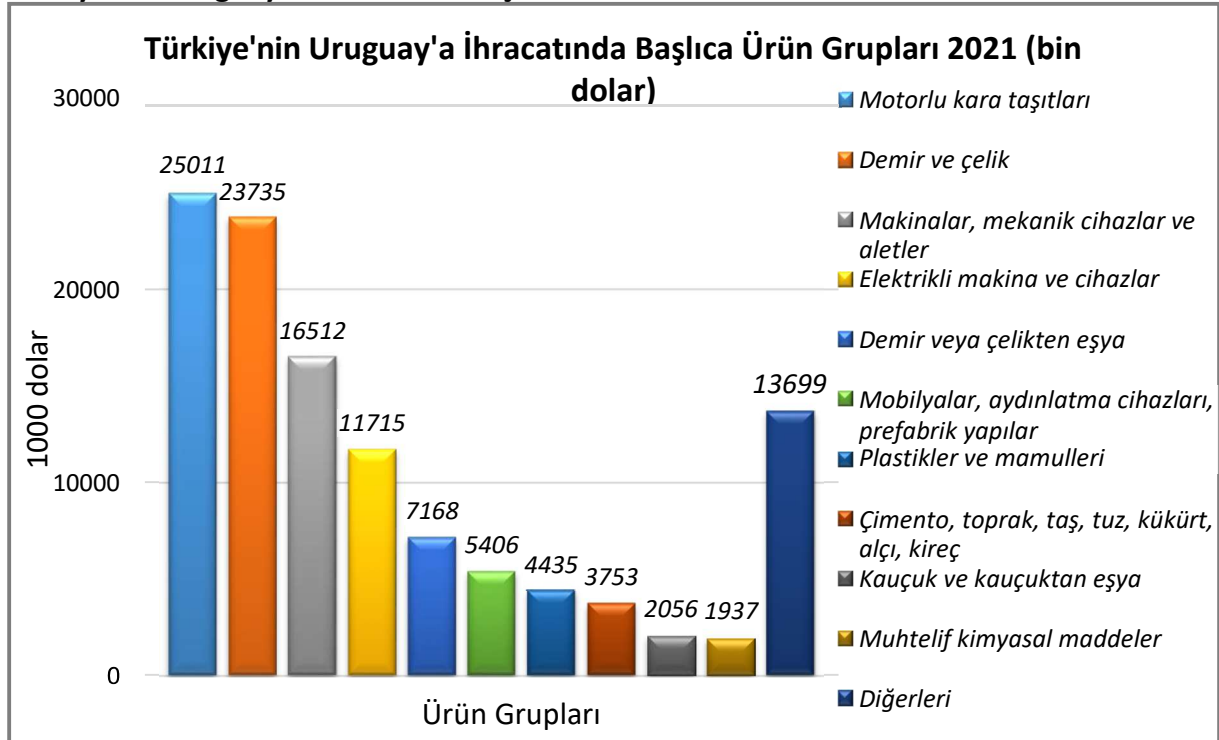
2021 yılında ülkeye ihracatımız 115 milyon dolar, ithalatımız 244 milyon dolardır. 2021 yılı için Ülkemiz aleyhine 129 milyon dolar dış ticaret açığı söz konusudur.

Türkiye-Uruguay Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Uruguay'a İhracatında Başlıca Ürünler

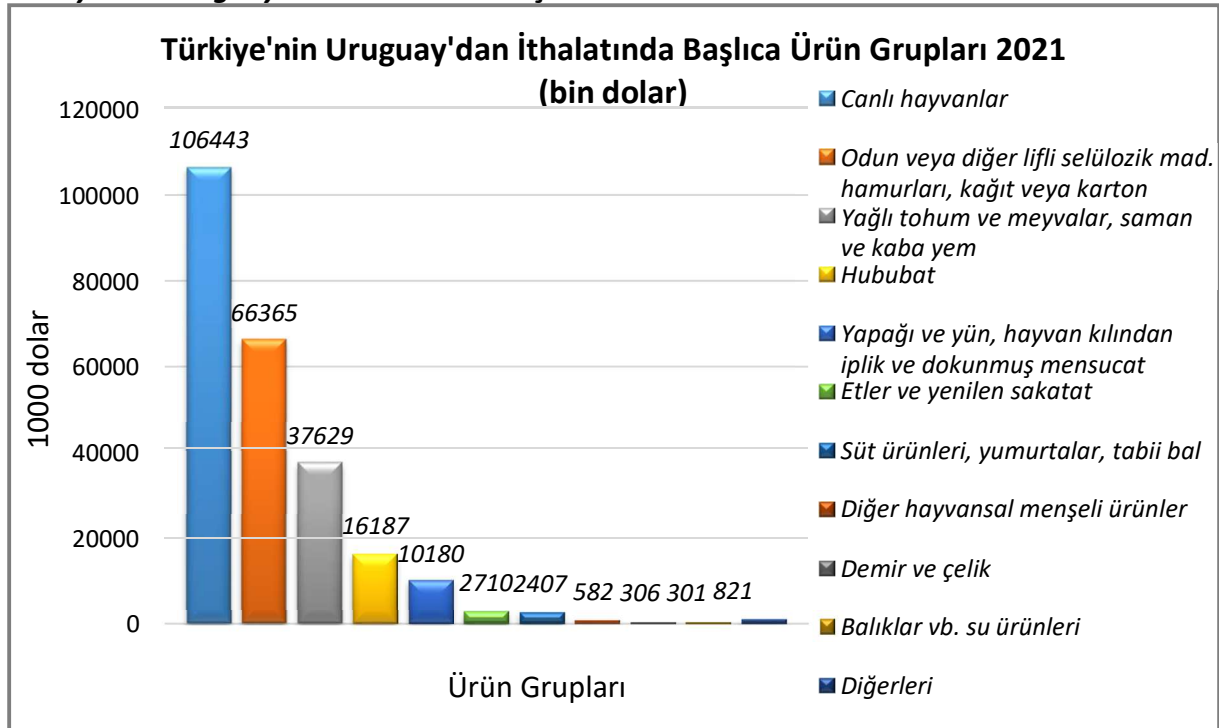
Kaynak: Trademap_

Ülkenin 2021 yılı toplam ithalatı dikkate alındığında;

- Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar (GTİP:8708) ithalatının %9'u (15 milyon \$)
- Demir veya alaşımsız çelikten profiller (GTİP:7216) ithalatının %58'i (9 milyon \$)
- Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil) (GTİP:8707) ithalatının %57'si (7 milyon \$)
- Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar (GTİP:8516) ithalatının %12'si (6 milyon \$)
- Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları (GTİP:9401) ithalatının %10'u (5 milyon \$)
- İnşaat demiri (GTİP:7214) ithalatının %23'ü (4 milyon \$)
- Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları (GTİP:8537) ithalatının %13'ü (4 milyon \$)
- Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil) (GTİP:8450) ithalatının %32'si (4 milyon \$)
- Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik \geq 600 mm) (GTİP:7208) ithalatının %35'i (4 milyon \$)
- Çimento (GTİP:2523) ithalatının %67'si (4 milyon \$)

Türkiye'den yapıldığı görülmektedir.

Türkiye'nin Uruguay'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:**EK-1: Uruguay'ın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			7 816 028	7 010 245	11 185 002	100	59,6
1.	0202	Sığır eti (dondurulmuş)	1 505 116	1 290 455	1 799 428	16,1	39,4
2.	4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	0	0	1 675 329	15	100
3.	1201	Soya fasulyesi	1 006 662	753 781	734 298	6,6	-2,6
4.	2716	Elektrik enerjisi	88 507	101 987	512 431	4,6	402,4
5.	4403	Yuvarlak ağaçlar	693 669	776 326	424 839	3,8	-45,3
6.	0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	338 763	287 961	388 953	3,5	35,1
7.	0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	454 234	471 032	285 006	2,5	-39,5
8.	1006	Pirinç	375 820	468 914	283 907	2,5	-39,5
9.	0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	100 123	104 101	282 104	2,5	171
10.	1107	Malt	216 347	199 419	237 229	2,1	19
11.	3302	Sanayide ve içecek imalinde hammadde veya koku verici maddeler ve karışımlar	232	79	224 519	2	284101,3
12.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	70 478	78 284	209 503	1,9	167,6
13.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	3 822	3 319	172 204	1,5	5088,4
14.	0206	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşek, katır ve bardoların lerin yenilen sakatları (taze,soğutulmuş veya dondurulmuş)	152 349	124 141	164 141	1,5	32,2
15.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	116 002	74 078	150 677	1,3	103,4

Kaynak: Trademap, Uruguay Verileri

*Mirror Veri

EK-2: Uruguay'ın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			8 313 649	7 667 928	12 803 319	100	67
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	990 612	731 598	1 046 081	8,2	43
2.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	155 269	154 125	556 517	4,3	261,1
3.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	73 749	93 020	409 953	3,2	340,7
4.	8703	Otomobiller	299 828	247 872	359 952	2,8	45,2
5.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	185 471	149 332	247 629	1,9	65,8
6.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	284 634	252 552	240 954	1,9	-4,6
7.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	87 633	81 286	239 132	1,9	194,2
8.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	167 277	158 219	234 496	1,8	48,2
9.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	34 874	83 202	224 821	1,8	170,2
10.	8439	Kağıt hamuru imaline veya kağıt veya karton imaline veya finisajına mahsus makina ve cihazlar	356	1 454	199 051	1,6	13589,9
11.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	140 131	94 506	169 787	1,3	79,7
12.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	101 214	108 395	162 346	1,3	49,8
13.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	117 003	99 731	124 756	1	25,1
14.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	48 720	30 265	121 489	0,9	301,4
15.	0201	Sığır eti (taze/soğutulmuş)	110 234	115 003	113 340	0,9	-1,4

Kaynak: Trademap, Uruguay Verileri

*Mirror Veri

EK-3: Uruguay'ın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		7 816 028	7 010 245	11 185 002	100	24,7
1.	Çin	2 968 171	2 362 703	3 164 309	28,3	33,9
2.	Brezilya	1 113 555	1 111 745	1 815 389	16,2	63,3
3.	ABD	541 975	586 084	669 955	6	14,3
4.	Hollanda	534 903	407 990	592 624	5,3	45,3
5.	Arjantin	435 863	374 791	564 961	5,1	50,7
6.	İtalya	348 617	285 159	394 866	3,5	38,5
7.	Paraguay	326 094	271 674	387 459	3,5	42,6
8.	Almanya	346 305	231 463	250 626	2,2	8,3
9.	Türkiye	303 071	225 294	243 934	2,2	8,3
10.	Mısır	59 479	120 428	219 325	2	82,1
11.	Şili	123 055	128 304	194 424	1,7	51,5
12.	Meksika	330 221	291 566	173 306	1,5	-40,6
13.	Hindistan	47 747	140 096	165 827	1,5	18,4
14.	Peru	148 306	149 405	140 668	1,3	-5,8
15.	İspanya	123 164	86 011	138 348	1,2	60,8

Kaynak: Trademap, Uruguay Verileri*Mirror Veri

EK-4: Uruguay'ın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		8 313 649	7 667 928	12 803 319	100	17,9
1.	Çin	1 949 787	1 703 798	2 614 288	20,4	53,4
2.	Brezilya	2 479 464	1 761 683	2 070 260	16,2	17,5
3.	ABD	1 616 175	1 217 057	1 797 365	14	47,7
4.	Arjantin	1 160 436	1 076 693	1 366 274	10,7	26,9
5.	Almanya	266 602	280 239	528 418	4,1	88,6
6.	Finlandiya	49 318	48 250	336 163	2,6	596,7
7.	Angola	343 424	156 011	334 142	2,6	114,2
8.	Nijerya	204 838	147 938	330 570	2,6	123,5
9.	İspanya	222 358	215 892	268 110	2,1	24,2
10.	İtalya	268 470	228 963	244 931	1,9	7
11.	Meksika	193 624	170 614	231 094	1,8	35,4
12.	Fransa	179 879	165 552	225 139	1,8	36
13.	Belçika	61 758	72 713	177 146	1,4	143,6
14.	Paraguay	112 515	114 068	171 429	1,3	50,3
15.	Şili	121 418	124 092	167 756	1,3	35,2
...
21.	Türkiye	48 463	51 567	115 427	0,9	123,8

Kaynak: Trademap, Uruguay Verileri*Mirror Veri

Ek-5: Türkiye'nin Uruguay'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			48 463	51 567	115 427	100	123,8
1.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	1 142	1 191	14 705	12,7	1134,7
2.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	4 156	5 182	8 973	7,8	73,2
3.	8707	Karayolunda kullanılan motorlu taşıtlar için karoseriler (şoför mahalleri dahil)	0	30	7 087	6,1	23523,3
4.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	3 226	3 844	5 591	4,8	45,4
5.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	148	243	5 054	4,4	1979,8
6.	7214	İnşaat demiri	343	888	4 428	3,8	398,6
7.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1 005	1 024	4 392	3,8	328,9
8.	8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	3 432	1 597	4 015	3,5	151,4
9.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	1 011	1 524	3 885	3,4	154,9
10.	2523	Çimento	2 616	3 517	3 715	3,2	5,6
11.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	0	0	2 430	2,1	0
12.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	101	208	2 306	2	1008,7
13.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	42	320	2 021	1,8	531,6
14.	7326	Demir veya çelikten eşya	13	141	1 773	1,5	1157,4
15.	8432	Toprağı hazırlamaya, işlemeye, ekmeye, ormancılıkta kullanılan makina ve cihazlar; çimen, spor sahaları için silindirler	1 047	1 479	1 637	1,4	10,7

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Uruguay'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			303 071	225 294	243 934	100	8,3
1.	0102	Canlı büyükbaş hayvanlar (at, eşek, katır ve bardolar hariç)	228 341	89 847	106 443	43,6	18,5
2.	4703	Sodali veya sülfatlı kimyasal odun hamuru	50 669	56 959	66 365	27,2	16,5
3.	1201	Soya fasulyesi	0	45 557	37 529	15,4	-17,6
4.	1006	Pirinç	11 455	21 054	16 187	6,6	-23,1
5.	5105	Yün, ince veya kaba hayvan kılları (kardeli/taranmış)	8 835	4 989	8 413	3,4	68,6
6.	0202	Sığır eti (dondurulmuş)	107	0	2 710	1,1	0
7.	0405	Sütten elde edilen yağlar, sürülerek yenilen süt ürünleri	116	2 375	2 407	1	1,3
8.	5107	Taranmış yün (kamgarn) iplikleri	1 296	559	1 699	0,7	203,9
9.	0504	Hayvan bağırsak, mesane ve midesi (taze, soğutulmuş, dondurulmuş, tuzlanmış, salamura, kurutulmuş veya tütsülenmiş)	138	463	582	0,2	25,7
10.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	0	0	306	0,1	0
11.	0303	Balıklar (dondurulmuş)	303	1 223	301	0,1	-75,4
12.	5509	Sentetik devamsız lifden iplik (dikiş ipliği hariç) (toptan)	72	237	297	0,1	25,3
13.	6310	Kullanılmış veya yeni paçavralar, sicim, ip ve halat döküntüleri ve sicim, ip ve halattan kullanılmış eşya	143	0	139	0,1	0
14.	1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	0	229	100	0	-56,3
15.	1404	Tarifenin başka yerinde yer almayan bitkisel ürünler	0	0	92	0	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

BELİZE

ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER.....	3
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. TÜRKİYE ile TİCARET	9
EKLER:	12

1. BAŐLİCA SOSYAL GÖSTERGELER

Resmi Adı	Belize
Nüfus	405.633
Dil	İngilizce %62,9 (resmi) İspanyolca %56,6 Creole %44,6 Maya %10,5 Almanca %3,2 Garifuna %2,9
Din	Katolik %40,1 Protestan %31,5 Yehoha şahitleri %1,7 diğeri %10,5
Etnik Yapı	Mestizo %52,9, Creole %25,9, Maya %11,3, Garifuna %6,1, Doğu Hint %3,9, Mennonite %3,6, Beyaz %1,2, Asyalı %1, diğeri %1,2
Yüzölçümü	22,966 km2
Başkent	Belmopan
Yönetim Şekli	Parleментар Demokراسi
Devlet Başkanı	Colville Norbert Young
Başbakan	Juan Antonio BRICENO
Para Birimi	Belize Doları (BZD)

Kaynak: CIA Fact Book

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2018	2019	2020	2021*	2022*	2023*	2024*	2025*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	1,87	1,84	1,56	1,69	1,81	1,89	1,97	2,05
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	2,1	-2	-16	8	5	3	2	2
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	4,701	4,498	3,734	3,968	4,162	4,254	4,344	4,439
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,3	0,2	0,8	0,7	1,9	1,2	2,1	2,2
Cari Ödemeler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-8,1	-9,6	-15,3	-11,4	-9,1	-8,2	-8	-7,8
Devletin Genel Net Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Toplam Yatırımların GSYİH'ya Oranı (%)	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4	14,4
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	9,7	9	25,1	20,9	18,6	17,8	17,8	17,8
Nüfus (milyon)	0,4	0,41	0,42	0,43	0,44	0,44	0,45	0,46

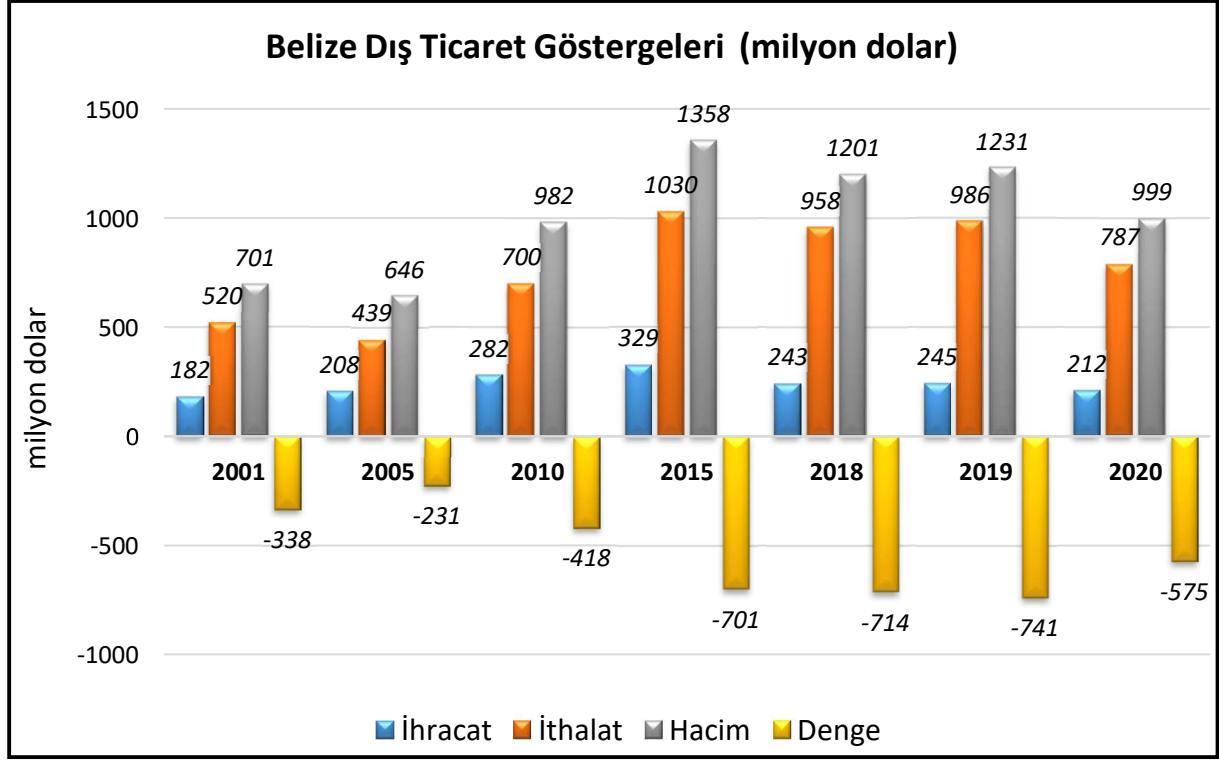
Kaynak: IMF

*Tahmin

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

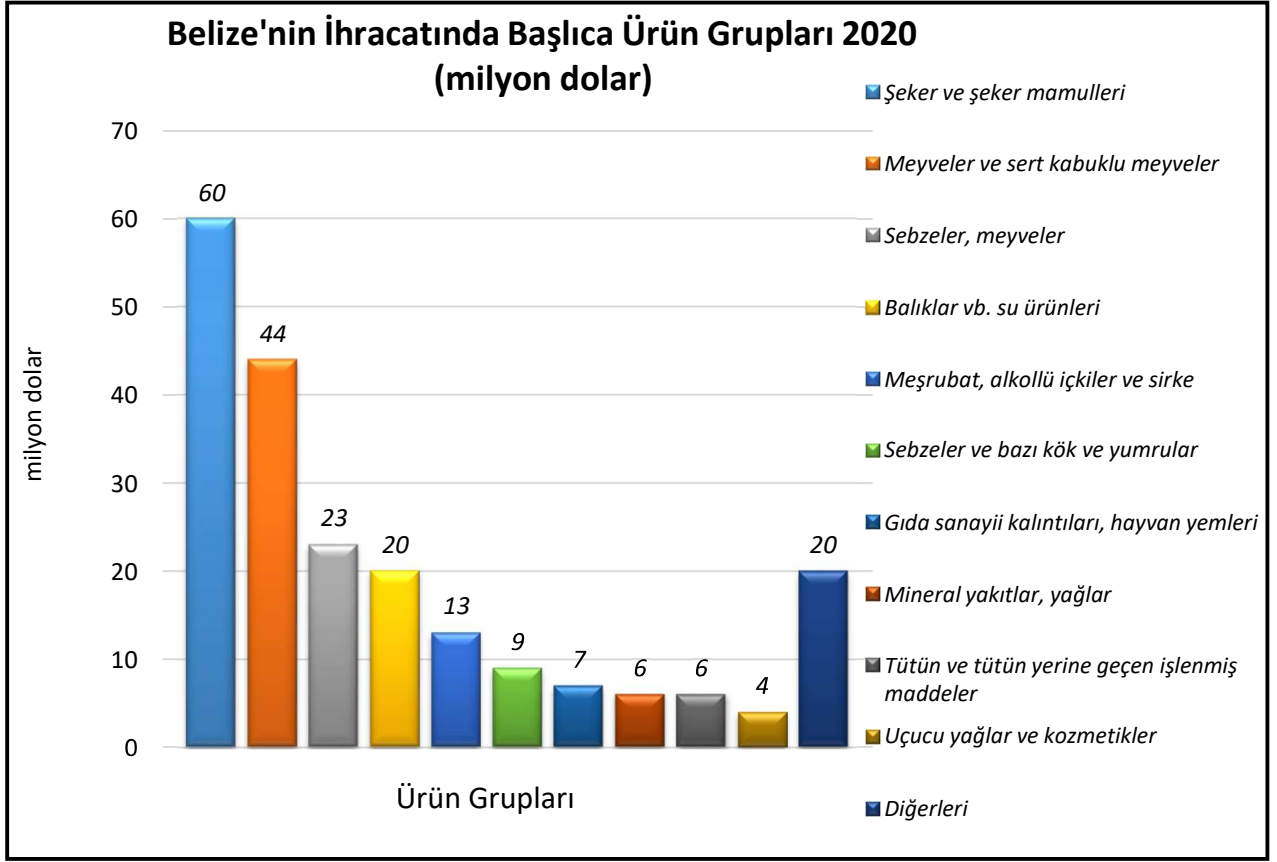
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

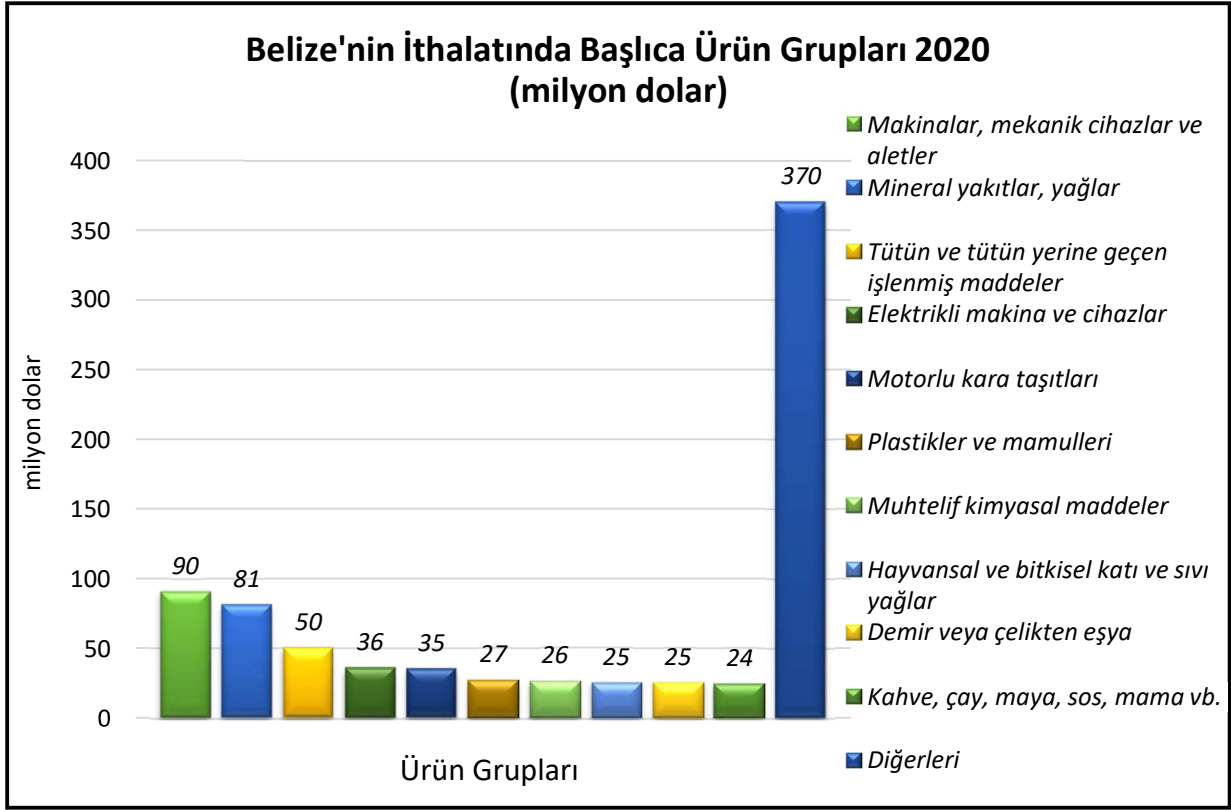
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

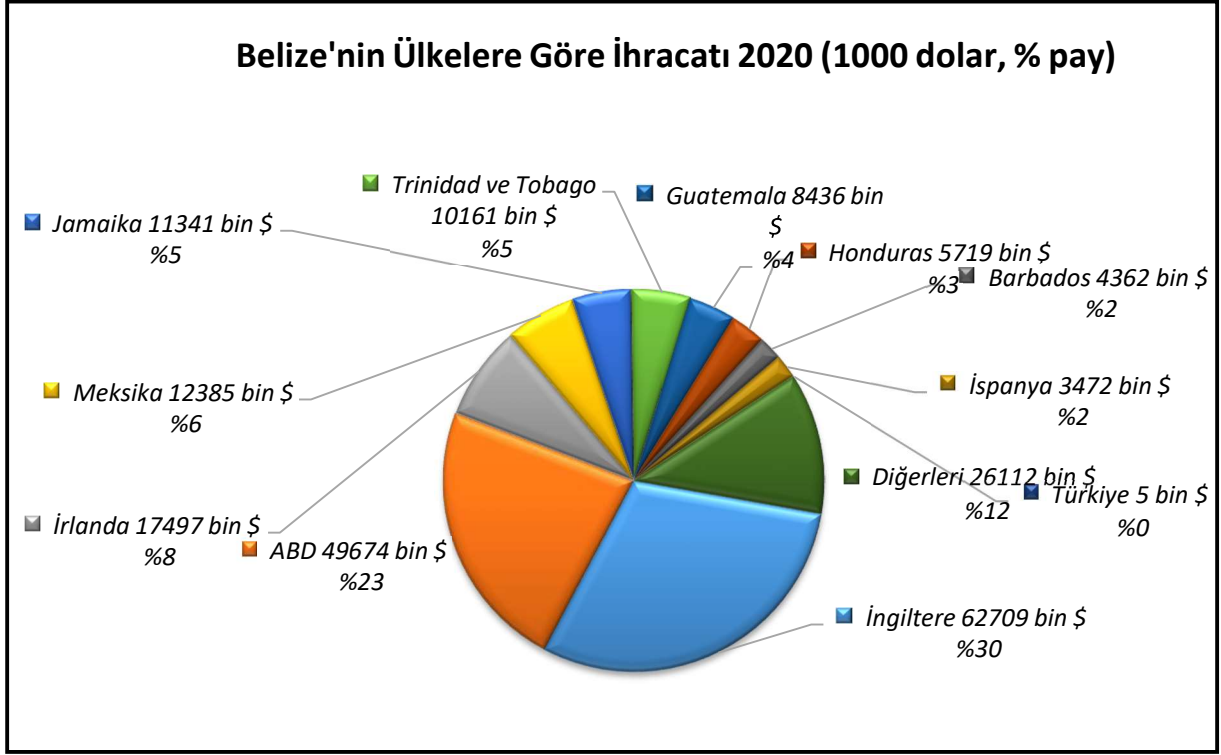

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

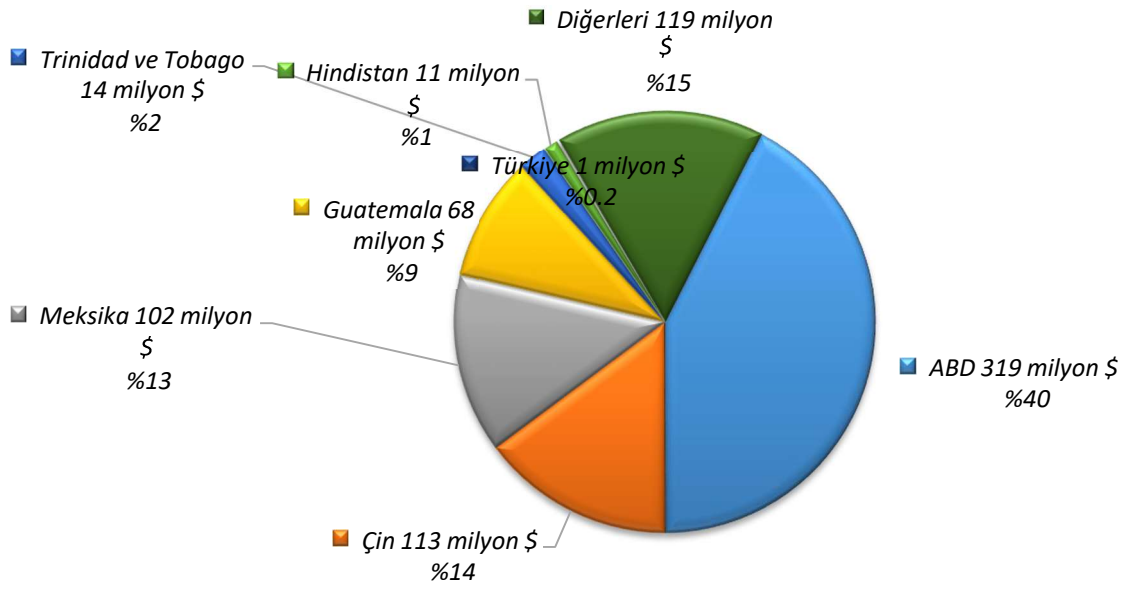

Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

Belize'nin Ülkelere Göre İthalatı 2020 (milyon dolar, % pay)

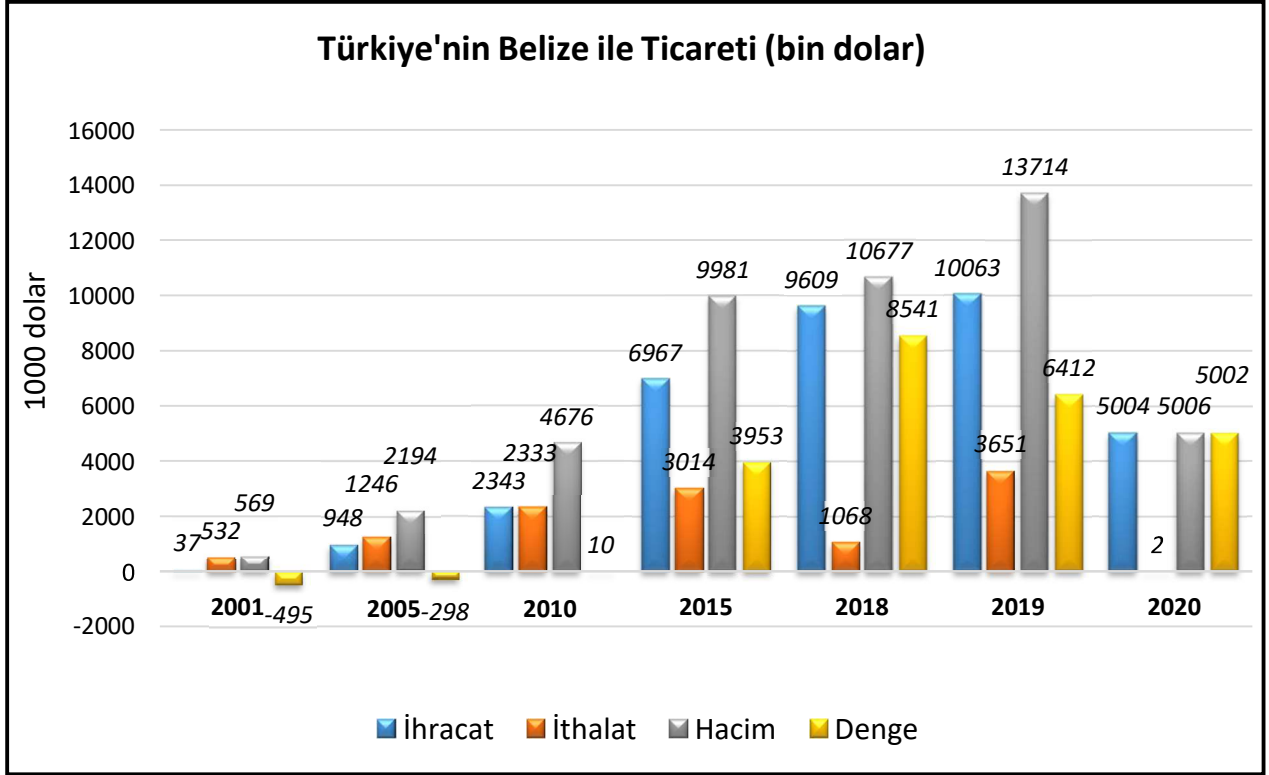
Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. TÜRKİYE ile TİCARET

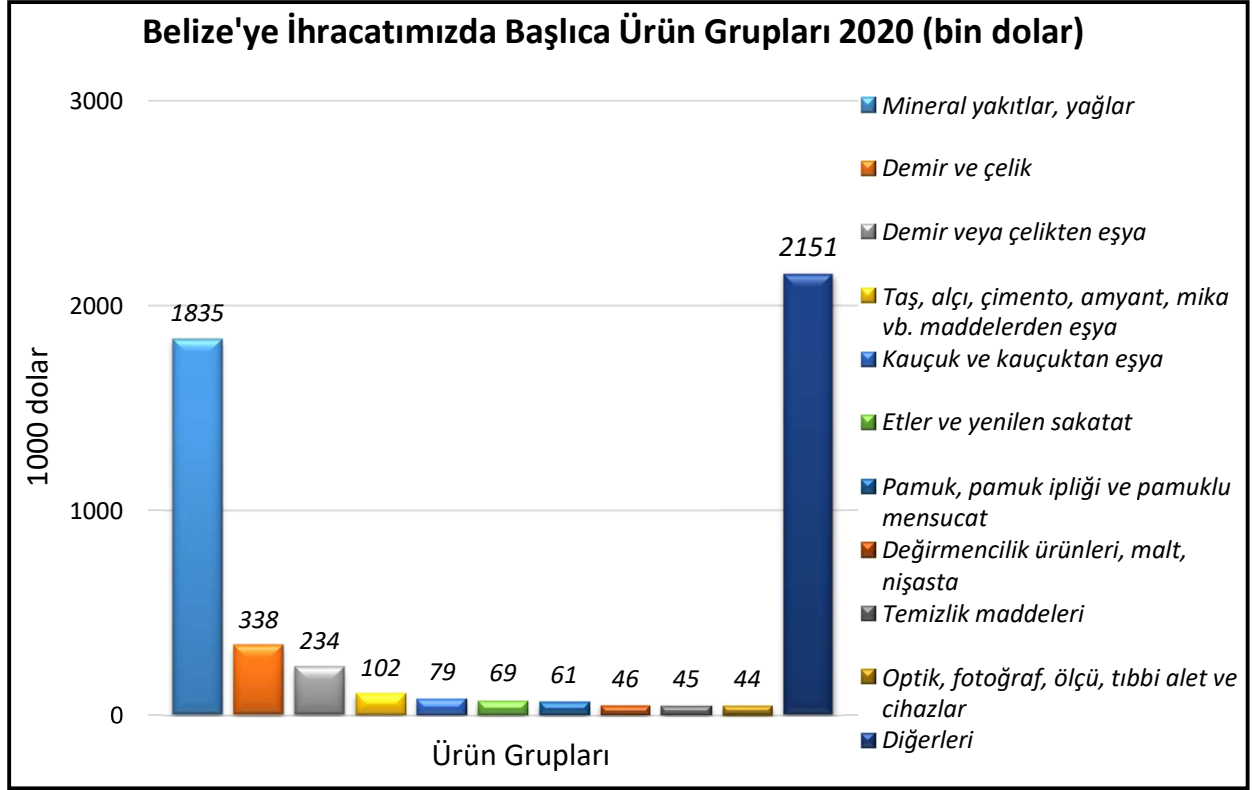
Genel Durum

Türkiye-Belize Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

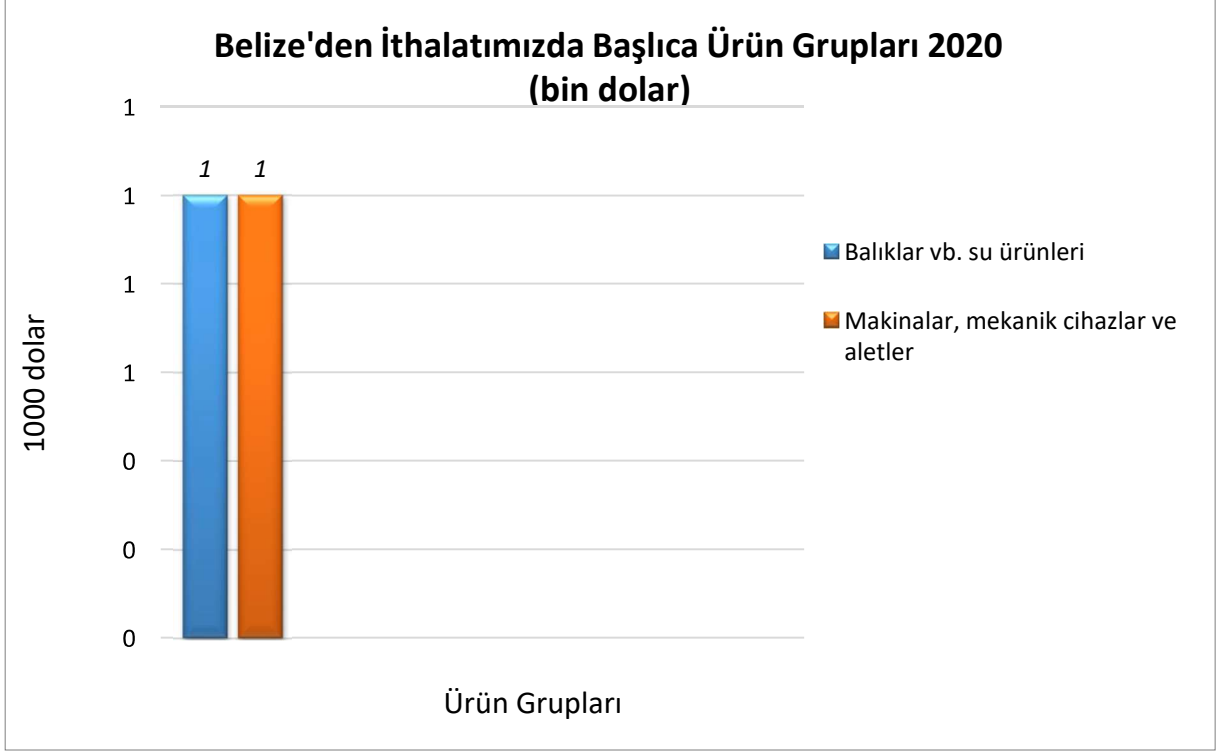
Türkiye'nin Belize'ye İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Belize'den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Belize'nin İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			243 304	244 906	211 873	100
1.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	56 355	68 181	54 570	25,8
2.	803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	31 312	38 769	43 821	20,7
3.	2009	Meyve ve sebze suları	32 243	25 008	22 657	10,7
4.	306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	14 662	16 662	14 748	7
5.	2203	Biralar (malttan)	513	1 939	10 885	5,1
6.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	6 834	9 241	8 443	4
7.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	5 694	5 409	6 148	2,9
8.	1703	Şeker ekstraksiyonundan veya rafinajından elde edilen melaslar	3 141	5 040	5 391	2,5
9.	2302	Hububat ve baklagillerin kepek, kavuz ve diğer kalıntıları	3 245	3 557	5 372	2,5
10.	307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	6 602	7 756	4 879	2,3
11.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	13 363	11 625	3 768	1,8
12.	2103	Soslar ve müstahzarları; çeşni/lezzet verici karışımlar; hardal unu, irmiği ve hazır hardal	2 748	2 709	3 077	1,5
13.	3301	Uçucu yağlar, rezinoitler, ekstraksiyonla elde edilen yağ reçineleri ve terpenli yan ürünler, çözeltiler	6 054	2 791	3 025	1,4
14.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	12 324	10 162	2 445	1,2
15.	4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamülleri, doğrama parçaları	2 402	3 221	2 002	0,9

Kaynak: Trademap

EK-2: Belize'nin İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			957 740	985 894	787 099	100
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	120 924	130 227	67 372	8,6
2.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	47 846	46 556	49 126	6,2
3.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	12 778	11 760	17 381	2,2
4.	1517	Hayvansal ve bitkisel yağlar ve bunların fraksiyonları	9 539	12 200	13 532	1,7
5.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	13 266	13 280	12 500	1,6
6.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	20 067	16 739	12 270	1,6
7.	2203	Biralar (malttan)	5 844	6 006	12 251	1,6
8.	4202	Deri ve köseleden sandık, bavul, valiz, evrak çantası, seyahat eşyası, kılıf vb.	21 014	20 826	11 649	1,5
9.	2523	Çimento	13 154	12 680	11 407	1,4
10.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	17 397	15 570	11 139	1,4
11.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	10 618	11 038	10 880	1,4
12.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	10 536	10 146	10 368	1,3
13.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	11 476	12 581	10 164	1,3
14.	6404	Dış tabanı kauçuk, plastik, tabii veya terkip yoluyla elde edilen kösele ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden ayakkabı	10 166	11 048	10 129	1,3
15.	8703	Otomobiller	16 264	15 466	10 090	1,3

Kaynak: Trademap

EK-3: Belize'nin Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (% 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		243 304	244 906	211 873	100
1.	İngiltere	73 833	82 007	62 709	29,6
2.	ABD	75 407	62 094	49 674	23,4
3.	İrlanda	13 568	15 764	17 497	8,3
4.	Meksika	2 384	2 508	12 385	5,8
5.	Jamaika	14 916	15 402	11 341	5,4
6.	Trinidad ve Tobago	9 226	9 843	10 161	4,8
7.	Guatemala	8 596	7 349	8 436	4
8.	Honduras	5 062	5 092	5 719	2,7
9.	Barbados	10 280	9 801	4 362	2,1
10.	İspanya	3 023	2 802	3 472	1,6
11.	Hollanda	7 201	4 330	3 208	1,5
12.	BAE	972	1 859	2 092	1
13.	Saint Lucia	934	1 917	2 019	1
14.	Panama	709	825	1 754	0,8
15.	Guyana	858	1 334	1 520	0,7
...
64.	Türkiye	4	3	5	

Kaynak: Trademap

EK-4: Belize'nin Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2018	2019	2020	Pay (%, 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		957 740	985 894	787 099	100
1.	ABD	407 216	435 796	318 710	40,5
2.	Çin	114 980	134 072	113 098	14,4
3.	Meksika	102 971	107 502	102 377	13
4.	Guatemala	71 254	75 551	67 813	8,6
5.	Trinidad ve Tobago	13 803	14 365	13 517	1,7
6.	Hindistan	12 734	15 910	11 323	1,4
7.	Kosta Rika	9 433	9 463	10 925	1,4
8.	İngiltere	9 395	9 778	9 993	1,3
9.	Hong Kong	22 894	20 120	9 935	1,3
10.	El Salvador	13 378	11 586	9 255	1,2
11.	Panama	29 757	28 496	9 057	1,2
12.	Hollanda	7 221	8 625	7 725	1
13.	Brezilya	6 898	8 400	7 441	0,9
14.	Honduras	21 809	16 921	7 265	0,9
15.	Vietnam	3 148	3 691	6 252	0,8
...
37.	Türkiye	1 153	2 699	1 205	0,2

Kaynak: Trademap

Ek-5: Türkiye'nin Belize'ye İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			9 609	10 063	5 004	100
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	5 433	5 764	1 835	36,7
2.	7212	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlikleri 600 mm.den az ve kaplanmış olanlar)	0	44	201	4
3.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	0	0	152	3
4.	6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	38	21	97	1,9
5.	7217	Demir veya alaşımsız çelikten teller	0	0	94	1,9
6.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	89	84	79	1,6
7.	5206	Pamuk ipliği (dikiş ipliği hariç) (ağırlık itibarıyla % 85 den az pamuk içerenler) (perakende satış için hazırlanmamış)	0	0	61	1,2
8.	1101	Buğday unu	8	0	46	0,9
9.	9014	Pusulalar; diğer seyrüsefer alet ve cihazları	0	0	44	0,9
10.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	0	0	43	0,9
11.	3401	Sabunlar, yüzey aktif organik ürünler ve müstahzarlar	2	37	41	0,8
12.	202	Sığır eti (dondurulmuş)	0	0	32	0,6
13.	7312	Demir veya çelikten demetlenmiş teller (toron), halat ve kablolar, örme halatlar, bucurgat halatları ve benzerleri	0	34	32	0,6
14.	203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	0	0	28	0,6
15.	2102	Maya	29	21	28	0,6

Kaynak: Trademap

Ek-6: Türkiye'nin Belize'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2018	2019	2020	Pay (% 2020)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			1 068	3 651	2	100
1.	304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	0	0	1	50
2.	8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	1	0		50

Kaynak: Trademap

SENEGAL ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	5
3. DIŞ TİCARET	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	10
5. TÜRKİYE ile TİCARET	12
EKLER:.....	14

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Senegal Cumhuriyeti
Nüfus	17,7 milyon (IMF 2022 tahmini)
Dil	Fransızca (resmi)
Yüzölçümü	196.161 km ²
Başkent	Dakar
Başlıca Şehirleri	Thies, Mbour, Saint-Louis, Kaolack, Ziguinchor
Yönetim Şekli	Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Macky Sall
Para Birimi	CFA Frankı

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar: Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ), Batı Afrika Ekonomi ve Para Birliği (WAEMU), ACP, AfDB, AU, CPLP (yardımcı), CEDEAO, FAO, FZ, G-15, G-77, IAEA, IBRD, ICAO, ICC, ICRM, IDA, IDB, IFAD, IFC, IFRCS, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, MIGA, MONUSCO, NAM, OIC, OIF, OPCW, PCA, UN, UNAMID, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, Union Latina, UNMIL, UNOCI, UNWTO, UPU, WADB, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO

Coğrafi Konum

Senegal Orta Afrika'nın batısında Atlas Okyanusu kıyısında Gine-Bisseau ve Moritanya arasında yer alır. Toplam 196 bin km² yüzölçümü ile 531 km kıyı uzunluğuna sahiptir. Başkent Dakar Cape Verde Yarımadasında Atlas Okyanusu kıyısında. Senegal Afrika ülkeleri arasında en çok Batılılaşmış ülkedir. Komşu ülkeler; Moritanya, Mali, Gambiya, Gine ve Gine-Bisseau şeklindedir. Gambiya Senegal tarafından çevrelenmiş bir ülke olup, sınır doğuya doğru Gambiya nehri boyunca 300 km devam eder.

Senegal'de yarı tropik bir iklim bulunur. Kuzeydoğu ve güneybatıdan esen rüzgarların durumuna bağlı olarak kuru ve açık bir hava ile nemli geçen mevsimler yaşanabilmektedir. Yıllık yağış miktarı 600 mm'yi geçmez. Yağış mevsiminde en fazla sıcaklık 27°C'dir. Yağmur alan bölge güney kesimleri olup, yıllık yağış miktarı 1500 mm'yi geçebilir. Haziran-Ekim ayları arası en kurak mevsimlerdir. Aralık-Ocak ayları hava daha kuru ve serindir. Fakat sıcaklık 17°C'nin altına pek düşmez. Kıyı şeridi iç kesimlere göre daha serindir.

Ülkenin kuzeyinde çöl iklimi kıyılara doğru yerini yarı-tropik iklime bırakır. Coğrafyada genelde alçak düzlükler hakimdir. Kıyıdan güney doğuya doğru hafif bir eğimle tepeler yükselir.

Siyasi ve İdari Yapı

Senegal bağımsızlığını 4 Nisan 1960 tarihinde Fransa'dan kazanmıştır. Ülkede çok partili laik cumhuriyet yönetimi bulunmaktadır. Parlamentosu ve güçlü bir başkanlık sistemi bulunmakta ve yargı yönetimden ayrılmış durumdadır.

Senegal Meclisi 165 üyelidir. Milletvekilleri halkoyuyla 5 yıllık bir süre için seçilmektedir. Son Milletvekili seçimleri ise 30 Temmuz 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir. Son Başkanlık seçimleri 24 Şubat 2019 tarihinde düzenlenmiş ve Macky Sall ikinci kez seçilmiştir.

Senegal’de 14 bölgesel yönetim bulunmakta ve her biri Başkan tarafından atanan Vali tarafından idare edilmektedir. 1997 yılında yönetimin merkezden bölgelere yayılması yasası ile yerel meclislere önemli otorite gücü sağlamıştır.

Nüfus ve İstihdam

Toplam nüfusu 2022 yılı tahminine göre 17,7 milyon olan Senegal’de nüfusun yaklaşık %15’i başkent Dakar’da yerleşiktir. Senegal nüfusunun 2027 yılında 20 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir. Ülkede çok sayıda farklı etnik grup bulunmaktadır. Din, Senegal kültüründe oldukça önemli bir yere sahiptir. İnanç çok yaygın olduğundan ibadet etmeyenler kuşku ile karşılanabilmektedir. Ülkenin yaklaşık %95’i kökleri 11. yüzyıla uzanan Müslümanlardan oluşmaktadır.

Woloflar toplam nüfus içinde %43 pay ile en kalabalık etnik gruptur. Müslüman olan bu grup ülkenin hemen her yerine yayılmış olmakla birlikte çoğunluğu ülkenin merkez, kuzey ve Dakar ile Saint Lois’in Atlas Okyanusu kıyılarında yaşam sürmekte ve genellikle çiftçilik ve tüccarlıkla geçimlerini sağlamaktadır. Leboular Woloflar’ın bir kolu olan etnik gruptur. Cap Vert ve Saint Luis yarımadasına yayılmış olup, çoğunlukla balıkçılıkla uğraşırlar.

Peulhlar/Fulaniler diğer bir büyük etnik grup olarak nüfusun yaklaşık %24’ünü oluştururlar. Senegal’in kuzeyinde Senegal için Müslümanlığın yayılmasında rol oynayan ve tarihi öneme sahip olan Fouta Toro Pular grubun kültürel merkezidir. Senegal Nehri vadisi ve Ferlo bölgesinde yerleşik olan Pularlar ticarete çok aktif olup hayvan yetiştiriciliği ve sulu tarım ile de uğraşırlar.

Serer etnik grubu da kalabalık sayılabilecek diğer bir etnik gruptur. Toplam nüfusun yaklaşık %15’ini oluşturan bu grup, diğer etnik gruplarla daha az karışmış durumdadır. Sine-Saloum ve Senegal’in merkezi ile Gambiya’nın kuzeybatısı arasında kalan Small Coast bölgesinde yerleşiktirler. Small Coast bölgesindekiler hariç çoğu Müslümandır.

Diolalar ise Casamance bölgesinde yaşar. Gambia ile Guinea Bisseu’da da bu etnik gruptan insanlar yaşamaktadır. Senegal nüfusunun yaklaşık %4’ü bu gruptan oluşur. Pirinç tarımı ile geçinen bu grupta yerel inançlar ve Hıristiyanlık yaygındır. Diolalar’ın kuzeydoğuda yaşayan bölümü ise Müslümandır.

Ana etnik gruplar dışında daha küçük etnik gruplar da bulunmaktadır. Bunlardan başlıcaları doğudaki Mandingolar, Mali ve Moritanya’ya yakın bölgelerdeki Soninkeler ve Bassariler’dir. Bu gruplar mısır yetiştiriciliği ve Gine sınırlarına yakın bölgelerde avcılık ile geçinmektedir.

Fransızca, koloni döneminde okullarda öğretilen şekliyle resmi dil olmakla birlikte herkesin kendi yerel dilini konuşması yaygındır. Ülkede çok sayıda yerel dil bulunmaktadır. Bu diller yazılıdan ziyade sözlü kullanılan dillerdir. Bu dillerden en yaygın olarak kullanılanı Wolof dilidir. Nüfusun %80’ine yakını bu dili konuşabilmektedir.

Ülke nüfusunun yaklaşık %50’si kentlerde yaşamaktadır. Nüfus artış hızı yıllık %2,75 oranındadır. Nüfus yoğunluğu km² başına 87 kişidir. Senegal oldukça genç bir ülke olup nüfusunun %45,7’si 15 yaşın altındadır. Yıllık ortalama yaşam beklentisi erkeklerde 67 ve kadınlarda 71 yıldır.

İnsani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Senegal 170. sıradadır. (İsviçre 1., Türkiye 48.) (UN-2021)

Nüfusun %47'si yoksulluk sınırının altında yaşamaktadır.

Senegal'de haftalık çalışma süresi 40 saattir. Ülkede asgari ücret uygulanmaktadır. İşsizlik sigortası uygulaması bulunmamaktadır. Senegal birçok az gelişmiş ülkedeki durumun aksine, işçi haklarının ön planda olduğu bir ülkedir. Çalışan ve işveren arasındaki davalar genellikle çalışan lehine sonuçlanmaktadır.

Doğal Kaynaklar

Senegal topraklarının büyük bir bölümü Sahelian bölgesinde yer almaktadır. Yağışlar güneyde daha fazladır ancak, son 25 yılda mevsimsel kayma yaşandığı gözlenmektedir. Yağışlar düzensiz ve belirsiz olup, ülke toprakları genel olarak verimsizdir. Kuzeyde yaygın olan tarım ve hayvancılık giderek daha olumsuz koşullarla karşılaşmakta ve güçleşmektedir. Mevcut su kaynaklarının %3'ü evlerde, %3'ü sanayide ve kalan %92'si tarımda kullanılmaktadır ve ülkenin hidroelektrik kapasitesi bulunmamaktadır.

Ülkenin başlıca çevre sorunları; vahşi yaşam alanlarının korunması, orman arazilerinin korunması, toprak kayması ve su baskınlarının önlenmesi, çölleşmenin önüne geçilmesi ve balıkçılıkta aşırı avlanmanın önlenmesidir. Bunun için birçok uluslararası anlaşma ve etkinliklere aktif katılım mevcuttur.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2020	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	24,53	27,64	27,54	29,77	33,71	36,25	39,07	42,13
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar-%)	1,3	6,1	4,7	8,1	10,4	4,9	5,1	5,2
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	1 465	1 607	1 558	1 639	1 807	1 891	1 983	2 081
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort. %)	2,5	2,2	7,5	3,1	2	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-10,9	-13,2	-13	-9,5	-4,9	-4,6	-4,5	-5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	16,74	17,2	17,68	18,16	18,66	19,17	19,7	20,24
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ye Oranı (%)	69,2	73,2	77,3	74,3	69	67,6	66,3	64,9

Kaynak:IMF, Ekim 2022

*:Tahmini

Ekonomik Yapı

Senegal, Fransızca konuşulan Batı Afrika ülkeleri arasında sınai gelişmişlik düzeyi açısından Fildişi Sahili'nden sonra ikinci sırada yer almaktadır. Bu başarının temeli, 1994 yılında başlatılan ve önceki ekonomi politikalarına göre çok sayılabilecek tedbirler içeren yapısal reformlara dayanmaktadır. Kamu tarafından belirlenmekte olan fiyatların serbest bırakılması ve kamu teşviklerinin kaldırılması bu tedbirlerden bazılarıdır. Ülke 2011 yılı başındaki politik sorunların da üstesinden gelerek, takip eden yıllarda özellikle altyapı yatırımları ve enerji sektöründeki sorunların giderilmesi ile yeniden hızlı büyüme trendine girmiştir.

Ülke ekonomisi tarıma dayalı olup, doğal kaynaklar oldukça sınırlıdır. Tarım sektörü halihazırda işgücünün %29'una istihdam sağlamaktadır. Bu nedenle ülke ekonomisi, iklim koşullarına, uluslararası piyasalardaki gelişmelere ve hammadde fiyatlarına aşırı duyarlıdır. Turizm de önemli döviz kazandırıcı sektördür. Sanayi sektörünün istihdamdaki payı %14, hizmetler sektörünün ise %57'dir.

2022 yılında cari fiyatlara göre, 28 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2023 yılında 30 milyar dolar olması beklenmektedir.

Cari fiyatlara göre Senegal, 2022 yılında 1 558 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 159. sırada yer almaktadır. İhracatın çeşitlendirilmesi, cari açık, çift haneli ve giderek artan işsizlik oranı ve yoksulluk Senegal ekonomisinin başlıca sorunlarıdır. Yoksulluğun giderilmesi için yıllık en az %7 reel büyüme kaydedilmesi gerektiği belirtilmekte ancak bu oranlara ulaşamamaktadır. Özellikle genç nüfus işsizlik konusunda daha büyük sıkıntı içindedir. Bu

durum, Avrupa ülkelerine yasa dışı göç olgusunu da tırmandırmaktadır. %20'nin üzerinde bulunan işsizlik, sağlık koşullarının ve eğitim seviyesinin yetersizliği nedeniyle her yıl artmaktadır.

Ekonomi Politikaları

Para Birliği'ne üye olan ülkelerin para ve döviz politikaları Batı Afrika Ülkeleri Merkez Bankası (Banque centrale des Etats de l'Afrique de l'ouest, BCEAO) tarafından belirlenmektedir. 8 üye ülkede de para birimi olarak "CFA franc" kullanılmaktadır Dolayısıyla para politikasında Avrupa Merkez Bankası'nın (ECB) etkisi fazladır. Enflasyonun düşürülmesi ve döviz kurunda istikrar önceliklidir.

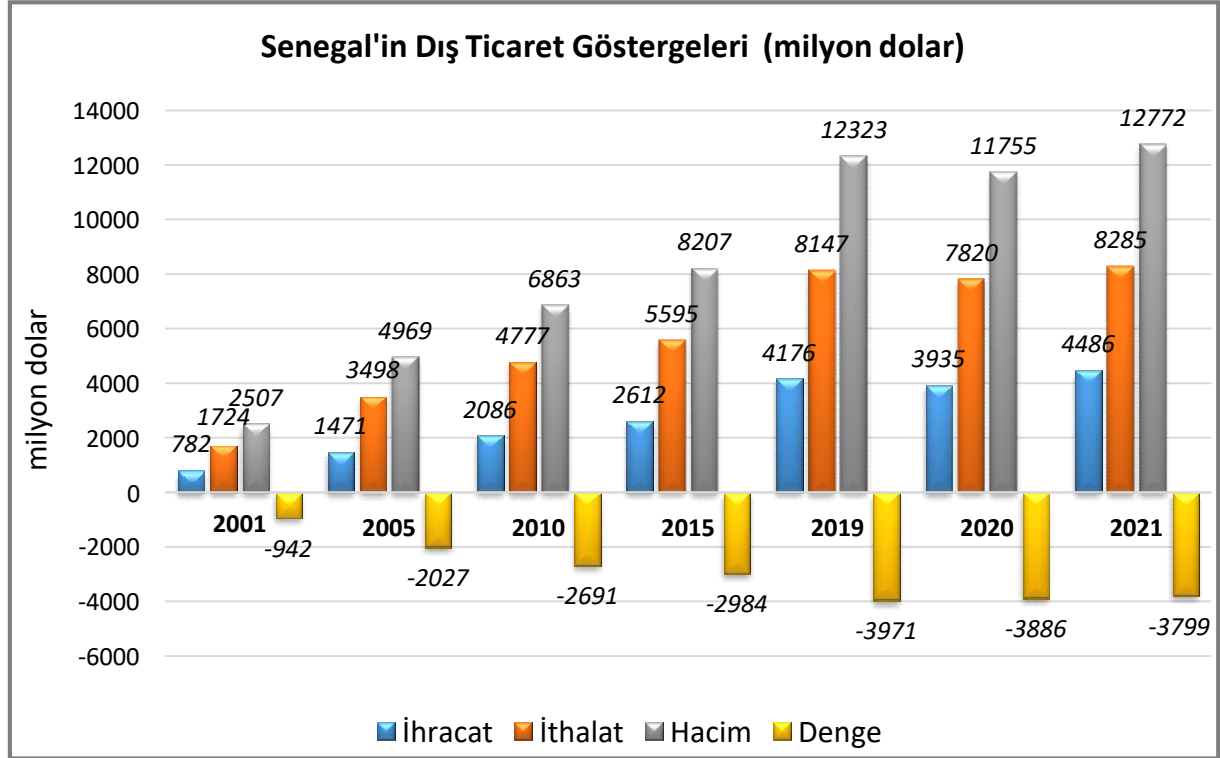
Senegal'de sermaye/kar transferi ya da yatırımların döviz cinsi para ile finanse edilmesinde bir kısıtlama yoktur. Ancak şahısların yurt dışı seyahatlerinde yanlarında çıkarabilecekleri döviz miktarı sınırlandırılmıştır. Ticari transferlerde ise böyle bir zorunluluk yoktur. Para transferleri bankalar aracılığıyla yapılabilmektedir. Değeri CIF 500.000 CFAfr'ı geçen tüm ithalat transferlerinin yetkili bir banka aracılığıyla yapılması zorunludur. Senegal'de döviz kontrolü Para ve Kredi Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir. Yurt dışına tüm döviz transferleri yetkili bankalar posta idaresi veya BCEAO tarafından yapılmak zorundadır.

2014 yılından bu yana hükümet, altyapı, tarım ve gıda işleme endüstrisi, madencilik ve turizmi içeren 7 milyar ABD dolarının üzerinde bir fonlama taahhüdünden oluşan kalkınma stratejisi "Gelişmekte Olan Senegal Planı"nı uygulamaktadır. Senegal, IMF tarafından da desteklenen, açığı azaltmayı ve borcu kontrol etmeyi amaçlayan bir mali konsolidasyon politikasını yürütmektedir. "Gelişmekte Olan Senegal Planı"nın ikinci aşaması ve tarım ve hizmetlerdeki faaliyet, orta vadede büyümeyi yönlendirmektedir. Büyüme, tarım ve hizmetler gibi sektörler tarafından gerçekleştirilmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trade Map (Senegal verileri)

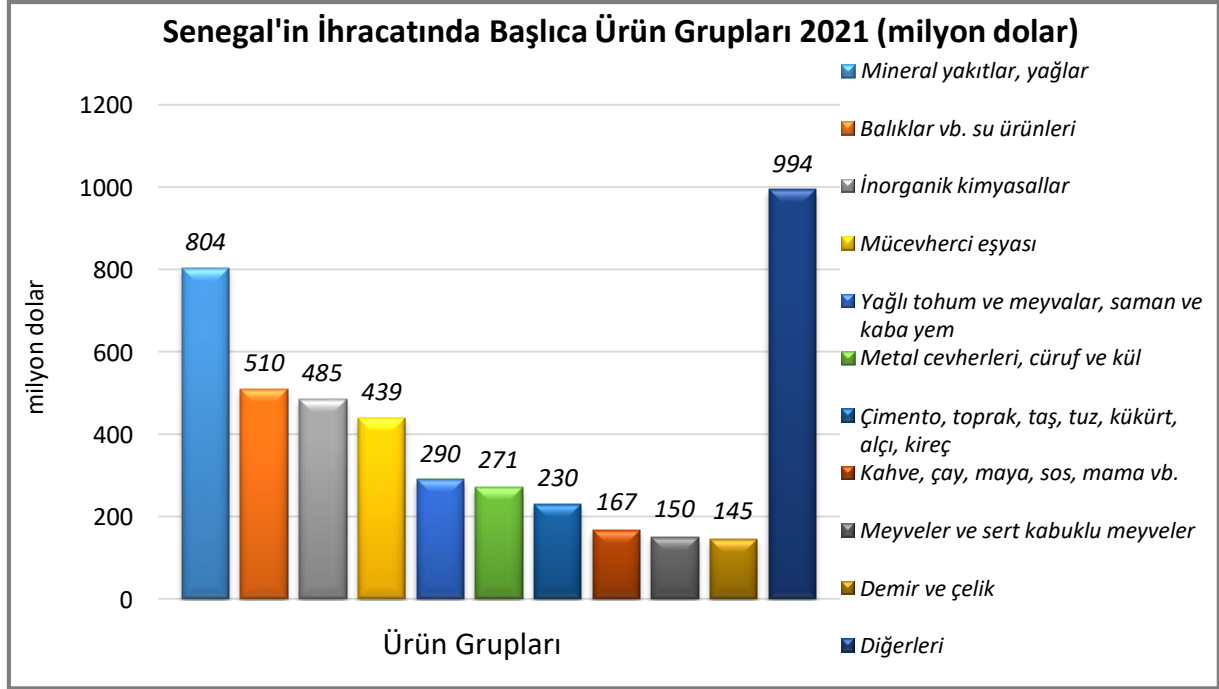
2021 yılında ülkenin ihracatı 4,5 milyar dolar (önceki yıla kıyasla % 14 artış), ithalatı 8,3 milyar dolar (önceki yıla kıyasla % 5,9 artış) olmuştur. Dış ticaretinde 2021 yılında 3,8 milyar dolarlık açık bulunmaktadır.

Ülkenin dünyaya ihracatında en önemli ürünler petrol yağları, asitler, altın, dondurulmuş balıklar, yer fıstığı, titanyum ve çimentodur.

Ülkenin dünyadan ithalatında en önemli ürünler ise petrol yağları, ham petrol, pirinç, tıbbi ilaçlar, buğday, otomobil, petrol gazları ve otomobillerdir.

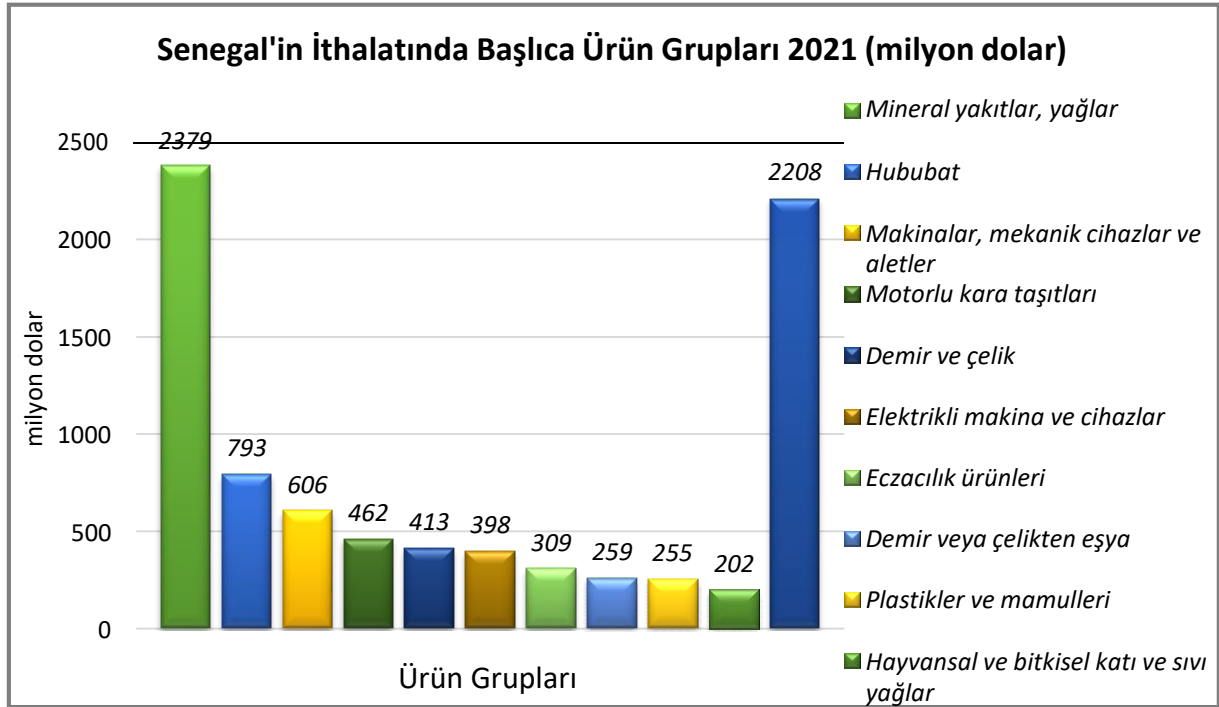
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap (Senegal verileri)

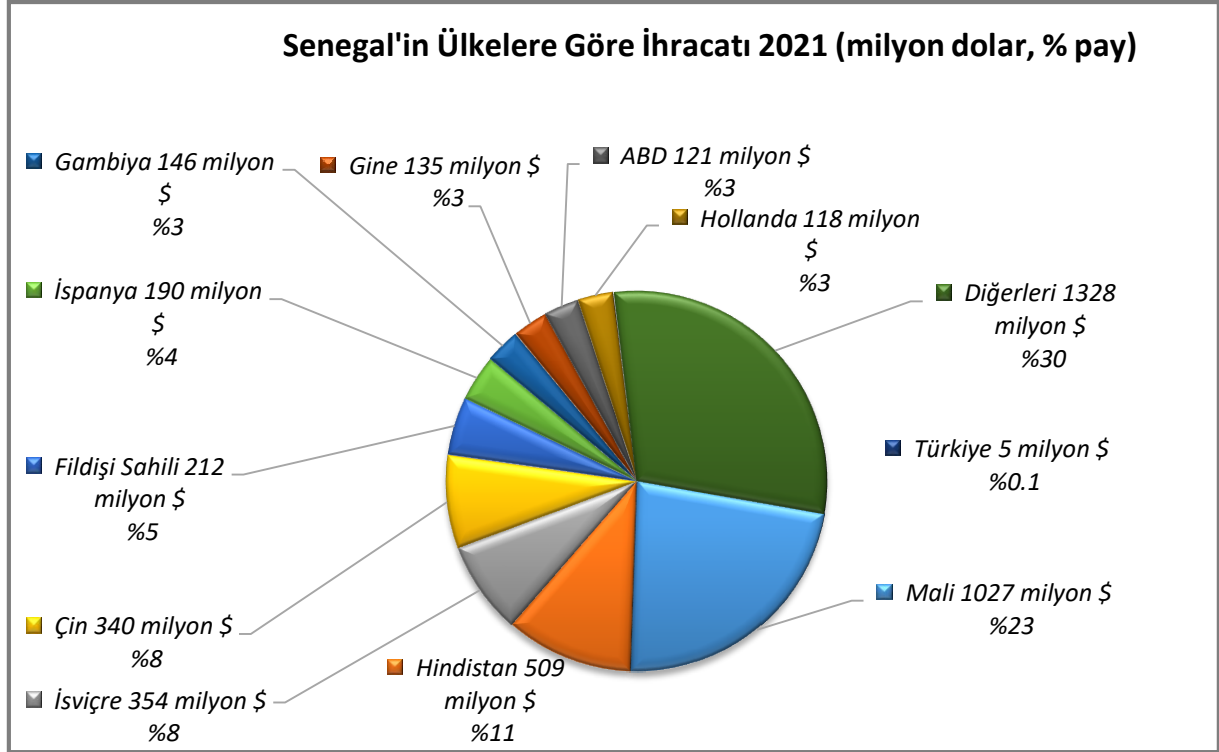
İthalat

Kaynak: Trademap (Senegal verileri)

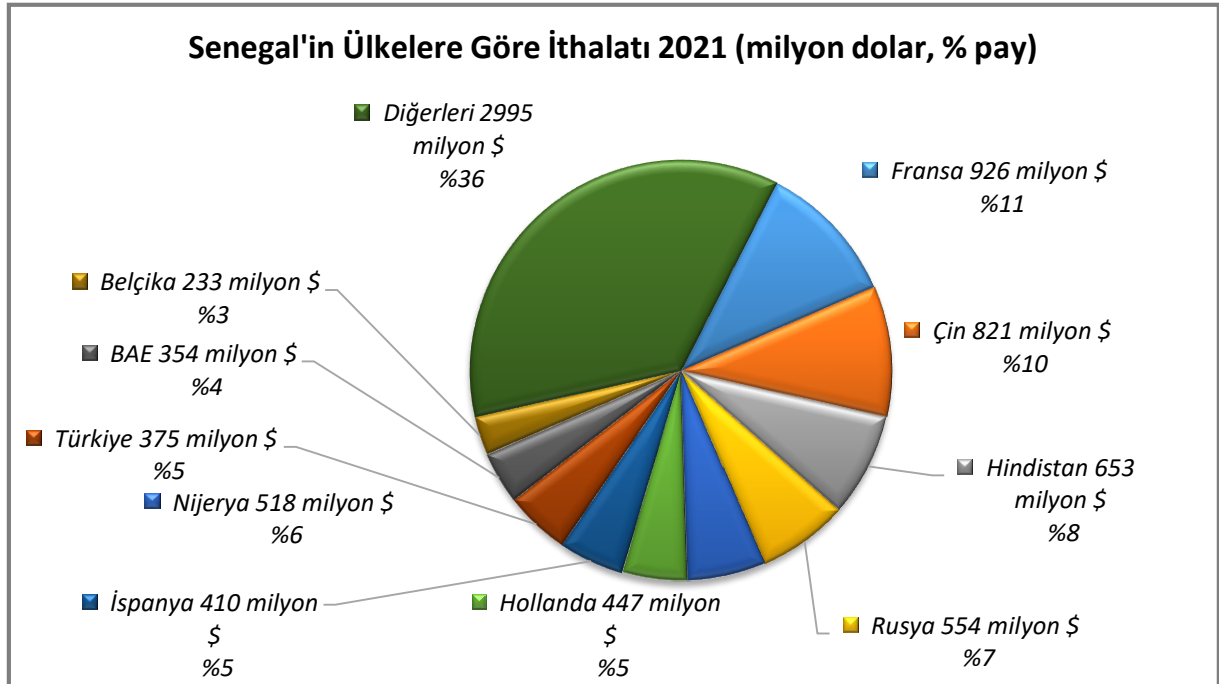
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak:Trademap (Senegal verileri)

İthalat

Kaynak:Trademap (Senegal verileri)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

2019-2021 döneminde toplam doğrudan yabancı yatırım miktarı 9 milyar dolar olan Senegal, 2021 yılında 11 milyar dolarlık toplam yabancı sermaye stoğu ile dünyada 117. sıradadır.

Fransa tarihi bağları sayesinde Senegal'deki en büyük yatırımcı pozisyonundadır; Fransız yatırımları; telekomünikasyon hizmetleri, petrol dağıtım, gıda üretim, bankacılık, turizm, deniz taşımacılığı, gayrimenkul, bilgisayar, genel ithalat-ihracat, otomotiv gibi sektörlerde yoğunlaşmaktadır. Diğer ülkelerin de benzer alanlara önem verdiği görülmektedir. Lübnan asıllı Senegal vatandaşları daha çok orta büyüklükte işletmeler ile kimya, gıda, tekstil, plastik, sektörlerinde yatırımlar yapmaktadır. Ülkeye son zamanlarda Çin, Türkiye ve Birleşik Arap Emirlikleri de dahil olmak üzere diğer ülkelerden önemli yatırımlar yapılmaktadır. Türkiye'nin 2021 yılı itibarıyla yurtdışına gerçekleştirdiği 44 milyar dolar değerindeki toplam yurtdışı doğrudan yatırım stokunda, Senegal 37 milyon dolar ile 50. sıradadır. (Hollanda 20,3 milyar \$ ile 1.) (TCMB)

Senegal'in yeni ekonomik ortaklıklar kurmak ve petrol sektörüne yabancı yatırım çekmek amacıyla Körfez Arap devletleri ile daha güçlü ilişkiler kurma çabalarını sürdürmesi beklenmektedir.

Yatırım Ortamı

Dünya Bankası'nın Doing Business raporunun 2020 baskısında Senegal, iş yapma kolaylığı açısından dünya çapında 123. sırada (2019 yılında 141. sıra) yer almıştır. İş ortamı ve rekabet edebilirlik reformları programının bir parçası olarak, iş yaratma ve sözleşmelerin uygulanması sürecinde gözle görülür iyileştirmeler yapılmıştır. Hükümet yabancı yatırımı memnuniyetle karşılamaktadır.

Yabancı yatırımcılar tarafından işletilen veya sahip olunan işletmelere karşı yasal bir ayrımcılık yoktur ve çoğu sektörde yabancı yatırımcıların işletmelerin tam olarak sahiplenilmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır. Yabancı sermaye yatırımları konusunda herhangi bir kısıtlama ya da yerli ortak şartı aranmamaktadır.

2014 yılından bu yana, DYY girişleri altyapı, elektrik, tarım, içme suyu ve sağlık gelişimi için Gelişen Senegal Planı ile ilişkilendirilmiştir.

Tarım, turizm, balıkçılık, bilgi ve iletişim teknolojileri (ICT), sağlık, eğitim, yenilenebilir enerji ve madencilik sektörleri yatırım potansiyeli yüksek başlıca alanlar olarak belirlenmiştir. Altyapı ve inşaat en fazla yatırım yapılan sektörler olup, özellikle ulaştırma sisteminin iyileştirilmesi için Dünya Bankası tarafından desteklenen projeler yürütülmektedir.

Tarım, ambalaj, tekstil, ayakkabı, oto yedek parça, beyaz eşya gibi alanlarda küçük ölçekli yatırımlar yapılabilir.

Senegal'deki Serbest Bölgeler (Özel Ekonomik Bölgeler)

İthalat vergileri ve vergiler ile ilgili olarak, serbest bir bölgeye ithal edilen mallar gümrük bölgesinin dışında kabul edilmektedir. Bununla birlikte, söz konusu ithalat vergileri ve vergiler, malın serbest bölgeden gümrük bölgesine taşınması, yani Senegal pazarına girmesi üzerine ödenmektedir. Bununla birlikte, gümrük idareleri serbest bir bölgede depolanan malların kontrolünü yapabilmektedir.

Şu anda Senegal'de sadece bir serbest ticaret bölgesi vardır:

Dakar Sanayi Serbest Ticaret Bölgesi = Bölge Franche Industrielle de Dakar (ZFID)

Km 18, Route de Rufisque, BP 3857, SN-Dakar

Telefon numarası: +221 33 8398484

Faks numarası: +221 33 8342525.

Son on yılda Casamance bölgesine yerleşen şirketlere teşvik sağlamak amacıyla Ziguinchor'da ikinci bir serbest ticaret bölgesinin uygulanması öngörülmektedir.

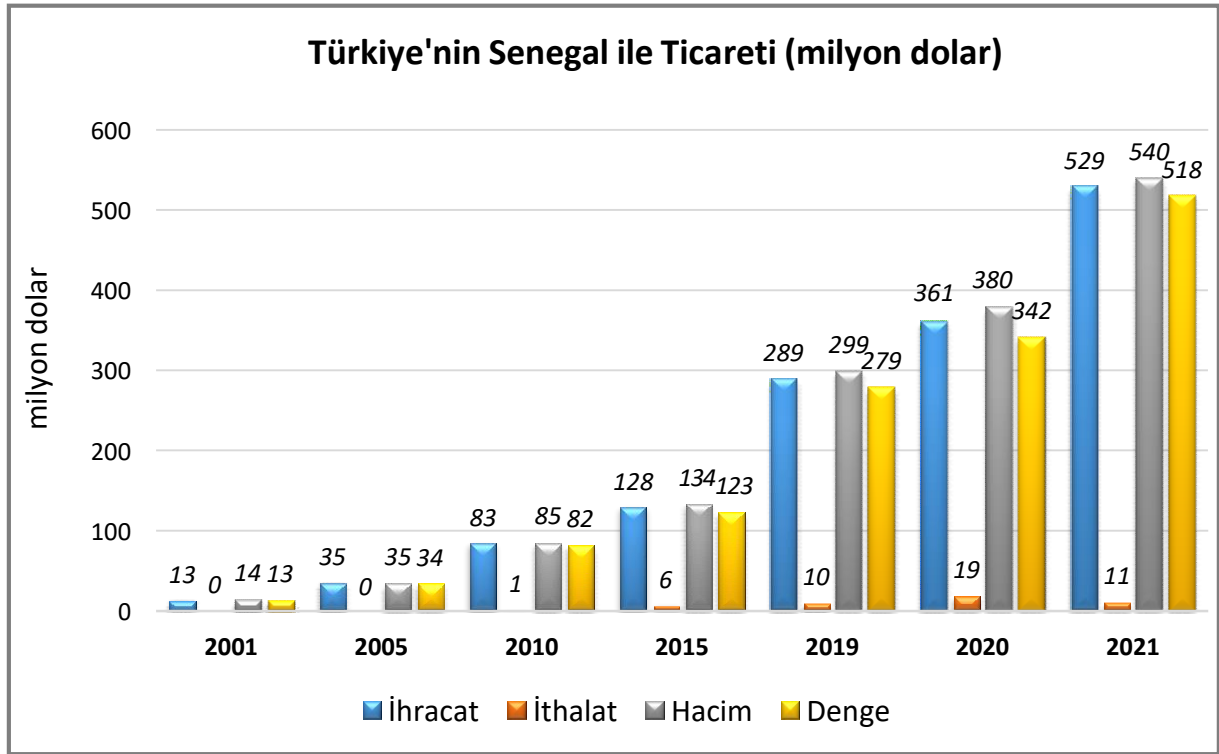
5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Senegal'e yönelik ihracatımız yaklaşık olarak, 2019 yılında 289 milyon dolar; 2020 yılında 361 milyon dolar, 2021 yılında ise 529 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Türkiye'nin Senegal'den ithalatı 2019 yılında 10; 2020 yılında 19, 2021 yılında ise 11 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

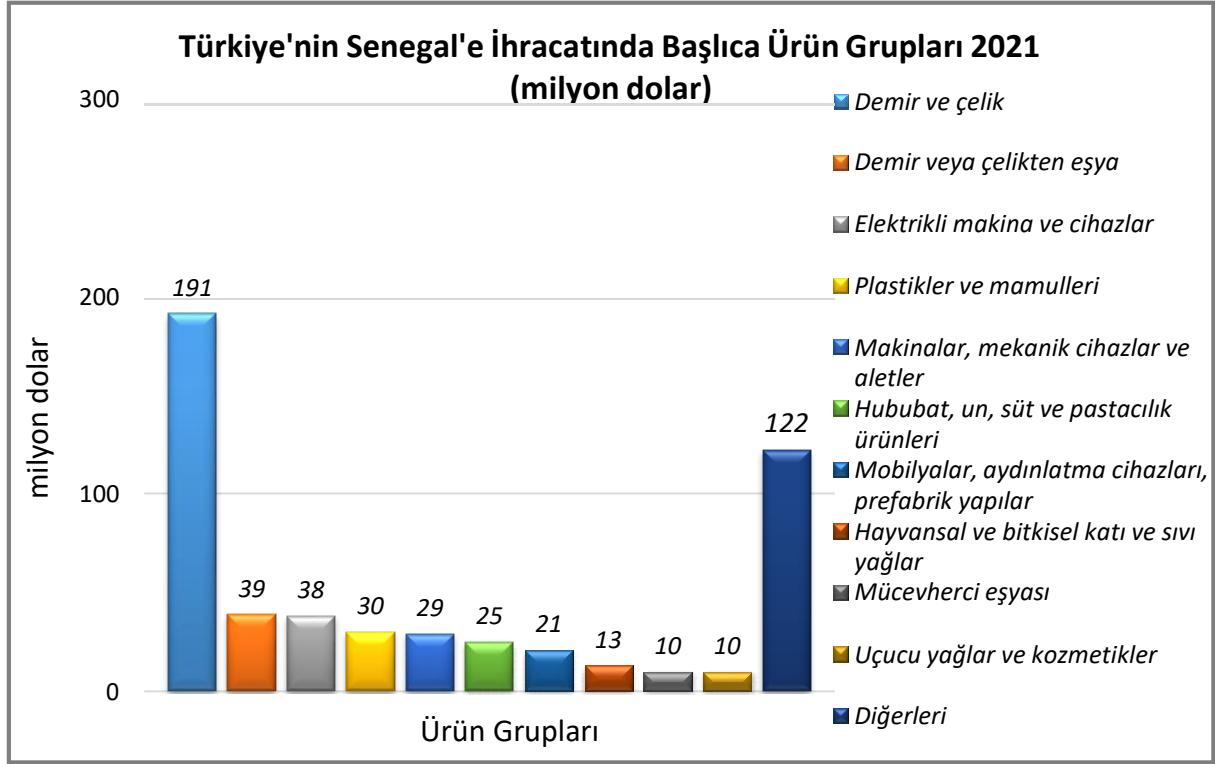
Senegal'e 2021 yılında en çok ihracatını gerçekleştirdiğimiz ürünler demir çelik ürünleri başta olmak üzere makarna, Ayçiçek yağı, bisküvidir, plastik eşyalar ve mobilyadır. 2021 yılında en çok ithalatını gerçekleştirdiğimiz ürünler ise sırasıyla: zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri, balık unu, balık yağı, bakır döküntü ve hurdaları, plastik döküntü ve hurdaları ve yağlı tohumlar (susam)'dır.

Türkiye-Senegal Dış Ticareti

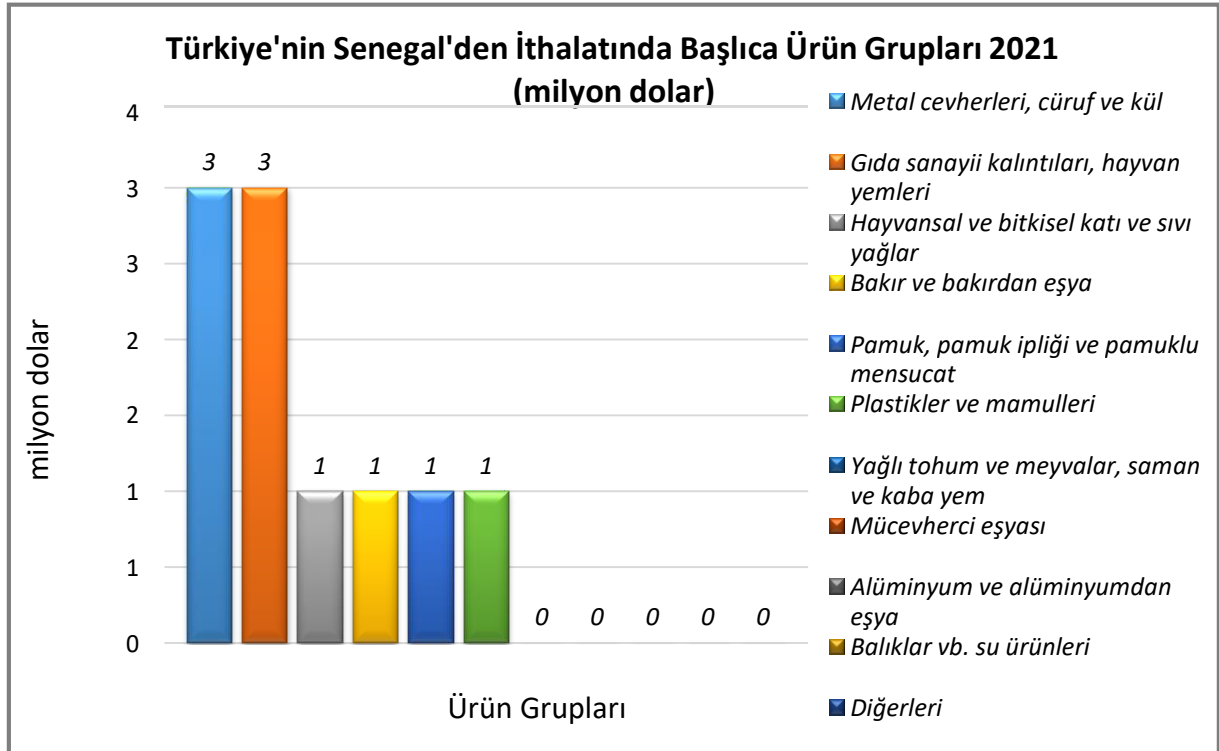
Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Senegal'e İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri).

Türkiye'nin Senegal'den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri).

EKLER:***EK-1: Senegal'in İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			4 175 809	3 934 554	4 486 066	100	14
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	802 002	613 247	770 954	17,2	25,7
2.	2809	Difosfor pentaoksit, fosforik asit ve polifosforik asitler	334 010	263 851	478 755	10,7	81,4
3.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	641 284	735 461	438 312	9,8	-40,4
4.	0303	Balıklar (dondurulmuş)	262 989	298 577	294 380	6,6	-1,4
5.	1202	Yer fıstığı	190 321	197 836	279 278	6,2	41,2
6.	2614	Titanyum cevherleri ve konsantreleri	92 409	108 226	158 416	3,5	46,4
7.	2523	Çimento	132 584	128 312	155 507	3,5	21,2
8.	2104	Çorba, et suyu ve karışım halindeki homojenize gıda müstahzarları	131 322	132 665	150 890	3,4	13,7
9.	307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	123 418	58 405	134 745	3	130,7
10.	2615	Niyobyum, tantalum, vanadyum, zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri	104 540	93 947	112 690	2,5	20
11.	0801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	60 989	39 055	92 861	2,1	137,8
12.	6704	İnsan saçından, hayvan kıllarından veya dokumaya elverişli diğer maddelerden peruk, sakal, kaşlar, kirpikler, perçemler	35 891	58 227	64 408	1,4	10,6
13.	3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	52 590	60 070	60 179	1,3	0,2
14.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	39 617	32 835	54 550	1,2	66,1
15.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	32 005	39 457	48 396	1,1	22,7

Kaynak: Trademap (Senegal verileri)

EK-2: Senegal'in İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (%, 2020- 2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			8 146 866	7 820 339	8 285 456	100	5,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 496 332	1 160 656	1 588 657	19,2	36,9
2.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	403 526	441 619	513 534	6,2	16,3
3.	1006	Pirinç	339 427	428 084	469 254	5,7	9,6
4.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	242 167	263 978	295 786	3,6	12
5.	1001	Buğday ve mahlut	184 746	192 066	259 306	3,1	35
6.	8703	Otomobiller	183 716	168 590	173 051	2,1	2,6
7.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	92 211	115 460	143 456	1,7	24,2
8.	7214	İnşaat demiri	86 475	77 934	142 065	1,7	82,3
9.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	110 872	92 057	134 182	1,6	45,8
10.	1901	Malt hülasesi; un, nişasta ve malt esaslı müstahzarlar	195 982	196 215	131 716	1,6	-32,9
11.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	146 288	151 863	131 599	1,6	-13,3
12.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	115 956	172 198	129 258	1,6	-24,9
13.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	111 692	87 896	107 323	1,3	22,1
14.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	57 539	65 025	98 438	1,2	51,4
15.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	74 537	62 011	95 259	1,1	53,6

Kaynak: Trademap (Senegal verileri)

EK-3: Senegal'in Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		4 175 809	3 934 554	4 486 066	100	14
1.	Mali	959 429	826 131	1 027 273	22,9	24,3
2.	Hindistan	361 686	299 223	509 129	11,3	70,2
3.	İsviçre	613 135	486 479	354 383	7,9	-27,2
4.	Çin	276 314	264 722	340 440	7,6	28,6
5.	Fildişi Sahili	156 933	191 945	211 539	4,7	10,2
6.	İspanya	152 215	124 826	190 433	4,2	52,6
7.	Gambiya	77 517	112 318	145 638	3,2	29,7
8.	Gine	134 521	148 555	135 073	3	-9,1
9.	ABD	132 303	117 503	121 441	2,7	3,4
10.	Hollanda	54 863	68 813	117 859	2,6	71,3
11.	Avustralya	2 695	214 145	106 894	2,4	-50,1
12.	İtalya	101 803	54 072	105 303	2,3	94,7
13.	Moritanya	67 829	71 006	82 631	1,8	16,4
14.	Norveç	20 175	55 296	75 911	1,7	37,3
15.	Fransa	87 456	76 977	70 880	1,6	-7,9
...
42.	Türkiye	7 229	9 120	5 071	0,1	-44,4

Kaynak: Trademap (Senegal verileri)

EK-4: Senegal'in Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		8 146 866	7 820 339	8 285 456	100	5,9
1.	Fransa	1 367 349	1 224 970	925 811	11,2	-24,4
2.	Çin	871 078	720 159	821 207	9,9	14
3.	Hindistan	276 971	334 927	653 202	7,9	95
4.	Rusya	364 028	353 601	553 723	6,7	56,6
5.	Nijerya	419 116	447 503	517 980	6,3	15,7
6.	Hollanda	550 953	482 454	447 299	5,4	-7,3
7.	İspanya	332 725	395 998	409 917	4,9	3,5
8.	Türkiye	303 374	278 415	375 395	4,5	34,8
9.	BAE	152 209	218 654	353 762	4,3	61,8
10.	Belçika	0	0	232 650	2,8	0
11.	ABD	159 760	204 534	220 456	2,7	7,8
12.	İtalya	134 971	147 371	161 333	1,9	9,5
13.	Malezya	67 051	83 272	157 248	1,9	88,8
14.	Brezilya	123 271	171 138	151 781	1,8	-11,3
15.	Japonya	140 259	109 505	145 958	1,8	33,3

Kaynak: Trademap (Senegal verileri)

Ek-5: Türkiye'nin Senegal'e İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			288 907	361 226	529 114	100	46,5
1.	7214	İnşaat demiri	40 111	44 753	122 089	23,1	172,8
2.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	20 549	22 313	30 100	5,7	34,9
3.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	29 353	27 225	25 817	4,9	-5,2
4.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	4 090	3 321	18 062	3,4	443,9
5.	1902	Makarnalar ve kuskus	7 345	13 911	13 593	2,6	-2,3
6.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	5 146	13 655	12 848	2,4	-5,9
7.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	11 952	13 894	11 666	2,2	-16
8.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	8 930	8 177	11 347	2,1	38,8
9.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	3 036	3 799	11 048	2,1	190,8
10.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	2 961	4 680	9 625	1,8	105,7
11.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	4 116	9 110	9 269	1,8	1,7
12.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	2 800	9 842	9 026	1,7	-8,3
13.	7303	Dökme demirden ince ve kalın borular, içi boş profiller	25	11	8 767	1,7	79600
14.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 229	5 609	8 064	1,5	43,8
15.	1103	Bulgur, irmik, topak halinde hububat ve pelletler	499	1 453	7 184	1,4	394,4

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Ek-6: Türkiye'nin Senegal'den İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% , 2021)	Değişim (% , 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			10 209	19 029	10 908	100	-42,7
1.	2615	Niyobyum, tantalyum, vanadyum, zirkonyum cevherleri vb. konsantreleri	2 167	6 196	3 436	31,5	-44,5
2.	2301	Et, sakatat, deniz hayvanı vs. (yemeye uygun olmayan) unu, pelleti, kıkırdakları (donyağı tortusu)	1 645	475	3 277	30	589,9
3.	1504	Balıkların veya deniz memelilerinin katı ve sıvı yağları	805	0	1 011	9,3	0
4.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	0	474	967	8,9	104
5.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	280	879	631	5,8	-28,2
6.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	83	0	594	5,4	0
7.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	1 615	1 011	442	4,1	-56,3
8.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 526	1 765	333	3,1	-81,1
9.	7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	662	29	151	1,4	420,7
10.	302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	194	150	26	0,2	-82,7
11.	9401	Oturmaya mahsus mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	4	4	9	0,1	125
12.	303	Balıklar (dondurulmuş)	600	288	6	0,1	-97,9
13.	2508	Diğer killer, andaluzit, siyanit ve silimanit, mülit, şamot ve dinas toprakları	0	0	6	0,1	0
14.	3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	0	0	4	0	0
15.	307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	55	118	3	0	-97,5

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

PANAMA CUMHURİYETİ

ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	5
3. DIŞ TİCARET	8
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	14
5. TÜRKİYE ile TİCARET	15
EKLER.....	19

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Nüfus	4,45 milyon (2023 IMF)
Dil	İspanyolca (Resmi Dil), İngilizce
Din	% 84 Katolik, %15 Protestan, % 1 diğerleri
Yönetim Şekli	Anayasal Demokrasi
Devlet Başkanı	Laurentino Cortizo Cohen
Yüzölçümü	75.420 km ²
Başkent	Panama Şehri
Başlıca Metropolitan Alanları	Panama Bölgesi, Colon Bölgesi , David Bölgesi
Uluslararası Telefon Kodu	+507
Döviz Kuru	Balboa (PAB) (ABD Doları ile birlikte kullanılmaktadır)

Üyesi Olduğu Uluslararası Kuruluşlar

BCIE, CAN (gözlemci), CD, CELAC, FAO, G-77, IADB, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (ulusal komiteler), ICCT, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, IMSO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, ITUC, LAES, LAIA, MIGA, NAM, OAS, OPANAL, OPCW, Pasifik İttifakı (gözlemci), PCA, SICA, UN, UNASUR (gözlemci), UNCTAD, UNESCO, UNIDO, Union Latina, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Karayip Denizi ve Kuzey Pasifik Okyanuslarına sınırı olan Orta Amerika ülkesi Panama, Kosta Rika ve Kolombiya'nın arasında yer almaktadır. Ülkenin güneydoğusundan Kuzey Amerika ve Güney Amerika'yı birbirinden ayıran sınır olan, Pasifik Okyanusu ile Karayip Denizi'ni birbirine bağlayan ve stratejik önemi büyük olan Panama Kanalı geçmektedir. Ülkenin Kolombiya ile 225 km ve Kosta Rika ile 330 km uzunluğunda sınırı bulunmaktadır.

Yüzölçümü bakımından ABD'nin South Carolina Eyaleti'nden biraz daha küçük olan ülkede Pasifik Okyanusu ve Karayip Denizi kıyıları dışındaki alanlar dağlıktır.

Ekilebilir alanlar toplam kara alanının %7,36'sını oluşturmaktadır. 2490 km kıyı şeridi bulunan Panama'da deniz kıyısının büyük bölümünü ayrıcalıklı ekonomik bölge oluşturmaktadır. Tropikal deniz ikliminin hakim olduğu ülkede; Mayıs-Ocak dönemi yağışlı ve sıcak, diğer dönemler yağışsız geçmektedir.

Siyasi ve İdari Yapı

Panama, başkanlık sistemiyle yönetilen temsili bir demokrasidir. Devlet başkanı, devletin ve hükümetin başı, aynı zamanda partisinin de lideridir. Devlet Başkanı 5 yıllığına seçilmektedir. Yasama organı, 5 yıllık süre için seçilen ve 71 üyeli tek kanatlı Ulusal Meclis'ten oluşmaktadır. Yargı, 10 yıllığına atanan 9 üyeli Yüksek Adalet Mahkemesi, 5 bölgesel yüksek mahkeme ve 3 temyiz mahkemesinden oluşmaktadır.

Ülkenin önde gelen siyasi partileri, Panama Devrimci Demokratik Partisi (PRD), Demokratik Değişim Partisi (CD) ve Panamenista Partisi'dir (PP). 2014 Mayıs ayında yapılan seçimlerde Devlet Başkanı seçilen PP partisinden Juan Carlos Varela, 5 yıllık Başkanlık dönemini takiben 1 Temmuz 2019'da görevi 5 Mayıs 2019 tarihli seçimleri kazanan PRD Partisinden Laurentino Cortizo'ya devretmiştir.

Panama-Kolombiya sınırındaki Darien bölgesinde sınır ihlali yapan Kolombiyalı silahlı gruplar nedeniyle yaşanan problemler dışında, ülkenin, komşularıyla sorunu bulunmamaktadır. Özellikle ABD ile ekonomi, siyaset ve güvenlik başta olmak üzere, her alanda çok sıkı bir işbirliği mevcuttur

Nüfus ve İstihdam

IMF verilerine göre Panama nüfusunun 2023 yılı itibariyle yaklaşık 4,45 milyona ulaşacağı tahmin edilmektedir. Nüfusun yarısından fazlasının Panama eyaletinde yoğunlaştığı ülkede % 67 oranında Afrika, yerli ve İspanyol kökenli nüfus, %12,3 oranında yerli halk ve %9,2 oranında Afrika kökenli halk bulunmaktadır. Nüfusun geri kalan kısmı ise beyaz veya Çin kökenli halktan oluşmaktadır. Afrika kökenli nüfusun büyük bölümü Colon Eyaleti'nde yoğunlaşmaktadır.

Ülkede ortalama yaşam süresinin 76,1 yıl olduğu tahmin edilmektedir. Nüfusun %64'ünün 15-64 yaş grubunda bulunduğu ülkede yaş ortalamasının 27,5 olduğu tahmin edilmektedir.

Dış göçün gözlendiği Panama'da nüfusun %75'i şehirlerde yoğunlaşmıştır. Nüfusun yaklaşık %92'sinin okuryazar olduğu ve bu oranın erkeklerde kadınlara oranla daha yüksek olduğu gözlenmektedir. Ortalama eğitim süresinin 13,2 yıl olduğu Panama, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından hesaplanan İnsani Gelişmişlik Endeksine göre gelişmiş bir ülkedir. Dili İspanyolcadır ancak Panama ve Colon şehirlerinde nüfusun büyük bir bölümü İngilizce konuşmaktadır.

Panama Kanalı'nın ticari konumunun ve gelişme eğiliminde olan Colon Serbest Bölgesi'nin işgücüne katkısı büyüktür. Yaklaşık 1,6 milyon olduğu tahmin edilen işgücünün en büyük bölümü (%17,9) ticaretle uğraşmakta iken %15,4'ü tarım ve hayvancılık, %10,6'sı inşaat, %8,6'sı imalat, %6,5'i ulaşım, nakliye ve depolama sektörlerinde çalışmaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Panama, Orta Amerika'nın en büyük enerji tüketicisidir. Petrol, doğalgaz ve kömür rezervlerinin kısıtlı olduğu ülkede hidrokarbon ihtiyaçlarını ithalat ederek karşılamaktadır. Bu sebeple ülkede enerji yatırımları konusunda çeşitli projeler bulunmaktadır. Ülkede Orta Amerika'nın en büyük rafinerisi bulunmaktadır. 7 yıl kapatıldıktan sonra 2003 yılında tekrar faaliyete geçen Pasifik-Panama boru hattı bölgeye enerji tedarik etmektedir. Bölgedeki güç kesintilerini azaltmak ve enerji yatırımlarını teşvik etmek amacıyla faaliyete geçen ve Orta Amerika elektrik şebekesinin entegrasyonunu sağlayan Puebla-Panama projesinde Panama da yer almaktadır. Bu girişiminin amacı enerji maliyetlerini ve enerji kesintileri sıklığını azaltmak bunun yanı sıra yeni santrallerin geliştirilmesi için özel sektör yatırımlarını çekmektir.

Ülkede Orta Amerika'nın en büyük rafinerisi mevcuttur. Ülke Trans-Panama boru hattı ile Pasifik'e, Ekvator'a ve Karayibler'e günde 70.000 varil petrol dağıtmaktadır.

Panama'da enerji üretiminin yaklaşık %80'i hidroelektrik teknolojisi ile üretilmektedir. Bu nedenle, Río Chagres ve Río Chepo gibi nehirler enerji üretimi için oldukça önemlidir. Ayrıca, yılda yaklaşık %7

artan enerji talebini karşılamak konusundaki problemler ülkeyi hidroelektrik enerjisi konusunda yeni adımlar atmaya sevk etmiştir.

Panama toprak yapısının zenginliği nedeniyle biyodizel yakıtların üretimi için oldukça elverişli bir coğrafyaya sahiptir. Şeker pancarı ile etanol üretimi ve biyodizel yakıt elde edebilmek için palm yağı kullanımı konusunda çeşitli yatırımlar bulunmaktadır. 2011 Nisan ayında biyodizel yakıt üretiminin teşvik edilmesi, yaygınlaştırılması ve geliştirilmesine yönelik bir kanun çıkartılmıştır. Bu kanun kapsamında, elektrik üretiminde ülkenin biokütlesinden yararlanılma oranının artırılması konusunda adımlar atılmıştır. Panama Kanalı coğrafik konumu nedeniyle nakliye ve ticaret açısından büyük önem arz etmektedir. Ayrıca, önemli bir transit merkezi olan ve potansiyel bir geçit konumunda olan Panama Kanalı, dünya enerji pazarı için oldukça önemlidir.

Panama'nın kıyı şeridi 2.490 km'dir. Ülkenin Karayip kıyı şeridinde birçok doğal limanı bulunmaktadır. Ancak, Panama Kanalı'nın Karayip kıyı şeridi çıkışında yer alan Cristóbal Limanı ticari açıdan en önemli limandır. Panama Kanalı'nın Pasifik Okyanusu'na açıldığı diğer çıkışında ise yine ticari açıdan önem arz eden Balboa limanı bulunmaktadır. Cristóbal ve Balboa Limanları, Latin Amerika bölgesinde kapasite açısından, Brezilya'da yer alan Santos Limanı'nın ardından, sırasıyla, en önemli 2. ve 3. liman konumundadır.

Panama, doğal kaynaklar açısından zengin bir ülkedir. İki kıta arasında köprü konumunda olan Panama'nın flora ve faunası oldukça zengindir. Kuzey ve Güney Amerika'daki en zengin bitki çeşitliliğini barındıran geniş orman alanları bulunmaktadır. Maun ağacı ülkenin önemli ağaç türlerindedir. Panama kuşların iki kıta arası göç yolları üzerinde bulunmakta ve bu sebeple ülkede zengin kuş çeşitleri bulunmaktadır. Panama'da 97 adet korunan doğal alan bulunmaktadır. Bu alanlar ülkenin %38'ini oluşturmaktadır. Aralarında Darien Ulusal Parkı'nın da bulunduğu alanlar uluslararası dünya mirası sit alanı ve biyosfer rezervi olarak tanınmıştır. Panama'daki en çok rastlanan doğal afetler, ara sıra meydana gelen şiddetli fırtınalar ve ormanlık yapısı nedeniyle özellikle Darien bölgesinde meydana gelen orman yangınları olarak sıralanmaktadır.

Panama'da coğrafi yapısı nedeniyle deniz ürünleri üretimi oldukça büyük bir öneme sahiptir. Deniz ürünlerinde Orta ve Güney Amerika, ABD ve Avrupa Birliği'ne yoğun ticaretinin gerçekleştiği karides öne çıkmaktadır.

Panama'da coğrafi yapısı nedeniyle deniz ürünleri üretimi oldukça büyük bir öneme sahiptir. Deniz ürünlerinde Orta ve Güney Amerika, ABD ve Avrupa Birliği'ne yoğun ticaretinin gerçekleştiği karides öne çıkmaktadır.

Panama dünyanın en büyük iki işlenmemiş bakır yatağına sahiptir. Ülke ekonomisi için diğer önemli mineraller ise altın, gümüş ve magnezyum olarak sıralanmaktadır. Madencilik ülke ekonomisine katkısı açısından geri planda bulursa da ülkede son yılların en hızlı büyüme yaşayan ekonomik faaliyetlerinden biridir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	63,61	71,97	77,26	82,15	87,14	92,44	98,06	104,02
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	15,3	10	5	4	4	4	4	4
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	14 664	16 373	17 350	18 216	19 086	20 004	20 966	21 974
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	1,6	2,9	2,2	2,2	2	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-3,2	-4,1	-4,3	-4	-3,6	-3,2	-3	-2,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	11,3	8,8	8	8	8	8	8	8
Nüfus (milyon)	4,34	4,4	4,45	4,51	4,57	4,62	4,68	4,73
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	58,4	54,9	54,3	53,6	52,7	51,9	51	50,3

*Tahmini veriler

Kaynak: IMF

Tarihi olarak Latin Amerika'nın en istikrarlı ekonomilerinden biri olan Panama ekonomisi ağırlıklı olarak hizmet sektörüne dayanmaktadır. Hizmet sektörünün GSMH'daki payı yaklaşık %77'dir.

Hizmet sektörü, Panama Kanalı'nın işletilmesi, Colon Serbest Bölgesi ve Panama şehrinde bulunan uluslararası bankacılık merkezi odaklıdır. Ülkede ağır sanayi bulunmamaktadır. Ana ihraç malları kahve, meyve ve deniz ürünleridir. Son yıllarda Panama ekonomisi dünyanın en hızlı büyüyen ekonomileri arasında yer almıştır.

Dünya ticaretinin %5'inin ve mineral sektörü ticaretinin %18'inin üzerinden gerçekleştiği Panama Kanalı'nın, uluslararası bankacılık sektörüne, konteynır limanlarına, haberleşme sektörüne, gayrimenkul, turizm ve serbest bölgelerine katkısı oldukça büyüktür.

Ulaşım ve nakliye altyapısındaki yatırımlar ile Panama'nın bölgesel nakliye üssü haline getirilmesi planlanmaktadır.

Ekonominin Panama Kanalı genişlemesi planları ile paralel olarak özellikle ulaşım ve haberleşme sektörlerindeki büyüme ile canlanacağı öngörülürken hükümetin turizme yönelik harcamalarındaki azalma ile turizm sektöründeki büyümenin azalması beklenmektedir. Panama-ABD Serbest Ticaret Anlaşması ile ABD'nin artan rekabet gücü ve alt yapı yetersizlikleri tarım sektörünün önemli bir gelişme kaydedemeyeceği yönündeki beklentileri doğrulamaktadır.

Latin Amerika'nın en açık ekonomisi olan Panama, bağımsızlığından beri serbest piyasa ekonomisini benimsemektedir.

Panama ekonomisi ağırlıklı olarak hizmetler sektörü tarafından Panama'da hizmetlerin gelişimine Panama Kanalı, Kolon Serbest Bölgesi, konteynır limanları, bankacılık ve sigorta sektörlerinin katkısı bulunmaktadır. Panama ekonomisinde modern sağlık tesisleri ve İngilizce konuşan nüfusu ile sağlık turizmin önemi oldukça büyüktür.

Son on yıllık dönemde, Panama'nın sanayi sektörünün gelişimi oldukça yavaş gerçekleşmiştir. Bunun en büyük nedeni olarak iç talebin kısıtlı olması gösterilmektedir. Ancak, son yıllarda inşaat ve madencilik sektörlerinde gerçekleşen devlet ve özel yatırımları ile sanayi sektörünün gelişimi ivme kazanmıştır. Sanayi sektörü gelişiminde Panama Kanalı Genişletme Projesinin etkisi de oldukça büyüktür. Panama'daki önemli sanayi faaliyetleri tekstil, kimyasallar, yapıştırıcılar ve bira imalatıdır. Sektör, ülke istihdamın %18'ini sağlamaktadır.

Tarım sektöründe Panama, dışa bağımlı bir ülke olup sektördeki en büyük tedarikçisi ABD'dir. Özellikle Panama Kanalı'nın ticari faaliyetleri sürdürmesi ile tarım önemini yitirmiştir. Ülkedeki istihdamın %17'sine katkıda bulunan tarım sektöründe önde gelen ihracat ürünleri muz, karides, kahve ve şekerdir.

Panama-Pasifik Özel Ekonomik Alanı (PPSEA) ile kamu ve özel sektörün yatırımları ile Howard Hava Üssü dünyanın en önemli iş merkezlerinden birine dönüştürülmüştür. Söz konusu iş merkezi ihracat üzerine yoğunlaşmaktadır.

Bölge ülkelere kıyasla güvenli ve politik olarak riskli bir yapıya sahip olmaması, en gelişmiş şehir Panama City'de dahil tropikal bir çevreye sahip olması, sağlık, ulaşım ve iletişim gibi hizmetlerdeki gelişmiş altyapısı ve coğrafi olarak merkezi bir konumda bulunması ülkenin turizmini canlandırmıştır ve buna bağlı olarak otelcilik ve restoran hizmetleri % 10,4 artış ile en hızlı büyüyen 3. sektör olmuştur. Hızlı bir şekilde genişleyen gayrimenkul sektörü özellikle iş sektöründen artan talep ile %5,1'lik büyüme yakalamıştır. Artan ticari, mortgage ve tüketici kredi talepleri ile finans hizmetleri %5,5 genişletirken, yaklaşık %7 büyüme yakalayan inşaat sektörünün gelişimindeki en önemli faktörlerden birisi Panama Kanalı'nın genişletilmesi, Panama Şehri'nde metro hatları kurulması, sağlık ve yol hizmetlerinin iyileştirilmesi gibi projelerle ile yoğun kamu sermaye yatırımlarıdır. Diğer önemli bir faktör ise hidro-elektrik santrallerinin kurulması ve limanların hacimlerinin artırılmasına yönelik özel yatırımların artış eğiliminde olmasıdır. Son yıllarda yavaş bir büyüme trendinde olan konut inşaatı ise genişlemiştir. Kamu harcamalarının önümüzdeki dönemde ekonomiyi destekleyeceği öngörülmektedir.

ABD Dolarının para birimi olarak kullanılması ülkedeki para ve mali piyasalarda istikrar konusunda önemli bir çıpadır. Panama Merkez Bankası, 1904 yılında varılan bir anlaşma uyarınca ABD'den Dolar temin etmektedir. Bu durum enflasyonun kontrol altında tutulmasını sağlamaktadır. Ülkedeki en önemli risk cari işlemler açığının GSYİH'nın %10'una kadar çıkmış olmasıdır. Ancak, özellikle Kanal gelirleri, yabancı yatırımlar ile Colon bölgesinin döviz işlemleri cari açığın finanse edilmesini sağlamaktadır. Panama Kanalının yanısıra, Hong Kong'tan sonra dünyanın en büyük serbest bölgesi olan Colon Serbest Bölgesi de ülke ekonomisinde önemli bir yere sahiptir. Colon, Brezilya ve Meksika dışındaki tüm Güney Amerika ve özellikle Orta

Amerika ve Karayipler için bir ticaret ve lojistik merkezi konumundadır. Tüm bölgeye buradan hizmet verilmektedir. Panama'dan her yıl 100'den fazla ülke bayraklı 12.900 gemi geçiş yapmaktadır. Ülkeye kayıtlı 8.000 gemi ile Panama aynı zamanda dünyanın en geniş ticari gemi filosuna sahiptir. Panama'nın Tocumen Havalimanına 58 uluslararası şirket uçuş düzenlemektedir. Ayrıca, ülkede 27'si yabancı olmak üzere, 90'ın üstünde banka faaldir ve 15 bankanın da Colon bölgesinde şubesi vardır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

Panama’da özel ekonomik bölge olarak adlandırılan Colon ve Pacifico bölgelerinin yanısıra, 18 adet kayıtlı serbest bölge bulunmakla birlikte, iş hacmi açısından en önemlileri Colon ve Pacifico bölgeleridir.

Panama Kanalı ve Colon serbest bölgesi Panama’nın bir ticaret üssü haline gelmesini sağlamıştır. GSYİH’nın küçük olmasına rağmen, ülke önemli bir transit ticaret merkezidir. Bu durum uluslararası bankacılık ve finans hizmetleri ile de desteklenmektedir.

Panama tek başına Pazar olarak küçüktür. Ancak, Colon bölgesi üzerinden tüm Orta Amerika ve Karayiplere erişim imkanı vardır. Colon, tüketimin arttığı ülkelerin oluşturduğu geniş bir pazar ağına erişim imkanı sağlamaktadır. Ancak, ABD’nin ülke ekonomisinde ağırlığı olduğu da unutulmamalıdır.

1948 yılında kurulmuş olan ve Panama Devletinin kontrolünde olan Colon Serbest Bölgesi, Hong Kong’un ardından dünyanın en büyük ikinci serbest bölgesidir. Devlet kontrolü altında olmak birlikte, bağımsız olan ve tüm işletme konularından sorumlu olan Colon Serbest Bölge İdaresi kiralama, satın alma, inşaat vb. gibi tüm faaliyetleri yürütmektedir ve Panama Devlet Başkanı ve Panama Bütçe Denetleme Kurumuna karşı sorumludur. 1,064 hektar alan üzerine kurulu olan bölgede “Manzanillo International Terminal, Colon Container Terminal, Cristobal-Panama Ports Company ve Colon Port Terminal” olarak dört konteyner limanı ve bir yolcu gemisi limanı vardır. Limanların işletmecileri özeldir. Panama’nın dış ticareti incelendiğinde, Panama’nın ticareti ile Colon bölgesi üzerinden yapılan ticareti ayırmak gereklidir. Colon bölgesi, Panama’nın ticaretinin yaklaşık %70’ine aracılık etmektedir. Kolon Serbest Bölgesi Orta Amerika’daki en önemli ticaret üssü durumundadır. Gümrük vergilerinden, kotalardan muaf olarak ve en alt düzeyde vergi/harç ödenerek işlem yapılmakta ve doğal olarak bu ürünler yeniden ihraç edilmektedir. Bölgeye giriş-çıkış için sadece bir belge düzenlenmektedir. Bölgede ABD Doları kullanılmaktadır.

Panama Kanalı’nın Atlantik kıyısında olan bu bölgede 3,000’e yakın firma faaliyet göstermektedir

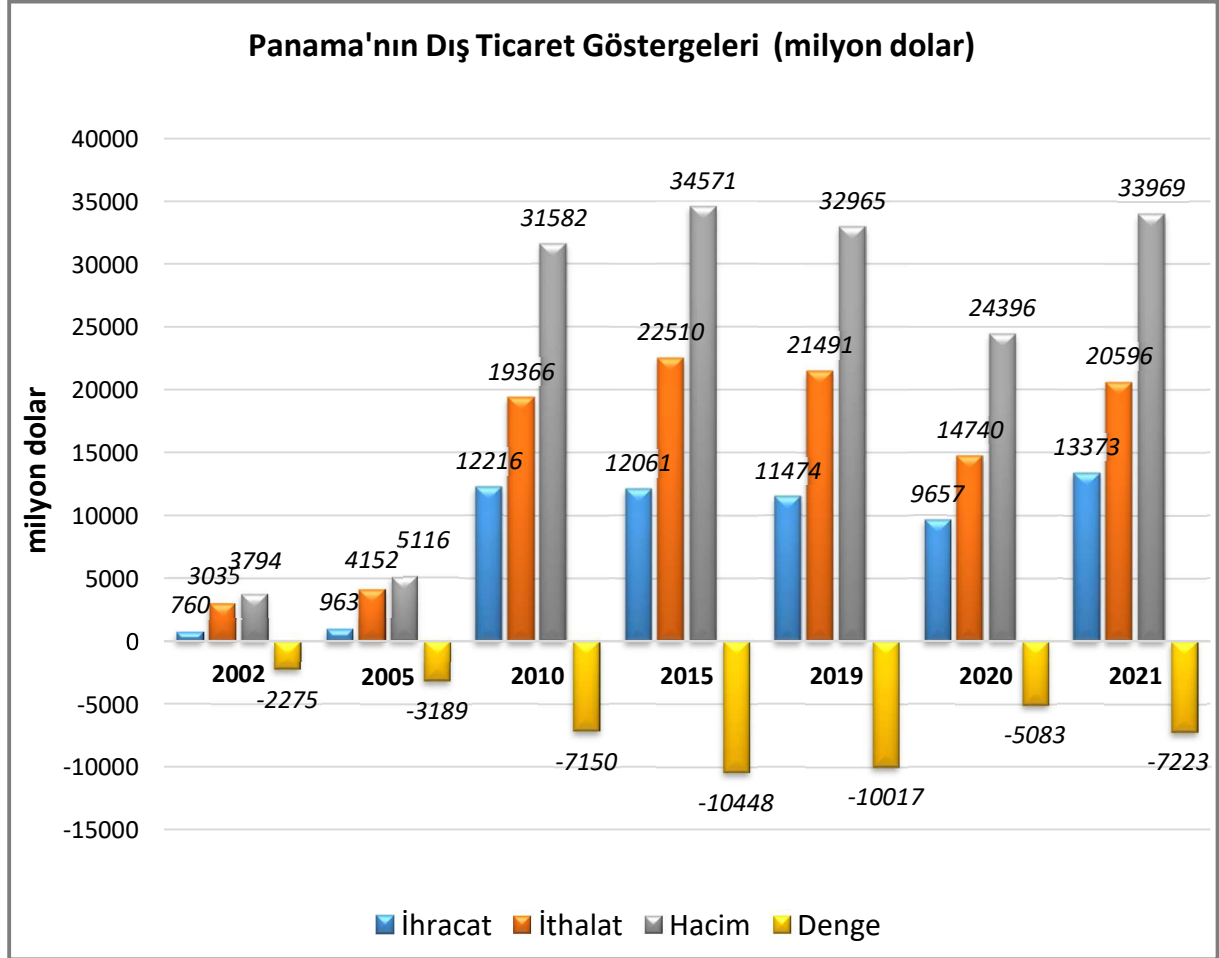
Panama’nın 2021 yılında dış ticaret hacmi 47 milyar dolar olmuştur, Panama yıllar itibariyle dış ticaret açığı veren bir ülkedir.

İthalat ve ihracat büyüklüğü açısından Latin Amerika’da önde gelen ülkelerden olan Panama, bölgenin liberal ticaret ve yatırım rejimine sahip ülkelerinden birisidir. Panama’nın kanunlarına göre yabancılar ve yerli halk arasında ticaret ve yatırım açısından hiçbir farklılık bulunmamaktadır. Bu durum, Panama’nın dış ticaret açısından yükselen bir ülke olmasına katkı sağlamıştır. Ayrıca, Kuzey ve Güney Amerika’yı birbirine bağlayan Panama’nın nakliye, finans ve sigortacılık hizmetlerindeki gelişmişliği ticarete tercih edilen bir ülke olması yönünde katkı sağlamaktadır.

2021 yılında ülkenin mal ihracatında bakır cevherleri 2,8 milyar dolarla ilk sırada yer alırken ikinci sırada 1,7 milyar dolarla ilaç ihracatı gelmektedir.

Panama'nın ithalatının yaklaşık %25'i sermaye mallarından, yaklaşık %16'sı petrol ürünlerinden ve yaklaşık %14'ü gıda ürünlerinden oluşmaktadır.

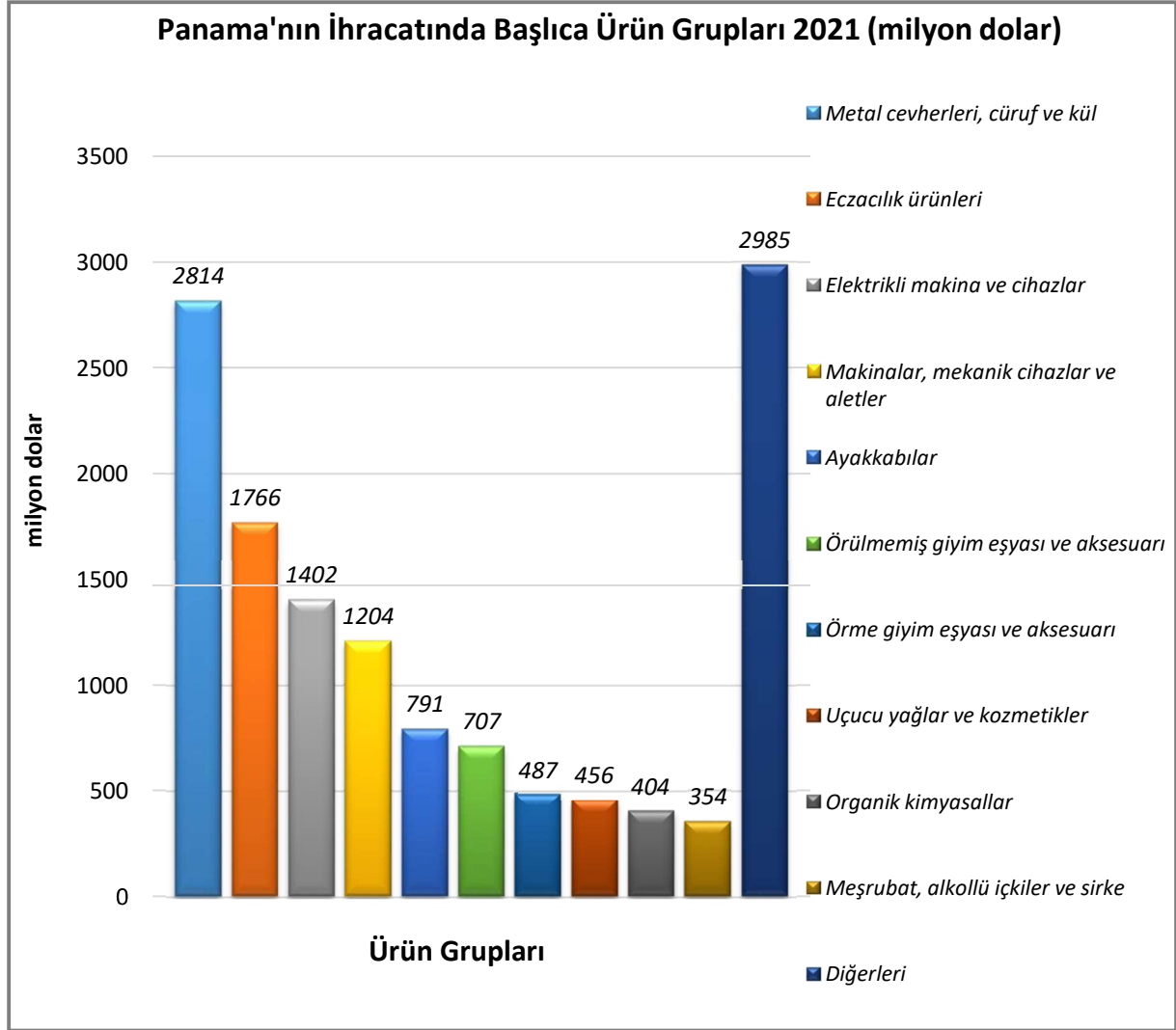
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

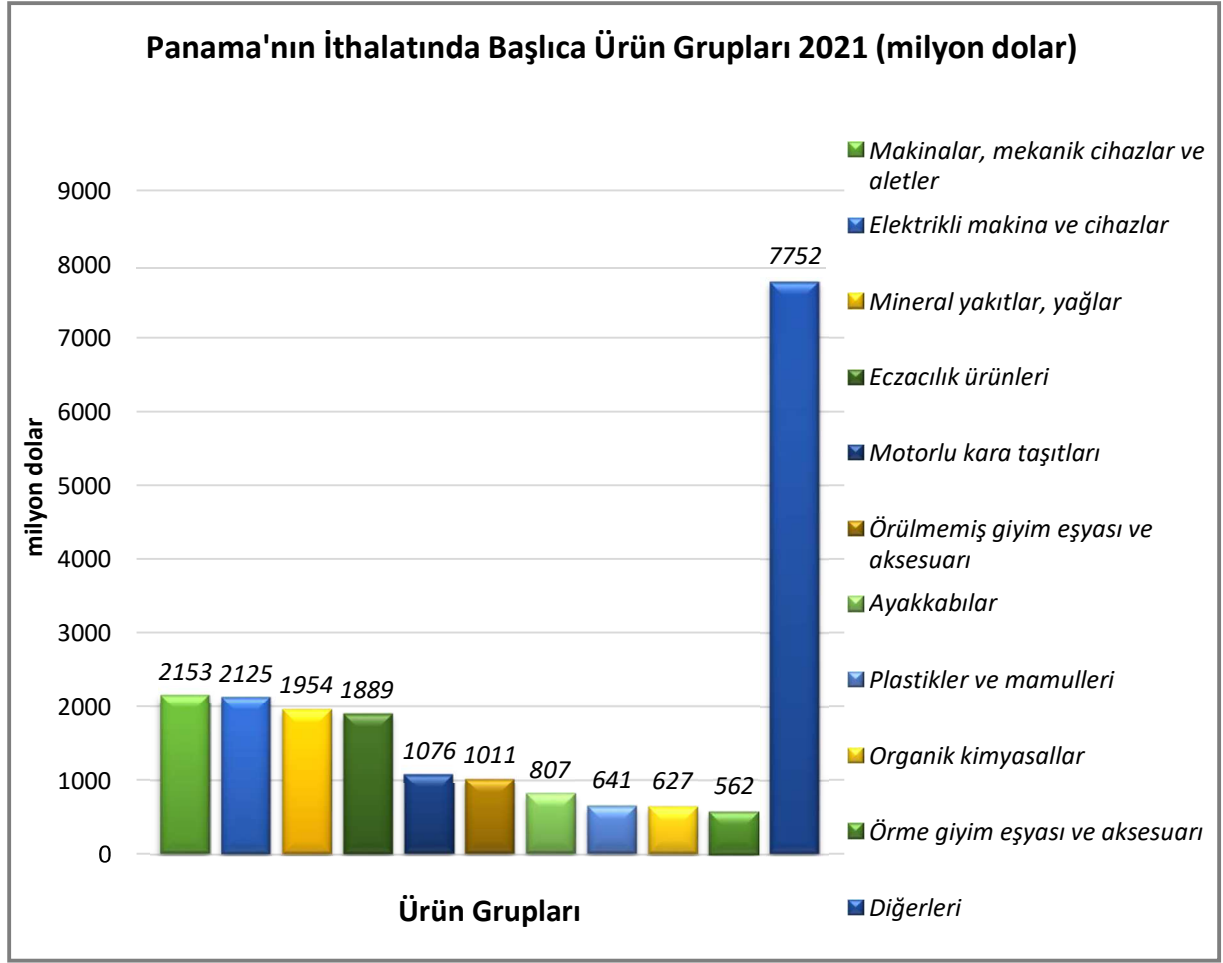
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

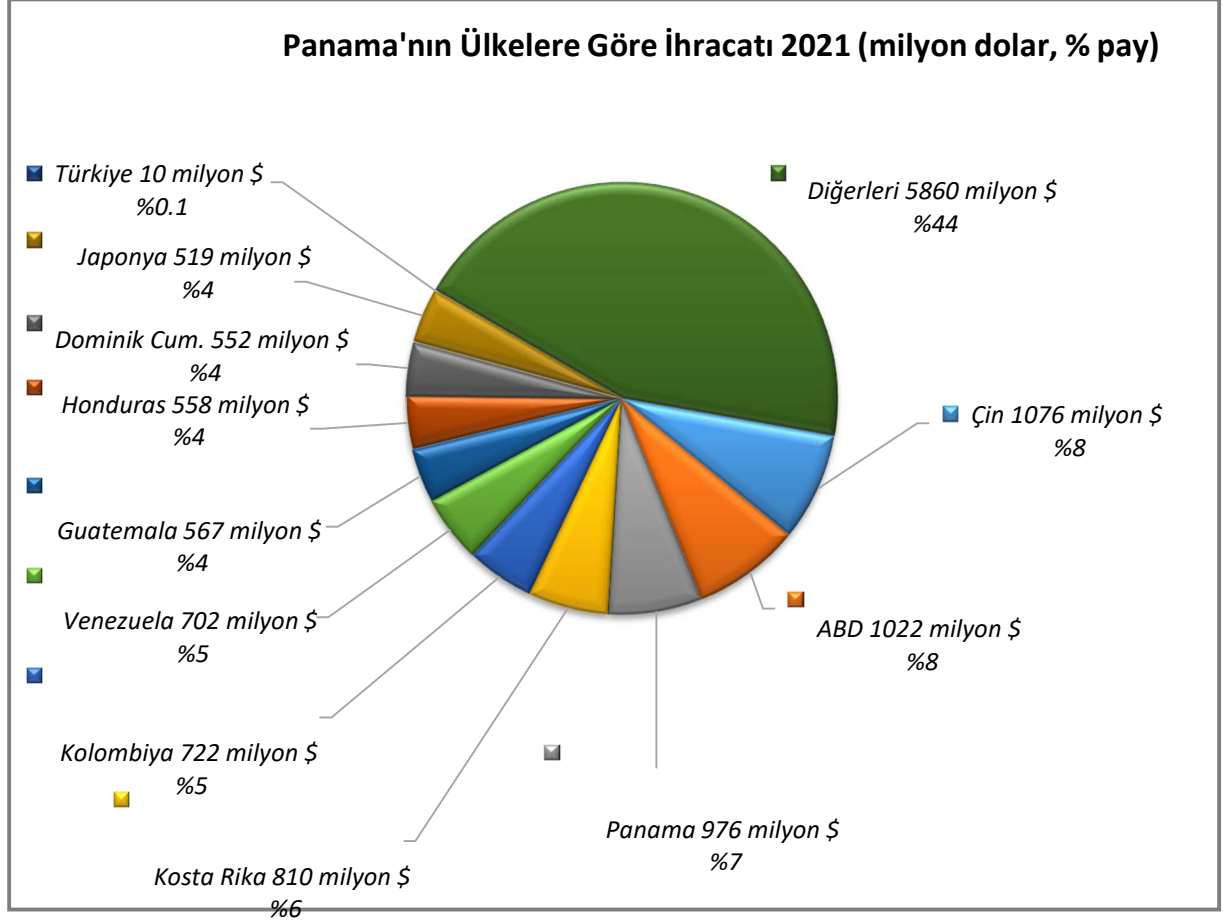
İthalat

Kaynak: Trademap

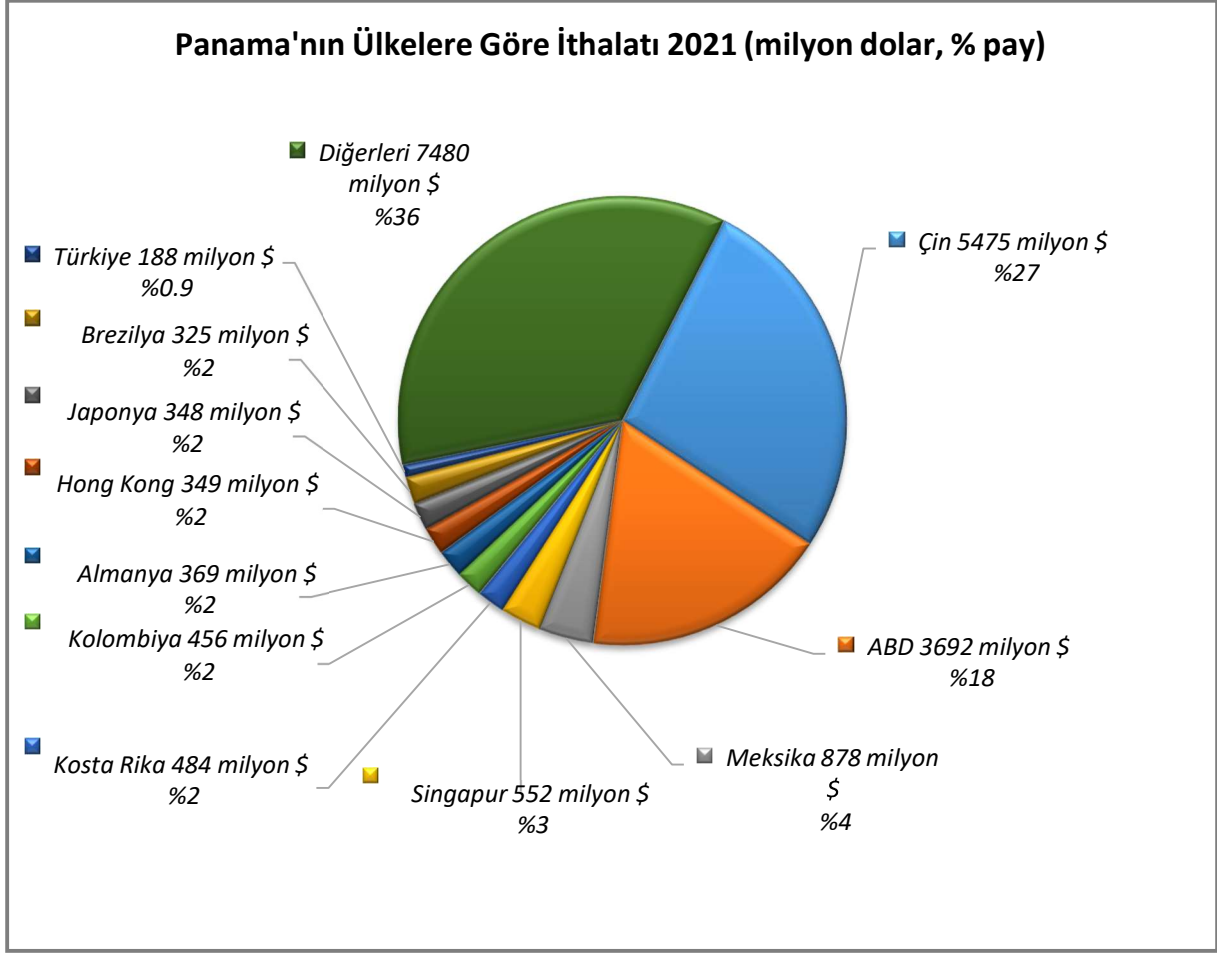
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

İthalat

Kaynak:Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Panama, Orta Amerika'da en fazla yabancı yatırım çeken ülkedir. Uluslararası kabul görmüş çevre ve istihdam standartlarını sağlayan firmalara çok çeşitli mali destekler ve basitleştirilmiş mevzuat sağlanırken fiber optik kablo ağı, ulaşım, sağlık ve yerleşim alt yapı imkanları bulunmaktadır. Bunun yanı sıra, uluslararası Finans Kurumu (IFC) aracılığı ile Panama'da ilk yatırımların birçoğu karşılanmakta olup Panama-Pasifik Özel Ekonomik alanı kapsamında bilgisayar teknolojisi, cep telefonu imalat sanayi, uluslararası çağrı merkezleri, havacılık sektörü gibi birçok sektör desteklenmektedir.

Panama'da sermaye akışına yönelik resmi kısıtlamalar bulunmamaktadır. Ayrıca, yerli veya yabancı sermaye arasında da herhangi bir ayırım bulunmamaktadır. Ancak, yüksek emek maliyeti ve esnek olmayan iş kanunları yatırımcılar için problem olabilmektedir. Panama'da ABD'li şirketler yüksek yatırım yapmaktadır. En çok yatırım yaptıkları sektörler ulaşım ve nakliye, finansal hizmetler ve imalat sektörleridir. Yatırım İstikrarı Kanunu (22 Temmuz 1998) ile tüm yabancı ve yerli yatırımcıların eşit haklara sahip olması garanti altına alınmış olup yabancı yatırımlar için özel bir izin bulunmamaktadır. 10 yıllık dönem için yatırımcılar arasında hiçbir fark gözetmeksizin yatırımcılar için uygulanan tüm kuralların yatırım yapılan zaman ile aynı kalacağı garanti edilmiştir. Orta Amerika doğrudan yabancı sermaye yatırımlarının %40'ı Panama'ya gerçekleşmektedir. Yatırımların yaklaşık üçte biri Kuzey Amerika ve Kolombiya menşelidir. İsviçre başta olmak üzere, Avrupa ülkeleri yatırımların beşte birini, Kore başta olmak üzere, Asya ülkeleri de %11'ini sağlamaktadır.

Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı (UNCTAD) 2020 yılı Dünya Yatırım Raporu'na göre 2021 yılı itibarıyla Panama'ya Doğrudan Yabancı Yatırım (DYY) girişi önceki yıla kıyasla %203 artışla 1,8 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. DYY stoku ise aynı yıl 59,8 milyar dolar düzeyindedir.

- 2021 yılı insani gelişmişlik endeksine göre dünyada 191 ülke arasında Panama 61. sıradadır. (İsviçre 1, Türkiye 48.) (UN-2023)
- 2022 yılı ekonomik serbestlik endeksine göre Panama, dünyada 176 ülke arasında 55. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 104.) (The Heritage Foundation-2023)
- Küresel rekabetçilik açısından 2019 yılı verilerine göre dünyadaki 141 ülke arasında Panama 66. sıradadır. (Singapur 1. Türkiye 61.) (World Economic Forum-2023)
- 2020 verilerine göre iş yapma kolaylığı açısından Panama, dünyada 190 ülke arasında 86. sıradadır. (Yeni Zelanda 1. Türkiye 34.) (Dünya Bankası-2023)

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

Türkiye ile Panama arasındaki ticari ilişkilerde ülkemizin geleneksel olarak dış ticaret fazlası verdiği görülmektedir.

Elektrikli makinalardan ilaçlara kadar geniş bir ihracat yelpazesi vardır. Ancak, Panama'nın ithalatında önemli bir yer tuttuğumuzu söylemek güçtür. Panama'nın gümrük vergileri yüksek değildir. Ayrıca, Colon Serbest Bölgesine de gümrük vergisi olmadan ihracat yapılabilmektedir. Bölgenin Orta Amerika ve Karayipler'deki dağıtım rolü dikkate alındığında, ticaret üssü olarak yararlanılması imkanı vardır.

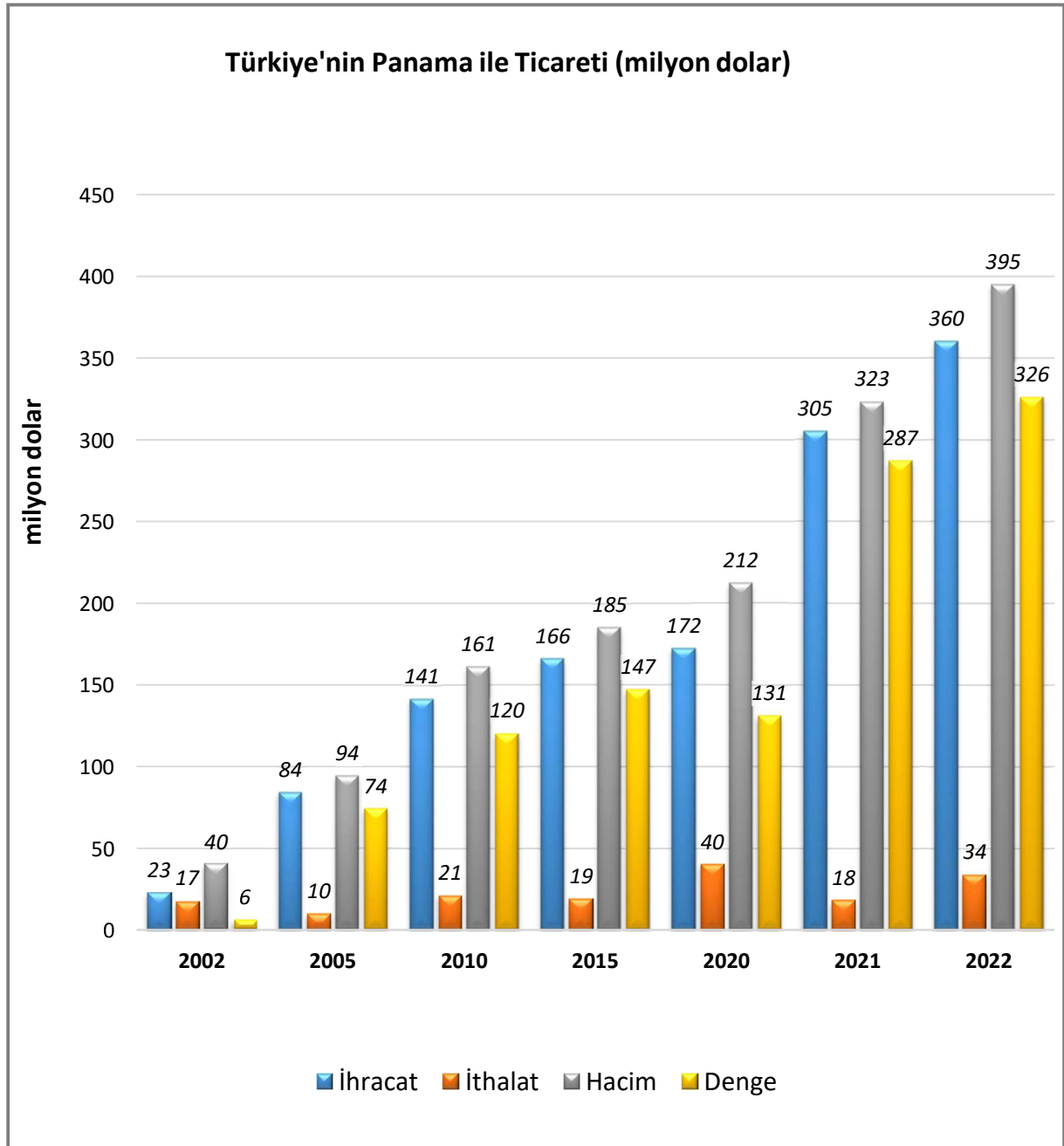
Panama verileri ile Türkiye verileri arasındaki fark bulunmakta bu farkın Panama'nın resmi istatistiklerine yansımadağı, ancak Colon bölgesine sevk edildiği tahmin edilmektedir.

2020 yılında Panama ile olan dış ticaret hacmimiz pandemi nedeniyle %24 azalarak 212 milyon dolara gerilemiştir. 2021 yılında 323; 2022 yılında da 395 milyon dolara yükselmiştir.

Panama'ya ihracatımızda ön plana çıkan sektörler arasında petrol yağları, gemi inşa sanayi ürünleri, mücevherci eşyası, demir çelik ile hazır giyim bulunmaktadır. İkili ticarete gemi sanayinin yüksek paya sahip olmasının başta gelen sebebi, Türk deniz ticaret filosunun önemli bir bölümünün Panamada kayıtlı olmasıdır.

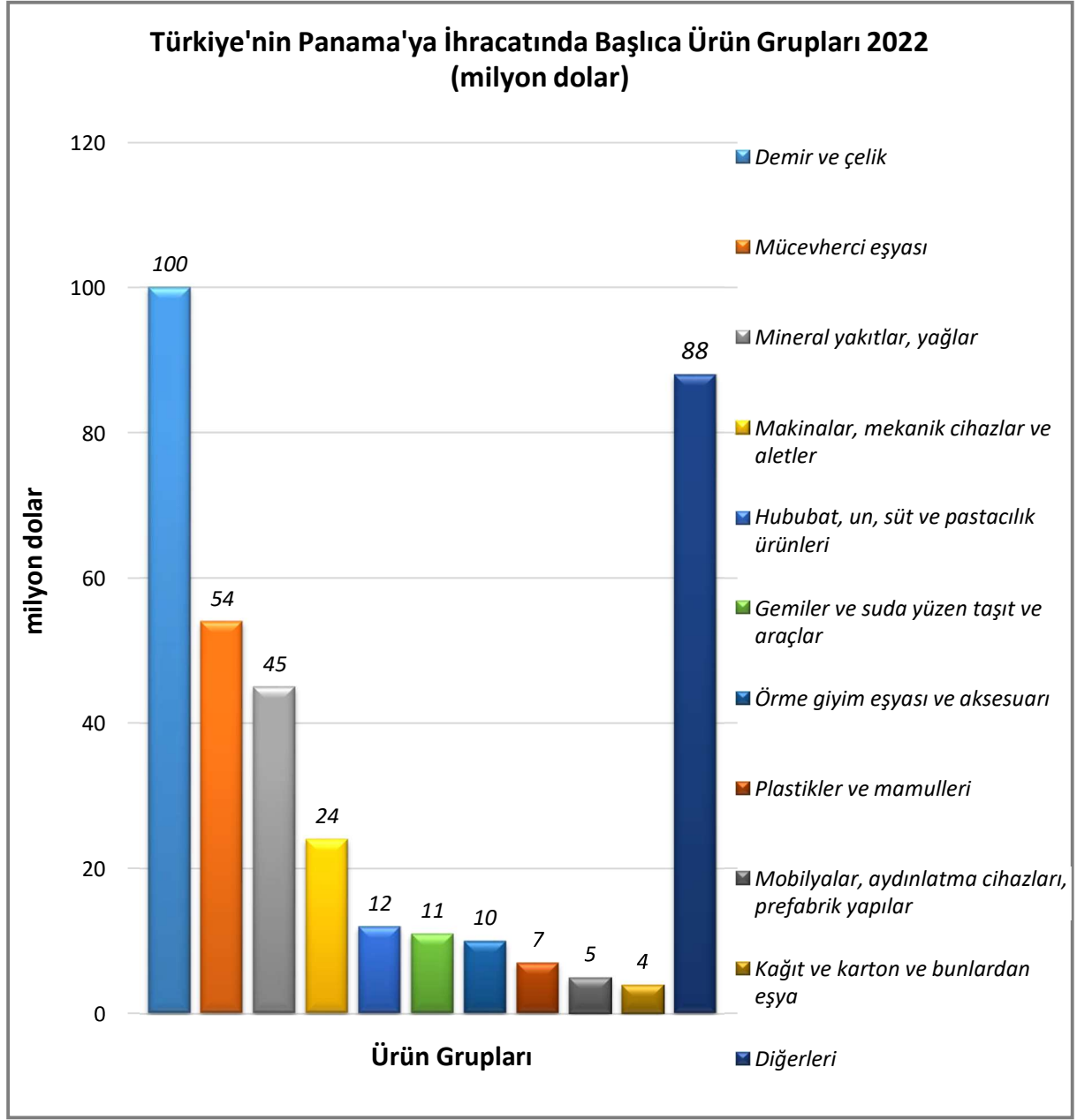
Panama'dan ithalatımızda başlıca ürünler ham altın, gemi inşa sanayi ürünleri, deriler, dondurulmuş balık ürünleri ve meyvelerdir. Sökülecek gemilerle, suda yüzen sökülecek diğer araçlar kategorisinde Panama en büyük 1. tedarikçimiz konumundadır. Yatlar ve diğer eğlence ve spor teknelerinde Panama en büyük 6. tedarikçimizdir. Panama, dondurulmuş balıkta ve hurma, incir, avokado, muz ürün grubunda da önemli tedarikçilerimiz arasındadır.

Türkiye-Panama Dış Ticareti

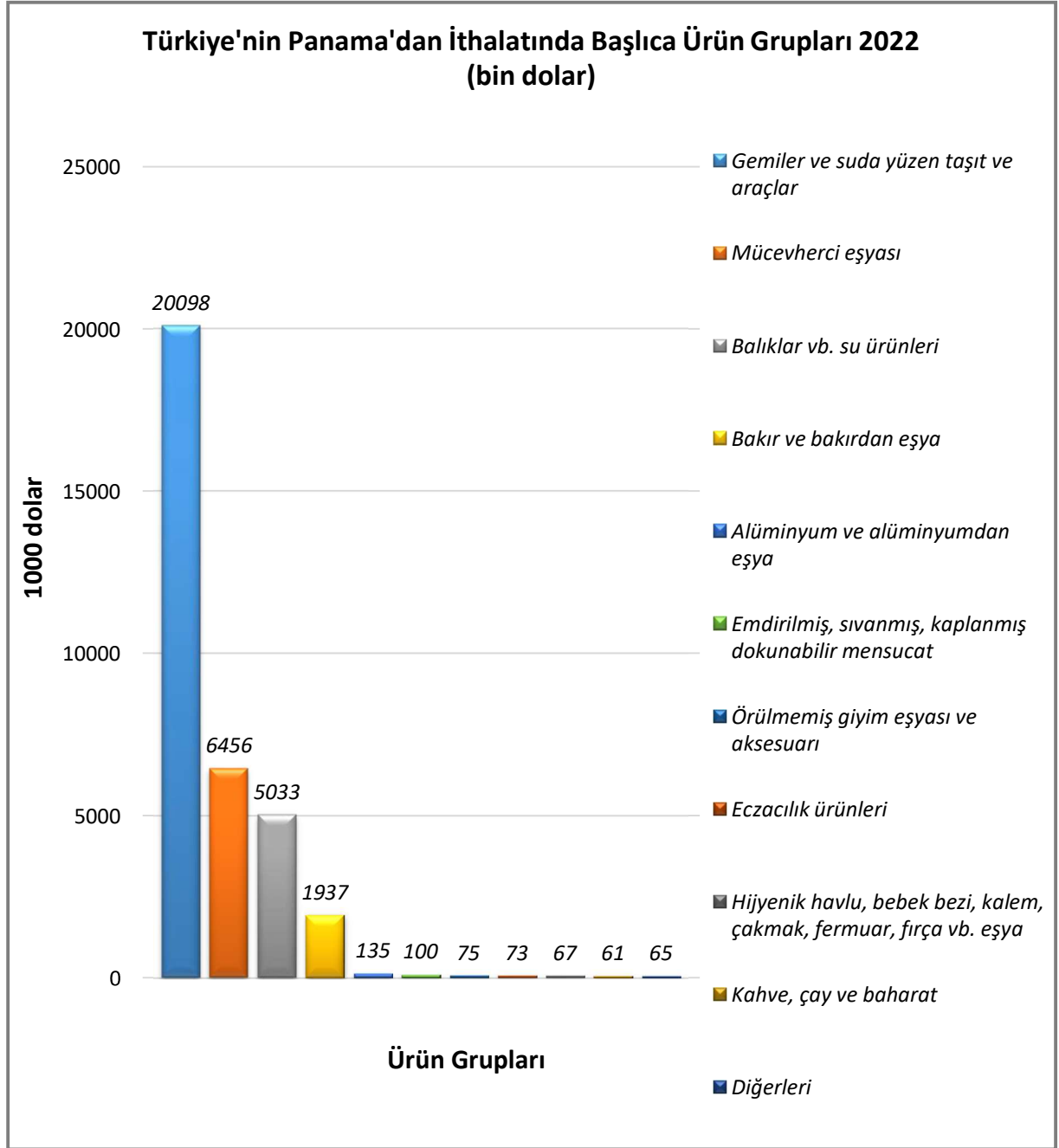
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Panama'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Panama'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:**EK-1: Panama'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			11 473 935	9 656 808	13 373 218	100	38,5
1.	2603	Bakır cevherleri ve konsantreleri	792 613	1 065 593	2 813 493	21	164
2.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 573 041	1 566 194	1 693 238	12,7	8,1
3.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	611 352	617 410	531 868	4	-13,9
4.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	357 165	260 334	377 775	2,8	45,1
5.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	313 059	237 442	324 281	2,4	36,6
6.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	319 392	412 865	312 264	2,3	-24,4
7.	3303	Parfümler ve tuvalet suları	332 058	230 832	281 756	2,1	22,1
8.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	216 125	130 595	239 433	1,8	83,3
9.	6404	Dış tabanı kauçuk, plastik, tabii veya terkip yoluyla elde edilen kösele ve yüzü dokumaya elverişli maddelerden ayakkabı	226 746	158 353	237 948	1,8	50,3
10.	8443	Baskı yapmaya mahsus makinalar; kopyalama ve faks makinaları; bunların aksam, parça ve aksesuarları	188 208	156 008	202 250	1,5	29,6
11.	8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	128 960	139 952	198 296	1,5	41,7
12.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	169 339	93 350	182 108	1,4	95,1
13.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	137 721	121 505	167 381	1,3	37,8
14.	6403	Dış tabanı kauçuktan, plastik maddeden, tabii veya terkip yoluyla elde edilen köseleden ve yüzü deriden olan ayakkabılar	256 071	152 879	153 271	1,1	0,3
15.	803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	137 625	151 716	147 446	1,1	-2,8

Kaynak: Trademap

EK-2: Panama'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			21 490 941	14 739 520	20 595 840	100	39,7
1.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	1 668 848	1 586 411	1 739 018	8,4	9,6
2.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 046 646	779 776	1 713 411	8,3	119,7
3.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	733 755	656 395	688 055	3,3	4,8
4.	8703	Otomobiller	770 067	371 632	597 326	2,9	60,7
5.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	410 728	336 310	477 588	2,3	42
6.	8471	Otomatik bilgi işlem mak. bunlara ait birimler; manyetik veya optik okuyucular, verileri koda dönüştüren ve işleyen mak.	394 120	443 306	405 310	2	-8,6
7.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	354 747	162 700	401 240	1,9	146,6
8.	8528	Monitörler ve projektörler, televizyon alıcı cihazları	218 403	194 417	305 780	1,5	57,3
9.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	241 883	164 589	267 337	1,3	62,4
10.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	266 007	185 486	260 507	1,3	40,4
11.	8443	Baskı yapmaya mahsus makineler; kopyalama ve faks makineleri; bunların aksam, parça ve aksesuarları	217 299	170 024	254 194	1,2	49,5
12.	6203	Erkekler ve erkek çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (yüzme kıyafeti hariç)	225 739	105 691	251 123	1,2	137,6
13.	2941	Antibiyotikler	66 838	174 887	248 031	1,2	41,8
14.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	263 369	165 949	216 551	1,1	30,5
15.	3303	Parfümler ve tuvalet suları	272 075	165 035	205 414	1	24,5

Kaynak: Trademap

EK-3: Panama'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		11 473 935	9 656 808	13 373 218	100	38,5
1.	Çin	534 157	377 895	1 076 168	8	184,8
2.	ABD	1 378 531	926 751	1 022 219	7,6	10,3
3.	Panama	1 082 539	671 051	975 527	7,3	45,4
4.	Kosta Rika	719 622	742 165	809 563	6,1	9,1
5.	Kolombiya	879 599	577 817	722 485	5,4	25
6.	Venezuela	422 259	392 636	701 720	5,2	78,7
7.	Guatemala	539 092	490 897	566 891	4,2	15,5
8.	Honduras	425 524	412 601	557 576	4,2	35,1
9.	Dominik Cum.	564 325	447 640	552 375	4,1	23,4
10.	Japonya	55 769	131 905	518 722	3,9	293,3
11.	El Salvador	372 114	332 540	460 885	3,4	38,6
12.	Şili	318 616	290 369	455 558	3,4	56,9
13.	Nikaragua	390 671	366 875	412 593	3,1	12,5
14.	G. Kore	80 429	142 453	392 429	2,9	175,5
15.	Ekvator	424 659	317 926	369 551	2,8	16,2
...
51.	Türkiye	4 662	7 244	9 972	0,1	37,7

Kaynak: Trademap-Panama verileri

EK-4: Panama'nın Ünelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2019	2020	2021	Pay (% , 2021)	Değişim (% , 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		21 490 941	14 739 520	20 595 840	100	39,7
1.	Çin	4 634 116	3 395 139	5 475 283	26,6	61,3
2.	ABD	3 973 670	2 706 632	3 692 092	17,9	36,4
3.	Meksika	901 675	752 635	878 280	4,3	16,7
4.	Singapur	858 983	412 378	551 523	2,7	33,7
5.	Kosta Rika	501 180	373 334	483 974	2,3	29,6
6.	Kolombiya	459 485	364 005	455 523	2,2	25,1
7.	Almanya	431 344	298 807	368 777	1,8	23,4
8.	Hong Kong	328 566	224 010	348 748	1,7	55,7
9.	Japonya	405 738	238 999	347 935	1,7	45,6
10.	Brezilya	313 539	245 965	324 946	1,6	32,1
11.	Fransa	384 290	251 897	316 124	1,5	25,5
12.	G. Kore	339 397	304 259	311 651	1,5	2,4
13.	Belçika	237 067	257 627	310 329	1,5	20,5
14.	İspanya	597 553	261 998	304 425	1,5	16,2
15.	İtalya	289 024	177 257	302 821	1,5	70,8
...
19.	Türkiye	199 180	91 116	188 499	0,9	106,9

Kaynak: Trademap-Panama Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Panama'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% , 2022)	Değişim (% , 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			171 515	304 869	360 383	100	18,2
1.	7214	İnşaat demiri	20 650	63 590	88 418	24,5	39
2.	7113	Mücevherci eşyası ve aksanı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	10 180	40 183	54 132	15	34,7
3.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	29 488	45 186	44 757	12,4	-0,9
4.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	1 497	6 534	11 951	3,3	82,9
5.	8904	Römorkörler ve itici gemiler	10 215	5 929	10 583	2,9	78,5
6.	1902	Makarnalar ve kuskus	9 204	981	10 041	2,8	923,5
7.	6109	Tiştörtler, fanilalar, atletler, kaşkorseler ve diğer iç giyim eşyası (örme)	1 371	2 208	5 437	1,5	146,2
8.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	2 758	6 914	5 377	1,5	-22,2
9.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	681	2 055	3 912	1,1	90,4
10.	2523	Çimento	3 176	5 669	3 017	0,8	-46,8
11.	8419	Isı değişikliği yöntemi ile maddeleri işlemek için cihazlar, elektrikli olmayan şofbenler veya depolu su ısıtıcıları	34	15	2 972	0,8	19713,3
12.	4803	Tuvalet ve yüz temizliği için ince kağıt, havlu veya kağıt peçete vb. Kağıtlar	12	400	2 969	0,8	642,2
13.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	743	2 448	2 900	0,8	18,5
14.	3924	Plastikten sofralar, mutfak, ev, sağlık veya tuvalet eşyası	1 994	4 873	2 580	0,7	-47,1
15.	6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	2 022	3 325	2 222	0,6	-33,2

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

Ek-6: Türkiye'nin Panama'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			40 217	18 348	34 177	100	86,3
1.	8908	Sökülecek gemiler, suda yüzen sökülecek diğer araçlar	3 934	8 118	19 488	57	140,1
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	745	2 723	5 414	15,8	98,8
3.	303	Balıklar (dondurulmuş)	1 933	1 148	5 033	14,7	338,4
4.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	0	0	1 937	5,7	0
5.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	0	0	842	2,5	0
6.	8903	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar	1 056	0	610	1,8	0
7.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallere kaplama metallere)	1 195	862	200	0,6	-76,8
8.	7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	0	325	135	0,4	-58,5
9.	5911	Dokumaya elverişli maddelerden teknik işlerde kullanılmaya mahsus ürünler ve eşya	108	80	100	0,3	25
10.	6210	Plastik, kauçuk sıvanmış, emdirilmiş elyaftan hazır giyim eşyası	0	0	75	0,2	0
11.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	0	0	73	0,2	0
12.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	5	29	61	0,2	110,3
13.	9603	Süpürgeler, fırçalar, paspaslar, fırça başları, boya pedleri ve ruloları, silecekler vb.	0	0	46	0,1	0
14.	9606	Düğmeler, çitçitler, düğme formları ve bunların diğer aksamı; düğme taslakları	0	11	21	0,1	90,9
15.	3307	Tıraş müstahzarları, vücut deodorantları, banyo müstahzarları, tüy dökücüler, vb.	10	0	18	0,1	0

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

YEMEN
ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	7
5. TÜRKİYE ile TİCARET	8
EKLER:	10

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Yemen Cumhuriyeti
Yönetim Şekli	Başkanlık
Yüzölçümü (kara)	527.970 km ² (Dünya Bankası)
Nüfus (2023)	34.070.000 (IMF)
Dil	Arapça
Başkent	Sana
Başlıca Şehirleri	Sana, Taiz, Ibb, Hodeida, Hajjah, Dhamar, Hadramawt
Para Birimi	Yemen Riyali (YR)

Coğrafi Konum

Yemen, Orta Doğu'da Arap Yarımadası'nın güney ucunda Umman ve Suudi Arabistan'ın arasında yer almaktadır. En aktif nakliye hatlarının biri olan Aden Körfezi üzerinden Kızıldeniz'i Hint Okyanusu'na bağlayan Bab el Mandeb boğaz girişinde yer alan Yemen stratejik bir öneme sahiptir. Perim adaları ile birlikte yaklaşık 528 bin km²'lik alana sahiptir.

Siyasi ve İdari Yapı

Kuzey Yemen'de 1962 yılında Yemen Arap Cumhuriyeti ilan edilmiştir. Güneyde ise 1933 yılında Mısır'ın desteğiyle İngiltere'ye karşı direniş başlamış ve İngiltere'nin 1967 yılında çekilmesi sonucu 1970 yılında Yemen Demokratik Cumhuriyeti kurulmuştur. 1990 yılında iki bölge birleşerek Yemen Cumhuriyeti kurulmuştur.

Yemen Başkanlık sistemiyle yönetilen bir cumhuriyet olup iki meclise sahiptir. Temsilciler Meclisi seçilen 301 üyeden, Şura Konseyi ise atanmış 111 üyeden oluşmaktadır. Başkan devleti temsil etmektedir. Hükümetin başı olan Başbakan Başkan tarafından atanmaktadır. Atanan başbakanın Meclisin üçte ikisi tarafından onaylanması gerekmektedir. Başkan yedi yıllığına, Meclis altı yıllığına seçilmektedir.

Nüfus ve İstihdam

Yemen, Suudi Arabistan'dan sonra Arap Yarımadası'ndaki en kalabalık ülkedir. Yemen genç bir nüfusa sahiptir. Nüfusun %59'u 15-64 yaş, %38'i ise 0-14 yaş grubundadır. Şehirleşme oranı %39'dur. (Dünya Bankası-2021)

Ancak, hızla artan nüfus sıkıntıları da beraberinde getirmektedir. Her yıl işgücü piyasasına yeni katılan binlerce kişi işsizliğin çığ gibi büyümesine yol açmaktadır. İşsizlik oranı 2021 yılında %14'tür. (Dünya Bankası)

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Yemen'in en önemli doğal kaynakları petrol ve doğal gazdır. Ancak, diğer Körfez ülkelerinin aksine Yemen'deki petrol hem miktarı hem de kalitesi düşüktür. Üretim mevcut rezervlerin tükenmeye başlaması, yeni yatırımların yapılmaması ve iç savaş nedeniyle düşüş eğilindedir. Yemen'in hali hazırda 3 milyar varil petrol ve 17 trilyon feet³/ 481 milyar m³ doğal gaz rezervi bulunmaktadır. (<https://www.eia.gov/international/analysis/country/YEM>)

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (cari fiyatlarla- milyar \$)	16,96	20,65	19,53	21,1	24,92	28,62	30,69	32,22
GSYİH Büyüme (sabit fiyatlarla -%)	-1	1,5	-0,5	2	7	6,5	6	5,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (cari fiyatlarla- \$)	519	620	573	606	700	787	826	849
Enflasyon (tüketici fiyat ort, %)	26	29,1	16,8	17,3	13,7	11,2	10	10
Cari İşlemler Dengesi/GSYİH (%)	-8,8	-9,6	-18,7	-13,1	-6,7	-3,6	-2,5	-1,5
Kamu Genel Borcu / GSYİH (%)	85,1	73,5	68,7	57,1	44,2	36,3	33,1	30,6

Kaynak: IMF (2023 Nisan)

*Tahmini veriler

Komşuları ile karşılaştırıldığında küçük bir ekonomiye sahiptir. Fakir bir ülke olan Yemen petrol gelirlerine bağımlıdır. Sektör, tüm ekonomiyi yönlendirse de geleneksel olarak tarım ülke ekonomisindeki ağırlığını muhafaza etmektedir.

Sanayi temel olarak petrol rafinesine ve doğalgaz çevrimine dayanmaktadır. Üretim çeşitliliği ve yeteneği son derece kısıtlıdır. Tüketici ürünleri ile alt yapı materyalleri üreten sanayinin %95'i genel olarak 1-4 kişinin çalıştığı küçük KOBİ'lerden oluşmaktadır.

2018 yılı itibarıyla GSYİH içinde tarım sektörünün payı %17, sanayinin %15 düzeyindedir.

Nüfusunun yaklaşık %61'inin kırsal kesimde yaşadığı ülkede tarım sektörünün toplam istihdama sağladığı katkı %28 civarındadır. Dolayısıyla tarım sektörü, GSYİH'ya yaptığı mütevazı katkıya rağmen, istihdama, gıda tedarikine ve genel olarak kalkınmaya sağladığı katkı ile Yemen'in en önemli sektörü konumundadır.

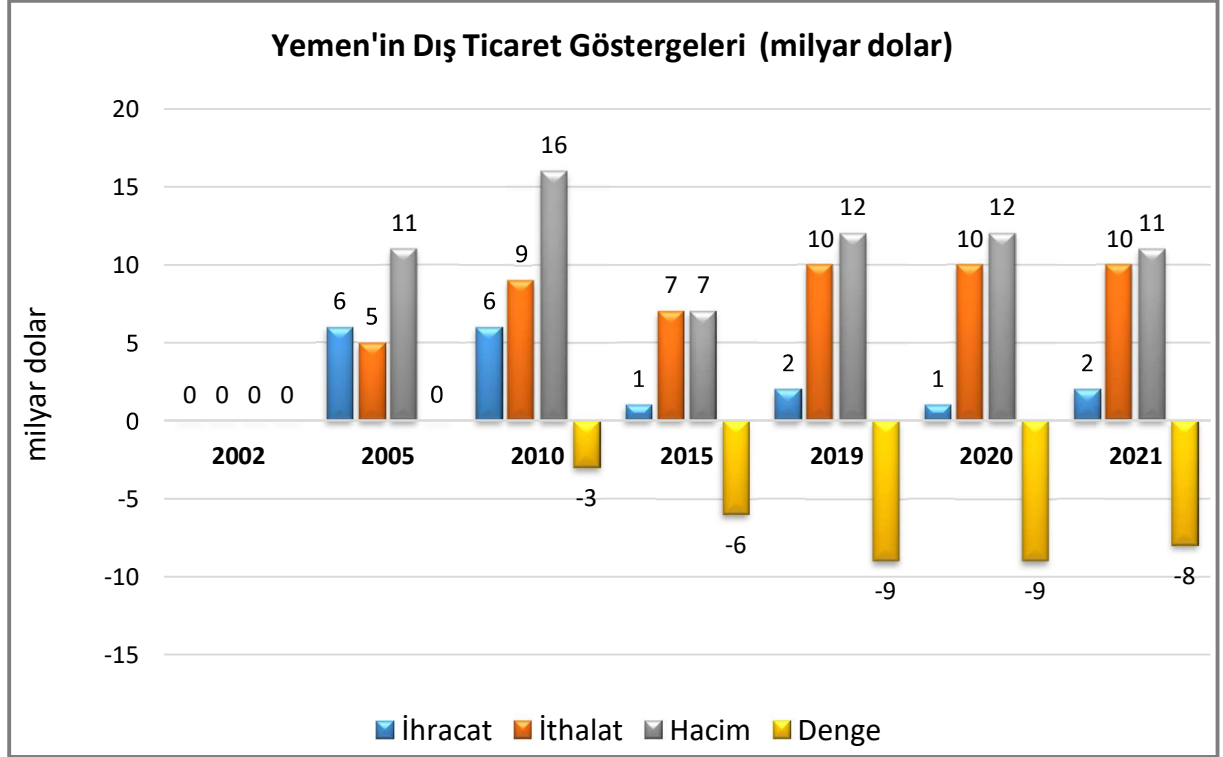
Yemen'in günlük petrol üretimi seviyesindeki düşüş, hükümetin petrol dışı güçlü sektörler yaratma arayışını hızlandırmaktadır. Bu çerçevede, doğalgaz üretimi önemli bir alternatif olarak görülmektedir. Ancak Yemen'in doğalgaz rezervleri de Körfez Ülkelerine kıyasla oldukça düşük seviyelerde olup, zaman içerisinde doğalgaza da alternatif olabilecek gelir kaynakları yaratılması zorunluluğu doğmaktadır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

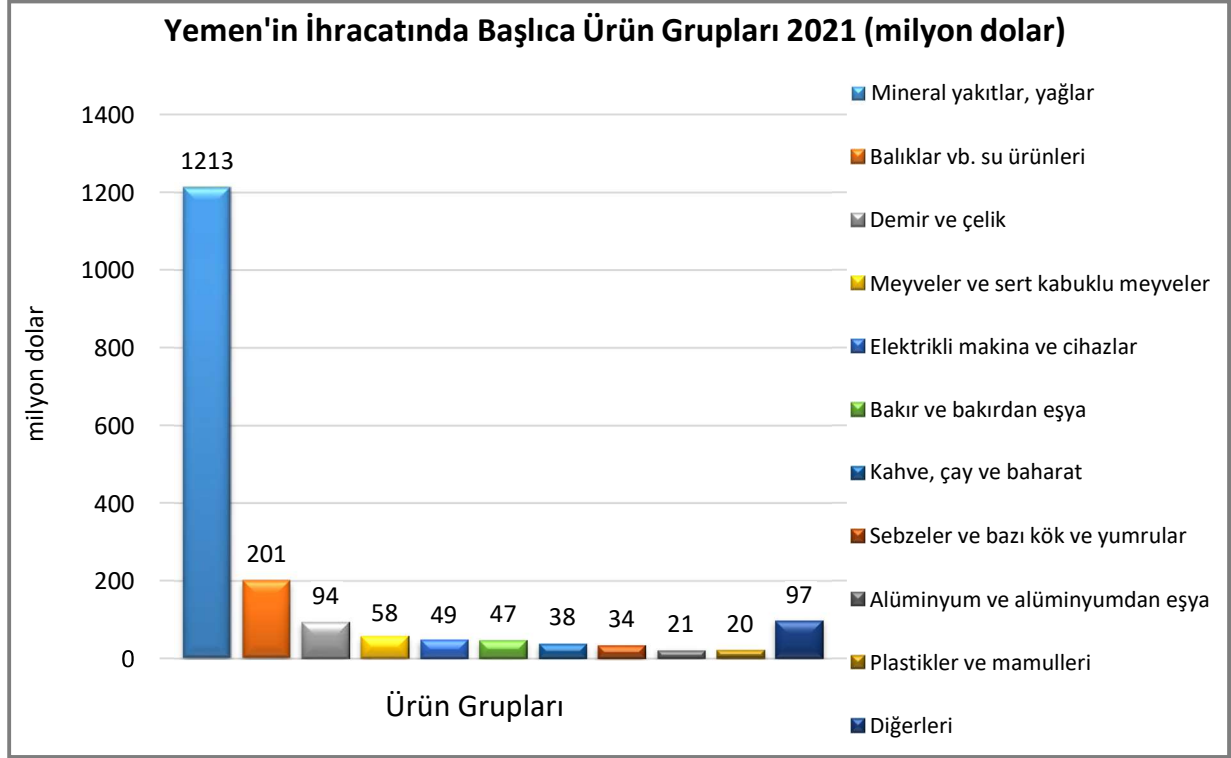
Yemen dış ticaretinde açık veren bir ülkedir. İhracatı ağırlıklı olarak petrole dayanmaktadır. Üretimin yapıldığı sahalarda hem petrolün azalması hem de ülkenin yaşadığı iç savaş nedeniyle üretimin gerilemesi ülkenin ihracatında düşüŐlere yol açmıştır.

Ülkenin Dış Ticareti

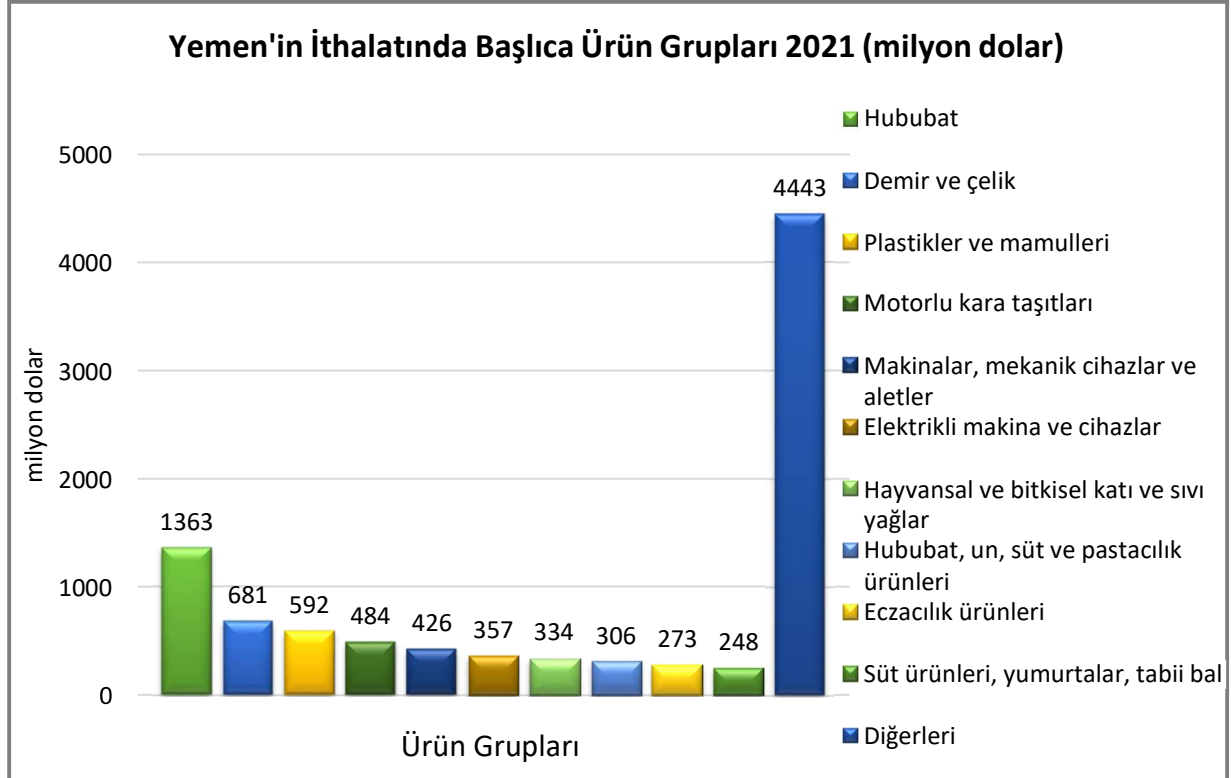
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap-mirrordata /

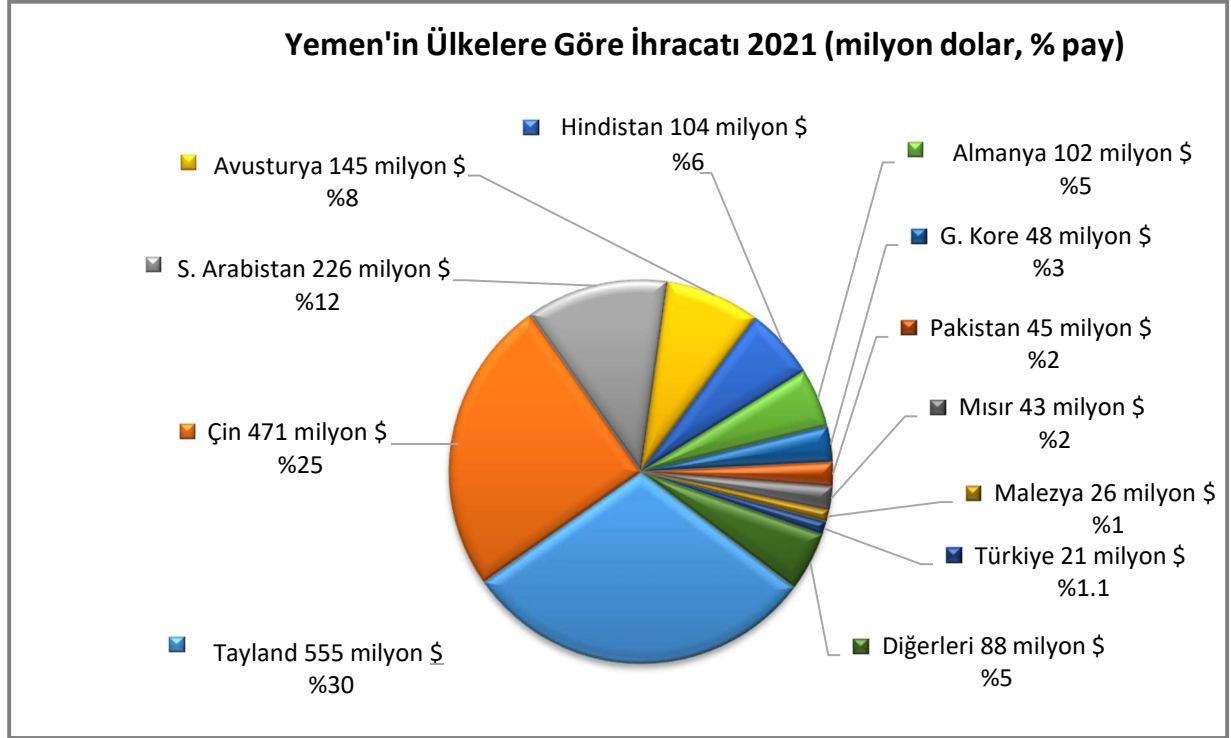
İthalat

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

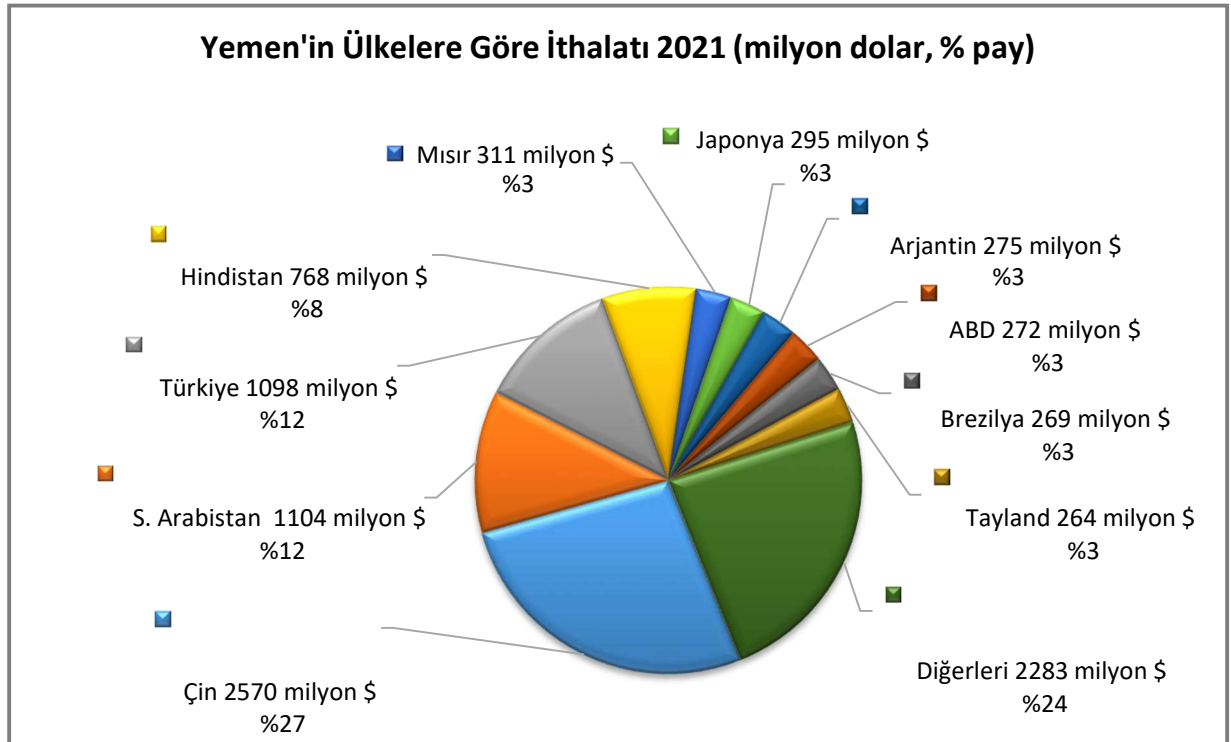
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen

İthalat

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Siyasi istikrarsızlık nedeniyle ÷lkede zaten sınırlı olan doğrudan yabancı yatırımlar büyük ölçüde ÷lkeyi terk etmiştir.

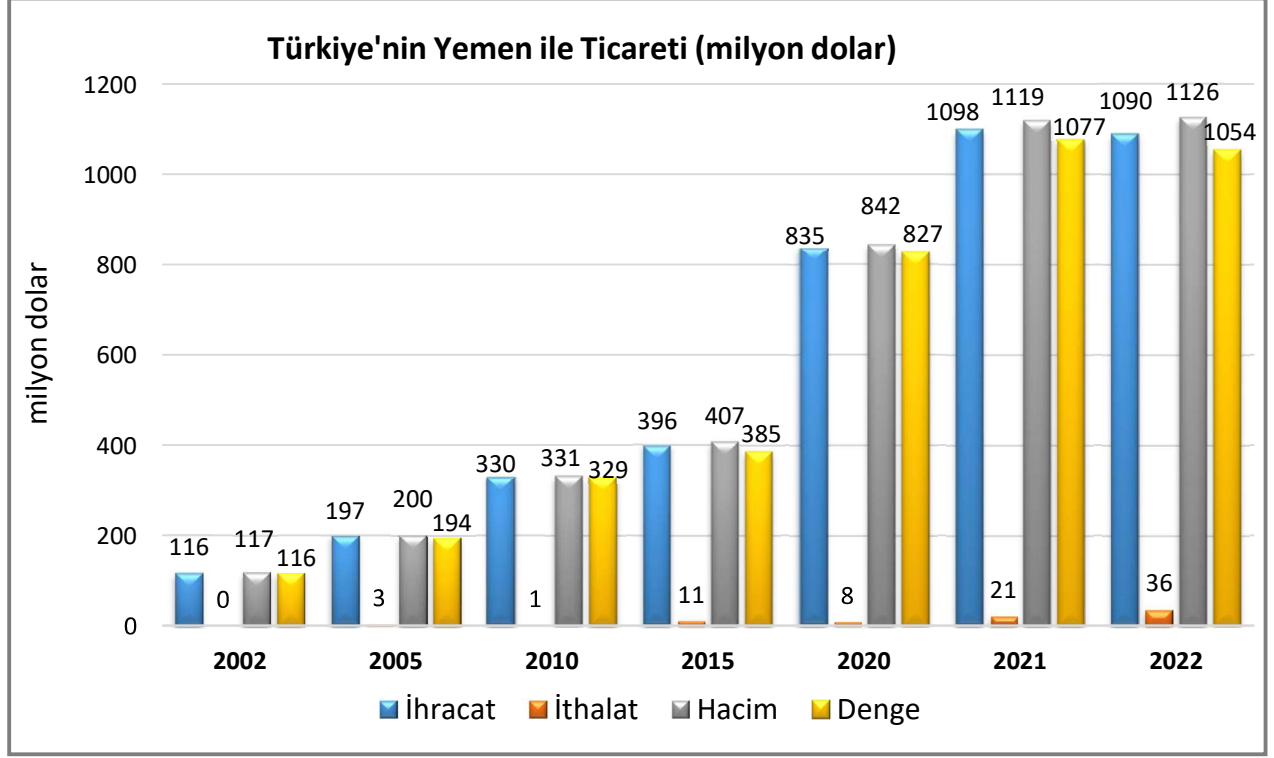
İş yapma kolaylığı açısından Yemen 2020 yılında dünyada 190 ÷lke arasında 187. sıradadır.
(Dünya Bankası-2023)

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

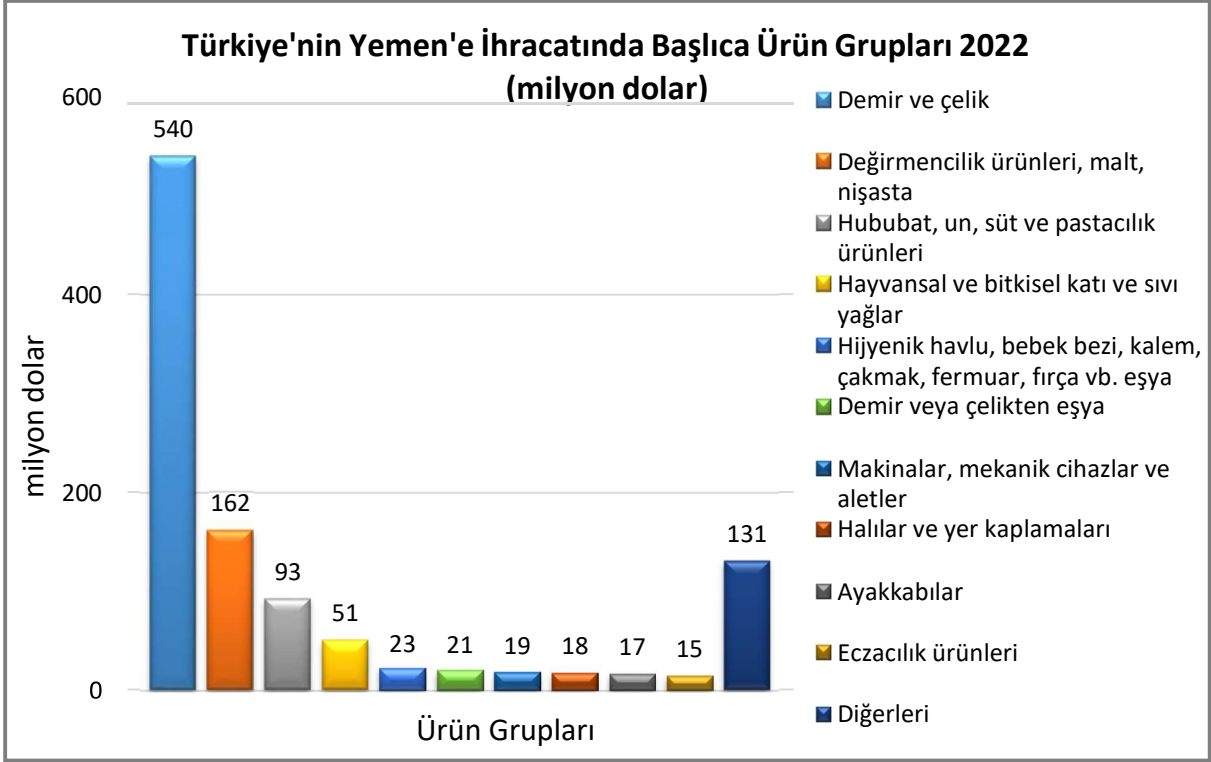
Türkiye ile Yemen arasındaki dış ticaret Türkiye lehine seyretmektedir. Türkiye'nin ise Yemen'den ithal ettiği belirli bir ürün bulunmamaktadır.

Türkiye-Yemen Dış Ticareti

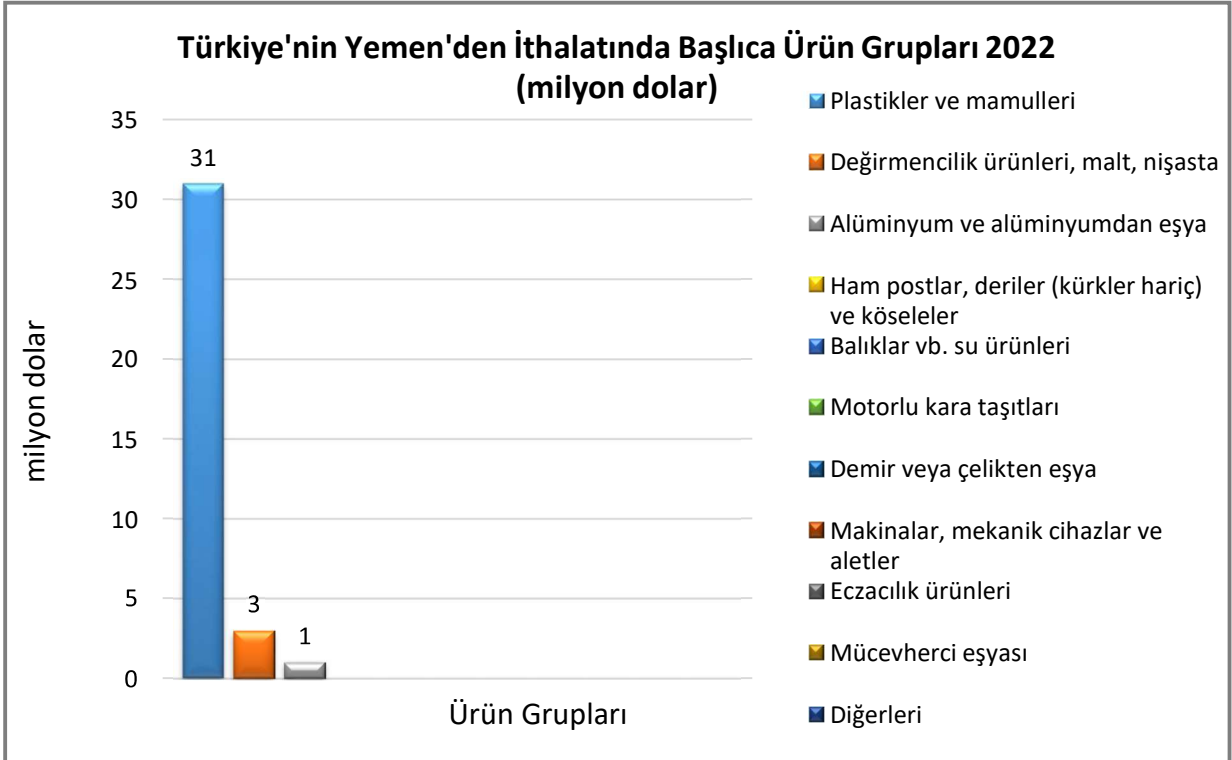
Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata

Türkiye'nin Yemen'e İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Yemen'den İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata [Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:**EK-1: Yemen'in İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 577 762	1 377 534	1 874 354	100	36,1
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1 061 712	771 844	1 213 156	64,7	57,2
2.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	33 073	22 478	93 605	5	316,4
3.	0302	Balıklar (taze veya soğutulmuş)	59 011	49 946	70 141	3,7	40,4
4.	0303	Balıklar (dondurulmuş)	39 971	62 571	66 357	3,5	6,1
5.	8548	Elektrik pilleri, bataryaları ve akümülatörlerinin döküntü ve hurdaları; kullanılmış olanlar; elektrikli aksam-parçalar	32 496	32 975	47 887	2,6	45,2
6.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	18 567	20 679	44 145	2,4	113,5
7.	0307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	25 353	32 842	40 950	2,2	24,7
8.	0703	Soğan, şalot, sarımsak, pırasa ve diğer soğanımsı sebzeler (taze/soğutulmuş)	18 757	27 854	31 380	1,7	12,7
9.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	20 289	21 350	26 449	1,4	23,9
10.	0804	Hurma, incir, ananas, avokado ve guava armudu, mango ve mangost (taze/kurutulmuş)	11 622	18 662	26 055	1,4	39,6
11.	0810	Diğer meyveler (taze)	13 764	27 159	22 977	1,2	-15,4
12.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	9 209	8 794	21 075	1,1	139,7
13.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	6 370	6 477	18 577	1	186,8
14.	0306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	6 953	10 502	10 815	0,6	3
15.	0902	Çay	9 338	11 631	10 230	0,5	-12

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen

EK-2: Yemen'in İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			10 252 217	10 390 225	9 508 438	100	-8,5
1.	1001	Buğday ve mahlut	686 130	671 362	835 843	8,8	24,5
2.	7214	İnşaat demiri	449 399	363 106	548 809	5,8	51,1
3.	1006	Pirinç	399 426	394 010	358 591	3,8	-9
4.	8703	Otomobiller	341 156	333 308	254 171	2,7	-23,7
5.	5407	Sentetik filament iplikten dokunmuş kumaşlar	211 358	197 189	240 131	2,5	21,8
6.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	242 790	298 910	202 780	2,1	-32,2
7.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	192 829	178 211	180 154	1,9	1,1
8.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	227 000	341 720	168 125	1,8	-50,8
9.	1005	Mısır	109 361	114 997	167 722	1,8	45,8
10.	0402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	198 305	210 961	161 577	1,7	-23,4
11.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	111 125	122 587	155 780	1,6	27,1
12.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	135 952	157 071	147 962	1,6	-5,8
13.	1101	Buğday unu	253 342	116 750	146 312	1,5	25,3
14.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	64 143	60 075	130 723	1,4	117,6
15.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	98 315	96 767	118 640	1,2	22,6

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen

EK-3: Yemen'in Ülkelere Göre İhracatı (1.000 Dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2019	2020	2021	Pay (%, 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 577 762	1 377 534	1 874 354	100	36,1
1.	Tayland	16 187	46 071	555 304	29,6	1105,3
2.	Çin	866 625	674 019	470 813	25,1	-30,1
3.	S. Arabistan	151 629	178 401	226 260	12,1	26,8
4.	Avusturya	48 795	16 028	144 683	7,7	802,7
5.	Hindistan	23 023	13 724	103 902	5,5	657,1
6.	Almanya	33 845	14 481	102 223	5,5	605,9
7.	G. Kore	43 164	39 932	48 349	2,6	21,1
8.	Pakistan	28 693	25 247	44 693	2,4	77
9.	Mısır	32 554	43 688	42 879	2,3	-1,9
10.	Malezya	58 965	68 265	26 303	1,4	-61,5
11.	Türkiye	5 506	7 666	21 139	1,1	175,8
12.	İtalya	6 642	6 296	14 364	0,8	128,1
13.	ABD	4 893	4 142	10 795	0,6	160,6
14.	Hong Kong	12 651	10 649	9 465	0,5	-11,1
15.	Belçika	4 883	3 440	7 794	0,4	126,6

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen

EK-4: Yemen'in Ülkelere Göre İthalatı (1.000 Dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2019	2020	2021	Pay (% 2021)	Değişim (% 2020-2021)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		10 252 217	10 390 225	9 508 438	100	-8,5
1.	Çin	2 819 029	2 881 277	2 570 114	27	-10,8
2.	S. Arabistan	821 708	896 620	1 103 863	11,6	23,1
3.	Türkiye	969 549	834 791	1 097 987	11,5	31,5
4.	Hindistan	756 099	790 748	767 860	8,1	-2,9
5.	Mısır	390 578	312 875	311 130	3,3	-0,6
6.	Japonya	290 493	192 044	294 958	3,1	53,6
7.	Arjantin	173 678	215 266	274 612	2,9	27,6
8.	ABD	269 955	328 795	271 803	2,9	-17,3
9.	Brezilya	330 635	364 490	269 457	2,8	-26,1
10.	Tayland	216 219	223 553	264 151	2,8	18,2
11.	Avustralya	176 655	131 897	256 415	2,7	94,4
12.	Ukrayna	136 715	172 703	234 705	2,5	35,9
13.	Rusya	249 720	238 269	234 383	2,5	-1,6
14.	Malezya	162 258	197 747	195 277	2,1	-1,2
15.	Fransa	159 481	141 109	132 870	1,4	-5,8

Kaynak: Trademap-mirrordata /Yemen

Ek-5: Türkiye'nin Yemen'e İhracatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			834 791	1 097 987	1 089 939	100	-0,7
1.	7214	İnşaat demiri	362 707	548 449	497 776	45,7	-9,2
2.	1101	Buğday unu	85 180	106 680	152 748	14	43,2
3.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	71 577	67 600	81 700	7,5	20,9
4.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	48 403	114 175	47 650	4,4	-58,3
5.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	35 625	22 020	35 102	3,2	59,4
6.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	15 897	16 484	21 131	1,9	28,2
7.	5702	Dokunmuş halılar ve dokumaya elverişli maddelerden diğer yer kaplamaları	6 501	14 889	16 157	1,5	8,5
8.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	15 640	5 921	15 546	1,4	162,6
9.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	12 270	14 277	14 838	1,4	3,9
10.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	13 557	13 767	12 694	1,2	-7,8
11.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	19 016	6 170	12 294	1,1	99,3
12.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	7 758	8 965	11 678	1,1	30,3
13.	1902	Makarnalar ve kuskus	9 262	8 601	10 879	1	26,5
14.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	6 568	8 982	10 128	0,9	12,8
15.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	8 643	8 606	9 051	0,8	5,2

Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata

Ek-6: Türkiye'nin Yemen'den İthalatında Başlıca Ürünler (1.000 Dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			7 666	21 139	35 973	100	70,2
1.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	6 243	15 014	28 328	78,7	88,7
2.	1101	Buğday unu	0	4 091	3 160	8,8	-22,8
3.	3907	Poliasetaller, diğer polieteler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialisterler, vb. (ilk şekilde)	8	440	2 613	7,3	493,9
4.	7602	Aluminyum döküntü ve hurdaları	347	592	919	2,6	55,2
5.	4101	Siğir (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	0	0	411	1,1	0
6.	303	Balıklar (dondurulmuş)	13	3	246	0,7	8100
7.	0307	Yumuşakçalar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış vs.)	1	0	104	0,3	0
8.	8716	Römorklar ve yarı römorklar; hareket ettirici tertibatı bulunmayan diğer taşıtlar; bunların aksam ve parçaları	0	0	65	0,2	0
9.	7311	Demir veya çelikten sıkıştırılmış veya sıvı hale getirilmiş gazlar için kaplar	0	0	38	0,1	0
10.	4106	Diğer hayvanların dabalımlı veya crust (ara kurutmalı) post ve derileri	0	0	34	0,1	0
11.	8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	15	30	30	0,1	0
12.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	0	0	23	0,1	0
13.	0304	Balık filetoları ve diğer balık etleri (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	0	0	1	0	0
14.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	0	0	1	0	0
15.	7117	Taklit mücevherci eşyası	0	0	1	0	0

Kaynak: Trademap /Türkiye-directdata

BOLİVYA

ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	5
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR	8
5. TÜRKİYE ile TİCARET	9
EKLER:.....	11

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Bolivya Çokuluslu Devleti
Nüfus	12,13 milyon (2023, IMF, Tahmini)
Dil	İspanyolca (resmi), Quechua (resmi), Aymara (resmi) ve diğer yerel diller
Yüzölçümü	1.098.580 km ²
Başkent	La Paz
Başlıca Şehirleri	Santa Cruz(1.453), Sucre (260), El Alto(844), Oruro (264), La Paz (764), Tarija (205), Cochabamba (630), Potosi(189)
Yönetim Şekli	Anayasal Cumhuriyet
Devlet Başkanı	Luis Arce Catacora
Para Birimi	Boliviyano (Bs)

Üyesi Olduğu Başlıca Uluslararası Kuruluşlar

CAN, CD, CELAC, FAO, G-77, IADB, IAEA, IBRD, ICAO, ICC (ulusal komiteler), ICt, ICRM, IDA, IFAD, IFC, IFRC, ILO, IMF, IMO, Interpol, IOC, IOM, IPU, ISO, ITSO, ITU, LAES, LAIA, MERCOSUR (ortak), MIGA, NAM, OAS, OPANAL, OPCW, PCA, UN, UNAMID, UNASUR, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, Union Latina, UNWTO, UPU, WCO, WFTU, WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Güney Amerika'nın ortasında yer alan ve denize kıyısı olmayan Bolivya, Brezilya, Arjantin, Paraguay, Şili ve Peru ile komşudur.

Siyasi ve İdari Yapı

Bolivya Devleti, 1825 yılında İspanya'nın egemenliğine son veren ve ülkeye bağımsızlığını kazandıran Simon Bolivar ile anılmaktadır. 1982 yılında demokrasi ilan edilmiştir.

Ülke idari olarak dokuz eyalete (Beni, Chuquisaca, Cochabamba, La Paz, Oruro, Pando, Potosi, Santa Cruz ve Tarija), bunlar illere, iller bölgelere (seccion) ve kantonlara ayrılmıştır. Merkezi idare, eyaletlerde devlet başkanı tarafından atanan vali tarafından temsil edilmekte, illerin yönetiminin başında vali yardımcısı bulunmaktadır. Ayrıca her ilde belediyelerden oluşan yerel idareler mevcuttur. Belediye meclisleri, halk tarafından doğrudan seçilmektedir. Bolivya'da genel seçimlerde ülke çapında %3'lük oy barajını geçemeyen siyasal partiler statüsünü kaybetmekte ve bir sonraki seçimlere katılamamaktadır.

Bolivya'da Devlet Başkanı ve Başkan Yardımcısı, 5 yıllık bir dönem için halk tarafından (1. tur), ya da Meclis tarafından (2. tur) seçilmektedir. Meclisin iki biriminden biri olan Temsilciler Meclisinde 5 yıl görev yapan 130 üye, Senatörler Meclisinde ise 36 üye mevcuttur. 2009 yılında ülkenin Bolivya Cumhuriyeti olan resmi adı ülkedeki farklı etnik grupların varlığı göz önüne alınarak, Bolivya Çokuluslu Devleti olarak değiştirilmiştir.

Bolivya başkanlık sistemi ile yönetilmektedir. Devlet başkanı aynı zamanda hükümetin de başkanıdır. Yasama faaliyetlerinin iki meclisli parlamento tarafından yürütüldüğü ülkede yargı, yasama ve yürütme karşısında bağımsızdır. Devlet başkanı ve yardımcısı genel oyla doğrudan halk tarafından beş yıllığına seçilmektedir.

Nüfus ve İstihdam

2023 yılında 12,13 milyon kişi ile dünyada 79. sırada yer alan Bolivya nüfusunun 2028 yılında 13 milyon kişi olacağı tahmin edilmektedir.

Bolivya, uzun yıllardır ülkedeki yoksulluk, politik ve sosyal istikrarsızlık gibi sebeplerle Arjantin, Brezilya, Şili, İspanya ve ABD gibi ülkelere işgücü ihraç etmektedir.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Bolivya'nın başlıca doğal kaynakları; Kalay, doğal gaz, petrol, çinko, volfram, antimon, gümüş, demir, kurşun, altın, kereste ve hidroelektriktir. Ülkenin başlıca tarım ürünleri; soya fasulyesi, kahve, koka, pamuk, mısır, şeker kamışı, pirinç, patates ve Brezilya cevizi olmakla beraber; imalat sanayi madencilik, döküm, petrol, gıda, tütün, el sanatları, hazır giyim ve mücevherattan oluşmaktadır.

Bolivya'da özellikle Mart-Nisan aylarında ülkenin kuzey-doğusunda görülen sellerin ve Şili sınırına yakın And Dağlarında Irruputuncu ve Olca-Paruma volkanlarında volkanik faaliyetler sıkça görülmektedir.

Bolivya'nın başlıca çevre sorunları; tarım amaçlı ve tropik keresteye olan uluslararası talep nedeniyle ormanlık arazilerin tahribi, aşırı otlatma ve modern olmayan tarımsal yöntemlerin yol açtığı erozyon, kuraklık, biyolojik çeşitliliğin yok olması, içme ve sulama sularındaki endüstriyel kirliliktir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	40,7	43,22	46,1	48,71	51,62	54,6	57,81	61,21
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	6,1	3,2	1,8	1,9	2,1	2,2	2,3	2,3
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	3 449	3 614	3 800	3 963	4 146	4 321	4 508	4 703
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	0,7	1,7	4	3,7	3,8	3,5	3,5	3,5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	2,1	-1,5	-2,5	-2,6	-3	-3,3	-3,4	-3,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	6,9	4,7	4,9	5	5,1	5,1	5,2	5,2
Nüfus (milyon)	11,8	11,96	12,13	12,29	12,45	12,64	12,82	13,01
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	81,4	82,6	82,3	83,1	83,7	83,9	83,6	83,1

*Tahmin

Kaynak: 2023, IMF

Ülkenin verimli kalay, çinko, gümüş ve altın madenleri ile doğalgaz ve petrol yatakları bulunmaktadır. Stratejik bir maden olarak kabul edilen ve elektrik bataryalarının temel hammaddesi olan lityumun dünyadaki rezervlerinin %60'tan çoğu Bolivya'dadır. Doğalgaz ihracatı ülkenin toplam ihracat gelirlerinin %50'den fazlasına karşılık gelmektedir. Doğalgaz üretimindeki ve gelirlerindeki artış çerçevesinde ekonomik büyüme son yıllarda artış göstermiş, ancak petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki düşüşün sürmesi Bolivya ekonomisini olumsuz yönde etkilemiştir.

2023 yılında cari fiyatlara göre, 46 milyar dolar olacağı tahmin edilen GSYİH'nın 2024 yılında 49 milyar dolar olması beklenmektedir. Bolivya, cari fiyatlara göre, 2023 yılı itibarıyla 196 ülke arasında dünyanın 95. büyük ekonomisidir. 2023 yılında sabit fiyatlara göre %1,8 oranında artması beklenen GSYİH'nın, 2024 yılında %1,9 oranında artacağı tahmin edilmektedir.

Cari fiyatlara göre Bolivya, 2023 yılında 3 800 dolarlık kişi başına düşen milli gelir ile dünyada 129. sırada yer almaktadır.

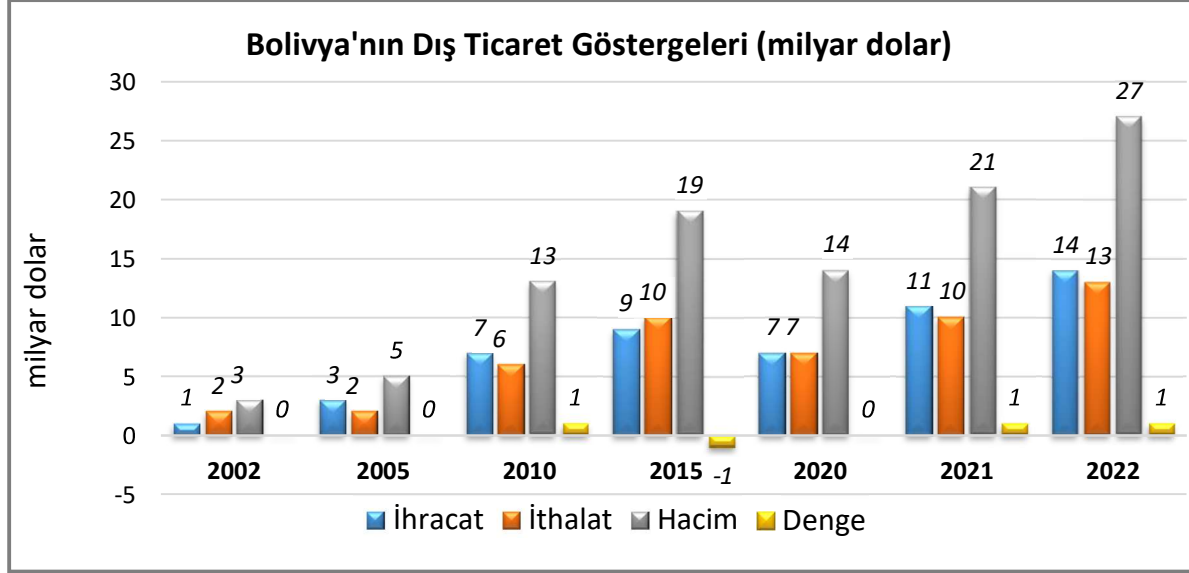
2023 yılında % 4 olan tüketici fiyatlarına göre yıllık ortalama enflasyon oranının 2024 yılında %3,7 olacağı tahmin edilmektedir. Ülkedeki işsiz sayısının toplam işgücüne oranının 2023 yılında %4,9 olacağı ve işsizliğin yüksek olduğu ülkeler arasında 66. sırayı alacağı tahmin edilmektedir.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

2022 yılında 14 milyar dolarlık (%24 artan) ihracatla dünyada 87. sırada ve 13 milyar dolarlık (%37 artan) ithalatla dünyada 97. sıradadır.

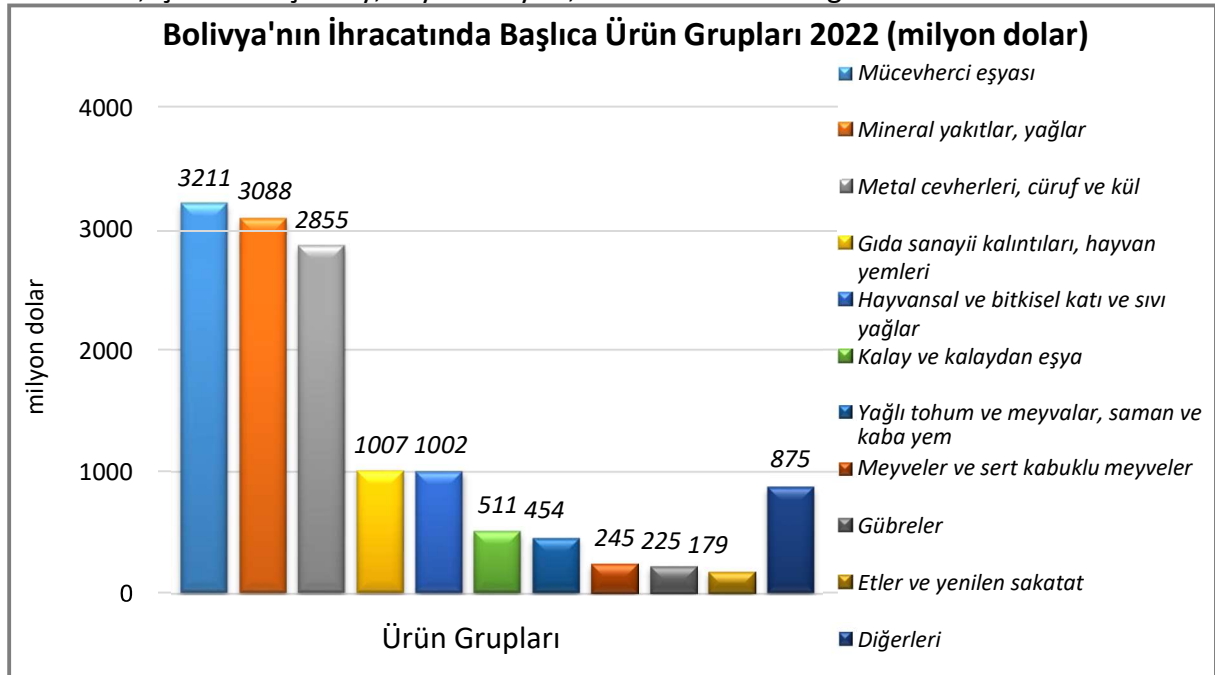
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

İhracat

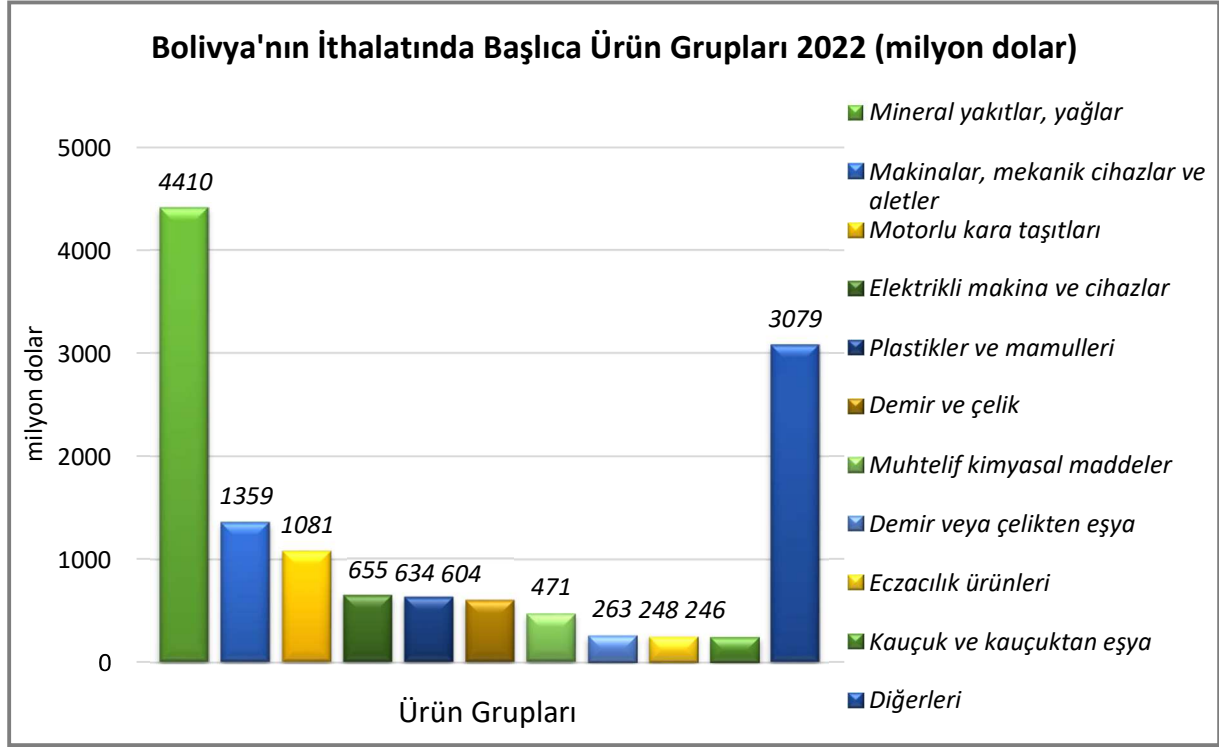
2022 yılında ihraç ettiği başlıca ürünler; petrol gazları, altın (platin kaplamalı altın dahil), çinko cevherleri ve konsantreleri, soya fasulyesi küspe ve katı atıkları, soya yağı, kıymetli metal cevherleri, işlenmemiş kalay, soya fasulyesi, hindistan cevizi ve gübrelerdir.

Kaynak:Trademap

İthalat

2022 yılında ithal ettiği başlıca ürünler; petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar, otomobiller, haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici, sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler, inşaat demiri, esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar, kauçuktan yeni dış lastikler, tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış), traktörler, buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri ve demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişlik ≥ 600 mm (kaplanmış)).

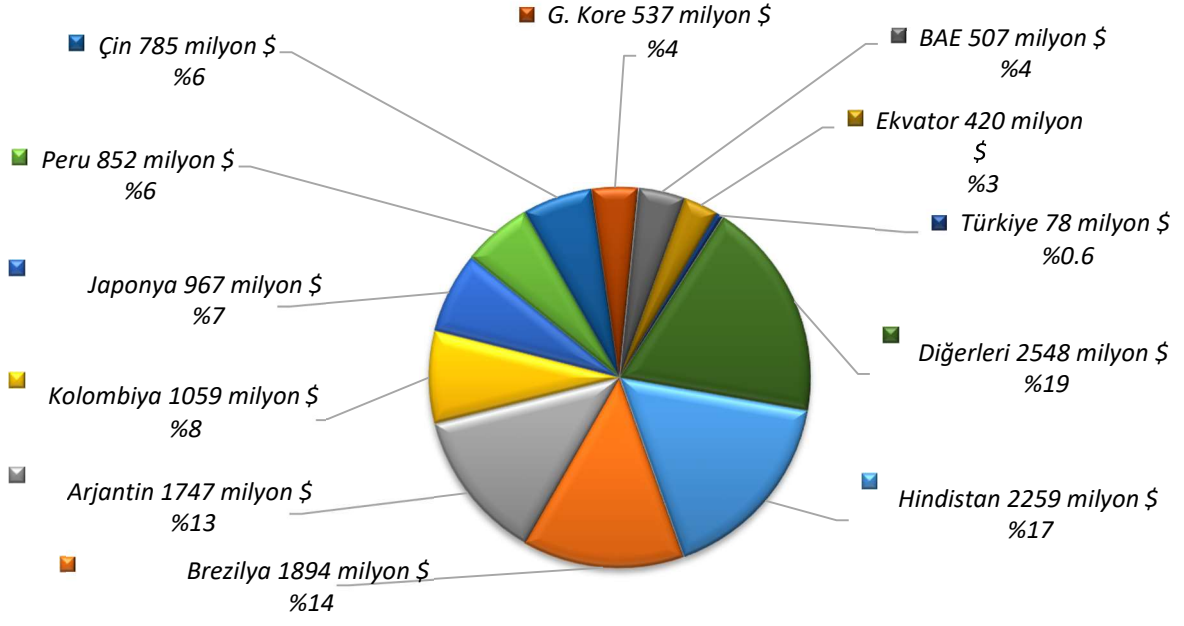
Kaynak: Trademap

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Bolivya'nın ihracatında başlıca ülkeler Hindistan, Brezilya, Arjantin, Kolombiya, Japonya, Peru, Çin, G. Kore, BAE ve Ekvator olup, ülkenin ihracatında Türkiye %0,6 pay ile 21. sıradadır.

Bolivya'nın Ülkelere Göre İhracatı 2022 (milyon dolar, % pay)

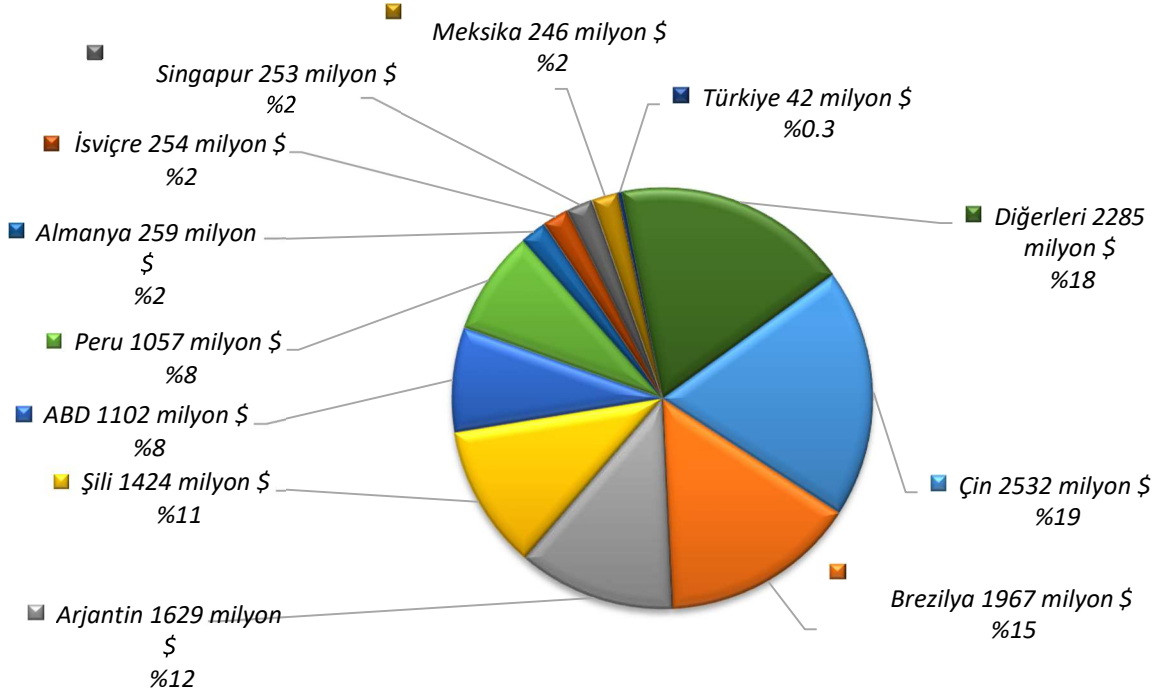

Kaynak:Trademap_

İthalat

Bolivya'nın ithalatında başlıca ülkeler Çin, Brezilya, Arjantin, Şili, ABD, Peru, Almanya, İsviçre, Singapur ve Meksika olup, ülkenin ithalatında Türkiye %0,3 pay ile 28. sıradadır.

Bolivya'nın Ülkelere Göre İthalatı 2022 (milyondolar, % pay)

Kaynak:Trademap_

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	583,60	150,00	300,00	400,00	450,00	400,00	350,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	1,44	0,40	0,70	0,80	0,90	0,80	0,60
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-91,30	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00	-100,00

*Tahmin

Kaynak: EIU- Economist Intelligence Unit

Bolivya'nın yatırım ortamı uluslararası sıralamalarda düşük skorlar almakla birlikte, ülkedeki yatırım ortamının değişim sürecinde olduğu söylenebilir. Gümrük kanunu ile kaçakçılığa uygulanan cezalar artırılmıştır. İlerleyen yıllarda iş, yatırım ve ticaret kanunlarının yanı sıra hidrokarbon, elektrik ve madencilik şirketlerinin işletilmesi ile ilgili de yeni kanun hazırlıkları beklenmektedir.

Yayın sektörü haricinde yerel firmaların yabancı şirketlerde pay sahibi olması zorunluluğu yoktur. Ulusal güvenliğe ilişkin ve doğal kaynaklarla ilgili sektörlerde de yabancı yatırıma izin verilmemektedir.

Serbest Bölgeler

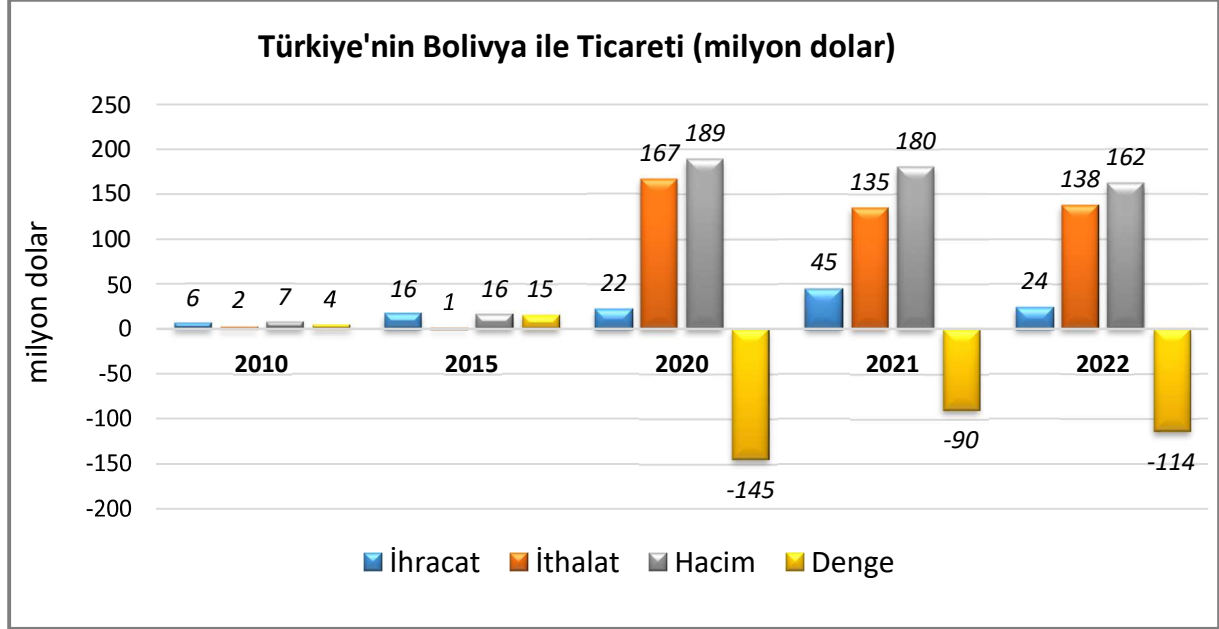
Bolivya'da El Alto, Cochabamba, Santa Cruz, Oruro, Puerto Aguirre ve Desaguadero şehirlerinde toplam 9 adet serbest ticaret bölgesi bulunmaktadır. Serbest bölgelerde yatırım yapan yerli ve yabancı şirketler, serbest bölge içi faaliyetlerinde gümrük vergisinden ve ulusal vergilerden muaftır. Serbest Bölgeler Konseyi (CONZOF), bu bölgelerde gerçekleşen tüm sanayi ve ticari işlemleri denetlemekle yükümlü kuruluştur.

5. TÜRKİYE ile TİCARET

Genel Durum

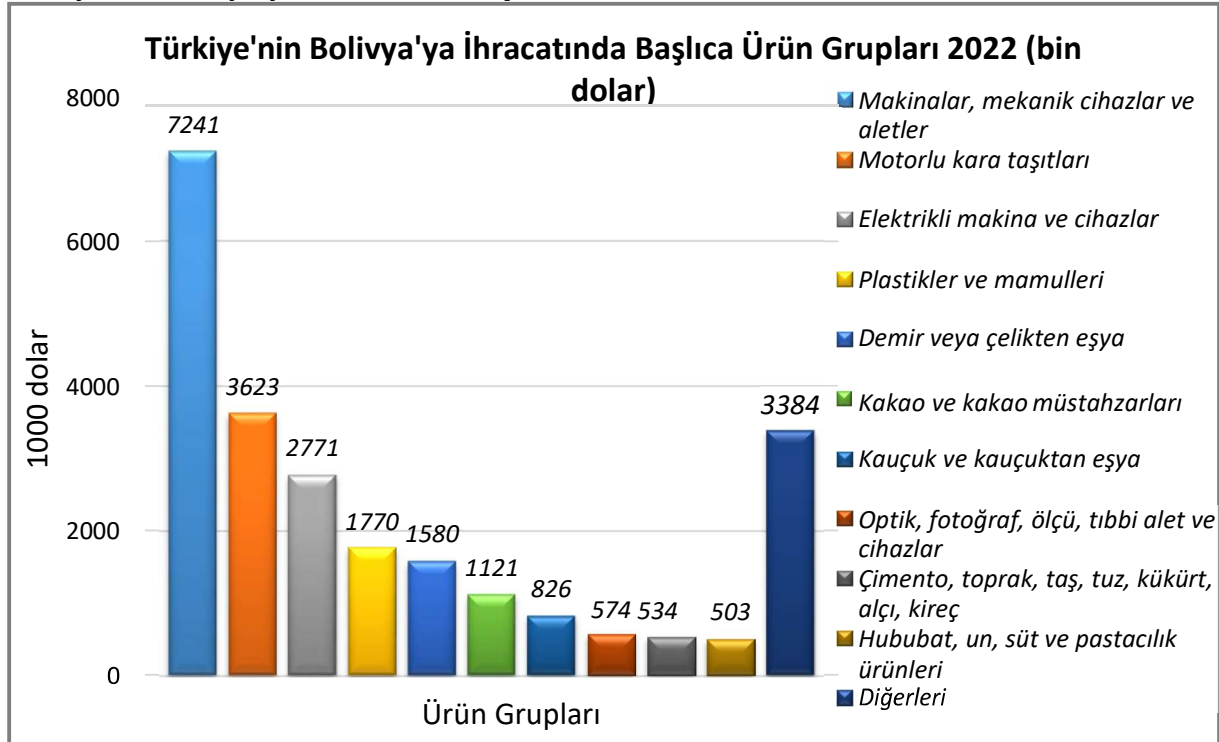
2022 yılında ülkeye ihracatımız 24 milyon dolar, (bir önceki yıla göre % 47 azalış) ve ülkeden ithalatımız 138 milyon dolar (bir önceki yıla göre % 2 artış) olarak gerçekleşmiştir.

Türkiye-Bolivya Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Bolivya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

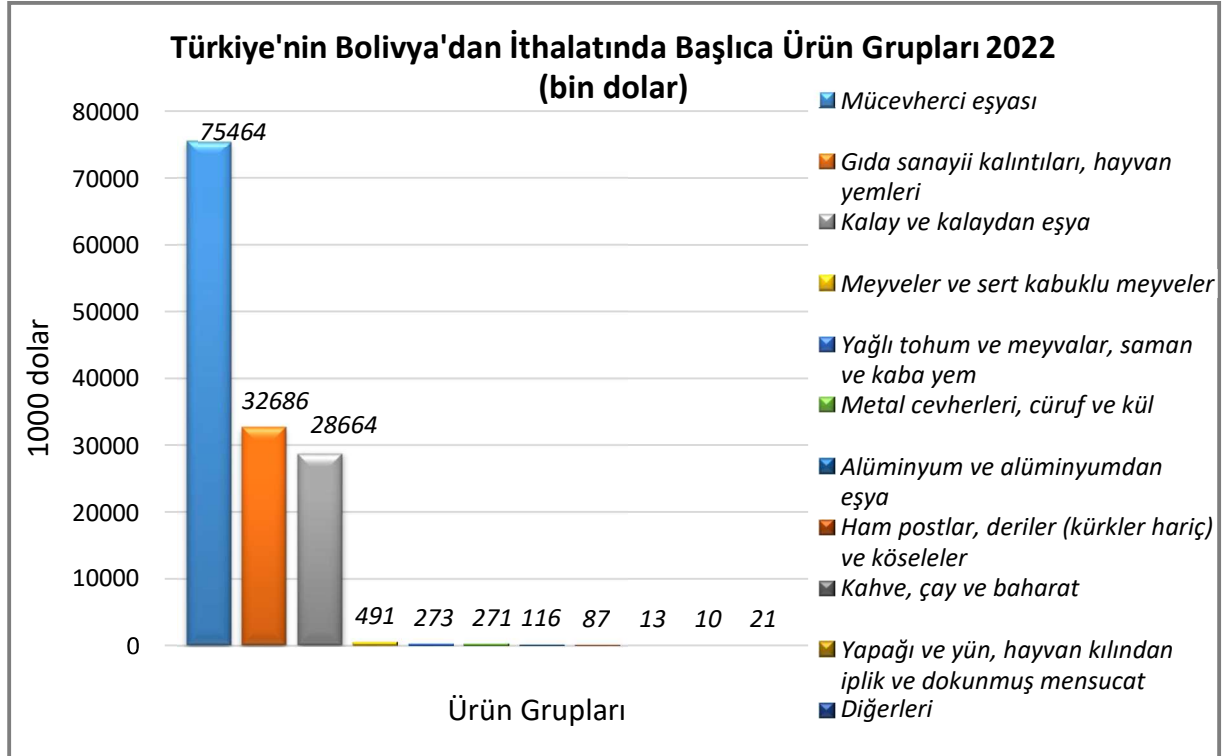
Kaynak: Trademap

Ülkenin 2022 yılı toplam ithalatı dikkate alındığında;

- Demir veya alaşımsız çelikten profiller (GTİP:7216) ithalatının %20'si (6 milyon \$)
- Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları (GTİP:8418) ithalatının %5'i (4 milyon \$)
- Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları (GTİP:8537) ithalatının %14'ü (3 milyon \$)
- Demir veya çelikten sobalar, mutfak soba ve ocakları, barbekü, mangal, gaz ocakları vb ile bunların aksam ve parçaları (GTİP:7321) ithalatının %10'u (2 milyon \$)
- Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya (GTİP:4016) ithalatının %6'sı (774 bin \$)
- Çimento (GTİP:2523) ithalatının %59'u (765 bin \$)
- Plastikten inşaat malzemesi (GTİP:3925) ithalatının %5'i (530 bin \$)
- Ferro alyajlar (GTİP:7202) ithalatının %7'si (444 bin \$)
- Dikiş makinaları, dikiş makinaları için imal edilmiş mobilya, tabla ve mahfazalar ve dikiş makinalarının iğneleri (GTİP:8452) ithalatının %6'sı (433 bin \$)
- Boratlar; peroksiboratlar (perboratlar) (GTİP:2840) ithalatının %72'si (388 bin \$)

Türkiye'den yapıldığı görülmektedir.

Türkiye'nin Bolivya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:***EK-1: Bolivya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			7 015 198	11 030 013	13 652 813	100	23,8
1.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	2 008 420	2 305 660	3 049 209	22,3	32,2
2.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	1 229 042	2 530 890	3 003 219	22	18,7
3.	2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	817 046	1 380 953	1 818 115	13,3	31,7
4.	2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	492 257	707 194	980 825	7,2	38,7
5.	1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	257 675	571 011	856 506	6,3	50
6.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	486 798	871 871	754 993	5,5	-13,4
7.	8001	İşlenmemiş kalay	175 156	507 362	511 282	3,7	0,8
8.	1201	Soya fasulyesi	7 802	44 357	334 479	2,4	654,1
9.	0801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	126 510	157 332	197 434	1,4	25,5
10.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	4 769	30 574	194 409	1,4	535,9
11.	2607	Kurşun cevherleri ve konsantreleri	109 663	195 619	193 189	1,4	-1,2
12.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	71 306	109 682	132 326	1	20,6
13.	0202	Sığır eti (dondurulmuş)	59 798	86 982	120 069	0,9	38
14.	7106	Gümüş (altın veya platin yaldızlı gümüş dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	119 149	149 097	114 766	0,8	-23
15.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallere veya kıymetli metallerle kaplama metallere)	130 716	204 585	87 543	0,6	-57,2

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

EK-2: Bolivya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			7 079 997	9 559 086	13 049 406	100	36,5
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	891 887	2 200 823	4 350 950	33,3	97,7
2.	8703	Otomobiller	272 016	369 579	443 987	3,4	20,1
3.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	221 483	268 499	368 548	2,8	37,3
4.	7214	İnşaat demiri	151 054	287 401	229 822	1,8	-20
5.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	125 249	186 787	197 316	1,5	5,6
6.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	92 138	130 586	185 642	1,4	42,2
7.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	170 498	185 230	179 812	1,4	-2,9
8.	8701	Traktörler	79 030	96 368	149 267	1,1	54,9
9.	8429	Buldozerler, greyderler, toprak tesviye makinaları, skreyperler, mekanik küreyiciler, ekskavatörler, yol silindirleri vb	60 232	73 315	134 831	1	83,9
10.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	59 464	68 182	129 928	1	90,6
11.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	97 588	116 804	122 563	0,9	4,9
12.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	87 932	117 571	121 994	0,9	3,8
13.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	57 499	78 845	108 043	0,8	37
14.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	57 692	82 387	107 647	0,8	30,7
15.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	57 398	88 687	81 145	0,6	-8,5

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

EK-3: Bolivya'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		7 015 198	11 030 013	13 652 813	100	23,8
1.	Hindistan	717 576	1 827 035	2 258 756	16,5	23,6
2.	Brezilya	1 107 610	1 433 199	1 893 716	13,9	32,1
3.	Arjantin	1 028 019	1 043 292	1 747 422	12,8	67,5
4.	Kolombiya	413 758	710 776	1 058 567	7,8	48,9
5.	Japonya	527 390	916 097	967 003	7,1	5,6
6.	Peru	457 054	637 521	852 054	6,2	33,7
7.	Çin	358 398	657 003	785 082	5,8	19,5
8.	G. Kore	199 909	435 279	536 950	3,9	23,4
9.	BAE	278 184	400 295	507 304	3,7	26,7
10.	Ekvator	163 384	288 689	419 903	3,1	45,5
11.	ABD	314 372	545 565	372 497	2,7	-31,7
12.	Hollanda	213 462	290 803	304 310	2,2	4,6
13.	Belçika	128 102	166 299	241 564	1,8	45,3
14.	Şili	141 252	190 216	237 378	1,7	24,8
15.	Avustralya	131 618	182 683	193 435	1,4	5,9
...
21.	Türkiye	95 243	147 069	78 118	0,6	-46,9

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

EK-4: Bolivya'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		7 079 997	9 559 086	13 049 406	100	36,5
1.	Çin	1 580 142	1 968 946	2 532 163	19,4	28,6
2.	Brezilya	1 195 920	1 694 911	1 966 775	15,1	16
3.	Arjantin	714 970	1 270 917	1 628 849	12,5	28,2
4.	Şili	308 256	630 005	1 423 770	10,9	126
5.	ABD	565 975	555 189	1 101 986	8,4	98,5
6.	Peru	547 922	808 651	1 057 362	8,1	30,8
7.	Almanya	155 504	147 655	259 113	2	75,5
8.	İsviçre	25 091	91 628	253 940	1,9	177,1
9.	Singapur	55 168	96 601	252 913	1,9	161,8
10.	Meksika	177 272	218 940	245 872	1,9	12,3
11.	Hindistan	184 452	226 197	235 788	1,8	4,2
12.	Japonya	184 733	185 613	231 211	1,8	24,6
13.	Kolombiya	146 873	171 093	183 533	1,4	7,3
14.	Paraguay	49 250	58 868	179 151	1,4	204,3
15.	İspanya	147 382	98 913	131 572	1	33
...
28.	Türkiye	32 372	89 390	41 730	0,3	-53,3

Kaynak: Trademap, Bolivya Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Bolivya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			21 889	45 326	23 927	100	-47,2
1.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	1 223	2 249	3 131	13,1	39,2
2.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	1 043	2 496	2 086	8,7	-16,4
3.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	1 015	172	1 426	6	729,1
4.	7321	Demir veya çelikten sobalar, mutfak soba ve ocakları, barbekü, mangal, gaz ocakları vb ile bunların aksam ve parçaları	580	1 691	1 311	5,5	-22,5
5.	1806	Çikolata ve kakao içeren diğer gıda müstahzarları	567	638	1 121	4,7	75,7
6.	3916	Plastikten monofiller, ince ve kalın çubuklar ve profiller (enine kesitinin en geniş yeri > 1mm)	36	443	834	3,5	88,3
7.	8414	Hava veya vakum pompaları, hava veya diğer gaz kompresörleri, fanlar, aspiratörü olan havalandırmaya mahsus davlumbazlar	379	590	712	3	20,7
8.	8516	Elektrikli su ısıtıcıları, elektrotermik cihazlar, ortam ısıtıcıları, saç ve el kurutucuları, ütüler, rezistanlar	174	384	652	2,7	69,8
9.	8450	Ev veya çamaşırhane tipi yıkama makinaları (yıkama ve kurutma tertibatı bir arada olanlar dahil)	202	517	535	2,2	3,5
10.	2523	Çimento	3	127	533	2,2	319,7
11.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	880	2 235	503	2,1	-77,5
12.	8701	Traktörler	644	456	485	2	6,4
13.	8483	Transmisyon milleri, kranklar; yatak kovanları ve mil yatakları; dişliler ve sistemleri;vidalar;dişli kutuları volan vb	229	354	466	1,9	31,6
14.	4016	Sertleştirilmemiş vulkanize kauçuktan diğer eşya	466	431	435	1,8	0,9
15.	8438	Yiyecek ve içeceklerin sınai amaçlarla hazırlanması veya imaline mahsus makina ve cihazlar	3	65	356	1,5	447,7

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Bolivya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			167 162	134 877	138 095	100	2,4
1.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	126 429	110 298	75 464	54,6	-31,6
2.	2304	Soya fasulyesi yağı üretiminden arta kalan küspe ve katı atıklar	15 079	18 863	32 686	23,7	73,3
3.	8001	İşlenmemiş kalay	1 761	4 167	28 664	20,8	587,9
4.	0801	Hindistan cevizi, brezilya ve kaju cevizi (taze/kurutulmuş)	454	172	491	0,4	185,5
5.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	0	0	271	0,2	0
6.	1209	Ekim amacıyla kullanılan tohum, meyve ve sporlar	0	578	239	0,2	-58,7
7.	7602	Alüminyum döküntü ve hurdaları	0	0	116	0,1	0
8.	4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	130	148	87	0,1	-41,2
9.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	17	482	34	0	-92,9
10.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	0	11	13	0	18,2
11.	5101	Yün ve yapağı (kardesiz/taranmamış)	0	0	10	0	0
12.	8422	Bulaşık, şişe vb yıkama ve kurutma makinaları, şişe, kutu çuval vb doldurma, etiketleme makinaları, ambalaj vb makinalar	0	0	5	0	0
13.	1106	Kuru baklağillerin, nişasta/inülin içeren kök ve yumruların unu, ezmesi ve tozu	14	1	4	0	300
14.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	0	0	4	0	0
15.	3506	Diğer müstahzar tutkallar, yapıştırıcılar	1	0	3	0	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

ANTIGUA VE BARBUDA

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER.....	3
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. DIŞ TİCARET.....	4
4. TÜRKİYE ile TİCARET	7
EKLER:	9

1. BAŐLİCA SOSYAL GÖSTERGELER

Devletin Adı	Antigua ve Barbuda
Başkenti	Saint John's (27.000)
Yönetim Biçimi	Federal Anayasal Monarşi
Resmi Dili	İngilizce
Nüfus	99.180
Yüzölçümü	440 km ²
Para Birimi	Doğu Karayip Doları (XCD) = 2,7 ABD \$

Kaynak: CIA Fact Book, IMF

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	1,47	1,68	1,86	2,02	2,14	2,24	2,35	2,46
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	5,3	6,4	5,5	5,4	4,1	2,7	2,7	2,7
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	14 809	16 693	18 244	19 454	20 375	21 075	21 799	22 548
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	1,6	7,5	5,1	2,6	2	2	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-16,6	-13,4	-13,2	-12,5	-12,4	-11,8	-10,9	-10
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	0,1	0,1	0,1	0,1	0,11	0,11	0,11	0,11
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	102,4	90,6	84,9	79,9	76,1	73	70,1	67,6

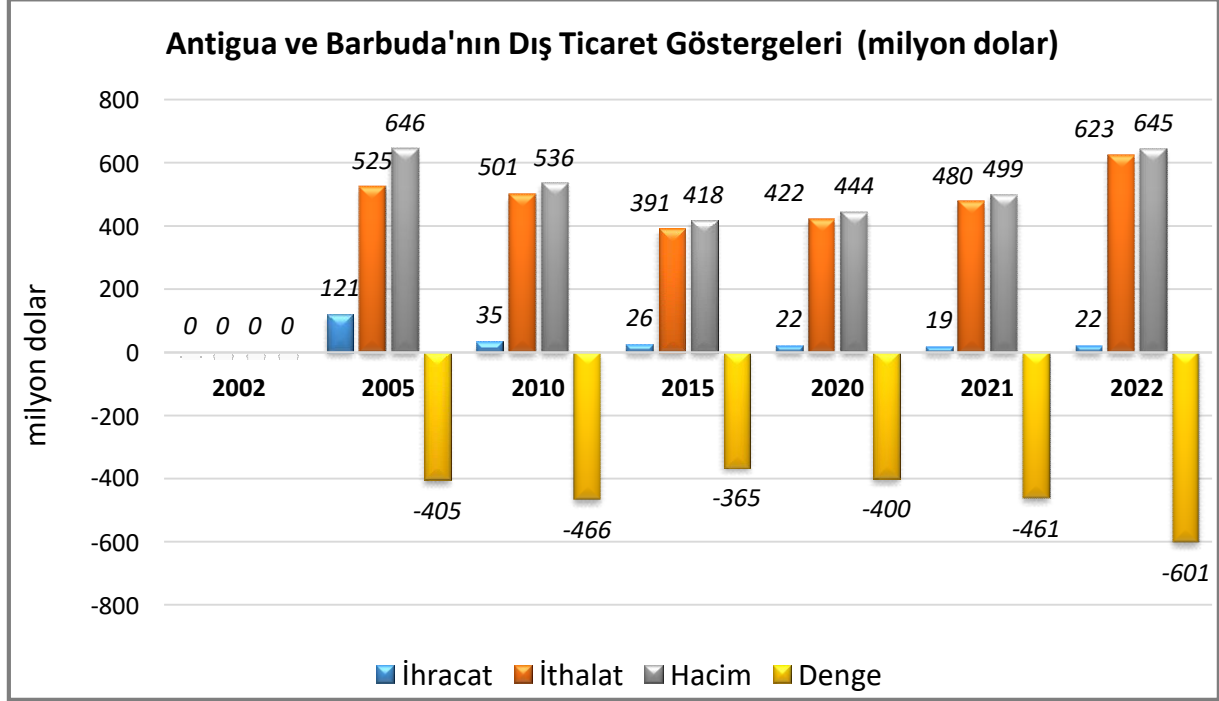
(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

3. DIŞ TİCARET

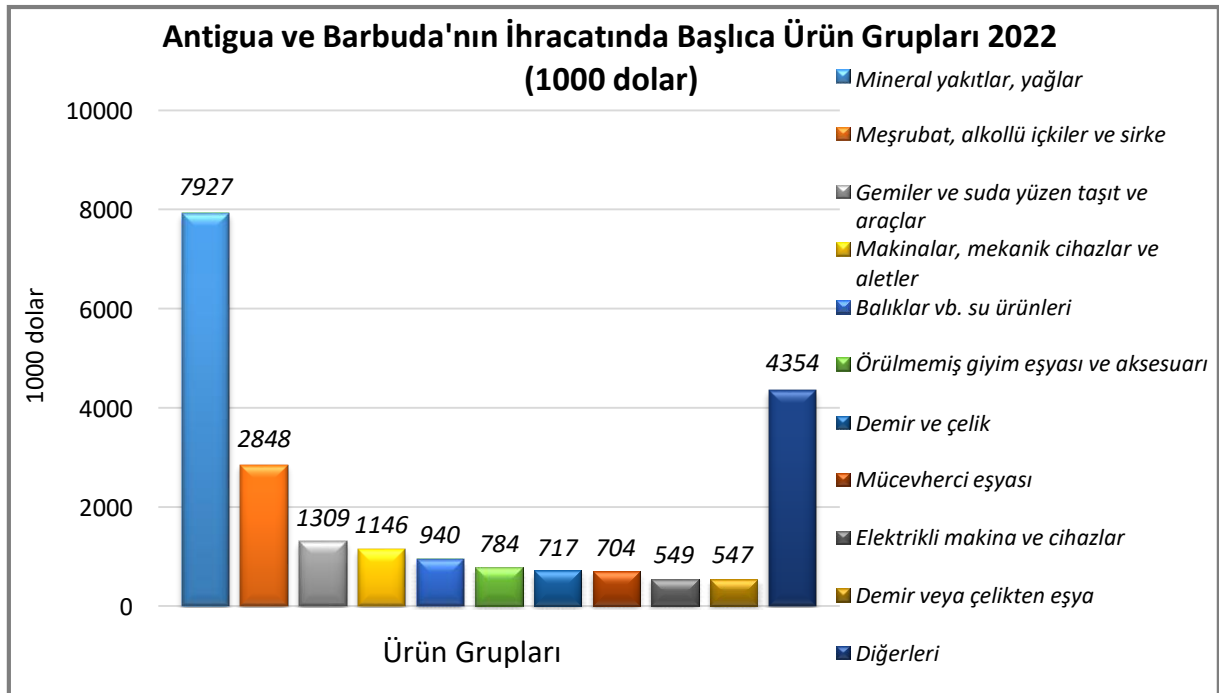
Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

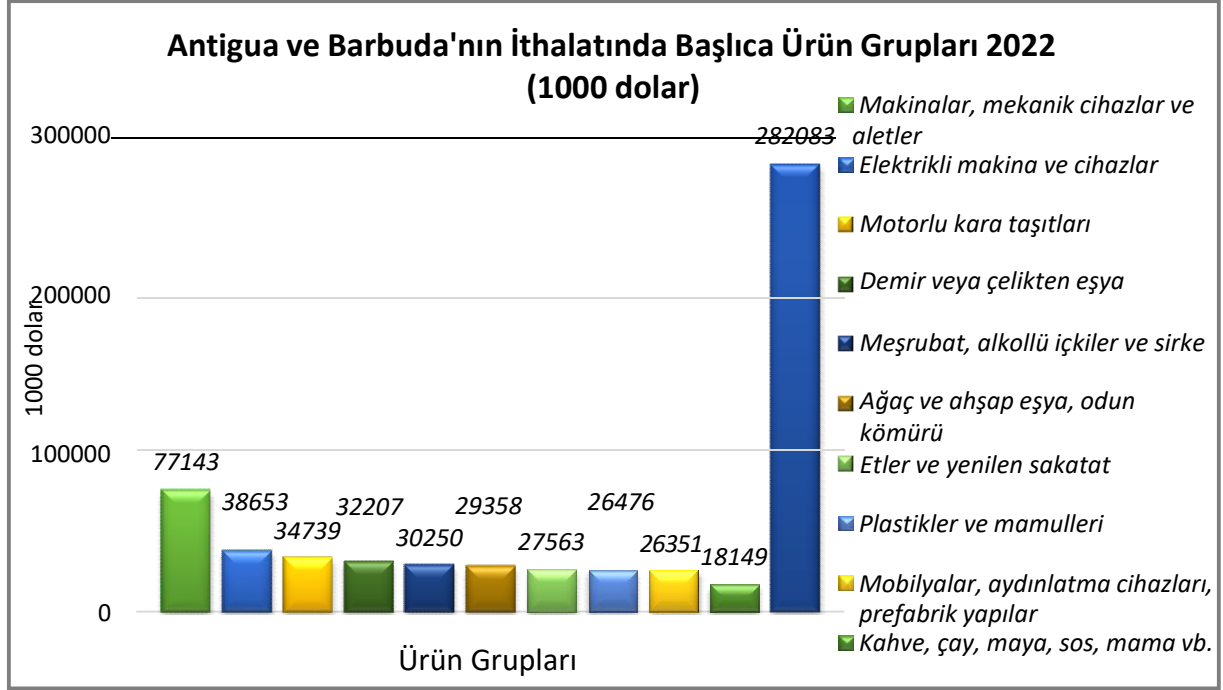
Başlıca Ürünler İtbarı ile Dış Ticaret

İhracat

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

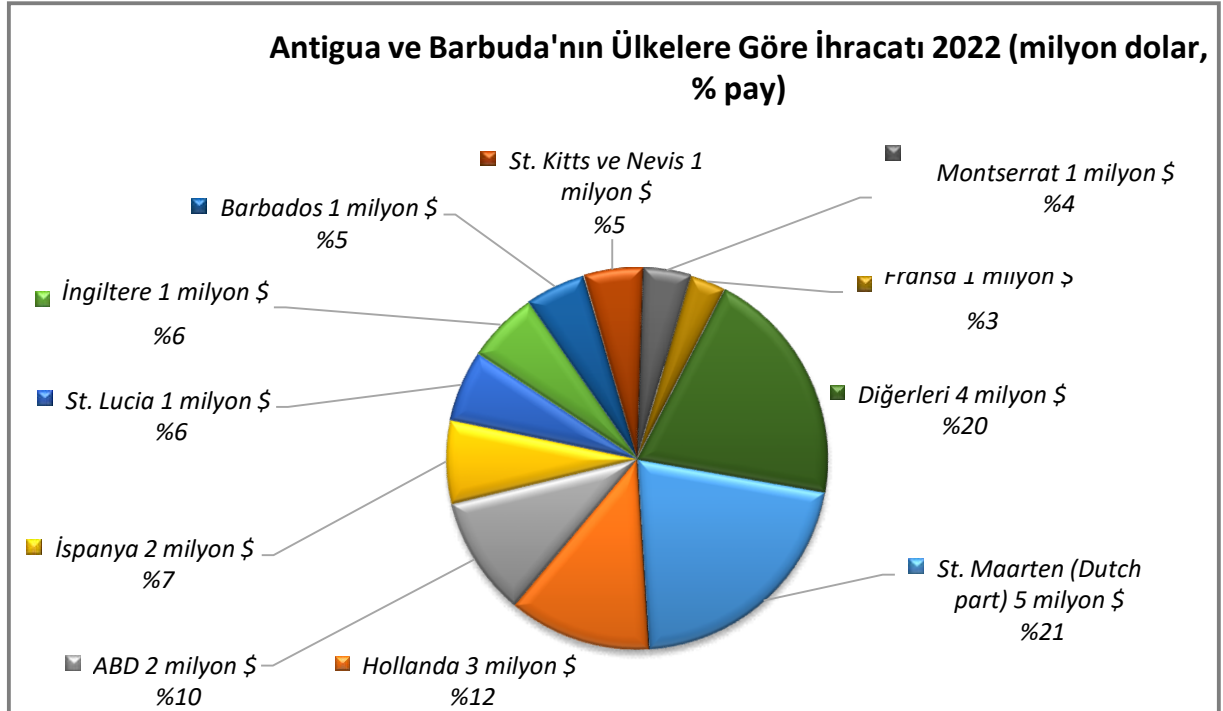

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

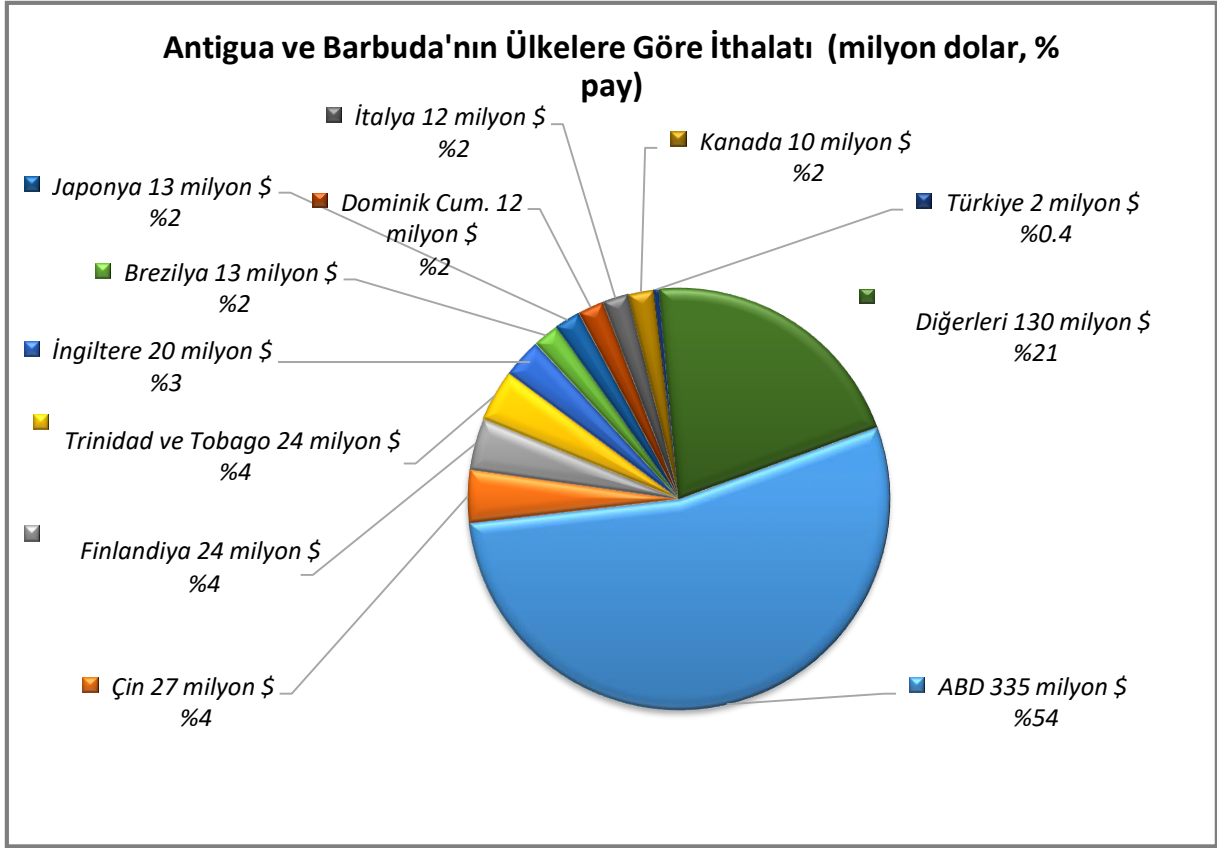
İhracat

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

İthalat

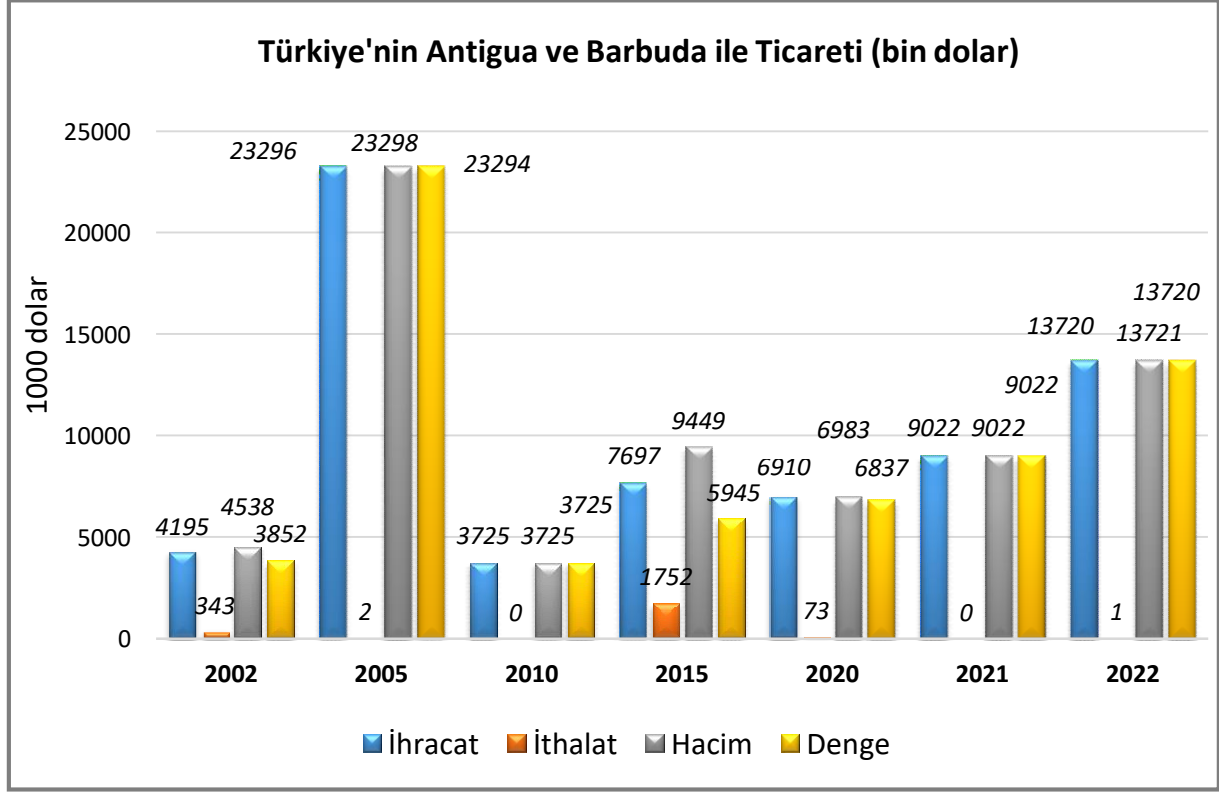
Kaynak:Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

4. TÜRKİYE ile TİCARET

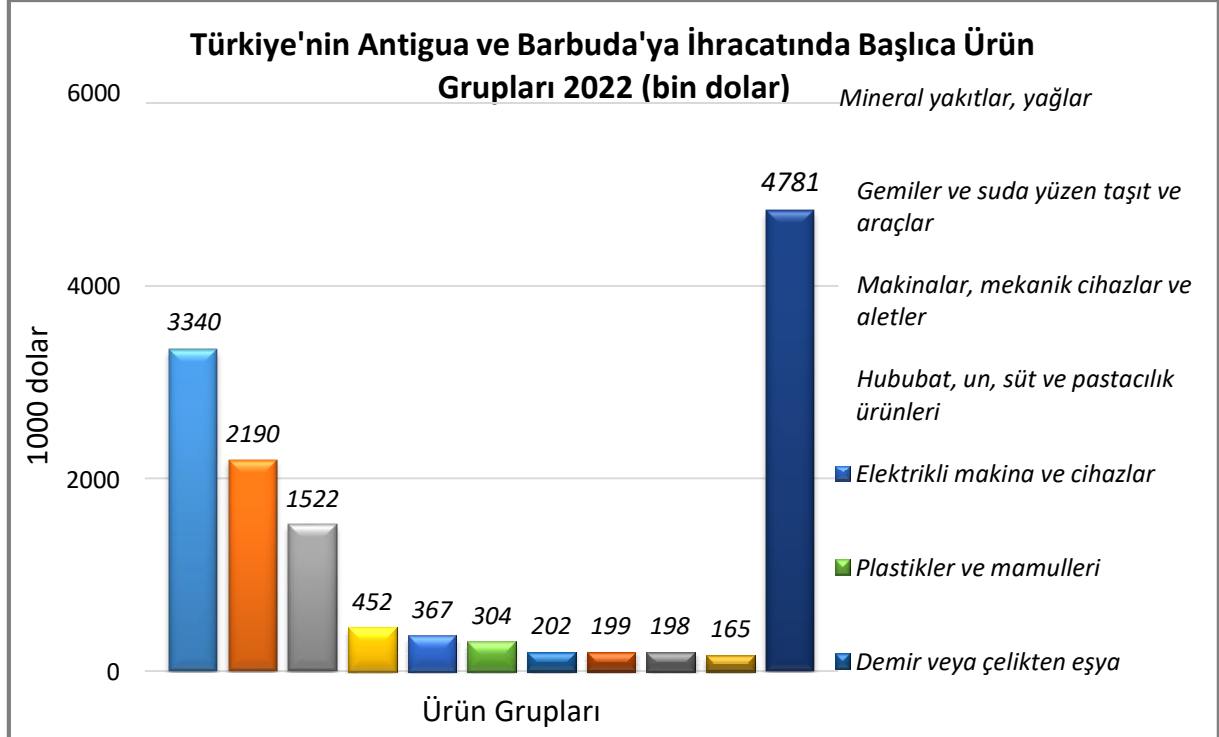
Genel Durum

Türkiye- Antigua ve Barbuda Dış Ticareti

Kaynak: Trademap

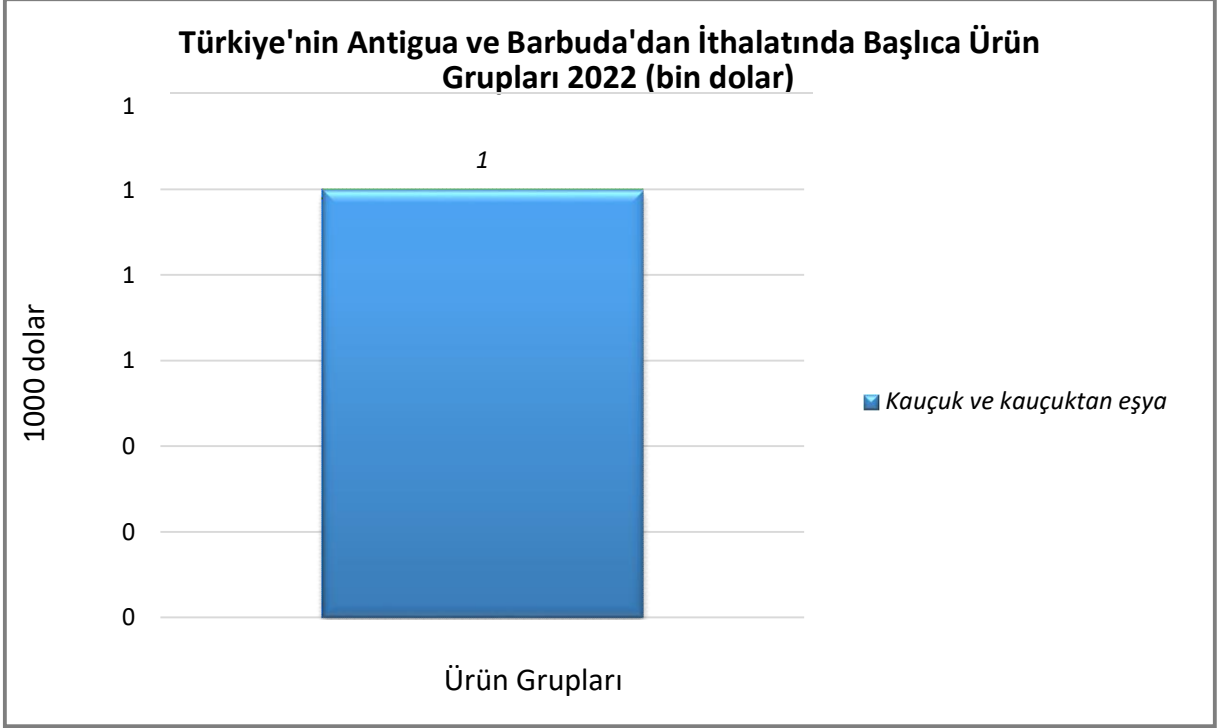
Türkiye'nin Antigua ve Barbuda'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

Türkiye'nin Antigua ve Barbuda'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

[Detaylı tablo için tıklayınız](#)

EKLER:***EK-1: Antigua ve Barbuda'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			21 770	19 147	21 827	100	14
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	3 664	4 904	7 916	36,3	61,4
2.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	3 274	3 154	2 559	11,7	-18,9
3.	8903	Yatlar ve diğer eğlence ve spor tekneleri; kürekli kayıklar ve kanolar	251	22	1 309	6	5850
4.	0306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	1 446	2 787	939	4,3	-66,3
5.	7113	Mücevherci eşyası ve aksamı (kıymetli metallerden veya kıymetli metallerle kaplama metallerden)	751	411	600	2,7	46
6.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde dilmiş külçeler	0	22	577	2,6	2522,7
7.	8487	Diğer makinaların aksam ve parçaları (elektrik konnektörleri, izolatörler, bobinler, kontaklar vb aksam-parçalar hariç)	0	0	462	2,1	100
8.	6204	Kadınlar ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, elbise, etek, pantolon etek, vb.(yüzme kıyafetleri hariç)	290	180	359	1,6	99,4
9.	7326	Demir veya çelikten eşya	238	586	316	1,4	-46,1
10.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	65	44	313	1,4	611,4
11.	8703	Otomobiller	288	775	295	1,4	-61,9
12.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	123	775	242	1,1	-68,8
13.	6103	Erkekler ve erkek çocuklar için takım elbise, takım, ceket, blazer, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	44	28	240	1,1	757,1
14.	0401	Süt ve krema (konsantre edilmemiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içermeyen)	43	64	221	1	245,3
15.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	28	78	213	1	173,1

Kaynak: Trademap, Antigua ve Barbuda Verileri

EK-2: Antigua ve Barbuda'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			422 167	479 796	622 972	100	29,8
1.	8409	Sadece veya esas itibariyle 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	1 621	1 441	21 999	3,5	1426,6
2.	8703	Otomobiller	17 047	11 702	17 873	2,9	52,7
3.	0207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	10 819	12 659	15 815	2,5	24,9
4.	9403	Diğer mobilyalar ve bunların aksam ve parçaları	5 905	8 345	14 674	2,4	75,8
5.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	6 058	10 065	12 787	2,1	27
6.	2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	9 020	8 865	11 410	1,8	28,7
7.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatla kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	2 542	3 369	11 053	1,8	228,1
8.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	8 855	10 638	10 346	1,7	-2,7
9.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	9 733	10 641	9 530	1,5	-10,4
10.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	5 594	7 255	9 054	1,5	24,8
11.	3917	Plastikten hortumlar, borular ve bağlantı elemanları (manşon, nipel, dirsek, flanşlar, vb.)	3 791	6 663	8 410	1,3	26,2
12.	4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	3 671	5 897	7 424	1,2	25,9
13.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	4 966	5 448	7 362	1,2	35,1
14.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	2 719	1 715	7 279	1,2	324,4
15.	7214	İnşaat demiri	3 620	6 119	7 078	1,1	15,7

Kaynak: Trademap, Antigua ve Barbuda Verileri

EK-3: Antigua ve Barbuda'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		21 770	19 147	21 827	100	14
1.	St. Maarten (Dutch part)	2 265	1 892	4 627	21,2	144,6
2.	Hollanda	3 077	3 677	2 585	11,8	-29,7
3.	ABD	2 449	1 583	2 233	10,2	41,1
4.	İspanya	4	945	1 578	7,2	67
5.	St. Lucia	1 877	1 487	1 318	6	-11,4
6.	İngiltere	192	214	1 220	5,6	470,1
7.	Barbados	146	637	1 169	5,4	83,5
8.	St. Kitts ve Nevis	677	452	1 081	5	139,2
9.	Montserrat	381	352	970	4,4	175,6
10.	Fransa	294	392	626	2,9	59,7
11.	Çin	0	1 969	559	2,6	-71,6
12.	Dominika	400	310	405	1,9	30,6
13.	Almanya	0	0	402	1,8	0
14.	İngiliz Virgin Adaları	341	286	376	1,7	31,5
15.	Panama	17	50	258	1,2	416

Kaynak: Trademap, Antigua ve Barbuda Verileri

EK-4: Antigua ve Barbuda'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		422 167	479 796	622 972	100	29,8
1.	ABD	205 381	254 583	334 677	53,7	31,5
2.	Çin	27 838	25 345	27 223	4,4	7,4
3.	Finlandiya	432	336	24 364	3,9	7151,2
4.	Trinidad ve Tobago	20 111	21 874	24 202	3,9	10,6
5.	İngiltere	15 089	16 814	19 595	3,1	16,5
6.	Brezilya	8 449	11 085	13 220	2,1	19,3
7.	Japonya	16 301	7 609	12 557	2	65
8.	Dominik Cum.	5 142	9 717	12 439	2	28
9.	İtalya	8 162	10 459	12 374	2	18,3
10.	Kanada	11 333	12 037	10 417	1,7	-13,5
11.	Hollanda	7 058	8 121	9 265	1,5	14,1
12.	Jamaika	7 634	7 611	9 127	1,5	19,9
13.	Fransa	6 772	7 255	9 049	1,5	24,7
14.	Barbados	7 600	7 098	7 207	1,2	1,5
15.	İspanya	1 044	1 541	5 055	0,8	228
...
30.	Türkiye	1 989	2 637	2 320	0,4	- 12

Kaynak: Trademap, Antigua ve Barbuda Verileri

Ek-5: Türkiye'nin Antigua ve Barbuda'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			6 910	9 022	13 720	100	52,1
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	2 404	2 822	3 340	24,3	18,4
2.	8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	0	0	2 190	16	0
3.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	4	1	1 278	9,3	12770 0
4.	1902	Makarnalar ve kuskus	184	181	418	3	130,9
5.	8507	Elektrik akümülatörleri (bunların separatörleri dahil)	75	142	332	2,4	133,8
6.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	251	286	292	2,1	2,1
7.	7214	İnşaat demiri	592	101	197	1,4	95
8.	9619	Hijyenik havlular ve tamponlar, bebek bezleri ve benzeri hijyenik eşya	34	68	165	1,2	142,6
9.	7309	Demir veya çelikten depo, sarnıç, küvler vb kaplar (hacmi > 300 lt ve mekanik veya termik tertibatı olmayan)	0	0	143	1	0
10.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	2	159	127	0,9	-20,1
11.	6802	Yontulmaya veya inşaata elverişli işlenmiş taşlar (kayagan taşı hariç), mozik için küp şeklinde taşlar, granüller	88	61	108	0,8	77
12.	8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	17	344	105	0,8	-69,5
13.	0203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	68	65	78	0,6	20
14.	0202	Sığır eti (dondurulmuş)	52	56	64	0,5	14,3
15.	6306	Vagon ve mavna örtüleri, tente ve dış storlar; çadır; kayıklara,deniz veya kara taşıtlarına mahsus yelken, kamp eşyası	0	13	64	0,5	392,3

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

Ek-6: Türkiye'nin Antigua ve Barbuda'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			73		1	100	0
1.	4010	Vulkanize kauçuktan taşıyıcı kolanlar ve transmisyon kolanları	0	0	1	100	0

Kaynak: Trademap, Türkiye Verileri

KAMERUN ÜLKE PROFİLİ

İÇİNDEKİLER

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM.....	5
3. DIŞ TİCARET.....	7
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	10
5. TÜRKİYE ile TİCARET	11
EKLER:	13

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

Resmi Adı	Kamerun Cumhuriyeti
Nüfus	28,6 milyon (2023 yılı IMF tahmini)
Dil	Fransızca ve İngilizce
Yüzölçümü	475.442 km ²
Başkent	Yaounde
Başlıca Şehirleri	Douala, Bamenda, Bafoussam, Garoua, Maroua
Yönetim Şekli	Başkanlık
Devlet Başkanı	Paul Biya
Para Birimi	CFA Franc

Coğrafi Konum

Atlas Okyanusu'na kıyısı bulunan Kamerun, güneyde Ekvator Ginesi ve Gabon; doğuda Orta Afrika Cumhuriyeti; kuzeyde ise Çad ve Nijerya ile komşudur. Yüzölçümü 475 bin km²'dir.

Ülkenin güneyi ile Atlas Okyanusu'na kıyısı bulunan batısında ekvator iklimi hakimdir. Dolayısıyla bu bölge sıcak, bol yağışlı ve nemli bir iklime sahiptir. Kuzeye gidildikçe iklim kuraklaşır ve yağış miktarı önemli ölçüde düşer.

Siyasi ve İdari Yapı

1884-1916 yılları arasında Alman kolonisi olarak kalan Kamerun I. Dünya Savaşı sonunda İngiltere ve Fransa arasında paylaşılmıştır. Fransız yönetimindeki Kamerun 1960'ta bağımsızlığını kazanarak Kamerun Cumhuriyeti adını almıştır. Kamerunlar olarak adlandırılan İngiliz yönetimindeki bölgenin Kuzey'i 1961'de Nijerya'ya katılmıştır. Güney Kamerunlar ise yine aynı yıl Kamerun Cumhuriyeti'ne dahil olmuş ve ülke Kamerun Federal Cumhuriyeti adı altında federal bir yapıya dönüşmüştür. 1972 yılında, ülke Kamerun Cumhuriyeti adı altında tek bir merkeze bağlanarak üniter bir yapıya kavuşmuştur.

Kamerun başkanlık sistemi ile yönetilmektedir. Devlet başkanı yedi yıllığına halk oylaması ile seçilmektedir. 2008 yılında yapılan anayasa değişikliği ile en fazla iki dönem seçilebilme sınırı kaldırılmıştır.

Başkan, devletin başı olarak yönetim gücünü elinde tutar. Devlet politikasının oluşturulması ve yürütülmesi, kamu kurumlarının idaresi, orduya komutanlık, anlaşmaların müzakere edilmesi ve onaylanması, parlamentonun feshedilmesi ve olağanüstü hal uygulanmasına karar verilmesi gibi önemli yetkiler devlet başkanının yönetimdeki ağırlığını gösterir. Devlet başkanı, aynı zamanda başbakan ve bakanlardan il idarecilerine kadar her düzeydeki kamu yöneticilerinin atamasını bizzat yapar. Bunlara yüksek mahkemelerin mensupları da dahildir.

Çok partili sisteme 1992 yılında geçilmiştir. Beş yılda bir yapılan seçimlerle yasama meclisinin 180 üyesi belirlenmektedir. Kamerun, çok partili sisteme sahip olmasına karşın, tek partinin hakim olduğu bir siyasi yapıya sahiptir.

lke idari bakımdan 10 bölgeye ayrılmıştır. Bölge idarecileri devlet başkanı tarafından atanmaktadır.

Nüfus ve İstihdam

Oldukça genç bir nüfusa sahip olan Kamerun'un toplam nüfusu 2022 yılı 27,9 milyon, 2023 yılı tahminlerine göre 28,6 milyondur. Nüfus çok etnikli, hızlı büyüyen ve kentlileşme oranı hızla artan bir yapıya sahiptir. Nüfusun yaklaşık %40,5'i 15 yaşın altındadır. Kentlerde yaşayanların oranı %58'ı bulmuştur. Diğer kesimse kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Douala, başkent Yaound ve Garoua en büyük Őehirlerdir. Douala ülkenin ekonomik başkenti konumundadır. Kentli nüfusun, özellikle kırsaldan kente gle, hızla artması yaşam standartlarının çok düşük olduğu altyapısız gecekondulaşmaya yol açmaktadır.

Ülkede 200' aşkın etnik grup yaşamakta ve bir o kadar da etnik dil konuşulmaktadır. Ülkenin kuzeyinde Müslüman Sudanlı etnik gruplarla Fulani denilen etnik grup çoğunluktur. ad gl civarında az sayıda Shuwa Arapları yaşamaktadır. Ülkenin güneyinde Bantu ve Yarı-Bantu dillerini konuşan gruplar bulunmaktadır.

Ülkede tek eşlilikle birlikte çok eşlilik de görülmektedir. Ortalama bir Kamerun ailesi oldukça büyük ve kalabalıktır. Kamerun erkek egemen bir toplum yapısına sahiptir. Ülkedeki en yaygın din yaklaşık %40'la Hıristiyanlıktır. Nüfusun %20 kadarı Müslüman olup geri kalan %40'lık kesimi yerel inanışlara sahip bulunmaktadır.

Nüfusun yaklaşık %40'i aktif işgücü çağındadır. Çalışanların yaklaşık %66'sı çiftçilik, hayvancılık, avcılık ve balıkçılıkla uğraşmaktadır. %14'lk kısım vasıfsız işçi olarak yine tarım sektöründe istihdam edilmektedir. Çalışanların %57'si kendi hesabına, %20'si de ücretli olarak çalışmaktadır. Kalan kesim ise ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır.

Ülkedeki istihdamın %90'ının kayıt dışı olduğu tahmin edilmektedir. Kayıtlı istihdamın yarıya yakını kamuda istihdam edilmektedir. Kayıt dışı istihdamın %60'ı tarım sektöründe, kalanı da tarım dışı sektörde görülmektedir.

Kanuni alışma süresi tarım sektöründe 48 saat, tarım dışı sektörlerde ise 40 saattir. Çalışanların sosyal güvenlik sistemine katkıları %16,2, işverenlerin ise %2,8'dir.

Doğal Kaynaklar ve evre

Kamerun toprakları kuzeyde Sahra yarı çöllerinden güneye inildikçe çayırlara ve ekvatorial ormanlara kadar uzanır. Genel olarak ülkenin kuzeyi dışında doğa koşulları uygundur ve bol su kaynaklarına sahiptir. Doğal koşullarının çeşitliliği ekonomik ve tarımsal faaliyetlerin çeşitlenmesini sağlamıştır. Yağmur ormanları ülkenin %40'ını kaplamaktadır. Kamerun, korumaya ayrılan topraklar bakımından Afrika'daki en büyük orana sahip ülkelerden biridir. Ülkenin %14' koruma kapsamında olup bu alanlar çoğunlukla doğal parklar halinde tutulmaktadır. Orman rnleri ülke için önemli geçim kaynaklarından birini oluşturmaktadır. Bu rnlerin ihracatı da petrolden sonra ikinci sırada yer almaktadır.

Ülkenin önemli sayılabilecek miktarda petrol ve doğal gaz rezervi bulunmaktadır. 1,7 trilyon metreküp doğalgaz rezervi ve 200 milyon varilin üzerinde petrol rezervi bulunmaktadır. Kamerun'da hidrokarbonların varlığı 1940'lı yıllarda keşfedilmiş, ilk üretim ise 1970'li yıllardan sonra başlamıştır. İçinde bulunduğumuz yıllarda günlük petrol üretimi 60-70 bin varil civarındadır. Altın, boksit, kalay, gümüş, bakır ve elmas Kamerun'da öne çıkan madenlerdir.

Ülkedeki en önemli ekonomik faaliyetlerden biri de madenciliktir. Petrol üretimi sektörde ilk sırada yer almaktadır. Ülke ihracatının yarısından fazlası petrolden elde edilmektedir. Kamerun diğer maden kaynakları bakımından da çok zengin olmasına karşın, henüz bu kaynaklar yeterince işletilememektedir. 2001 yılında yabancı yatırımları da teşvik eden yeni maden yasasının kabul edilmesi, uluslararası madencilik firmalarının bu zengin kaynaklara olan ilgisini artırmıştır. Boksit, kobalt, demir filizi, altın, petrol ve doğal gaz alanlarında uluslararası madencilik firmalarının arama, işletme ve üretim faaliyetleri hızla artmaktadır.

Bir taraftan ülkede üretilen elektriğin yetersiz ve arzının düzensiz olması, diğer taraftan da üretilen elektriğin üçte birini alüminyum üreticisi Alucam'ın tek başına tüketmesi, ülkenin geri kalanının elektriğe ulaşımını önemli ölçüde kısıtlamaktadır. Dolayısıyla hemen hemen her evde jeneratör kullanımı yaygın bir uygulamadır.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	45,39	43,72	48,63	52,6	55,15	57,14	58,9	60,3
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	3,6	3,4	4,3	4,4	4,5	4,6	4,7	4,7
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	1 667	1 566	1 700	1 794	1 837	1 858	1 870	1 870
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	2,3	5,3	5,9	4,7	3	2,3	2	2
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-4	-1,6	-2,8	-3	-2,6	-2,5	-2,5	-2,5
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	27,22	27,91	28,61	29,32	30,03	30,76	31,5	32,24
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	46,8	46,4	42,8	40,4	38,5	37,5	37,2	36,8

Kaynak: IMF, (Nisan 2023) *:Tahmini

Kamerun'un 2022 yılı cari fiyatlarla GSYİH'sı 43,7 milyar dolar, kişi başı gelir ise 1.566 dolardır.

Ülke nüfusunun yaklaşık %70'i geçimini tarımsal faaliyetlerden temin etmektedir. Tarımsal üretim temel gıda ihtiyacını karşılamak ve ihracat geliri elde etmek amacıyla yapılmaktadır. İhracata yönelik olarak üretilen başlıca tarım ürünleri; kakao, kahve, pamuk, muz ve kauçuktur.

Ülkedeki en önemli endüstriyel faaliyet alüminyum üretimidir. Alüminyum, kamu-özel sektör ortaklığında işletilen Alucam tarafından üretilmektedir.

İnşaat sektörü; ulaşım altyapısı, tarım, sağlık ve eğitim alanlarına yapılan kamu yatırımları sayesinde hızla büyümektedir.

Hizmetler sektöründe telekomünikasyon ve ulaşım hizmetleri en önemli faaliyetlerdir.

Ülkedeki en önemli ekonomik faaliyetlerden biri de madenciliktir. Birincil ürün petrol yanında boksit, kobalt, demir filizi, altın alanlarında uluslararası madencilik firmalarının arama, işletme ve üretim faaliyetleri hızla artmaktadır.

Ekonomi politikası, orta vadeli büyüme ve istihdam stratejisine göre yürütülmekte olup ekonominin petrol dışındaki sektörlerde çeşitlendirilmesi ve mali açıdan sürdürülebilirliğin sağlanmasını hedeflemektedir. Ekonomik büyümenin hızlandırılması, yeni iş imkanlarının yaratılması ve fakirliğin azaltılması da hedefler arasındadır. Bu hedeflere ulaşmak için hükümet altyapı yatırımlarının artırılmasını, özel sektörün finansman kaynaklarına ulaşımının

iyileştirilmesini ve insan kaynaklarının geliştirilmesi için eğitim ve sağlık alanlarındaki yatırımların artırılmasını planlamaktadır.

Para politikası bölgesel bir merkez bankası olan Orta Afrika Ülkeleri Bankası (Banque des Etats de l'Afrique Centrale – BEAC) tarafından belirlenmekte ve yürütülmektedir. Para politikasında öncelik enflasyonun koltrolü ve CFA frangının avroya endeksli durumunun devam ettirilmesidir. Bankanın bağımsızlığı para politikasının siyasi etkilerden uzak olarak belirlenmesi ve sürdürülmesinin garantisini oluşturmaktadır.

Bölgesel merkez bankası olan Orta Afrika Ülkeleri Bankası tarafından çıkarılan ve CEMAC üyesi ülkelerin ortak para birimi olan CFA Frangı, Fransa ile yapılan özel anlaşmalar sonucu avro'ya sabitlenerek konvertible hale getirilmiştir. CFA'nın konvertibilitesi ve istikrarı Fransız Hazinesi garantisinde bulunmaktadır. Buna karşılık Orta Afrika Ülkeleri Bankası döviz rezervlerinin minimum %50'sini Avro olarak tutmaktadır. Ayrıca, CFA frangı'nın istikrarı sıkı para ve kredi disiplini ile sağlanmaktadır.

CEMAC dışına yapılacak tüm para transferleri, yerleşik firmaların yurtdışından aldıkları krediler de dahil olmak üzere, beyan edilmek zorunda olup, istatistiki amaçlı özel kontrol önlemlerine tabi bulunmaktadır. 5 milyon CFA frangı'nı aşan transferler Orta Afrika Ülkeleri Bankası tarafından yetkilendirilmiş bir banka aracılığı ile gerçekleştirilmesi gerekmektedir. Ayrıca ithalat sırasında, karşılığı 100 milyon CFA frangı'nı aşan döviz ödemelerinde gerekli dokümanların otoritelere sunulması gerekmektedir.

100 milyon CFA frangı'nı aşan tüm doğrudan yabancı yatırımların önceden Finans Bakanlığı'na bildirilmesi gerekmektedir.

Yabancı işçiler, kazançlarının bir bölümünü düzenli olarak CEMAC dışına aktarmak için otoritelere başvuru yapabilirler. Bu durumdaki bir çalışan net maaşının en fazla %20'sini CEMAC dışına aktarabilir. Ailesi veya bakmakla yükümlü oldukları CEMAC dışında ise, çalışan, net kazancının %50'sine kadarını dışarı çıkarma izni alabilmektedir.

Maliye politikası mali disiplinin sağlanması ile iç ve dış borç stokunun sürdürülebilir bir seviyede tutulmasına odaklanmıştır. Yeni vergi politikaları ile petrol dışındaki gelir kaynaklarının çeşitlendirilmesine çalışılmaktadır.

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

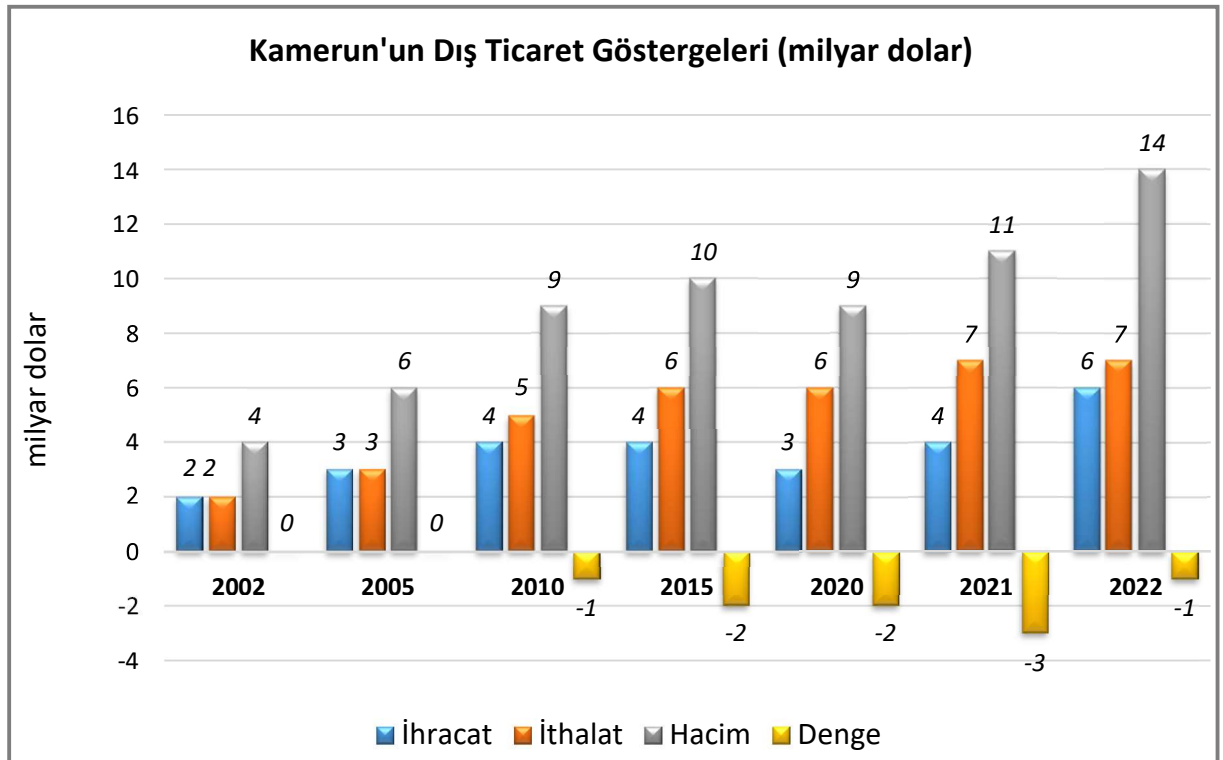
Kamerun, dış ticaretinde açık veren bir ülkedir. Hem ihracatı hem de ithalatı artış eğilimindedir. Kamerun'un ihracatı petrol, doğal gaz, kakao ve ürünleri,, orman ağaçları ve kereste, muz, alüminyum, kauçuk gibi doğal kaynaklara dayanmaktadır. Bu rnlerin uluslararası fiyatlarındaki dalgalanmalar Kamerun'un ihracat gelirlerini doğrudan etkilemektedir. 2022 yılı itibariyle petrol ve doğalgaz ihracatı toplam ihracatının % 60'ından fazlasını oluŐturmuŐtur.

Kamerun en çok Çin, Hollanda, Hindistan ve İtalya'ya ihracat yapmaktadır. Türkiye Kamerun'un ihracatında %1,2'lik payı ile 14. sırada yer almaktadır.

Kamerun en çok Çin, Fransa, Nijerya ve Hindistan en çok ithalat yaptığı ülkelerdir. Kamerunun ithalatında Türkiye %2,5'lik payı ile 9. Sırada yer almaktadır.

Kamerun 2021 yılında en çok, petrol, buğday, tıbbi ilaç, zirai ilaç, su ürünleri ve pirinç ithal etmiştir.

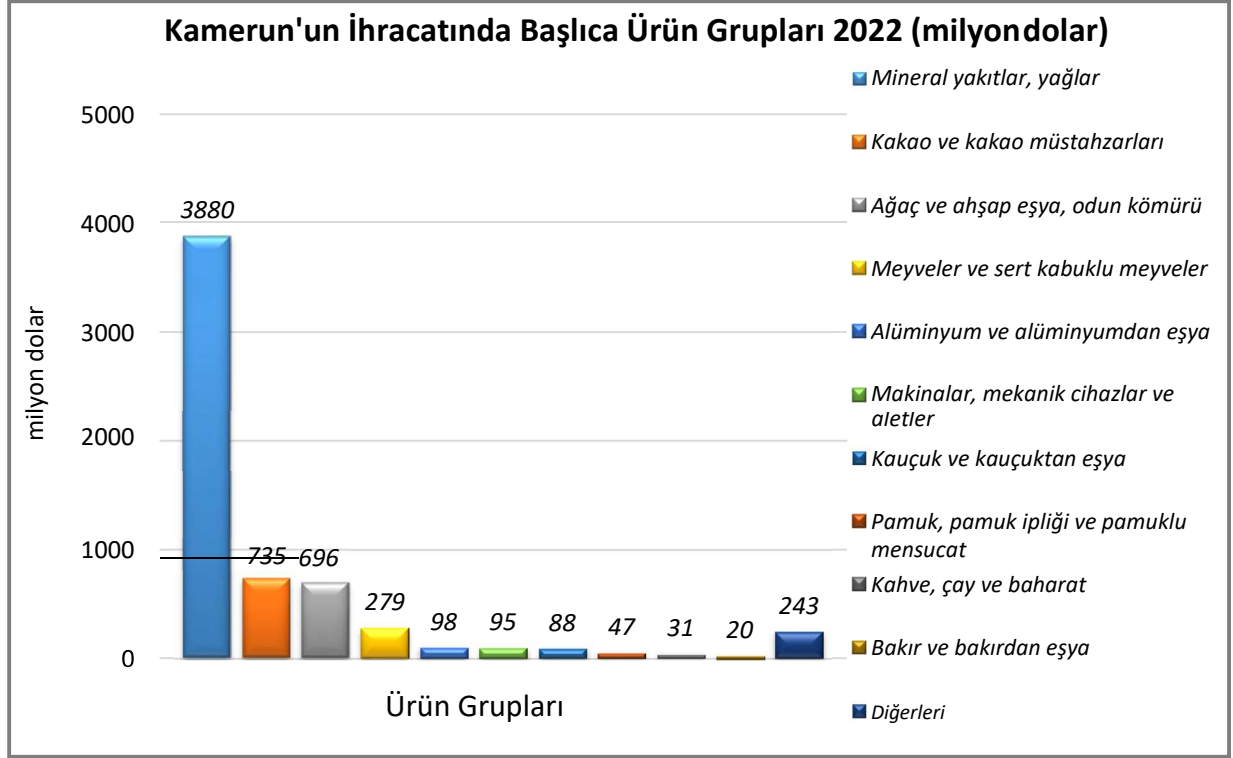
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

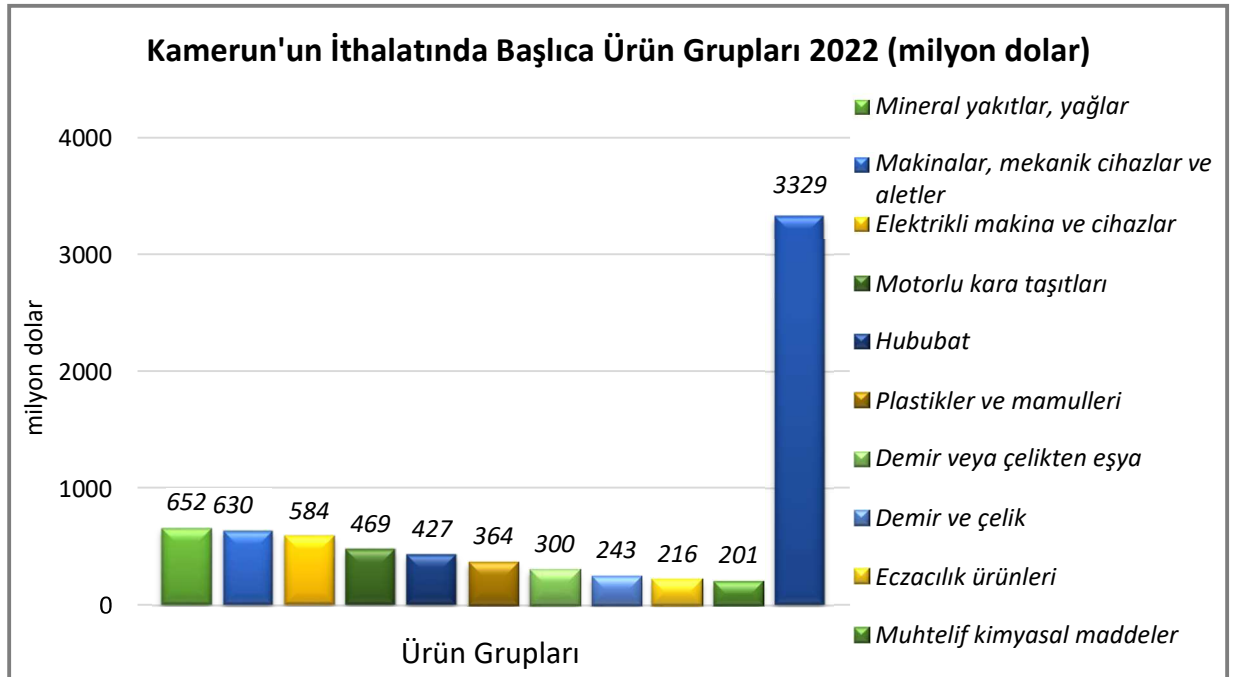
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

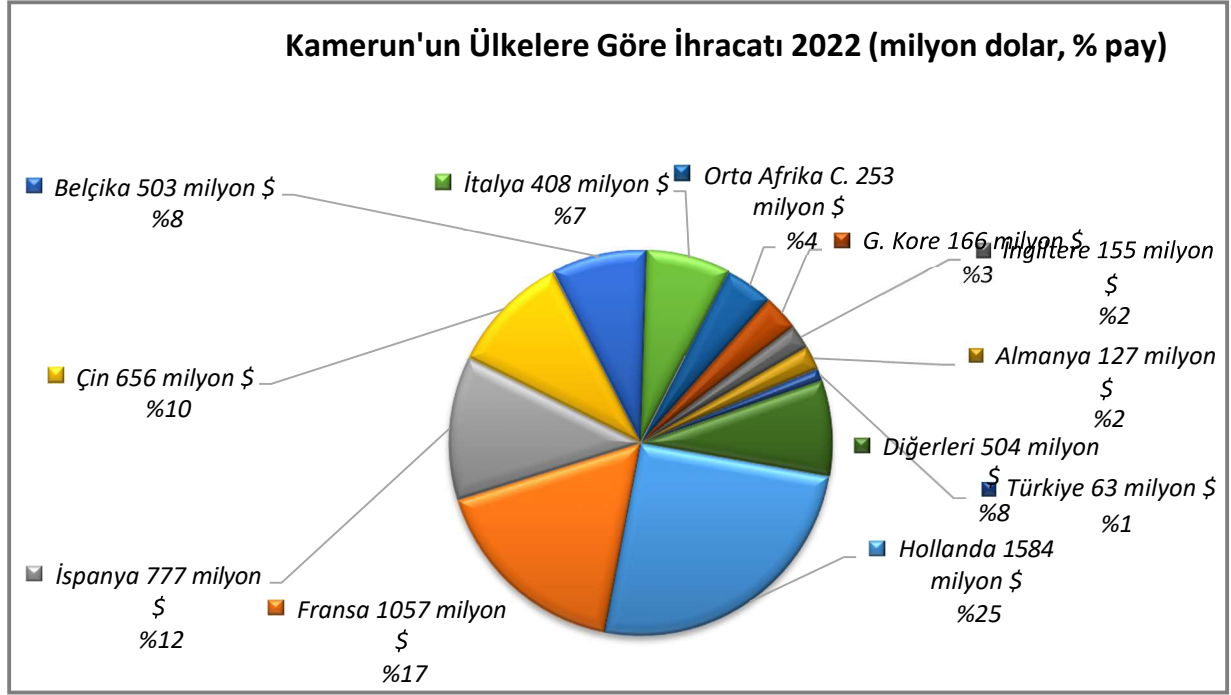
İthalat

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

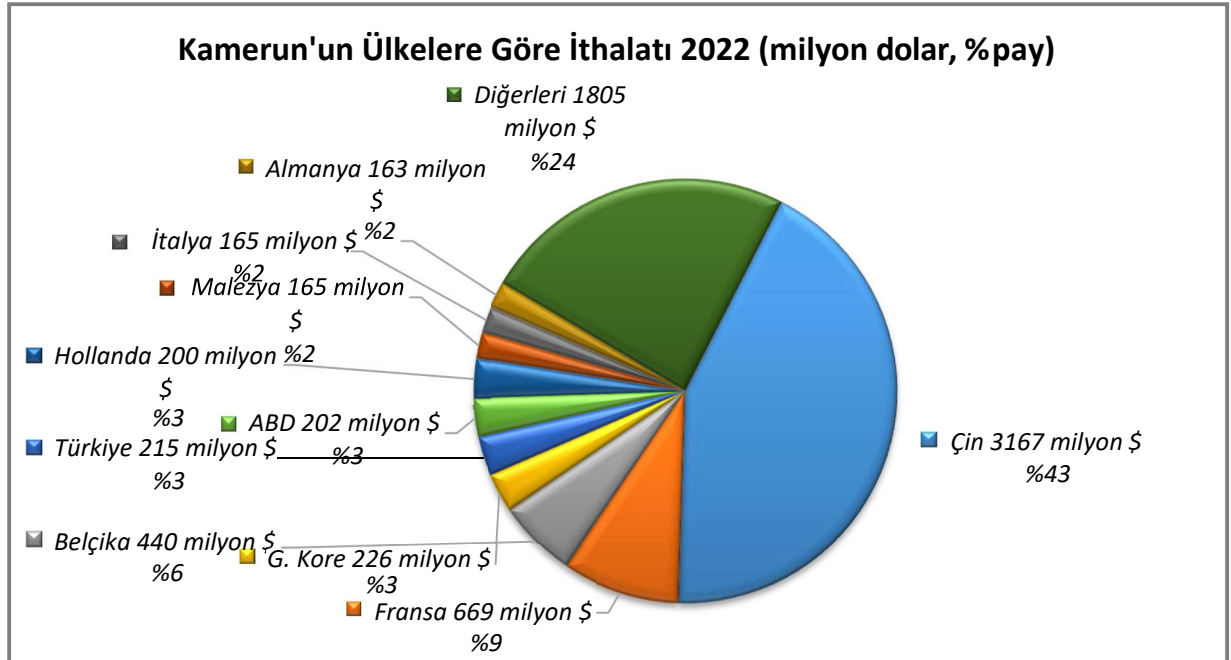
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

İthalat

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Kamerun'da geçmiş dönemlerde yıllık 700 – 800 milyon dolarlık doğrudan yabancı sermaye girişı olmuştur. 2019 yılında 1 milyar doların üzerine çıkarak rekor düzeyde gerçekleşen doğrudan yabancı yatırımlar 2021 ve 2022 yıllarında 1 milyar doların biraz üzerinde gerçekleşmiştir. Ülkedeki doğrudan yabancı sermaye stoku 2021 yılı itibarıyla 10 milyar doların üzerine çıkmıştır.

Kamerun'a doğrudan yatırımlar başta Fransa ve Almanya olmak üzere AB ülkelerinden madencilik alanlarına, özellikle de petrol üretimine yapılmaktadır. Ancak Çin son yıllarda büyük altyapı projeleri ile en büyük yatırımcı konumuna yükselmiştir.

Ülke Dışından Gelen ve Ülke Dışına Giden Doğrudan Yatırımlar

	2021	2022*	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon \$)	963,50	1 039,00	1 043,00	1 099,00	1 184,00	1 216,00	1 266,00
Ülke dışından gelen doğrudan yatırımın GSYİH ya oranı (%)	2,13	2,30	2,00	1,90	1,90	1,80	1,80
Ülke dışına giden doğrudan yatırım (milyon \$)	-71,00	-22,22	-30,28	-20,76	-30,73	-23,00	-18,40

(*) Tahmini Veriler

Kaynak: EIU

5. TÜRKİYE ile TİCARET

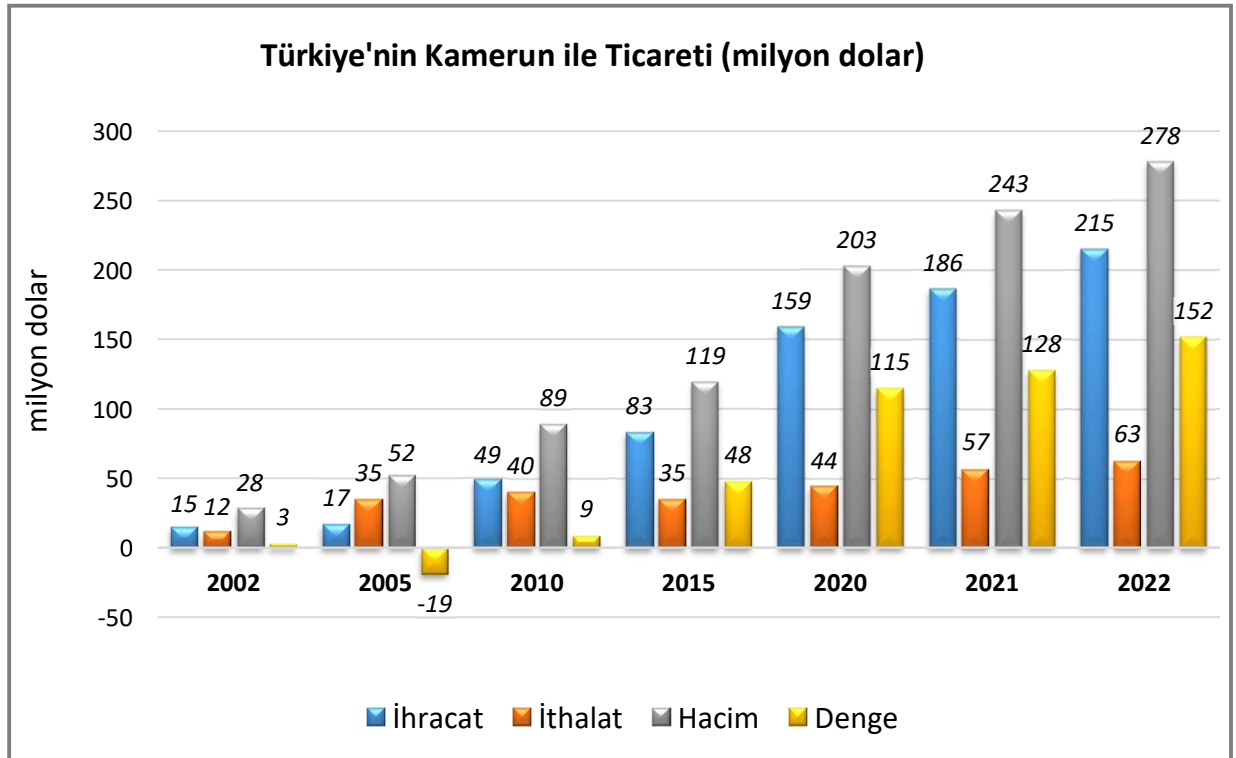
Genel Durum

Türkiye, Kamerun ile dış ticaretinde fazla vermektedir. Özellikle son yıllarda Kamerun'a gerçekleştirilen ihracatımız sürekli artış göstermekte olup, 2021 yılı itibariyle 186 milyon dolara, 2022 yılı itibariyle de 215 milyon dolara ulaşmıştır. Kamerun'dan gerçekleştirilen ithalat ise son yıllarda 50 milyon dolar civarında seyretmekte olup 2021 yılı itibariyle 57 milyon dolar, 2022 yılı itibariyle de 63 milyon dolar olmuştur. 2018 yılından itibaren ticaret hacmi 200 milyon doların üzerinde gerçekleşmiş, 2022 yılında 278 milyon dolara ulaşmıştır. 2022 yılı dış ticaret dengesi 152 milyon dolar ülkemiz lehinedir.

Türkiye Kamerun'a 2022 yılı itibariyle başta demir çelik ve çimento olmak üzere, makarna izole kablo ve teller, şeker ve transformatörler ihraç edilmiştir.

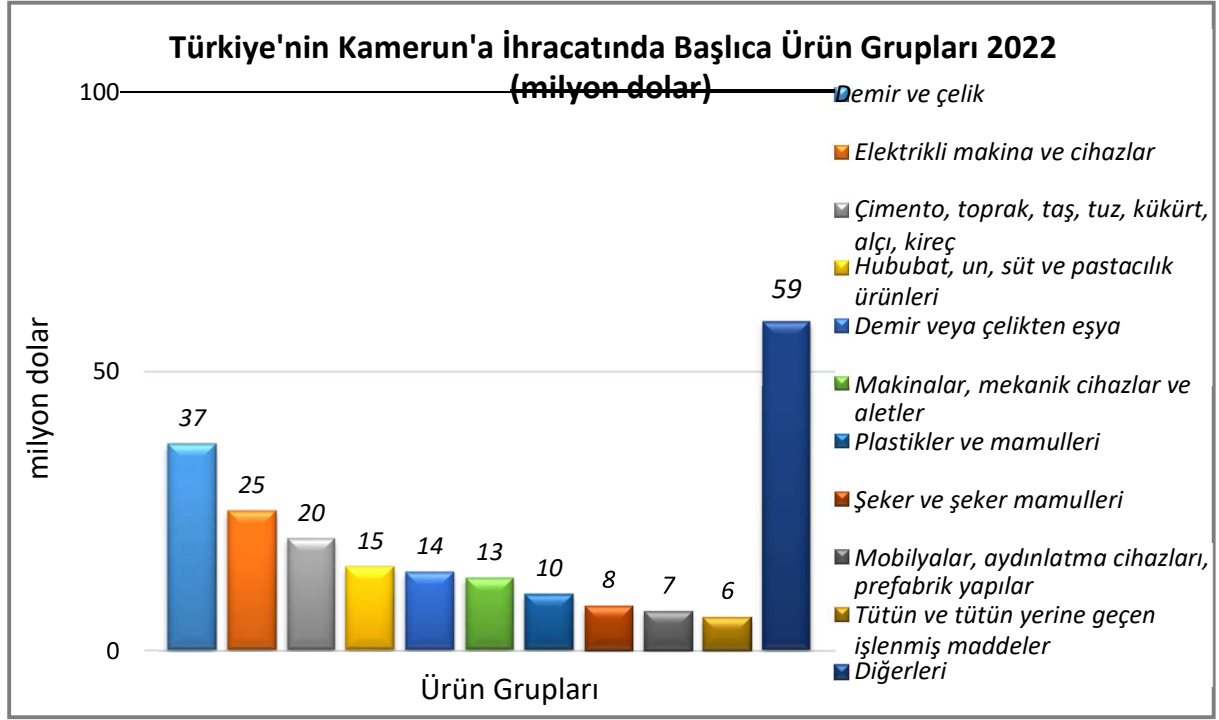
Türkiye'nin Kamerun'dan ithalatı çok sınırlı olup büyük ölçüde kakao, ağaç ve ağaç ürünleri ile pamuktan oluşmaktadır.

Türkiye-Kamerun Dış Ticareti

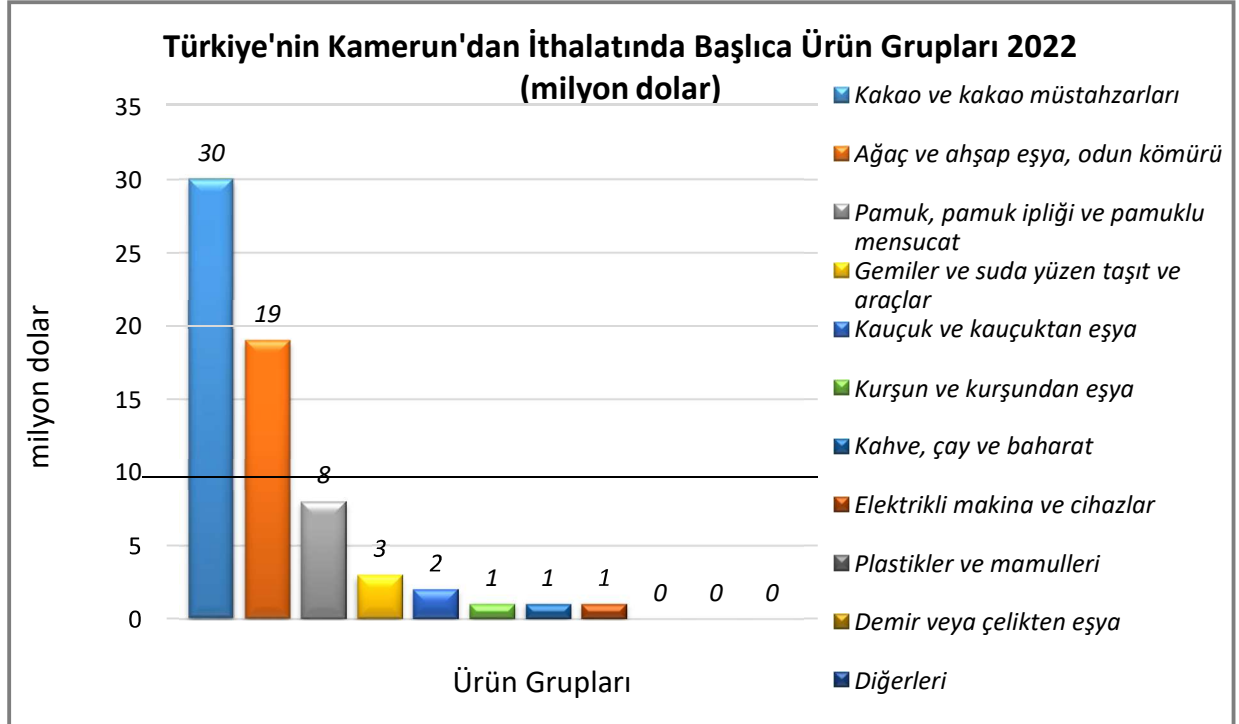
Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Kamerun'a İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Kamerun'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

EKLER:**EK-1: Kamerun'un İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			3 155 095	4 319 099	6 250 846	100	44,7
1.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	1 114 073	1 748 903	2 220 961	35,5	27
2.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	319 407	457 983	1 638 735	26,2	257,8
3.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	428 285	486 025	501 183	8	3,1
4.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	275 028	308 102	485 301	7,8	57,5
5.	803	Muz (plantain dahil) (taze veya kurutulmuş)	43 581	52 224	271 934	4,4	420,7
6.	4403	Yuvarlak ağaçlar	130 212	177 632	135 597	2,2	-23,7
7.	1804	Kakao yağı	62 950	76 894	121 356	1,9	57,8
8.	1803	Kakao hamuru	88 223	132 577	111 231	1,8	-16,1
9.	7601	İşlenmemiş alüminyum	88 106	68 968	95 825	1,5	38,9
10.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çikil (chicle) vb. tabii sakızlar	38 670	57 946	83 881	1,3	44,8
11.	8412	Diğer motorlar ve kuvvet hasıl eden makinalar	170	84	76 049	1,2	90434,5
12.	4408	Kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalın <= 6mm.	32 437	39 405	62 627	1	58,9
13.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	196 533	258 326	46 460	0,7	-82
14.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	27 556	23 344	29 584	0,5	26,7
15.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 941	27 078	20 186	0,3	-25,5

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

EK-2: Kamerun'un İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			5 605 920	6 984 923	7 416 747	100	6,2
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	1 064 872	1 107 275	616 588	8,3	-44,3
2.	1001	Buğday ve mahlut	242 133	329 724	295 305	4	-10,4
3.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	212 675	298 612	151 789	2	-49,2
4.	3808	Haşarat öldürücü, dezenfekte edici, zararlıları yok edici,sürgünleri önleyici, bitkilerin büyümesini düzenleyici ürünler	107 327	99 946	139 527	1,9	39,6
5.	303	Balıklar (dondurulmuş)	236 477	242 327	129 658	1,7	-46,5
6.	1006	Pirinç	278 162	375 236	124 564	1,7	-66,8
7.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	10 285	12 592	122 014	1,6	869
8.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	49 719	56 844	104 738	1,4	84,3
9.	2523	Çimento	143 816	199 901	104 493	1,4	-47,7
10.	6309	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya	70 152	63 012	94 375	1,3	49,8
11.	8703	Otomobiller	98 881	170 595	87 742	1,2	-48,6
12.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	49 902	51 360	85 311	1,2	66,1
13.	6104	Kadın ve kız çocuk için takım elbise, takım, ceket, blazer, etek, pantolon, tulum ve şort (örme)(yüzme kıyafeti hariç)	135	184	81 326	1,1	44098,9
14.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	43 407	108 616	77 255	1	-28,9
15.	8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	6 005	20 052	76 508	1	281,5

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

EK-3: Kamerun'un Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		3 155 095	4 319 099	6 250 846	100	44,7
1.	Hollanda	624 569	734 200	1 583 762	25,3	115,7
2.	Fransa	267 256	307 471	1 056 796	16,9	243,7
3.	İspanya	224 492	256 388	776 578	12,4	202,9
4.	Çin	761 327	1 636 691	655 930	10,5	-59,9
5.	Belçika	284 060	306 546	502 789	8	64
6.	İtalya	272 182	350 488	407 866	6,5	16,4
7.	Orta Afrika C.	142 995	167 189	253 030	4	51,3
8.	G. Kore	55 885	74 543	165 740	2,7	122,3
9.	İngiltere	50 781	60 328	154 791	2,5	156,6
10.	Almanya	129 675	97 353	126 878	2	30,3
11.	ABD	490 351	259 786	115 969	1,9	-55,4
12.	Malezya	116 632	96 867	79 050	1,3	-18,4
13.	Türkiye	43 775	57 314	62 978	1	9,9
14.	Singapur	71 457	38 160	59 187	0,9	55,1
15.	Çekya	25 008	29 224	26 543	0,4	-9,2

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

EK-4: Kamerun'un Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		5 605 920	6 984 923	7 416 747	100	6,2
1.	Çin	2 022 463	2 714 022	3 166 875	42,7	16,7
2.	Fransa	591 763	633 206	669 253	9	5,7
3.	Belçika	321 719	368 584	440 166	5,9	19,4
4.	G. Kore	32 229	98 063	225 930	3	130,4
5.	Türkiye	158 859	185 653	215 064	2,9	15,8
6.	ABD	187 383	148 755	202 075	2,7	35,8
7.	Hollanda	175 127	231 198	199 978	2,7	-13,5
8.	Malezya	53 607	44 634	165 095	2,2	269,9
9.	İtalya	134 621	204 443	165 057	2,2	-19,3
10.	Almanya	122 965	145 641	162 543	2,2	11,6
11.	Arjantin	48 757	37 608	134 015	1,8	256,3
12.	İspanya	118 412	126 454	128 130	1,7	1,3
13.	Brezilya	41 932	67 468	126 069	1,7	86,9
14.	Nijerya	1 152 034	554 531	121 248	1,6	-78,1
15.	Tayland	139 620	119 925	114 691	1,5	-4,4

Kaynak: Trademap (Kamerun verileri)

Ek-5: Türkiye'nin Kamerun'a İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			158 859	185 653	215 064	100	15,8
1.	7207	Demir veya alaşımsız çelikten yarı mamuller	1 551	0	20 670	9,6	0
2.	2523	Çimento	24 705	19 857	19 068	8,9	-4
3.	1902	Makarnalar ve kuskus	11 409	4 935	12 240	5,7	148
4.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	8 800	6 895	11 773	5,5	70,7
5.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	11 720	13 900	9 596	4,5	-31
6.	1702	Diğer şekerler (kimyaca saf laktoz/maltoz/glikoz/fruktoz), şeker şurupları, suni bal ve karamel	6 049	5 371	8 179	3,8	52,3
7.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	3 751	17 383	8 065	3,8	-53,6
8.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	2 414	3 514	5 460	2,5	55,4
9.	7214	İnşaat demiri	3 273	2 481	4 463	2,1	79,9
10.	6402	Dış tabanı ve yüzü kauçuk veya plastik maddeden olan diğer ayakkabılar	284	2 221	4 118	1,9	85,4
11.	7311	Demir veya çelikten sıkıştırılmış veya sıvı hale getirilmiş gazlar için kaplar	4 000	4 862	3 875	1,8	-20,3
12.	2102	Maya	3 627	4 886	3 807	1,8	-22,1
13.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	3 691	4 606	3 758	1,7	-18,4
14.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	3 744	2 215	3 518	1,6	58,8
15.	0713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	2 214	1 238	3 296	1,5	166,2

Kaynak: Trademap(Türkiye verileri)

Ek-6: Türkiye'nin Kamerun'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			43 775	57 314	62 978	100	9,9
1.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	16 970	24 564	29 639	47,1	20,7
2.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	18 042	15 552	16 289	25,9	4,7
3.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	410	10 656	8 015	12,7	-24,8
4.	8908	Sökülecek gemiler, suda yüzen sökülecek diğer araçlar	3 658	90	3 142	5	3391,1
5.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çikil (chicle) vb. tabii sakızlar	287	720	1 671	2,7	132,1
6.	4403	Yuvarlak ağaçlar	2 215	4 155	1 340	2,1	-67,7
7.	4408	Kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalın <= 6mm.	536	92	863	1,4	838
8.	7801	İşlenmemiş kurşun	0	0	677	1,1	0
9.	0901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	80	25	549	0,9	2096
10.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	25	340	524	0,8	54,1
11.	4418	Ağaçtan bina ve inşaat için marangozluk, mamülleri, doğrama parçaları	0	0	80	0,1	0
12.	5202	Pamuk döküntüleri	0	445	62	0,1	-86,1
13.	7326	Demir veya çelikten eşya	8	24	32	0,1	33,3
14.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	0	21	29	0	38,1
15.	4417	Ağaçtan aletler, alet sapları, süpürge, fırça sapları, ayakkabı kalıpları	0	0	20	0	0

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

TOGO

ÜLKE PROFİLİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İÇİNDEKİLER

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER.....	3
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. DIŞ TİCARET.....	4
4. TÜRKİYE ile TİCARET	7
EKLER:	9

1. BAŐLİCA SOSYAL GÖSTERGELER

Devletin Resmi Adı	Togo Cumhuriyeti
Başkenti	Lome (1,7 milyon)
Resmi Dili	Fransızca
Nüfus	8,7 milyon (2022 IMF tahmini)
Önemli Şehirler	Lome, Atakpame, Kpalim, Badou, Aneho
Yüzölçümü	56.785 km ²
Etnik Yapı	Eweler (%40,1), Tembalar (%23,1), Akebular (%13,2), Diğer (%23,5)
Dini	Hristiyan (%29), İslam (%20), Diğer (%51)
Para Birimi	CFA Frankı (CFAfr), (Batı Afrika Frangı)
Telefon Kodu	+228

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar - milyar \$)	8,43	8,17	9	9,65	10,12	10,56	11,37	12,23
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	5,3	5,4	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5	5,5
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar - \$)	974	921	990	1 036	1 060	1 080	1 134	1 191
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	4,5	7,6	5,3	2,9	2	2	1,7	1,7
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-0,9	-2,8	-4	-3,7	-3,3	-3,2	-2,7	-2,7
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	8,66	8,87	9,09	9,32	9,55	9,78	10,02	10,27
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	63,7	68	68,5	69	69,1	68,5	66,3	64,4

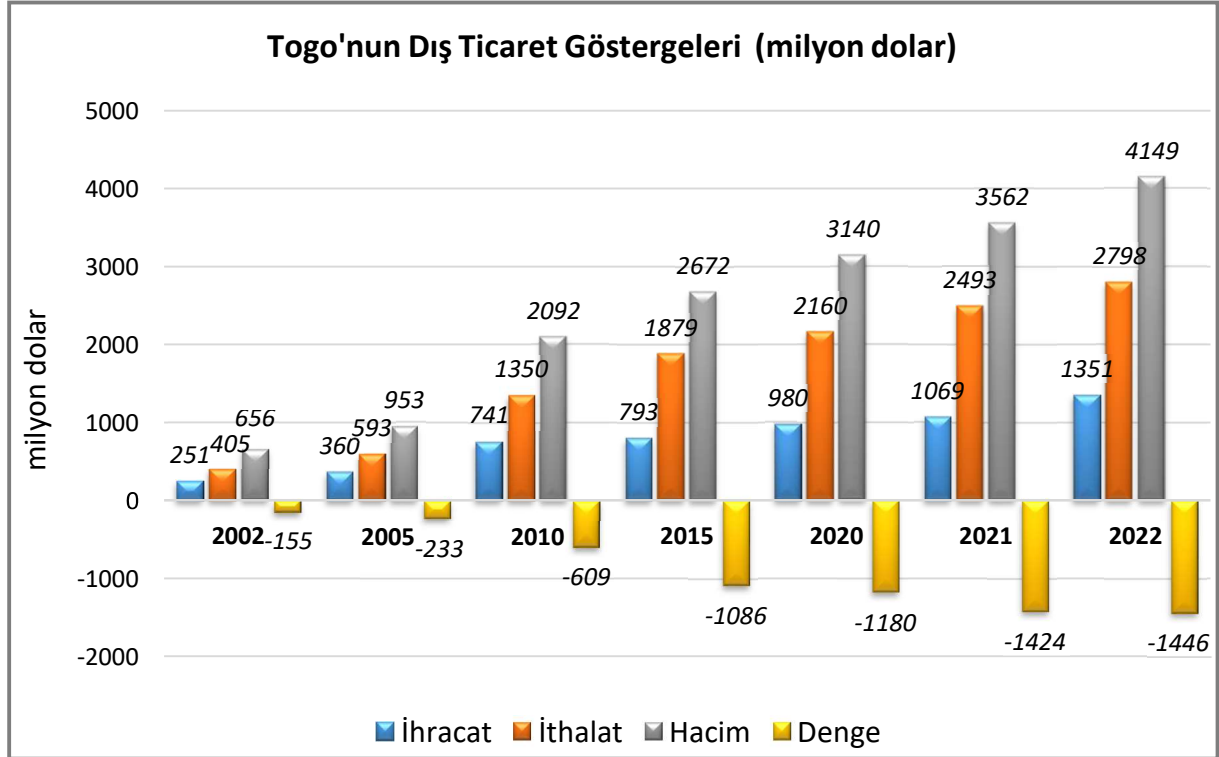
(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF

3. DIŞ TİCARET

Genel Durum

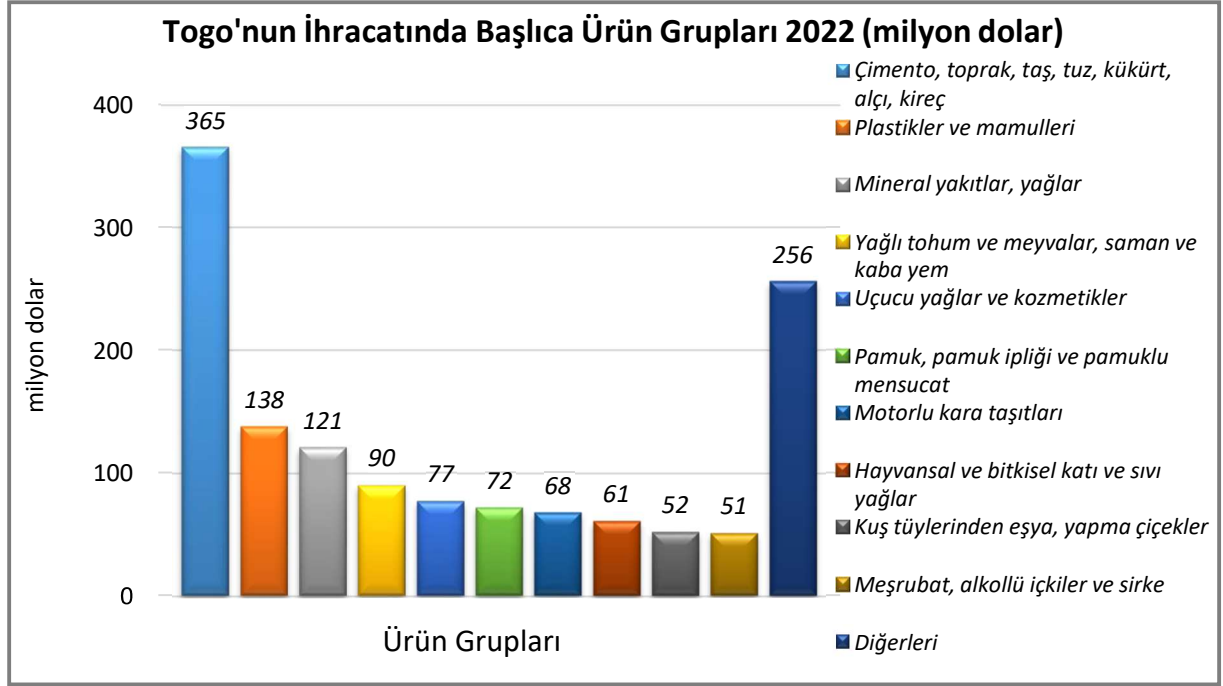
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Miror) verileridir.

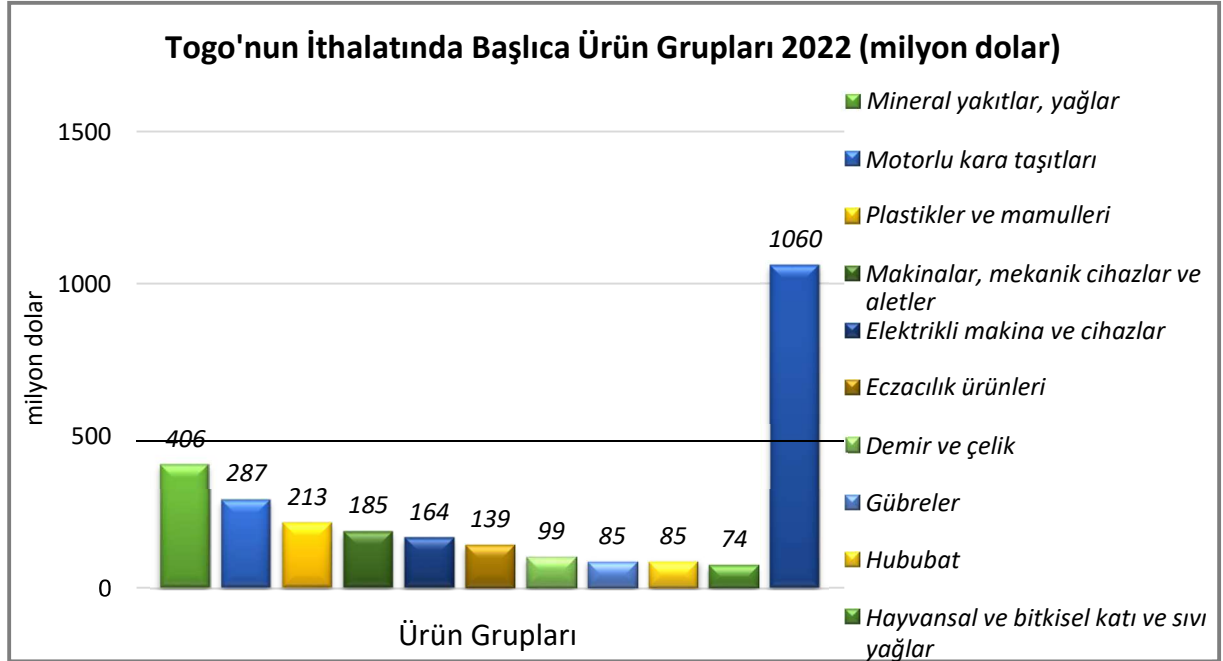
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Mirror) verileridir.

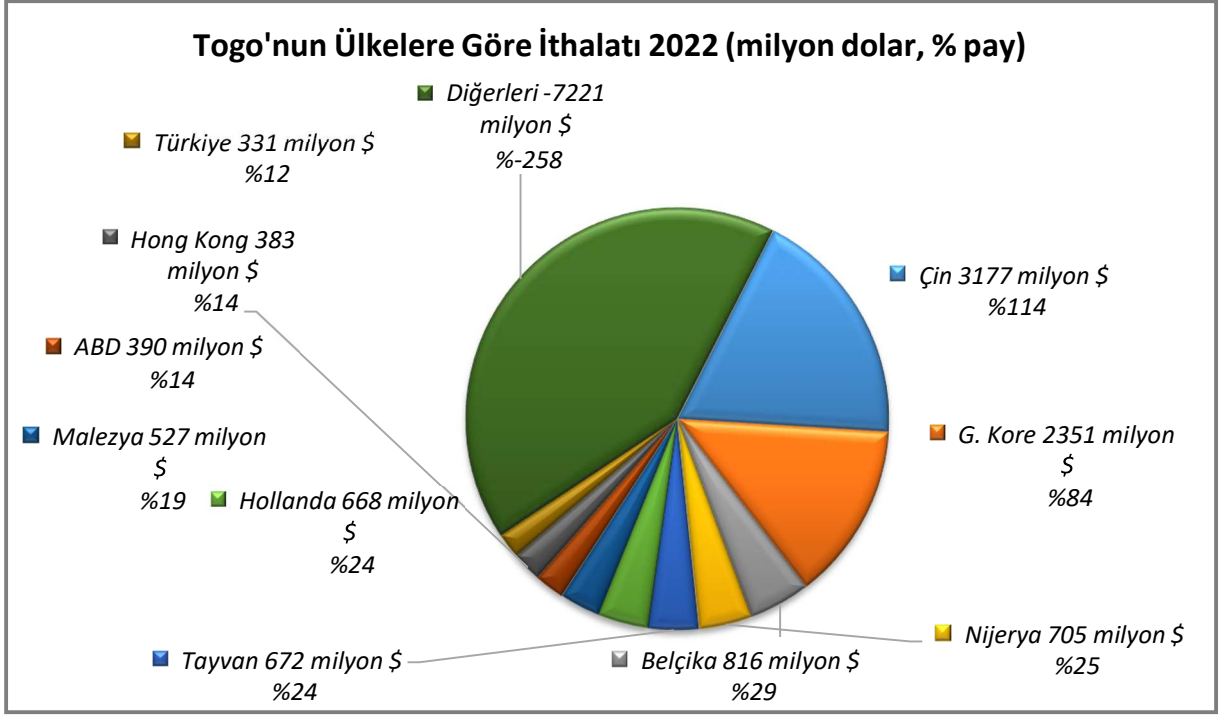
İthalat

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Mirror) verileridir.

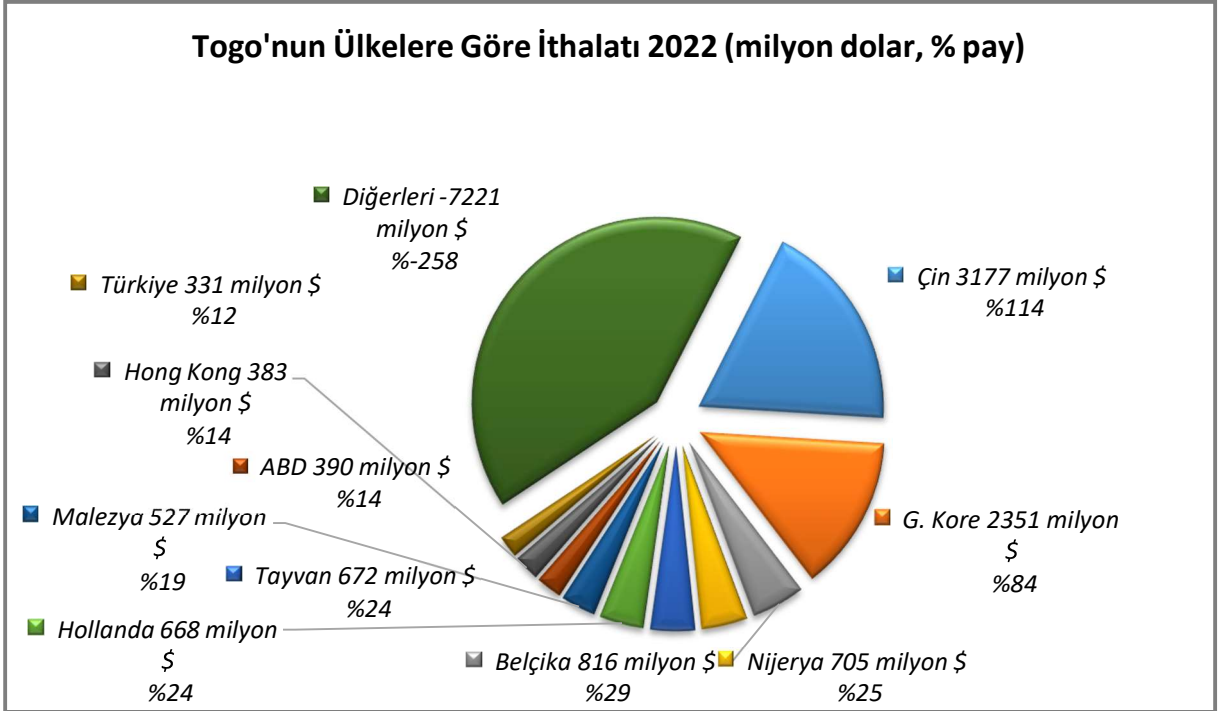
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Miror) verileridir.

İthalat

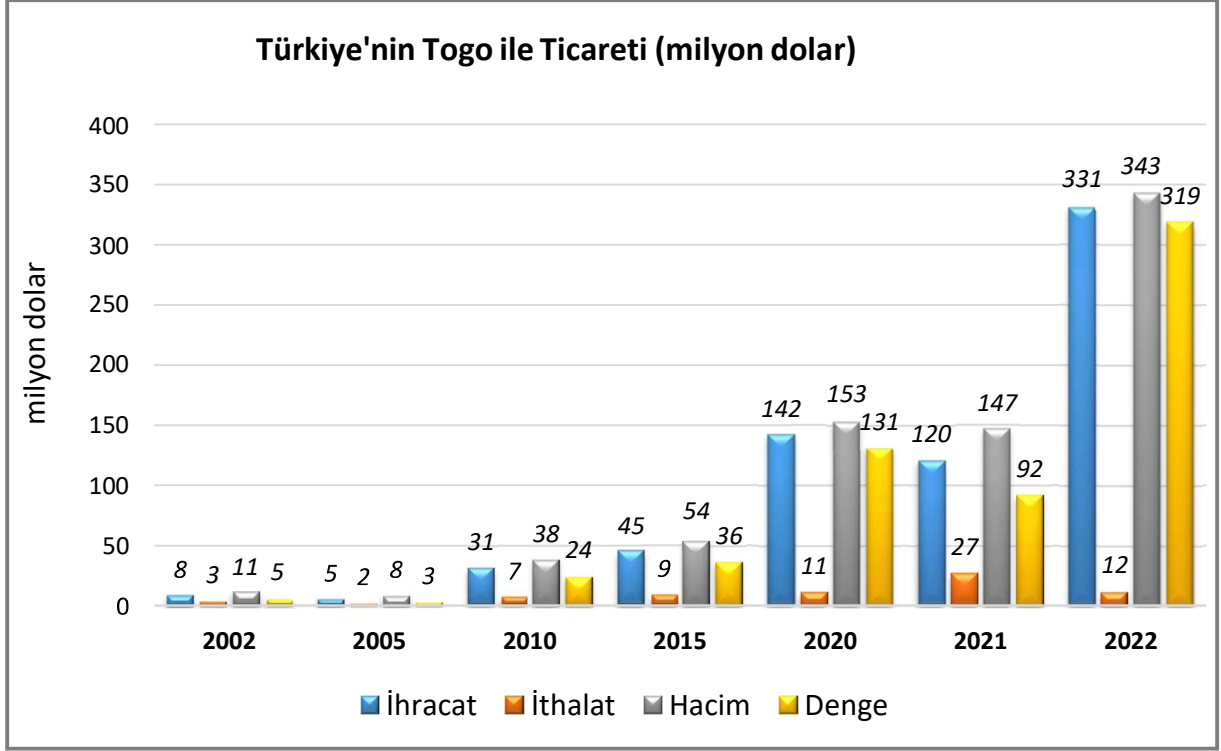

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Miror) verileridir.

4. TÜRKİYE ile TİCARET

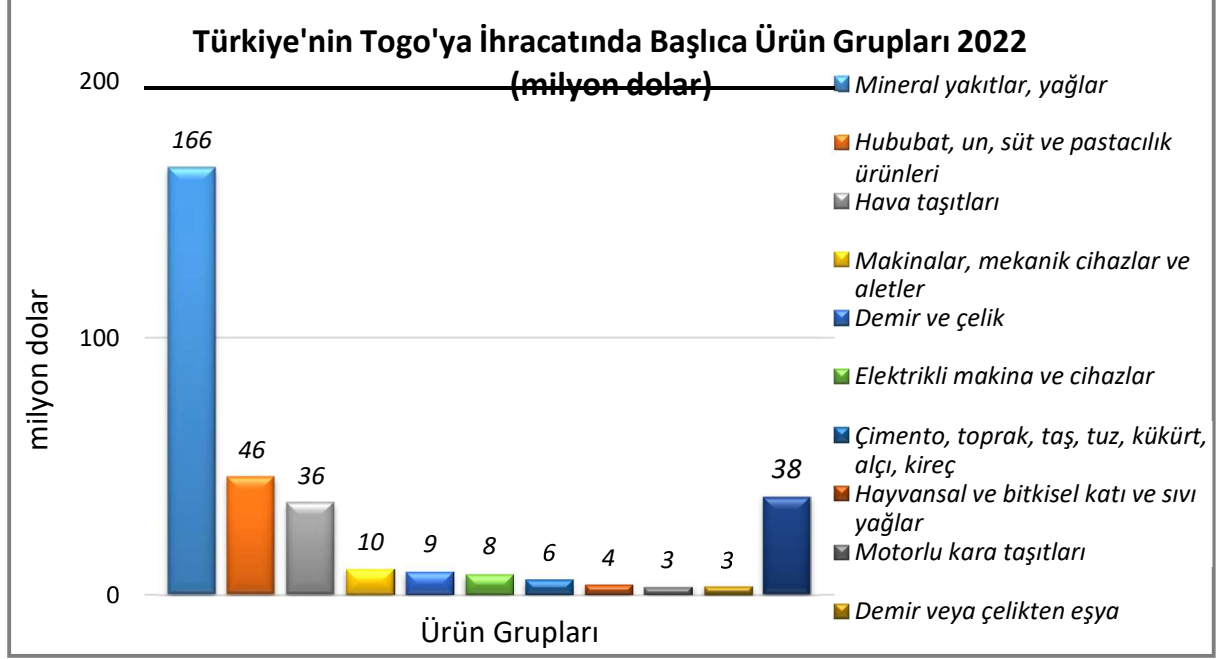
Genel Durum

Türkiye-Togo Dış Ticareti

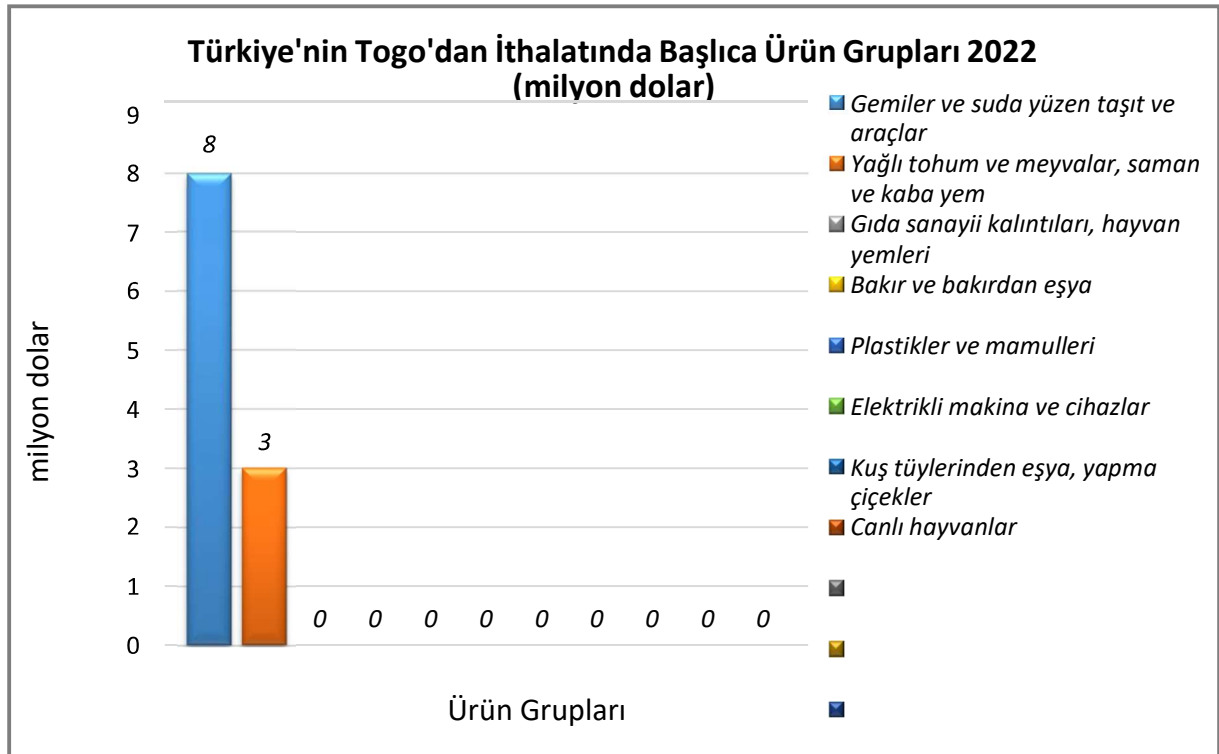
Kaynak: Trademap, Türkiye verileri

Türkiye'nin Togo'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, Türkiye verileri

Türkiye'nin Togo'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap, Türkiye verileri

EKLER:**EK-1: Togo'nun İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)**

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			980 130	1 069 303	1 351 193	100	26,4
1.	2510	Tabii kalsiyum fosfatlar, tabii alüminyum kalsiyum fosfat ve fosfatlı tebeşir	86 034	129 192	300 442	22,2	132,6
2.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	87 633	82 643	103 371	7,7	25,1
3.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	52 367	64 850	93 805	6,9	44,6
4.	1201	Soya fasulyesi	26 386	19 920	76 615	5,7	284,6
5.	3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	81 245	69 908	75 791	5,6	8,4
6.	2523	Çimento	81 542	69 264	61 416	4,5	-11,3
7.	8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	66 119	83 527	56 303	4,2	-32,6
8.	6704	İnsan saçından, hayvan kıllarından veya dokumaya elverişli diğer maddelerden peruk, sakal, kaşlar, kirpikler, perçemler	32 615	55 565	52 263	3,9	-5,9
9.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	63 789	56 756	50 317	3,7	-11,3
10.	5201	Pamuk (karde edilmemiş veya penyelenmemiş)	63 471	65 075	45 329	3,4	-30,3
11.	402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	23 591	27 392	30 221	2,2	10,3
12.	5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	19 804	25 804	26 428	2	2,4
13.	2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	6 753	7 280	26 045	1,9	257,8
14.	2204	Taze üzüm şarabı (kuvvetlendirilmiş şaraplar dahil) ve üzüm şırası	18 351	23 421	23 346	1,7	-0,3
15.	1704	Kakao içermeyen şeker mamulleri (beyaz çikolata dahil)	10 366	14 671	21 587	1,6	47,1

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Mirror) verileridir

EK-2: Togo'nun İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			2 160 154	2 493 138	2 797 558	100	12,2
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	70 107	90 651	149 717	5,4	65,2
2.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	73 126	92 213	110 391	3,9	19,7
3.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	110 556	103 347	103 188	3,7	-0,2
4.	8703	Otomobiller	84 298	113 127	96 255	3,4	-14,9
5.	8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	72 881	132 966	81 883	2,9	-38,4
6.	2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	28 108	74 972	81 641	2,9	8,9
7.	2716	Elektrik enerjisi	111 406	0	71 931	2,6	100
8.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	68 017	70 760	68 061	2,4	-3,8
9.	1006	Pirinç	58 225	40 873	56 358	2	37,9
10.	2701	Taşkömürü; taşkömüründen elde edilen briketler, topak vb. katı yakıtlar	23 362	29 289	50 846	1,8	73,6
11.	2711	Petrol gazları ve diğer gazlı hidrokarbonlar	102	748	47 552	1,7	6257,2
12.	5208	Pamuklu mensucat (ağırlık itibarıyla % 85 veya daha fazla pamuk içerenler)(m2. ağırlığı 200 gr. ı geçmeyenler)	40 834	47 083	46 848	1,7	-0,5
13.	8704	Esya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	54 717	57 384	45 711	1,6	-20,3
14.	2523	Çimento	37 616	69 054	45 604	1,6	-34
15.	3105	Azot, fosfor ve potasyumun ikisini veya üçünü içeren mineral veya kimyasal gübreler	25 345	767	44 272	1,6	5672,1

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Miror) verilerdir

EK-3: Togo'nun Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		980 130	1 069 303	1 351 193	100	26,4
1.	Fildişi Sahili	124 710	7 695	466 460	19,8	5961,9
2.	G. Afrika	39 299	42 569	286 427	12,2	572,9
3.	Burkina Faso	141 830	131 233	197 079	8,4	50,2
4.	Çin	164 200	532 878	192 294	8,2	-63,9
5.	Brezilya	29 431	280 349	128 314	5,4	-54,2
6.	Benin	133 497	143 012	93 924	4	-34,3
7.	Nijerya	32 883	2 825	92 647	3,9	3179,5
8.	Malezya	22 953	8 680	90 610	3,8	943,9
9.	ABD	21 443	19 217	90 436	3,8	370,6
10.	Hollanda	17 552	25 027	79 143	3,4	216,2
11.	Kanada	1 415	11 000	77 493	3,3	604,5
12.	G. Kore	48 478	40 248	56 569	2,4	40,6
13.	Kape Verde	0	28 579	55 546	2,4	94,4
14.	Fransa	28 140	33 042	50 495	2,1	52,8
15.	Belçika	17 323	31 566	45 446	1,9	44
...
28.	Türkiye	10 881	27 248	11 950	0,5	-56,1

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Miror) verilerdir

EK-4: Togo'nun Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		2 160 154	2 493 138	2 797 558	100	12,2
1.	Çin	2 459 153	2 952 724	3 176 671	25,5	7,6
2.	G. Kore	812 211	473 601	2 350 512	18,9	396,3
3.	Belçika	217 397	262 232	815 980	6,5	211,2
4.	Nijerya	570 857	499 783	704 846	5,7	41
5.	Tayvan	10 812	136 162	671 889	5,4	393,4
6.	Hollanda	1 433 971	1 230 307	667 927	5,4	-45,7
7.	Malezya	160 208	329 645	526 984	4,2	59,9
8.	ABD	310 389	235 364	390 350	3,1	65,8
9.	Hong Kong	550 682	579 169	382 621	3,1	-33,9
10.	Türkiye	141 681	119 523	330 948	2,7	176,9
11.	Brezilya	97 288	100 194	269 109	2,2	168,6
12.	Fildişi Sahili	153 633	202 877	237 038	1,9	16,8
13.	Endonezya	131 897	259 177	232 775	1,9	-10,2
14.	Fransa	207 786	229 262	231 988	1,9	1,2
15.	Singapur	29 447	91 547	180 068	1,4	96,7

Kaynak: Trademap 31/05/2023 tarihli yansıma (Miror) verilerdir

Ek-5: Türkiye'nin Togo'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			141 681	119 523	330 948	100	176,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	30 642	11 696	107 252	32,4	817
2.	2713	Petrol koku, petrol bitümeni ve petrol yağlarının veya bitümenli minerallerden elde edilen yağların diğer kalıntıları	3 585	2 060	59 150	17,9	2771,4
3.	1902	Makarnalar ve kuskus	30 278	41 820	43 455	13,1	3,9
4.	2523	Çimento	19 245	10 039	6 350	1,9	-36,7
5.	7213	Demir veya alaşımsız çelikten filmaşın (sıcak haddelenmiş, kangal halinde)	4 110	8 222	5 989	1,8	-27,2
6.	1512	Ayçiçeği, aspir, pamuk tohumu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	2 552	843	4 362	1,3	417,4
7.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	208	255	3 462	1	1257,6
8.	8437	Tohum, hububat, kuru baklagilleri temizleme, tasnif etme ayıklama ve öğütmeye mahsus makina ve cihazlar	752	88	3 234	1	3575
9.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	1 288	2 299	3 111	0,9	35,3
10.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	117	1 946	2 839	0,9	45,9
11.	1905	Tatlı Bisküvi ve Gofretler	1 457	2 109	2 362	0,7	12
12.	7408	Bakır teller	23	1 256	1 920	0,6	52,9
13.	404	Peynir altı suyu ve tabii süt bileşenlerinden ibaret diğer ürünler	690	1 419	1 850	0,6	30,4
14.	2106	Tarifenin başka yerinde yer almayan gıda müstahzarları	1 074	1 419	1 850	0,6	30,4
15.	8479	Kendine özgü bir fonksiyonu olan diğer makineler ve mekanik cihazlar	85	496	1 802	0,5	263,3

Kaynak: Trademap, (Türkiye verileri)

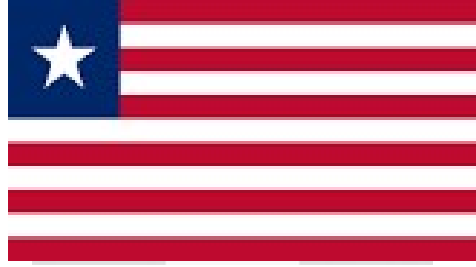
Ek-6: Türkiye'nin Togo'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			10 881	27 248	11 950	100	-56,1
1.	8908	Sökülecek gemiler, suda yüzen sökülecek diğer araçlar	1 575	3 639	7 754	64,9	113,1
2.	1207	Diğer yağlı tohumlar ve meyveler	3 953	2 178	3 397	28,4	56
3.	2306	Bitkisel yağların üretiminden (23.04-05' hariç)arta kalan küspe ve katı atıklar	0	315	415	3,5	31,7
4.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	0	271	263	2,2	-3
5.	3907	Poliasetaller, diğer polieterler, epoksi reçineler, polikarbonatlar, alkit reçineler, polialiesterler, vb. (ilk şekilde)	0	0	39	0,3	0
6.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	0	0	38	0,3	0
7.	3915	Plastikten döküntü, kalıntı ve hurdalar	0	0	37	0,3	0
8.	6704	İnsan saçından, hayvan kıllarından veya dokumaya elverişli diğer maddelerden peruk, sakal, kaşlar, kirpikler, perçemler	10	5	4	0	-20
9.	0106	Canlı diğer hayvanlar	2	0	2	0	0

Kaynak: Trademap, (Türkiye verileri)

LİBERYA

ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER.....	3
2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER	3
3. DIŞ TİCARET	4
4. TÜRKİYE ile TİCARET	7
EKLER:	9

1. BAŞLICA SOSYAL GÖSTERGELER

Devletin Adı	Liberya Cumhuriyeti
Başkenti	Monrovia
Yönetim Biçimi	Üniter Cumhuriyet
Resmi Dil	İngilizce
Nüfus	5,4 milyon (2023 IMF tahmini)
Yüzölçümü	111.370 km ²
Dini	Hıristiyan (%85,6) Müslümanlık %12,2) Yerel ve Diğer Dinler (%0,8), Dinsiz (%1,5)
Para Birimi	Liberya Doları (1 US Dolar= 157,3 LRD, 05/10/2022 tarihli Bloomberg)
Komşuları	Atlas Okyanusu, Sierra Leone, Fildişi Sahilleri, Gine

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Country Report, CIA Fact Book, IMF

2. TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER

	2021	2022	2023*	2024*	2025*	2026*	2027*	2028*
GSYİH (Cari Fiyatlar milyar \$)	3,51	3,97	4,38	4,72	5,13	5,56	6,01	6,47
GSYİH Büyüme (Sabit Fiyatlar -%)	5	4,8	4,3	5,5	5,7	5,8	5,8	5,4
Kişi Başına Düşen Milli Gelir (Cari Fiyatlar- \$)	677	749	805	849	900	955	1 008	1 061
Tüketici Fiyat Enflasyonu (ort, %)	7,8	7,6	6,9	5,9	5,8	5,5	4,7	5
Cari İşlemler Dengesinin GSYİH'ya Oranı (%)	-17,9	-15,7	-17	-18,3	-18,7	-18	-14,7	-14,6
İşsizliğin Toplam İşgücüne Oranı (%)	-	-	-	-	-	-	-	-
Nüfus (milyon)	5,18	5,31	5,43	5,56	5,69	5,83	5,96	6,1
Devletin Genel Toplam Borçlanmasının GSYİH'ya Oranı (%)	53,3	55,4	57,1	56,1	54,9	53,4	52,3	52,1

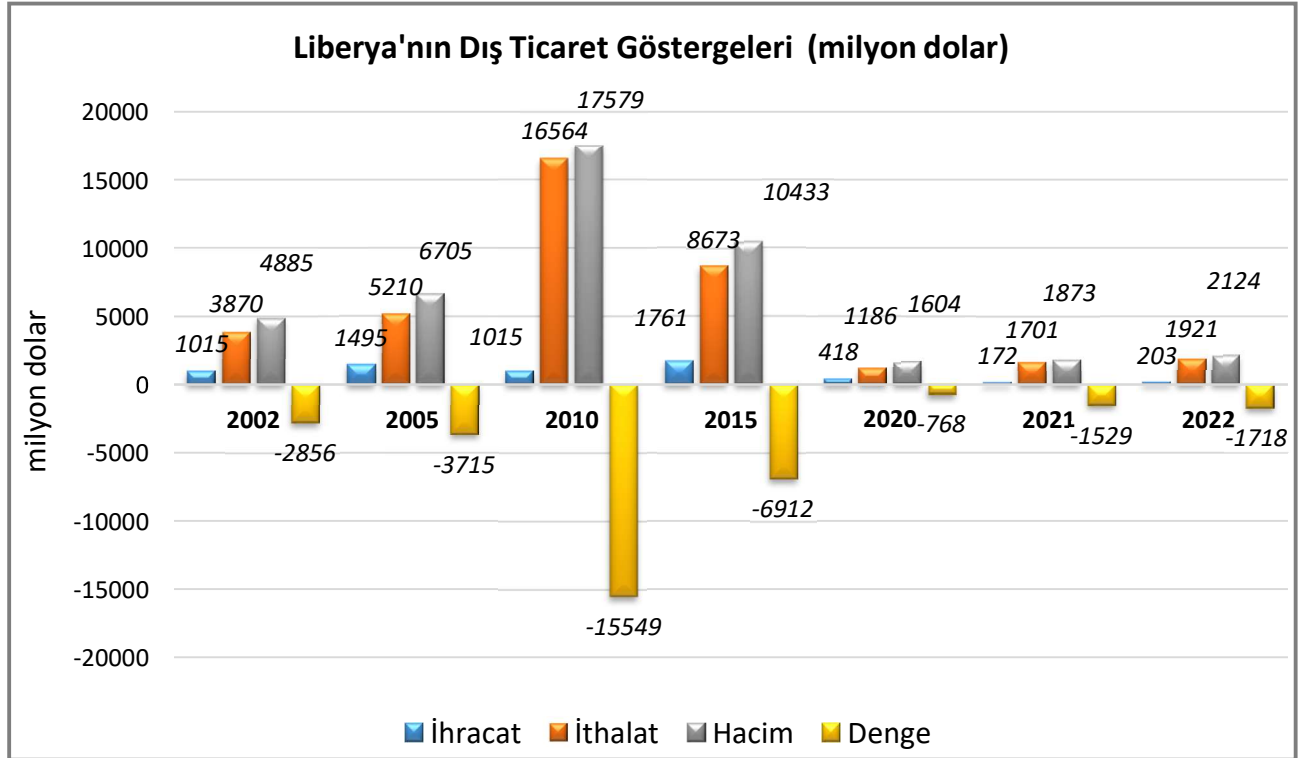
(*) Tahmini Veriler

Kaynak: IMF, Nisan 2023

3. DIŞ TİCARET

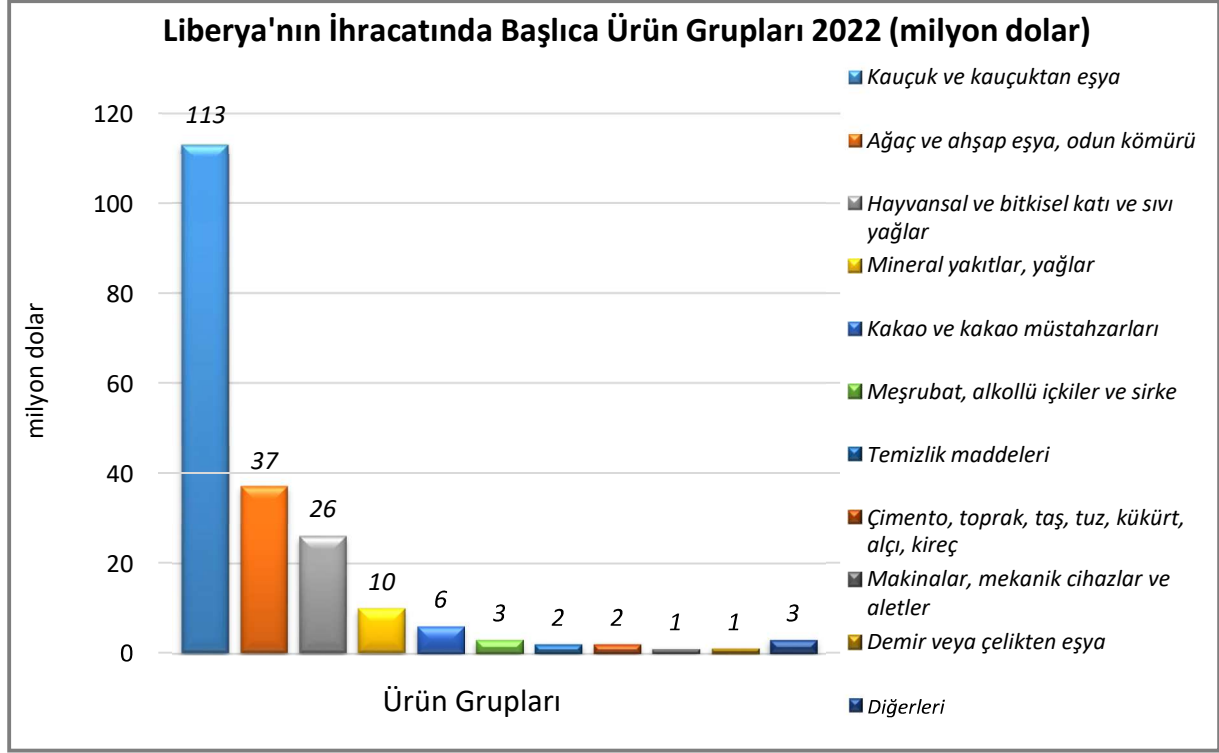
Genel Durum

Ülkenin Dış Ticareti

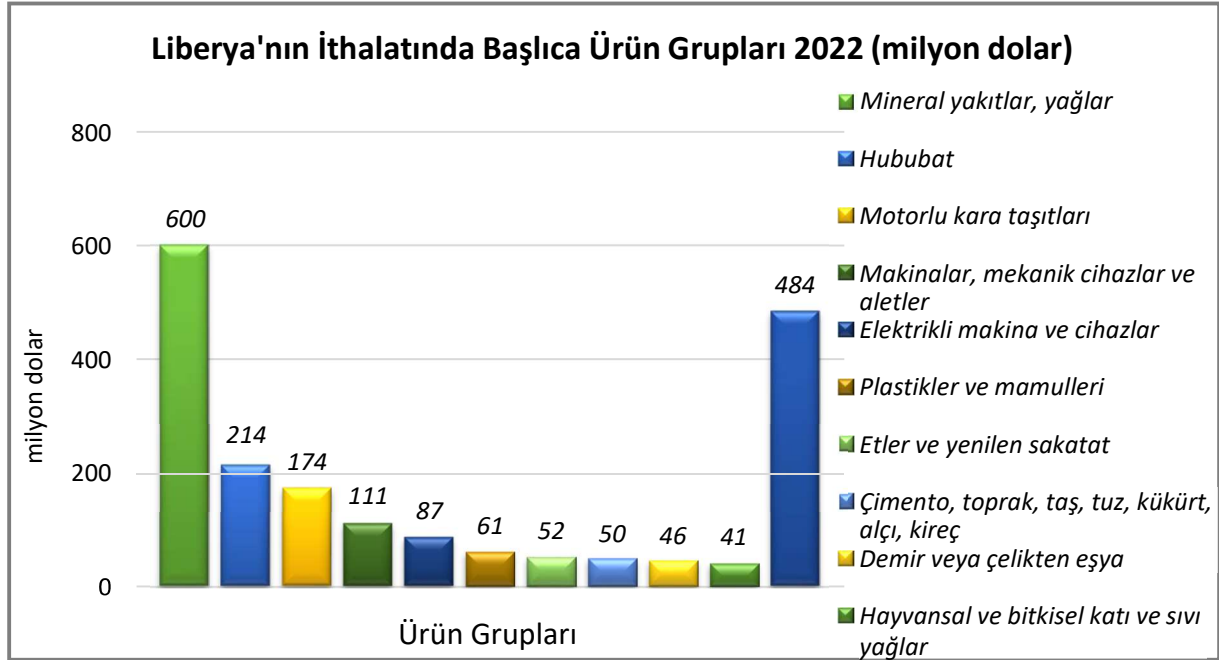
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

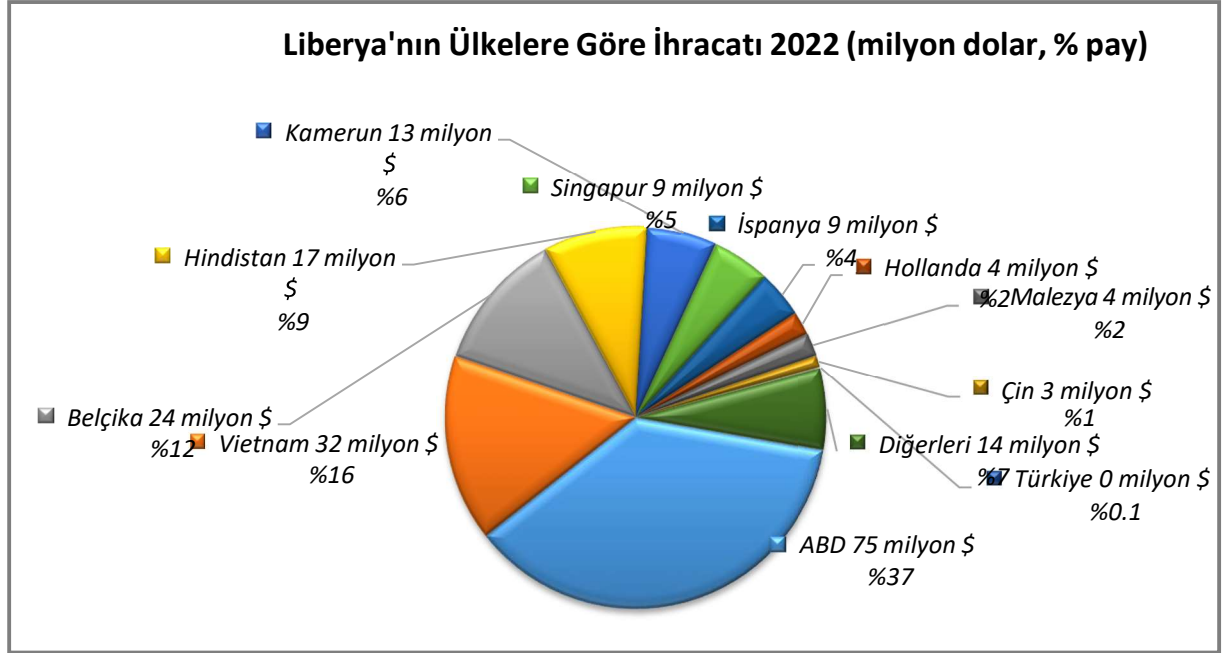
İthalat

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

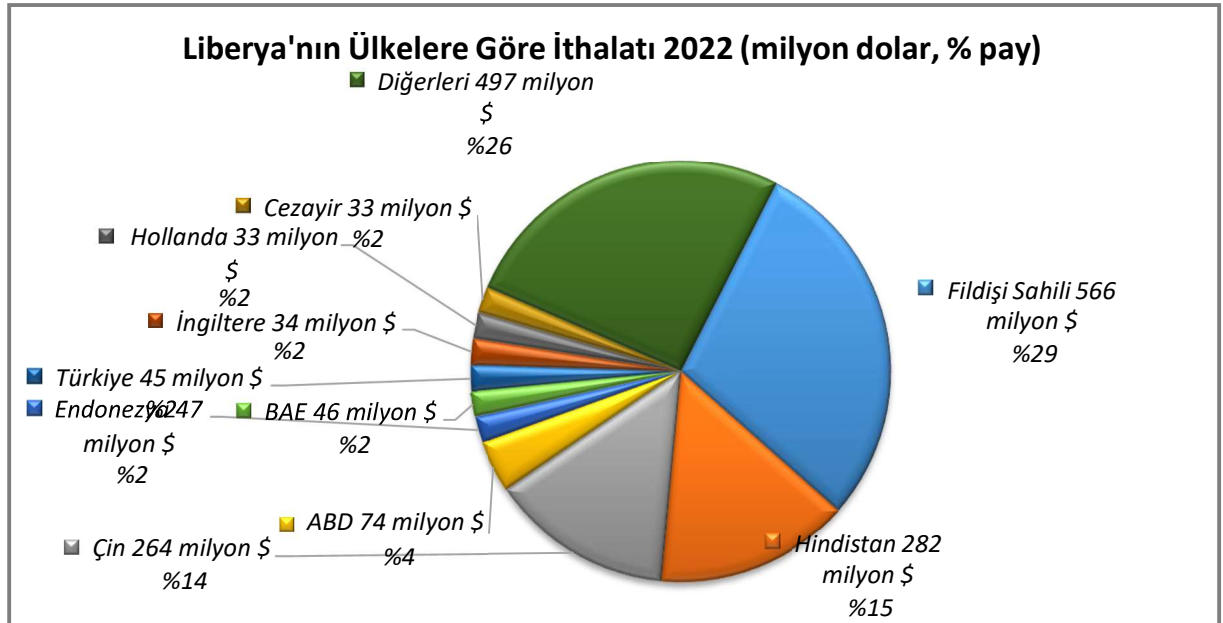
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

İthalat

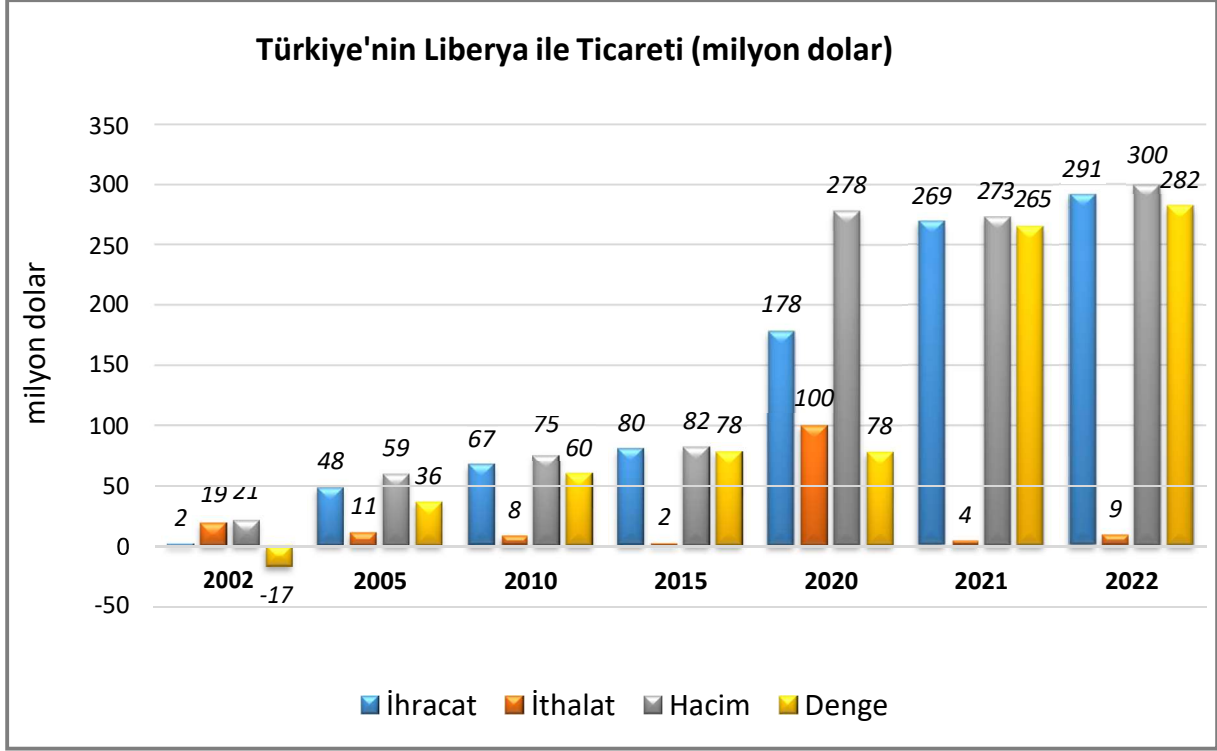

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

4. TÜRKİYE ile TİCARET

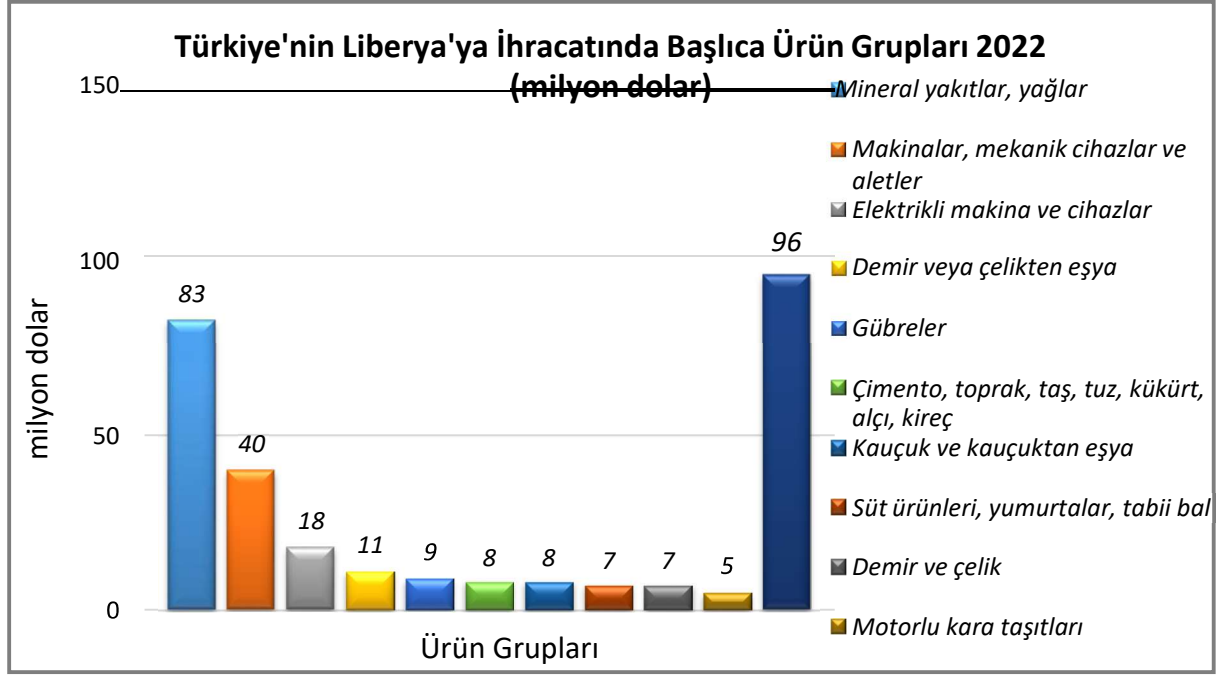
Genel Durum

Türkiye-Liberya Dış Ticareti

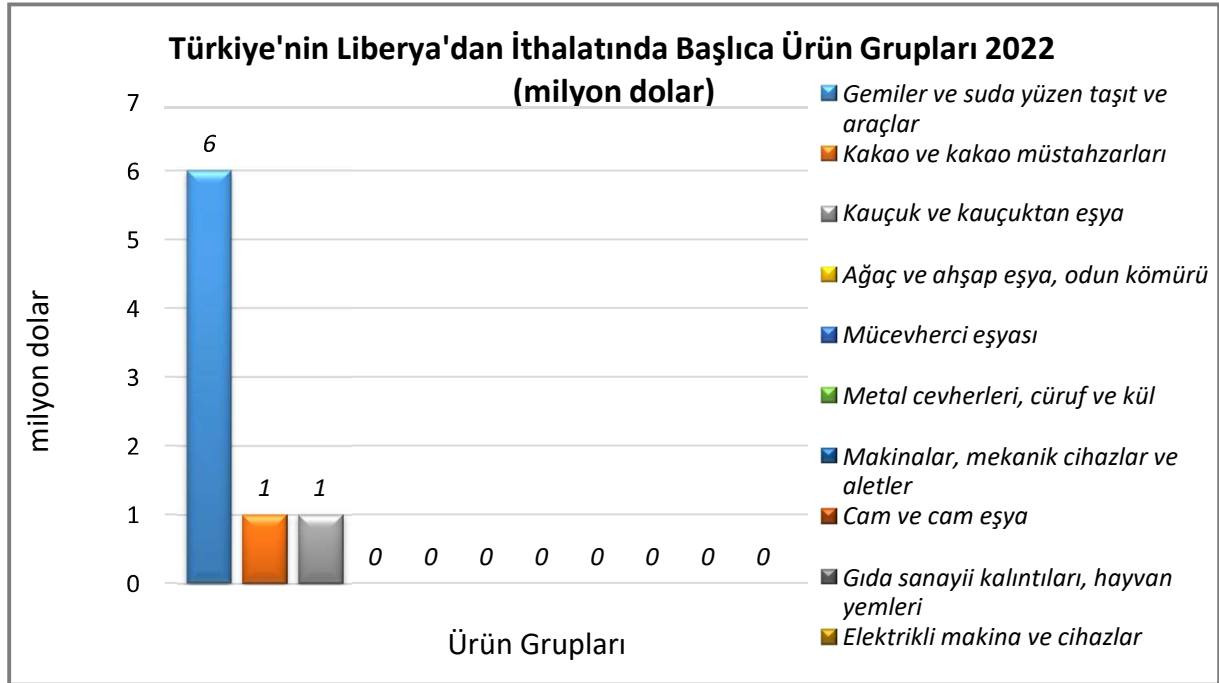
Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Liberya'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Türkiye'nin Liberya'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

EKLER:***EK-1: Liberya'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			418 057	171 669	202 889	100	18,2
1.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çikil (chicle) vb. tabii sakızlar	76 807	119 244	112 683	55,5	-5,5
2.	4401	Yakmaya mahsus ağaçlar, ince dilimler veya yongalar halinde ağaç, talaş, döküntü ve artıklar	2 002	1 484	33 038	16,3	2126,3
3.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	5 002	21 272	19 261	9,5	-9,5
4.	2709	Ham petrol (petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar)	0	4 466	9 006	4,4	101,7
5.	1515	Diğer bitkisel sabit yağlar ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	7	0	5 360	2,6	100
6.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	7 142	2 327	4 671	2,3	100,7
7.	2202	Sular (mineral ve gazlı sular dahil) ve alkolsüz diğer içecekler (tatlandırıcı, lezzetlendirilmiş)	0	0	2 765	1,4	100
8.	3403	Yağlama müstahzarları, pas önleyiciler	5 171	2 243	2 453	1,2	9,4
9.	1513	Hindistan cevizi, palm çekirdeği, babassu yağları ve bunların fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	461	2 051	1 384	0,7	-32,5
10.	4409	Şekil verilmiş ağaçlar (lambalanmış, yiv açılmış, set açılmış, şevlenmiş, ortaları (V) şeklinde oluklanmış vb.)	850	2 140	1 166	0,6	-45,5
11.	2505	Her nevi tabii kum	113	179	1 052	0,5	487,7
12.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	991	71	1 035	0,5	1357,7
13.	4408	Kaplama, kontrplak vb. için yapraklar; kalın <= 6mm.	0	0	1 031	0,5	100
14.	1802	Kakao kabukları, iç kabukları, zarları ve diğer kakao döküntüleri	0	4 525	900	0,4	-80,1
15.	7303	Dökme demirden ince ve kalın borular, içi boş profiller	750	883	850	0,4	-3,7

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

EK-2: Liberya'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (%, 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			1 186 080	1 701 154	1 920 653	100	12,9
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	305 255	318 334	581 169	30,3	82,6
2.	1006	Pirinç	126 634	214 128	208 867	10,9	-2,5
3.	8704	Eşya taşımaya mahsus motorlu taşıtlar	26 605	68 791	85 834	4,5	24,8
4.	8703	Otomobiller	33 545	58 892	52 455	2,7	-10,9
5.	2523	Çimento	18 556	33 813	41 402	2,2	22,4
6.	1511	Palm yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	24 684	23 701	36 420	1,9	53,7
7.	207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatları (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	19 192	26 230	23 024	1,2	-12,2
8.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	27 596	23 341	22 914	1,2	-1,8
9.	6309	Kullanılmış giyim eşyası ve kullanılmış diğer eşya	18 747	21 985	21 264	1,1	-3,3
10.	2104	Çorba, et suyu ve karışım halindeki homojenize gıda müstahzarları	12 949	20 656	20 908	1,1	1,2
11.	303	Balıklar (dondurulmuş)	15 182	21 503	20 311	1,1	-5,5
12.	206	Sığır, domuz, koyun, keçi, at, eşek, katır ve bardoların lerin yenilen sakatları (taze,soğutulmuş veya dondurulmuş)	8 154	14 466	19 936	1	37,8
13.	8711	Motosikletler (mopedler dahil) ve bir yardımcı motoru bulunan tekerlekli taşıtlar (sepetli olsun olmasın); sepetler	11 802	20 540	18 409	1	-10,4
14.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	14 406	29 857	18 017	0,9	-39,7
15.	3901	Etilen polimerleri (ilk şekillerde)	12 673	11 037	17 684	0,9	60,2

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

EK-3: Liberya'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		418 057	171 669	202 889	100	18,2
1.	ABD	42 231	74 063	74 530	36,7	0,6
2.	Vietnam	8	5	31 582	15,6	631 540
3.	Belçika	26 595	28 817	23 933	11,8	-16,9
4.	Hindistan	401	9 997	17 378	8,6	73,8
5.	Kamerun	7	3 947	12 905	6,4	227
6.	Singapur	2 522	12 500	9 286	4,6	-25,7
7.	İspanya	6 325	7 626	8 773	4,3	15
8.	Hollanda	4 084	3 455	3 767	1,9	9
9.	Malezya	7 133	11 029	3 696	1,8	-66,5
10.	Çin	739	3 172	2 650	1,3	-16,5
11.	Mozambik	0	0	1 819	0,9	0
12.	Gine	0	0	1 538	0,8	0
13.	Gana	2	333	1 523	0,8	357,4
14.	Senegal	6 780	2 710	1 312	0,6	-51,6
15.	Meksika	4 393	1 609	1 230	0,6	-23,6
...
26.	Türkiye	428	76	225	0,1	196,1

Kaynak: Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

EK-4:Liberya'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		1 186 080	1 701 154	1 920 653	100	12,9
1.	Fildişi Sahili	297 944	302 841	565 560	29,4	86,8
2.	Hindistan	180 137	317 990	282 247	14,7	-11,2
3.	Çin	168 185	221 397	263 745	13,7	19,1
4.	ABD	84 924	95 020	73 577	3,8	-22,6
5.	Endonezya	26 994	31 079	46 898	2,4	50,9
6.	BAE	19 182	36 783	45 525	2,4	23,8
7.	Türkiye	71 293	116 746	45 185	2,4	-61,3
8.	İngiltere	6 194	15 627	34 408	1,8	120,2
9.	Hollanda	19 621	29 586	33 298	1,7	12,5
10.	Cezayir	2 528	21	32 883	1,7	156485,7
11.	Japonya	29 306	44 763	32 309	1,7	-27,8
12.	Brezilya	18 969	27 712	28 650	1,5	3,4
13.	Belçika	9 937	36 698	28 627	1,5	- 22
14.	Almanya	16 835	31 793	28 400	1,5	-10,7
15.	G. Afrika	8 383	16 564	25 134	1,3	51,7

Kaynak:Trademap 01/06/2023 tarihli Yansımaya veriler

Ek-5: Türkiye'nin Liberya'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			177 796	269 034	291 322	100	8,3
1.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	23 630	36 758	82 511	28,3	124,5
2.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	0	0	9 075	3,1	0
3.	8421	Santrifüjler; sıvıların veya gazların filtre edilmesine veya arıtılmasına mahsus makina ve cihazlar	12 077	5 641	8 779	3	55,6
4.	2523	Çimento	17 161	11 702	7 982	2,7	-31,8
5.	8431	İş ve Maden Makinelerinin aksam ve parçaları	6 136	10 433	7 042	2,4	-32,5
6.	0407	Kuş ve kümes hayvanlarının kabuklu yumurtaları	148	963	6 714	2,3	597,2
7.	4011	Kauçuktan yeni dış lastikler	1 591	4 104	5 324	1,8	29,7
8.	8504	Elektrik transformatörleri, statik konvertörler (örneğin; redresörler) ve endüktörler	3 373	1 637	4 613	1,6	181,8
9.	7308	Demir veya çelikten inşaat ve inşaat aksamı, inşaatta kullanılmak üzere hazırlanmış demir veya çelikten sac, çubuk, vb.	3 555	4 597	3 678	1,3	-20
10.	2833	Sülfatlar; şaplar; peroksisülfatlar (persülfatlar)	923	2 121	3 508	1,2	65,4
11.	8544	İzole edilmiş teller, kablolar ve diğer elektrik iletkenler; tek tek kaplanmış liflerden oluşan fiber optik kablolar	3 479	5 804	3 344	1,1	-42,4
12.	8537	Elektrik kontrol, dağıtım tabloları, panolar, konsollar, kabinler, diğer mesnetler ve sayısal kontrol cihazları	2 499	4 828	3 054	1	-36,7
13.	8409	Sadece veya esas itibarıyla 84.07 veya 84.08 pozisyonlarındaki motorların aksam ve parçaları	696	1 519	2 896	1	90,7
14.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	1 187	2 525	2 862	1	13,3
15.	8413	Sıvılar için pompalar (ölçü tertibatı olsun olmasın) ve sıvı elevatörleri	1 416	5 144	2 740	0,9	-46,7

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

Ek-6: Türkiye'nin Liberya'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (%, 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			100 209	4 050	9 147	100	125,9
1.	8901	Yolcu gemileri, gezinti gemileri, feribotlar, yük gemileri, mavnalar ve insan veya yük taşımaya mahsus benzeri gemiler	0	0	6 420	70,2	0
2.	1801	Kakao dane ve kırıkları (ham/kavrulmuş, bütün/kırık)	0	266	801	8,8	201,1
3.	4001	Tabii kauçuk, balata, güta-perka, guayül, çikil (chicle) vb. tabii sakızlar	0	2 814	710	7,8	-74,8
4.	7108	Altın (platin kaplamalı altın dahil) (işlenmemiş veya yarı işlenmiş ya da pudra halinde)	84 666	0	355	3,9	0
5.	4407	Uzunlamasına kesilmiş, biçilmiş ağaç; kalınlık > 6 mm	146	56	261	2,9	366,1
6.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	0	2	161	1,8	7950
7.	4403	Yuvarlak ağaçlar	524	24	101	1,1	320,8
8.	7005	Float cam ve yüzeyi taşlanmış veya parlatılmış cam (plakalar halinde)	0	0	90	1	0
9.	8431	İş ve Maden Makinelerinin aksam ve parçaları	0	33	63	0,7	90,9
10.	2306	Bitkisel yağların üretiminden (23.04-05' hariç)arta kalan küspe ve katı atıklar	0	10	34	0,4	240
11.	4412	Kontrplaklar, kaplamalı levhalar ve benzeri lamine edilmiş ağaçlar	0	0	29	0,3	0
12.	8536	Gerilimi 1000 voltu geçmeyen elektrik devresi teçhizatı (anahtarlar, röleler, sigortalar, fişler, kutular vb)	1	0	28	0,3	0
13.	2515	Mermer ve traverten, ekosin, su mermeri, kireçli taşlar	0	1	24	0,3	2300
14.	8408	Sıkıştırılmayla ateşlemeli içten yanmalı pistonlu motorlar (dizel ve yarı dizel)	0	270	20	0,2	-92,6
15.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	0	19	18	0,2	-5,3

Kaynak: Trademap (Türkiye verileri)

KÜBA

ÜLKE PROFİLİ

İçindekiler

1. GENEL BİLGİLER	2
2. GENEL EKONOMİK DURUM	4
3. DIŞ TİCARET	6
4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR.....	11
5. TÜRKİYE ile TİCARET.....	17
EKLER:.....	21

1. GENEL BİLGİLER

Başlıca Sosyal Göstergeler

RESMİ ADI	Küba Cumhuriyeti
BAŞKENTİ	Havana
YÖNETİM BİÇİMİ	Komünizm
DEVLET BAŞKANI	Miguel Díaz-Canel Bermúdez
BAŞBAKAN	Manuel Marrero Cruz
RESMİ DİL	İspanyolca
DİN	%59 Katolik, %23 Ateist, %12 Santeria, %5 Protestan, %0,1 Müslüman
YÜZÖLÇÜMÜ	109.880 km ²
NÜFUS	11,1 milyon (2023 tahmini)
YAŞ ORTALAMASI	40,4 yaş
ETNİK YAPI	Beyaz %64,1, Melez %26,6, Siyah %9,3
PARA BİRİMİ	Küba Pezosu (CUB)
ÜYESİ OLDUĞU BAŞLICA ULUSLARARASI KURULUŞLAR	FAO, G-77, IFAD, IHO, ILO, IMO, Interpol, BM, UNCTAD, UNESCO, UNIDO, Union Latina, UNWTO, UPU, WCO, WFTU (NGOs), WHO, WIPO, WMO, WTO

Coğrafi Konum

Yengeç Dönencesi'nin hemen başında ve Meksika Körfezi'nin girişinde yer alır. Aynı adı taşıyan asıl büyük adanın yanı sıra 1.600'den fazla ada ve adacığı kapsar. En yakın komşusu olan Haiti'ye 77, Bahamalar'a 140, Jamaika'ya 146, Amerika Birleşik Devletleri'ne 180, Meksika'ya 210 ve Cayman Adaları'na 240 km uzaklıktadır. Ülkenin ikinci büyük adası Juventud adasıdır. En yüksek noktası Turquino Doruğu'dur (2.005 m). Toplam kara yüzölçümü 110.000 km²'dir. Yıllık ortalama sıcaklık 26 °C'dir. İki mevsimle belirlenen yarı tropikal bir iklime sahiptir. Eylül - Ekim ayları arasında görülen kasırgalar bazen büyük yıkımlara yol açmaktadır. Kıyılarının toplam uzunluğu 3.735 km olup, Guantanamo Koyu'ndaki Amerika Birleşik Devletleri deniz üssüyle 29 km'lik kara sınırı vardır.

Siyasi ve İdari Yapı

1492 yılında Kristof Kolomb tarafından keşfedilen Küba, İspanya'nın Amerika kıtasındaki ilk yerleşim merkezi olma özelliğini taşır. İspanyol Vali Diego Velasquez, Havana şehrini 1519 yılında adanın başkenti ilan etmiştir. 1762 yılında İngilizler tarafından ele geçirilen ada, Florida'nın karşılığında bir yıl sonra yeniden İspanya'ya iade edilmiştir. Küba Devrim Partisi'nin kurucusu Jose Marti'nin öncülüğünde 1895 yılında İspanyollara karşı bağımsızlık savaşı başlatılmıştır. "Maine" isimli ABD askeri gemisinin 1898 yılında Havana Limanı'nda batırılması üzerine, ABD İspanya'ya savaş ilan etmiş ve sonuç olarak savaşta galip gelmiştir. İspanya, 1898 yılında imzalanan Paris Antlaşmasıyla 400 yıl sonra Küba

zerindeki haklarından feragat etmiştir.

Küba Anayasası 1901 yılında kabul edilmiş; Thomas Estrada Palma, 1902 yılında Cumhurbaşkanlığına atanmış; bu gelişmeleri müteakiben, ABD, Küba'nın bağımsızlığını kabul etmiştir.

Guantanamo Körfezinde 1898'de kurulan ve 116 km² alana sahip Guantanamo üssü arazisi, Küba Devlet Başkanı Palma tarafından, 23 Şubat 1903 tarihinde ABD'ye kiralanmıştır. Küba ve ABD arasında 1934 yılında imzalanan Avery Porco Anlaşması, iki ülkenin ortak rızası ile feshedilmediği sürece, Anlaşmanın yürürlükte kalması hükme bağlamış ve yıllık kirası 2000 ABD altını olan kirayı 4.085 ABD Dolarına çevirmiştir.

1900-1958 yılları arasındaki dönem, demokrasi ve diktatörlüğün birbirini izlediği dönemdir. 1952 yılında yapılan darbeyle iktidarı ele geçiren Fulgencio Batista, 1 Ocak 1959 tarihinde Fidel Castro tarafından yine ihtilalle devrilmiştir. ABD'nin öncülüğünde 1961 yılında gerçekleştirilen Domuzlar Körfezi çıkarması harekâtı başarısız olmuştur. Castro, işbu çıkartmayı takiben, Küba'da Komünizm rejimini resmen ilan etmiştir. Ülkede, her yıl 1 Ocak "Devrim Günü" olarak kutlanmaktadır.

Bilindiği üzere, Küba'nın devlet rejimi Komünizm olup, ülkedeki tek siyasi parti Küba Komünist Partisi (KKP)'dir. Partinin I. Sekreterliğini Raul Castro; aynı zamanda Devlet Konseyi ve Bakanlar Konseyi Başkanlığı ve Devlet Başkanlığı görevini ise Miguel Díaz-Canel Bermúdez yürütmektedir. KKP dışında siyasi partinin bulunmadığı ülkede muhalefet bulunmamakta ve çok partili seçimler yapılmamaktadır. Küba'da 19 Nisan 2018 tarihinde yapılan Devlet Başkanlığı seçimlerini Küba Komünist Partisi tarafından tek aday olarak gösterilen Devlet Başkanı eski Birinci Yardımcısı Miguel Mario Diaz-Canel kazanmıştır. Raul Castro seçimlerde aday olmamıştır.

Raul Castro, KKP Genel Sekreterliği görevini 2021 yılına kadar sürdürecektir ve Silahlı Kuvvetlerin başında olmaya devam edecektir. Ayrıca, yeni Devlet Konseyi'nde yer alamayan diğer Devrim öncülerinin de Parti yönetimindeki görevlerini sürdürmeleri beklenmektedir. Küba Anayasası, KKP'yi devletin en üstün organı olarak tanımladığından, Raul Castro 2021 yılında yapılacak 8. Kongre'ye kadar KKP I. Sekreteri (ve Ordu Başkomutanı) unvanını koruyacaktır.

Nüfus ve İstihdam

Küba'nın nüfusu 11,1 milyon olup; oldukça karmaşık bir yapı gösteren nüfusu, geçmiş yüzyıllarda adaya değişik etnik toplulukların yerleşmesinin ürünüdür. Kolomb öncesi dönemde sayıları 80-100 bin arası olan ada yerlilerinden, günümüzde yalnızca adanın doğu ucunda yaşayan birkaç aile kalmıştır. Küba nüfusunun % 51'i Mulattolar (Avrupalı ve Afrikalıların karışımı), % 37'si beyazlar, % 11'i siyahlar ve % 1'i de Çin'lilerden oluşmaktadır.

Doğal Kaynaklar ve Çevre

Ülkenin en gelişmiş sektörleri turizm, tarım (özellikle şeker) ve madencilik (özellikle nikel). Küba, Dünya'nın en büyük nikel üretici ve tedarikçisi olup; dünya nikel üretiminin % 6,4'nü, kobalt üretiminin de % 10 nu gerçekleştirmektedir.

2. GENEL EKONOMİK DURUM

Temel Ekonomik Göstergeler

	2018 ^a	2019 ^a	2020 ^b	2021 ^b	2022 ^b	2023 ^c	2024 ^c	2025 ^c
Nominal GSYİH (milyon \$)	100,050	103,428	107,352 ^a	22,717 ^a	25,317	27,042	28,631	30,430
Reel GSYİH artış oranı (%)	2.2	-0.2	-10.9 ^a	1.3 ^a	1.8	2.5	3.6	4.1
Kişi Başı GSYİH \$	13,900 ^b	14,150 ^b	12,780	13,600	14,850	15,870	16,750	17,800
Döviz kuru CUC: US \$	1.00	1.00	1.00	24.00	24.00	35.00	45.00	60.00
Tüketici Fiyat Enflasyonu (yılsonu; %)	5.3 ^a	5.7 ^a	18.8 ^a	194.5 ^a	96.8 ^a	23.1	11.7	5.9
Nüfus (milyon)	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.1	11.2

^a ^b EIU tahmini ^c EIU projeksiyonu

Kaynak: Economist Intelligence Unit, Eylül 2023)

Küba ekonomisi sosyalist ilkelere dayanan devlet kontrollü bir planlı ekonomidir. Son yıllarda özel sektör yatırımları artmakla beraber üretim araçlarının büyük bir kısmı devlet tarafından işletilir. Küba, dünyanın önde gelen nikel ve kobalt üreticisi/tedarikçisi konumundadır. Ülkede iş gücünün % 21'i tarım sektöründe çalışmaktadır. Şeker kamışı, tütün, turunçgiller, kahve ve pirinç önemli üretim ve ihracat kalemlerindedir. Özellikle nikel ve şeker fiyatlarındaki küresel düşüş ülkenin ihracat gelirini oldukça olumsuz etkilemiştir. Sosyalist rejimde özellikle önem verilen balıkçılık ve hayvancılık hala önemli üretim kalemleri arasında yer almaktadır. Ancak, ülkenin gıda ihtiyacının % 80'i ithalatla karşılanmaktadır. Diğer taraftan, Küba ilaç sektörü, 40'a yakın ülkeye 38 çeşit ilaç sağlamaktadır. Yabancı şirketler ancak Küba devlet şirketleriyle ortak şirketler kurarak ülkede yatırım yapabilmektedir. Küba'daki yabancı yatırımların %25'i İspanya, %15'i Venezuela, %14'ü Kanada ve %11'i İtalyan firmalarınca gerçekleştirilmektedir. Üretimin büyük bir kısmı hükümet kuruluşları tarafından gerçekleştirilmekte olup, çalışanların büyük bir kısmı devlet memuru statüsündedir. Ancak, son yıllarda Komünist Parti, özel sektör kuruluşlarını desteklemektedir. Küba hükümeti vatandaşları için malların büyük bir kısmının fiyatlarını belirlemekte ve gıda tüketimini de yiyecek karnesine bağlamaktadır.

1995 yılından itibaren ülkede dönüştürülebilir/çevrilebilir bir para birimi de kullanılmaktadır (*Convertible Peso:CUC*). **CUC**, resmi olarak sadece Küba içerisinde kullanılabilen ve turizm ve ithalat ödemeleri için kullanılan bir para birimidir. **Küba Pesosu (CUP)** ise, ücretler ve yerel mallar için kullanılmaktadır. Bu ikili para birimi, ekonominin işlem ve hacmini ölçmeyi zorlaştırmaktadır. 2004 yılı itibariyle ABD Doları ülke içinde tedavülden kaldırılmıştır.

Küba Cumhuriyeti Devleti'nde ekonominin parasal birliğe kavuşturulması fikri yıllarca en üst düzey yönetim çevrelerince bir politika olarak dile getirilmiştir. Küba İç Ticaret Bakan Yardımcısı Sn. Miriam Pérez'in, 2020

yılı Mart ayı başında yaptığı bir açıklamada; iki para birimin tek bir para birimine dönüştürülmesinin (CUP-konvertibl olmayan Küba pezosu ve CUC-konvertibl Küba pezosu), CUC biriminin tedavülden kaldırılması ve yerine CUP kullanılması uygulamasının en kısa sürede hayata geçirileceği ve söz konusu uygulamanın öncelikle pilot uygulama olarak 7000 den fazla devlet sektörüne ait restoran, bar ve lokallerde

de uygulanmaya başlanacağını ve giderek yaygınlaştırılacağını duyurmuştur. Ayrıca, Küba Dışişleri Bakanı Sn. Bruno Rodríguez Parrilla'nın sosyal medya ve resmi basına verdiği demeçlerinde, konu hakkında halka yeni parasal düzen sürecinin ülkede ekonomik ve sosyal modelin güncellenmesiyle daha iyi sonuçlar doğuracağına ilişkin güvence vermiştir

16-17 Aralık 2020 tarihlerinde Küba Komünist Partisi (KKP) Merkez Komitesi Birinci Sekreteri ve Silahlı Kuvvetler Komutanı Raul Castro Ruz ile Devlet Başkanı Miguel Diaz-Canel'in katılımlarıyla gerçekleştirilen Küba Halkın Gücü Ulusal Parlamentosu'nun (ANPP) 9. Yasama Dönemi 6. olağan oturumunda CUC ve CUP para birimlerinin 1 Ocak 2021 tarihi itibarıyla birleştirilmesine karar verilmesinin ülkedeki parasal ve finansal düzen bağlamında önemli bir adım teşkil ettiği vurgulanmıştır.

1 Ocak 2021 tarihinde Küba basınında yer alan haberlerde daha önce Kübalı üst düzey yetkililer tarafından duyurulduğu üzere, parasal birleşme süreci ile birlikte temelde parasal konularda takas ikiliğinin ortadan kaldırılmasının, maaş ve emekli maaşlarının reformunu sağlanmasının, gereksiz ve karşılıksız aşırı sübvansiyonların ortadan kaldırılmasının hedeflendiği vurgulanmıştır. Küba Merkez Bankası'ndan sorumlu (BCC) Bakanı Marta Sabina Wilson González'ın 4 Ocak 2021 tarihinde medyaya yapılan açıklamalarında para birimi Konvertibl Küba Pezосу-CUC'nun 6 ay içerisinde tümüyle tedavülden kaldırılacağı ve bu süre içerisinde tüm resmi döviz bürolarında (CADECA) ve devlet bankalarında geçmişte olduğu gibi 1 CUC=24 CUP oranında bozdurulabileceği ve aynı zamanda konvertibl yabancı paralar karşısında konvertibl olmayan Küba pezосу-CUP'nun artık konvertibl olacağını bildirmiştir.

3. DIŞ TİCARET

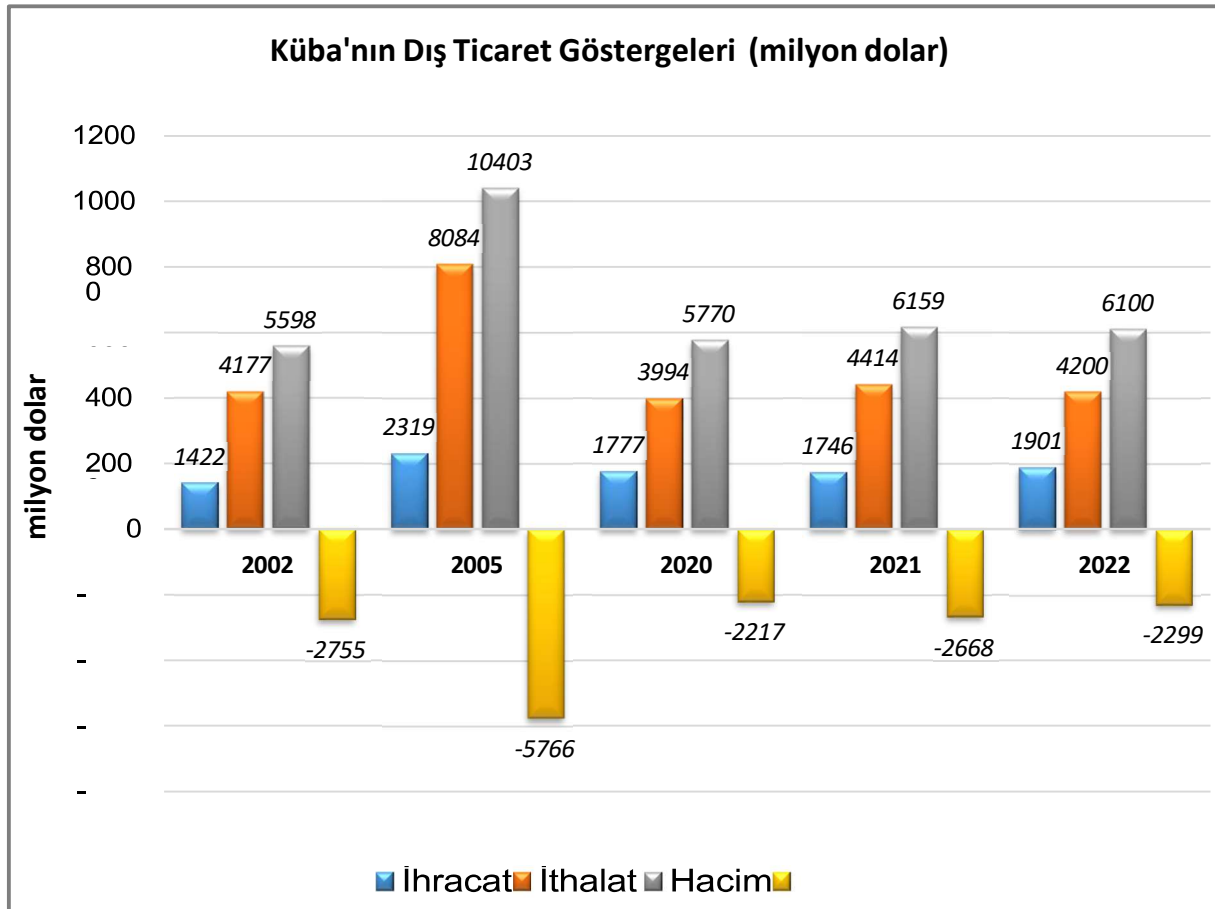
Genel Durum

Küba'nın 2020 yılında ihracatının 1,7 milyar dolar ithalatının 3,9 milyar dolar, 2021 yılında ihracatının 1,7 milyar dolar, ithalatının da 4,4 milyar dolar olduğu, 2022 yılında ise ihracatının 1,9 milyar dolar, ithalatının 4 milyar dolar olarak gerçekleşeceği tahmin edilmektedir. (Trademap)

İhracatında başlıca ürünler tütün, pancar şekeri, nikel, etil alkol ve alkollü içkiler, çinko cevherleridir.

Küba ihracatının, % 38,9'unu Kanada'ya, % 24,1 ini Çin'e gerçekleştirmektedir. Küba'nın ihracatında diğer önemli pazarlar İspanya, Hollanda ve Portekiz'dir. Küba'nın ithalatında başlıca ülkeler İspanya (%19,4), Çin (%8,9), ABD (% 8,9), Panama (%7,1) ve Brezilya'dır (%6,9). Türkiye Küba'nın ithalatında %0,9 payla 17.sıradadır.

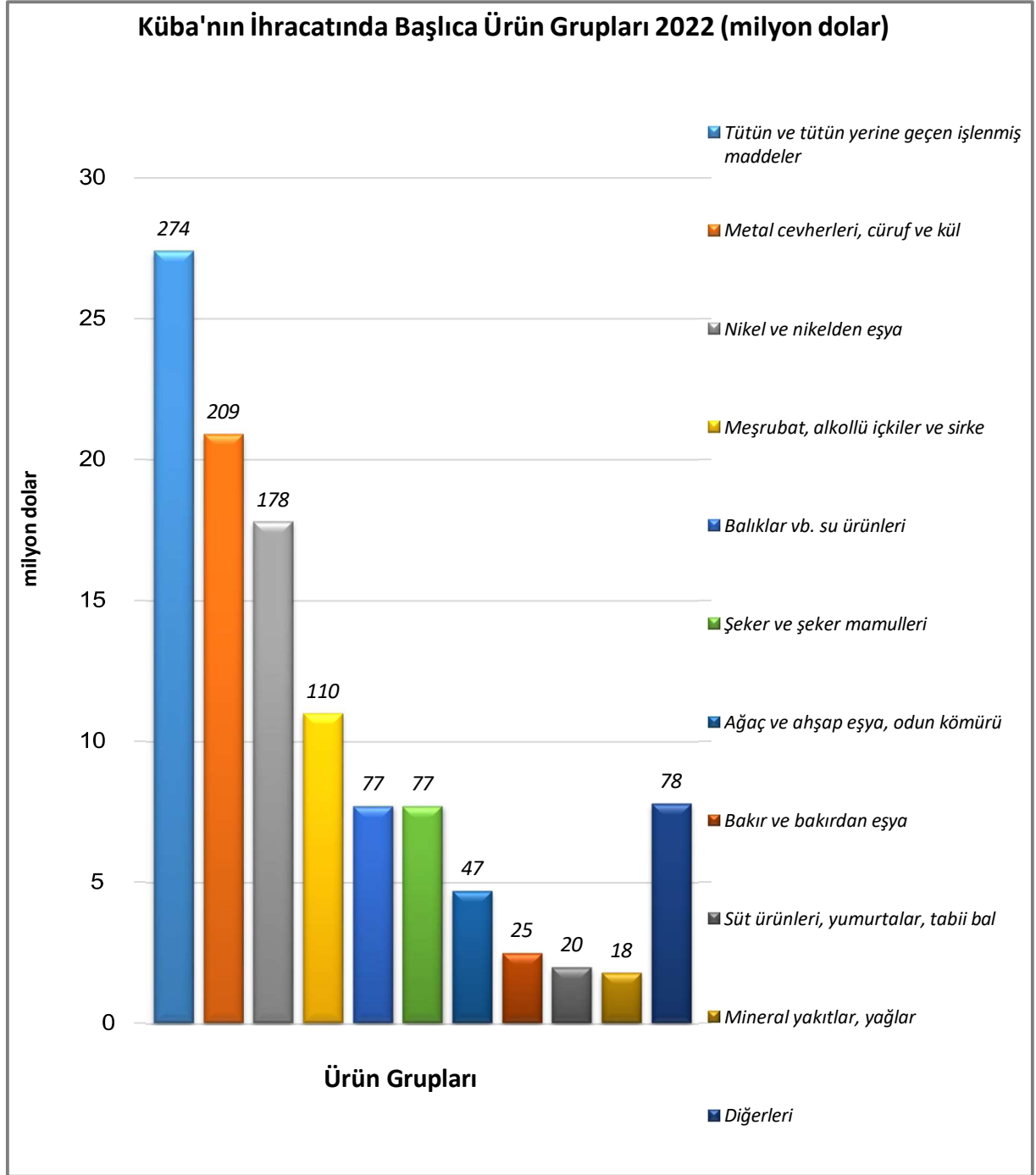
Ülkenin Dış Ticareti

Kaynak:Trademap

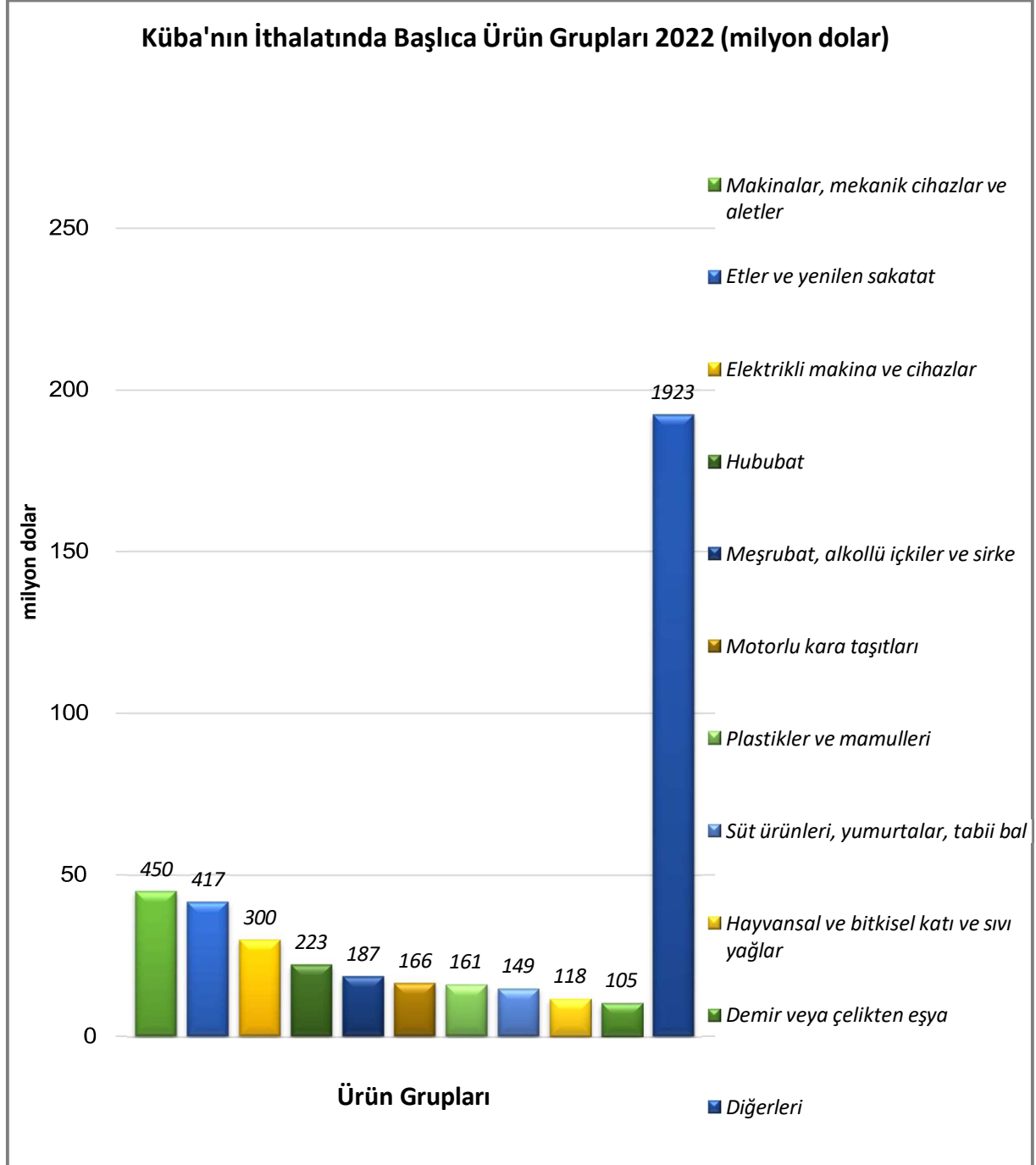
Başlıca Ürünler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

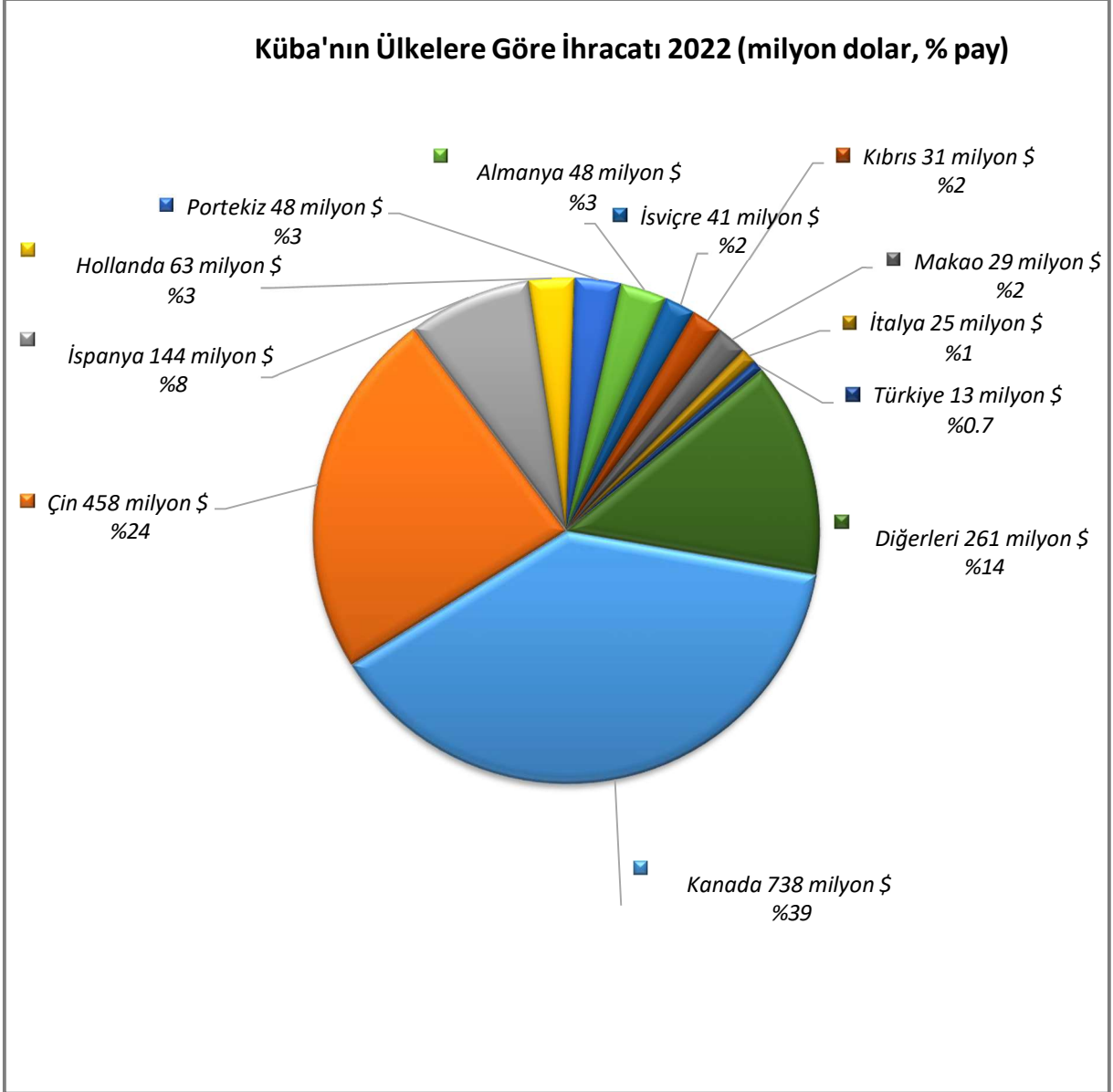
İthalat

Kaynak: Trademap

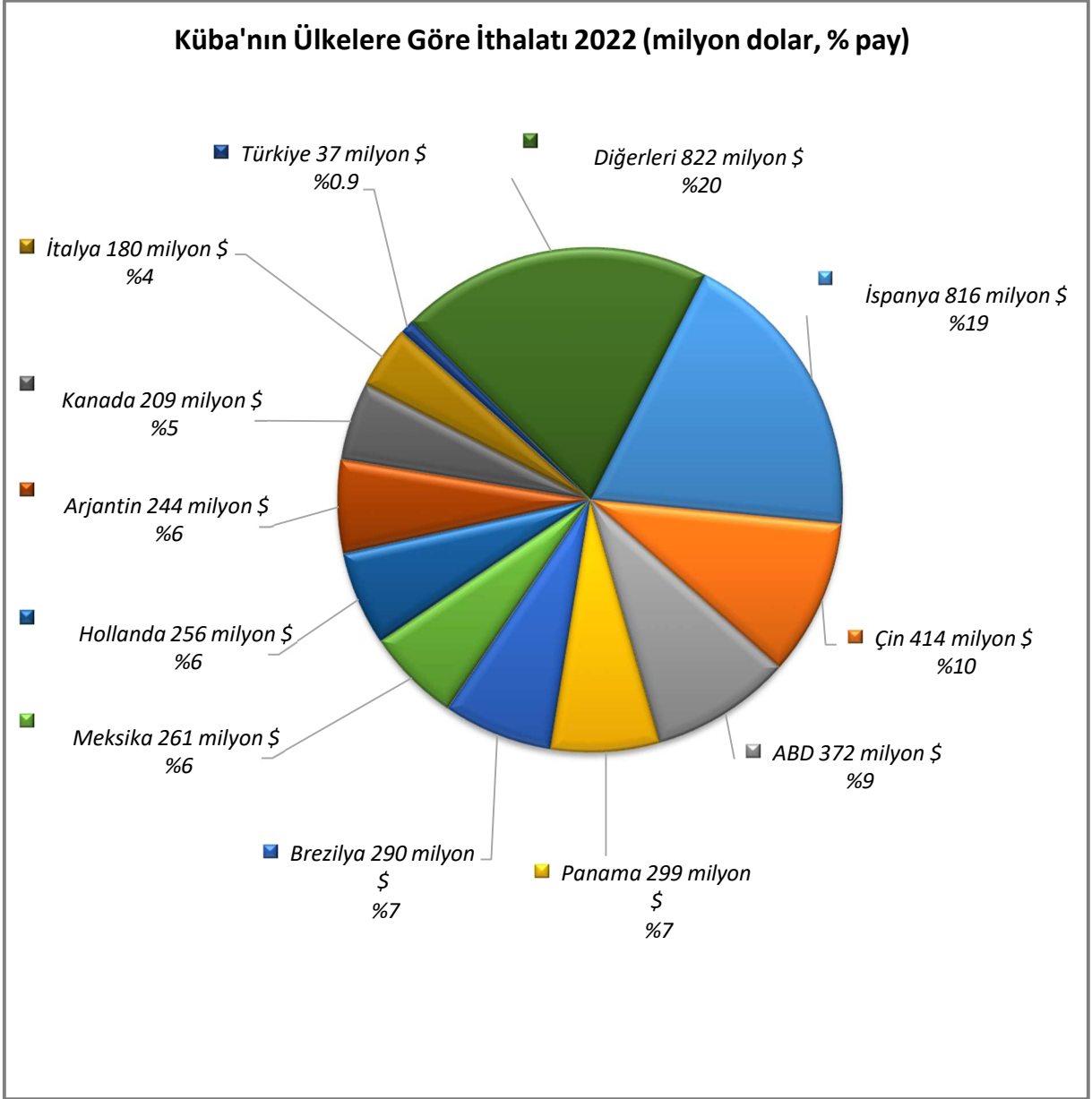
Başlıca Ülkeler İtibarı ile Dış Ticaret

İhracat

Kaynak: Trademap

İthalat

Kaynak: Trademap

4. DOĞRUDAN YABANCI YATIRIMLAR

Doğrudan Yabancı Yatırımların Görünümü

Küba'da Batılı şirketler ile ortak yatırım şeklinde faaliyette bulunmaya izin veren 50 Sayılı Yatırım Kanunu, 1982 yılından itibaren yürürlükte olup, 2011 yılında kabul edilmiş "Ekonomik ve Sosyal Politika Rehberi" çerçevesinde, ekonomi ve ticareti yeniden yapılandırmak ve daha fazla yabancı sermaye çekmek üzere adımlar atılmaktadır. Bu minvalde, kaydedilen en önemli gelişme; 28 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan, yeni yabancı yatırım mevzuatı olmuştur.

Turizm yatırımlarının toplam yatırımlar içinde % 68 paya sahip olduğu Küba'da; Minbas, Mintur, Micons, Minil, Minal, Minagri, Mintrans gibi devlet kurumlarının üretim konusunda yabancı yatırımcılarla iş birlikleri mevcuttur Küba'daki yabancı yatırımların ülkelere göre dağılımı ise şu şekildedir: İspanya (%25), Venezuela (%15), Kanada (%14), İtalya (%11) ve diğer ülkeler (%35). İspanya, turizm alanında yaptığı yatırımlar ile ülkedeki en büyük yatırımcı konumundadır.

Rejimi dolayısıyla Küba ekonomisi büyük oranda dışa kapalı, merkezi bir ekonomidir. Ayrıca, ABD'nin bu ülkeye yönelik uyguladığı mali, ekonomik ve ticari yaptırımlar sebebiyle uluslararası ticari bankaların çoğunun Küba'ya kredi işlemlerinin kolaylaştırılmasında ve para transferinde bulunulmasında olumsuz bir tutum takınmaları söz konusudur.

Venezuela'dan fon akışındaki düşüş ve emtia fiyatlarındaki düşüşle bağlantılı nikel ve şeker kamışı ihracatından kaynaklanan döviz gelirlerinin azalması, Küba ekonomisini daha da kırılgan bir yapıya sürüklemektedir. Küba, altyapı düzeni ve ihtiyaç alanları itibariyle çok çeşitli ve büyük çaplı yatırımlara gereksinim duyan bir ülke olma özelliğini sürdürmektedir.

İnşaat ve sermaye odaklı projeler %16,6 büyüme gösterirken, bu oran hedeflenen %25'lik artışın altında kalmıştır. Başlıca nedenler arasında kontratlar üzerinde anlaşma ve idare hususunda yaşanan gecikmeler, onaylanan projelerde yer alan eksiklikler, düşük üretim kapasitesi ve kalifiye işgücü yetersizliği olarak sayılabilir.

900 milyon ABD Doları değerindeki Mariel Limanı'nın Geliştirilmesi Projesi 2015 yılı itibariyle başlatılmıştır. Söz konusu proje ile bir ihracat işleme bölgesi kurulacak ve yüksek tonajlı konteyner yüklü gemilerin barınması mümkün olabilecektir. *(Mariel Limanı, ABD'ye en yakın liman olma özelliğine sahip olup, 1980 yılında Nisan-Eylül ayları arasında 125.000 Kübalı, bu limandan ABD'ye iltica etmiştir. Bu mülteci akını sırasında (Mariel Boatlift) birçok Kübalı okyanusta boğularak ölmüştür.)*

Küba'da mesken yetersizliği olmakla birlikte, özel sektöre imar yapım izni

verilmemektedir. Küba'da yabancı yatırım;

- %100 Yabancı sermayeli anonim şirket kuruluşu,

- % 51 Kuba Şirketi-% 49 Yabancı Yatırımcı veya
- Her iki tarafında kendi kimliğini muhafaza ettiği bir işbirliği antlaŐması Şeklinde olabilir.

Tüm durumlarda Kübalı ortak devlet bağlı firmalardan birisidir. Lisanslar belli bir süre için verilmiş olup; bu süre uzatılabilir veya iptal edilir.

Ortak yatırım konusunu inceleyen ve karar veren mercii “Dış Ticaret Bakanlığı’dır.”

Yeni bir yatırım projesinde, Küba Hükümeti için üç önemli husus vardır: Yabancı sermaye miktarı, yatırım yapılan sektörün ne ölçüde ihracatı artırıp, ithalatı azaltabilecek olması ve kullanılan teknoloji. Pratikte çok az sektör yabancı yatırımcıya açıktır.

YABANCI YATIRIM MEVZUATI VE YATIRIM TEŞVİKLERİ

Yabancı Yatırımlara İlişkin Küba Mevzuatı

Küba’da Batılı şirketler ile ortak yatırım şeklinde faaliyette bulunmaya izin veren 50 Sayılı Yatırım Kanunu, 1982 yılından itibaren yürürlükte olup, 2011 yılında kabul edilmiş “Ekonomik ve Sosyal Politika Rehberi” çerçevesinde, ekonomi ve ticareti yeniden yapılandırmak ve daha fazla yabancı sermaye çekmek üzere adımlar atılmaktadır. Bu minvalde, kaydedilen en önemli gelişme; 28 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan, yabancı yatırım mevzuatı (2014/118 No’lu Dış Yatırımlar Kanunu)¹ olmuştur.

2020-2021 Küba İş Fırsatları Portfolyosu’nda yer alan bilgilere göre; yabancı yatırım mevzuatı 2014/118 No’lu Dış Yatırımlar Kanunu ile düzenlenmektedir. Yabancı yatırımların teşviki ve düzenlenmesine ilişkin diğer mevzuat bilgileri ise şunlardır; 325/2014 Sayılı Karar: “Yabancı Yatırım Yönetmeliği Bakanlar Kurulu Kanunu, Küba Merkez Bankası’nın (Banco Central de Cuba) 46/2014 ve 47/2014 sayılı Kararları, Maliye ve Fiyatlar Bakanlığı’nın (Ministry of Finances and Prices) 535/2014 sayılı Kararı, Ekonomi ve Planlama Bakanlığı’nın 920/2014 Sayılı Kararı, 7567 Sayılı Bakanlar Konseyi Anlaşması, “Yabancı Yatırımların Düzenlenmesi Kanunu” Yönetmeliğinde Bakanlar Kurulunun 347/2018 Sayılı Kararnamesi ile yapılan değişiklik, Dış Ticaret ve Yatırım Bakanlığı’nın 206/2018 ve No. 207/2018 sayılı Kararlarının kaldırılması ve yerine yürürlüğe giren 128/2014 ve No. 129/2014 Sayılı Karar, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 14/2014 sayılı Kararının Kaldırılması ve yerine yürürlüğe giren 16/2018 sayılı Karardır.

Yine aynı sayfadaki bilgilere göre; Küba Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmasını (ÇVÖA) İspanya, Barbados, İtalya, Rusya, Portekiz, Katar, Lübnan, Çin, Vietnam, Avusturya, Ukrayna ve Venezuela ülkeleri ile imzalamıştır. Ülkemiz ile ÇVÖA’nın ilk tur müzakereleri 4-8 Şubat 2002 tarihlerinde Havana’da gerçekleştirilmiş; Anlaşmanın bir bölümü üzerinde uzlaşma sağlanmıştır. Müteakip toplantılarda, uzlaşılamayan konularla ilgili gelişme sağlanamamıştır. Konu 26-27 Şubat 2019 tarihlerinde Havana’da gerçekleştirilen Türkiye-Küba IV. Teknik İzleme Komitesi marjında da gündeme gelmiş ve Küba makamları, ÇVÖA müzakerelerinde

ilerlenebilmesi için öncelikle ilgili Küba ulusal mevzuatının güncellenmesi ve vergi reformunun gerçekleştirilmesi süreçlerinin tamamlanması gerektiğini vurgulamıştır.

¹ <http://www.camaracuba.cu/en/foreign-investment/>

Küba Cumhuriyeti Devleti ayrıca 63 ülke ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşması imzalamıştır. Türkiye Küba ile Yatırımların Karşılıklı Teşviki ve Korunması Anlaşmasını 1997 yılında imzalamış ve 1999 yılında Resmi gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yabancıların Gayrimenkul Edinmeleri

Küba Anayasa'sına göre bir yabancıнын gayrimenkul edinmesi mümkün olmamakla beraber, yabancılar vatandaşlık haklarına benzer bir şekilde (evlilik ve çocuk sahibi olma koşullarında) gayrimenkul sahibi olabilmektedirler.

Diğer taraftan, yerleşik şirket kurulumuna ilişkin onaylar alındıktan ve şirkete ait banka hesapları açıldıktan sonra şirket yetkilisi olan kişi veya kişiler Küba devletinden **gayrimenkul alım veya satımı** için hak kazanırlar. Gayrimenkuller ancak yine aynı statüdeki başka bir yabancı şirketten satın alınabilir. Söz konusu gayrimenkuller sınırlı sayıda olup, "Caribe Inmobiliaria" denilen devlet kurumu tarafından belirlenmiş binalardan kira veya satın alma işlemine tabii tutulurlar. Gayrimenkul kira veya alım-satım sözleşmeleri yine bu kurum tarafından belirlenen koşullar çerçevesinde tasdik edilir. Son yıllardaki uygulamalarda yabancıların gayrimenkul alımlarının Kübalı devlet firmaları veya Küba vatandaşları üzerine yapılan işlemlerle gerçekleştiği gözlenmiştir.

Yabancı Sermayeli Şirketlere Uygulanan Ayrımcılıklar

Küba Cumhuriyeti devletinde "Şirket Kuruluşunda Ayrımcılık" ve "Vergi Hukukunda Ayrımcılık" konularında farklı bir uygulama yoktur. ABD dahil tüm ülke şirketleri eşit koşullardadır. Ancak "Yabancıların Serbest Dolaşımı" konusunda ABD vatandaşlarına yönelik karşılıklı bir uygulama bulunmaktadır.

Yatırım Teşvik Mevzuatı

Küba'da yatırımları teşvik mevzuatı 118 sayılı Dış Yatırımlar Kanunu olup, MINCEX denetim ve yürütme koordinasyonunda; Projeler ve Diğer İnşaat Hizmetlerine İlişkin Sözleşme ve İhale Ulusal Komisyonu'nun oluşturulması ve Ulusal İnşaatçılar, Planlamacılar ve Danışmanların Küba Cumhuriyeti ve Yönetmeliklerinin oluşturulmasına ilişkin 328/96 sayılı kararın uygulanmasıyla düzenlenmektedir. Tüm işlemler ise, yabancı sermayeli yatırımcıların takip etmesi gereken kurallar gereğince kurulacak şirket tiplerine göre MINCEX başvuruları ile başlamaktadır.

Küba Cumhuriyeti Devleti, yürürlükteki mevzuata uygun karşılıklı mutabakat ile kurulmuş olan ticari değer niteliğindeki yabancı yatırımlar için, Anayasa'ya ve Küba Devletinin Avrupa Birliği ile karşılıklı imzaladığı uluslararası anlaşmalara uygun olarak, kamu yararı veya sosyal menfaatler aleyhine eylemde bulunulmadıkça, söz konusu yatırımlar Devlet tarafından koruma ve güvenlik altında olacağını ve kesinlikle kamulaştırılmayacağını garanti etmektedir.

Ayrıca Küba Cumhuriyeti Devleti, yurtdışından gelecek olan veya gönderilecek olan, vergilerden veya diğer herhangi bir ücretten arındırılmış, yabancı yatırımcı tarafından konvertibl döviz cinsinden temettü ya da kâr olarak elde edilen gelirin ücretsiz transferini

garanti etmektedir. Küba yasaları ile Küba mahkemeleri tarafından içtihat kararlarına göre, ülkedeki yabancı yatırımlar üçüncü tarafların hukuki taleplere veya diğer devletlerin yasa dışı uygulamalarına karşı da koruma altındadır.

Küba'da Batılı şirketler ile ortak yatırım şeklinde faaliyette bulunmaya izin veren 50 Sayılı Yatırım Kanunu, 1982 yılından itibaren yürürlükte olup, 2011 yılında kabul edilmiş "Ekonomik ve Sosyal Politika Rehberi" çerçevesinde, ekonomi ve ticareti yeniden yapılandırmak ve daha fazla yabancı sermaye çekmek üzere adımlar atılmaktadır. Bu minvalde, kaydedilen en önemli gelişme; 28 Haziran 2014 tarihinde yürürlüğe girmiş bulunan **118 No'lu Dış Yatırımlar Mevzuatında**² olmuştur. Herhangi bir yabancı sermayeli yatırımcı öncelikle belli adımları yerine getirerek **(Ek-2)** MINCEX onayını aldıktan sonra diğer Bakanlıkların da onayına ihtiyaç duymaktadır. Söz konusu adımların takip edilmesi zorunluluğu nedeniyle Küba Ticaret Odası ile iletişime geçilmesinde fayda görülmektedir. Yukarıda bahsi geçen 118 No'lu Kanunda 2021 yılı başında yenilikler ve gelişmeler yapılarak özellikle ZED Mariel Bölgesindeki yabancı sermayeli kurulumu olan işletmelere tek noktadan işlemleri yapma ve çabuklaştırma şeklindeki "Tek Elden İşletim Sistemi" (one-stop-shop) uygulaması geliştirilmiş, böylelikle bürokratik engellerin azaltılması, kurulum sürecinin kısaltılması ve vergi avantajları geliştirilmiştir. Söz konusu Bölgede yatırım yapmak isteyen yabancı şirketler ZED Mariel Ofisi Genel Müdürlüğü ile doğrudan iletişime geçerek, şirket kurulumuna ilişkin anlaşmaların imzalanmasının ardından MINCEX ve diğer ilgili Bakanlıklardan onay almak yoluyla yatırımlarını gerçekleştirebilirler. Diğer bir deyişle; ZED Mariel Bölgesinde, birden fazla hizmetin tek elden sunulduğu ve dolayısıyla normal bürokratik süreçlerin çok daha kısa bir sürede tamamlanabildiği "Tek Elden İşletim" Koordinasyon ve İşlemleri Merkezi sayesinde yabancı sermaye yatırımcılarına hızlı, etkin ve Küba içerisinde sunulmayan bazı ayrıcalıkların sunulduğu sistem geliştirilmiştir.

<https://www.mincex.gob.cu/index.php/site/data/?lang=en&location=Inversi%C3%B3n+Extranjera&title=Leyes+y+Regulaciones>

KÜBA YABANCI YATIRIM İŞLEMLERİNİN AŞAMALARI			
1	↓	PROJE BELİRLENMESİ	
2	↓	KÜBALI ORTAĞIN (ORTAKLARIN) BELİRLENMESİ	
3	↓	KÜBALI TARAF İLE MÜZAKERE	
4	↓	MİNCEX'E BİR BAŞVURUNUN YAPILMASI	
5	↓	KABUL, ONAYLAMA VE UYGULAMA İŞLEMLERİ İÇİN GEREKLİ BELGELERİN HAZIRLANMASI	
		MİNCEX 5 GÜN İÇİNDE PROJENİN KABULÜ VEYA RED EDİLMESİ	
GÜN		5	30
6	↓	TEKLİFİN DEĞERLENDİRİLMESİ	
		CENIE 15 GÜN İÇİNDE TEKLİFİN KABULÜ VEYA RED EDİLMESİ	
		7 GÜN İÇİNDE TEKLİFİN AYARLANMASI	
GÜN		5	30
7	↓	BAŞVURUNUN KABULÜ VEYA REDDEDİLMESİ	
		ONAY İÇİN YETKİLİ OTORİTE 30 GÜN İÇİNDE DEVLET KONSEYİ VEYA BAKANLAR KURULU TARAFINDAN KABUL VEYA REDDEDİLMESİ	
		15 GÜN İÇİNDE MİNCEX VEYA MINTUR TARAFINDAN KABUL VEYA REDDEDİLMESİ	
GÜN		5	30

KÜBA ÜLKESİNDEKİ DİĞER ÜLKELERİN YATIRIMLARI

Kübalı inşaat sektörü devlet kurumlarının 1999 yılından beri önde gelen ortağı konumunda olan **Fransız firmasının** Küba Cumhuriyeti Devletinde 22 tane otel inşaatı projesi bulunmaktadır. 2017 yılı Nisan ayında müşterilerine kapısını açan Grand Hotel La Manzana (diğer adıyla Kempinski), Fransız firmasının Küba'da 2 yılda tamamladığı ve Gaviota Firması ile ortak olarak yürütülen ve tamamlanan ilk projesidir. Diğer bir otel projesi ise, Jail Caddesi ile kalabalık sanat sokağı olan Paseo del Prado köşesinde yer alan ve Havana'da açıldığında beş yıldızlı lüks bir otele ev sahipliği yapacak olan binanın inşaatı **Almest Emlak Şirketi, Uluslararası Ekonomik Birliği (AEI) ve Küba Cumhuriyeti Devleti Askeri Yapılar Şirketi (UCM) ile Bouygues Tasarım Şirketi'nin** ortaklaşa yürüttüğü konsorsiyum çalışmasıdır. Havana'yı geliştirme programının bir parçası olan ve yine Bouygues Tasarım firması ile devlet kurumu olan Empresa Inmobiliaria (Emlak Şirketi) Almest tarafından inşaatı gerçekleştirilen iki lüks otelin, Prado ve Malecon Otellerinin yapımlarının sırasıyla 2019 ve 2020 yıllarında bitmesi planlanmaktadır.

Altyapı yatırımlarına ilişkin uzun vadeli projelere baktığımızda; havaalanları, limanlar, kanalizasyon ve su dağıtımı, kara yolları, demiryolları, madencilik, petrol ve doğal gaz rafinerileri alanlarında projeler bulunmaktadır. Şu andaki en büyük projelerden bazıları; Brezilyalı, Venezüellalı ve Kanadalı firmalar tarafından üstlenilmiştir.

2015 yılı Haziran ayında başlayan ve Küba'da en önemli ikinci büyük şehir olan Santiago'nun doğu limanının modernizasyonu projesi, Çin devleti tarafından verilen 120 milyon dolarlık krediyle henüz tamamlanamamıştır. Bu Proje, büyük tonajlı gemilerin yüklenmesi ve boşaltılması için yaklaşık 250 metrelik betonarme ile birlikte üçü 50 ton kapasiteli, ikisi 30 ton kapasiteli gelişmiş teknik portal vinçlere sahip çok fonksiyonlu bir rıhtım inşaatını içermektedir. Bu yılın ortalarında bitirilmesi planlanan inşaatın tamamlanması halinde; yıllık ortalama

565.000 tonluk yük taşıma kapasitesi ile ülkenin kuzeybatısındaki ZED Mariel Bölgesi Limanından sonra ikinci büyük liman olacaktır. Aynı anda 5.040 tonluk genel kargo ve 10.080 tonluk kuru yük kapasitesine sahip olması beklenen, Körfezde yük gemilerinin yeni rıhtıma erişim için 14 metre derinliğe ve 55.000 tona kadar gemilerin gelişine imkân sağlayacak, dalgakıranın iç kanalını, manevra rıhtımını, ikincil kanalları ve yanaşma kasalarını içeren kapasite erişimine ilave olarak iki adet çatılı ambarın da kurulumunu öngören Proje ile ortaya çıkacak ve en yeni iletişim ağları ile donatılacak olan Liman, hem demiryolu hem de karayolu ile ülkenin geri kalan kısmına bağlanmış olacaktır.

Küba madencilik sektöründe dünyanın en çok kobalt üreten ülkeleri listesinde beşinci sırada olup, çoğunluğu ülkenin doğusundaki Holguin Bölgesinde olan nikel madenleri yataklarındaki

500.000 tonluk kapasitesi ile dünyada üçüncü en büyük nikel rezervine ve 2019 yılında 3.500 tonluk nikel üretimiyle küresel olarak %2,5'lük bir paya

sahiptir. Küba, Holguin bölgesindeki Moa sanayi şehrinde bulunan nikel maden tesislerinde Kanadalı uluslararası madencilik şirketi ile General Nickel Company of Cuba arasındaki bir ortak girişim şirketi vasıtasıyla faaliyet göstermektedir. Moa bölgesindeki yataklarda açık ocak madenciliği yoluyla üretilen Küba nikelini Alberta'daki Fort Saskatchewan adlı tesiste rafine edilmek üzere Kanada'ya götürüldüğü de bilinmektedir. Kanada-Küba Ortak Girişim Şirketi Moa, lateritik kaynaklardan nikelini çıkaran ve rafine eden ve dikey olarak entegre bir kuruluştur. Moa (Küba) ve Fort Saskatchewan'da

(Alberta, Kanada) bulunan Moa JV, birinci sınıf nikel ve yüksek kaliteli kobalt ürünlerini de birlikte üretmektedir. 25 yılı aşkın bir süredir Küba'da Moa JV şirketi, Kanadalı Sherritt ve Kübalı General Nickel Company A.Ş. ile toplam Küba madenciliğinin %50'sine sahiptir.

Yabancı Yatırımlar

	2018 ^a	2019 ^a	2020 ^a	2021 ^a	2022 ^a	2023 ^b	2024 ^b
Ülke dışından gelen doğrudan yatırım (milyon dolar)	1,006	805	644	708	921	1,197	1,317

Kaynak: EIU (Eylül 2023) a EIU tahmini b EIU projeksiyonu

5. TÜRKİYE ile TİCARET

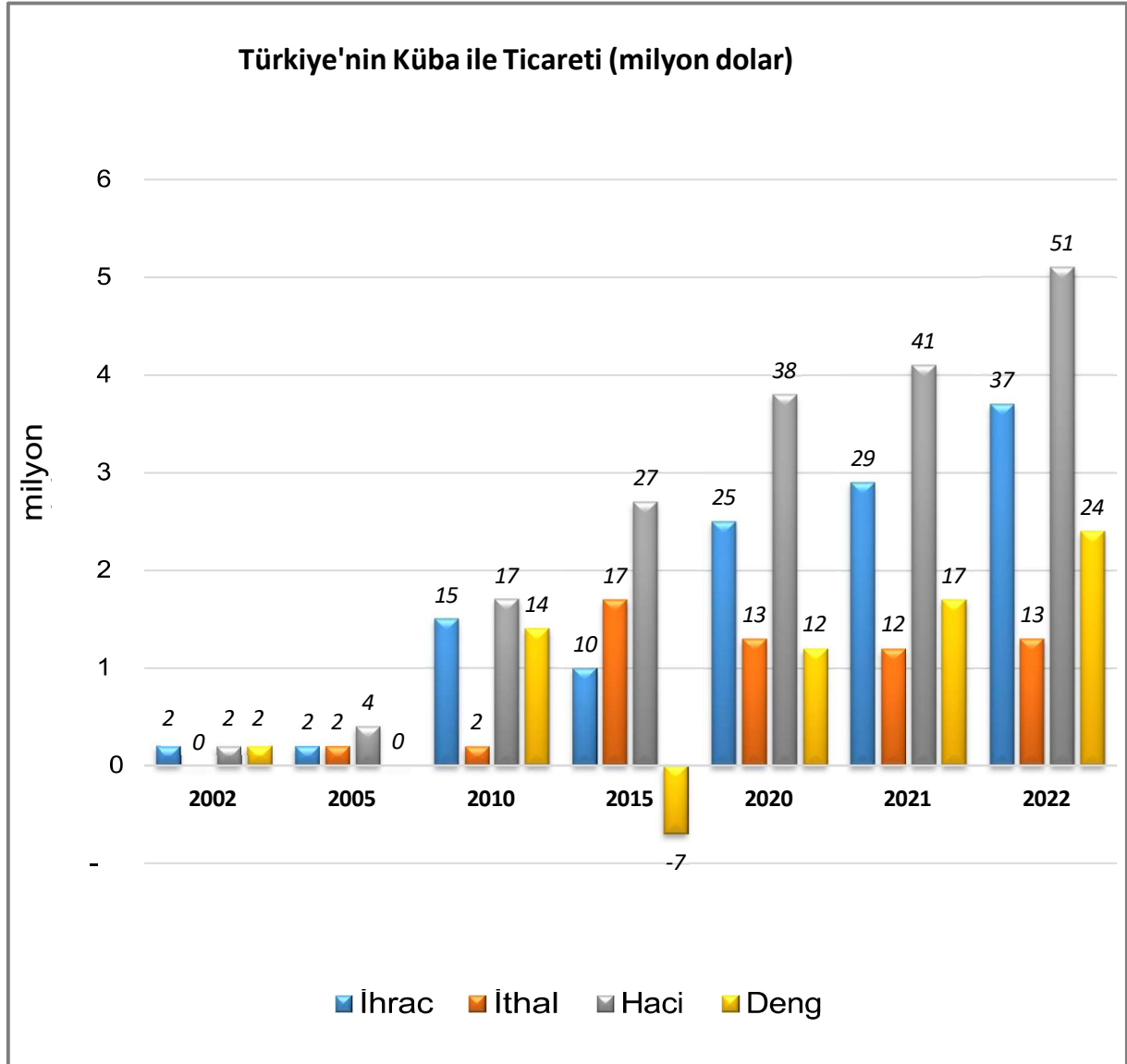
Genel Durum

ABD'nin Küba'ya uyguladığı ticari ambargo nedeniyle Küba ekonomisinde yaşanan zorluklar, Küba'nın ekonomik ve siyasi yapısı ve iki ülke arasındaki coğrafi uzaklık gibi etkenler, Küba ile ticaretimizin yıllar itibariyle düşük seviyelerde seyretmesine neden olmuştur.

2019 yılında ihracatımız bir önceki yılın aynı dönemine göre yaklaşık %34 oranında artışla 42,8 milyon dolar olmuş, Küba'dan ithalatımız da 12 milyon dolara yükselmiştir. Küba ile olan dış ticaret hacmimizde 2019 yılında 55 milyon dolarla dikkat çeken bir artış olduğu görülmektedir.

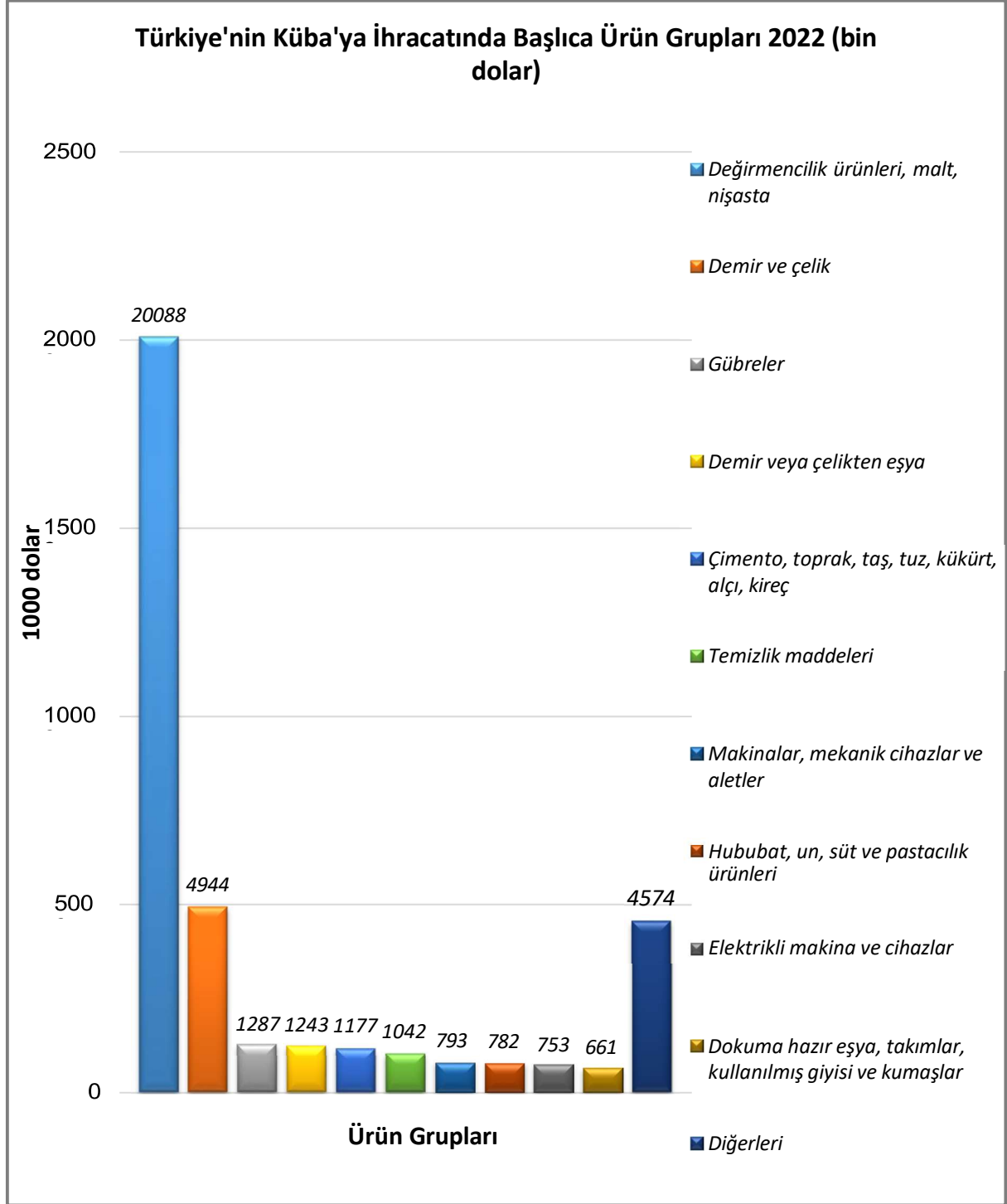
2020 yılında Küba ile olan dış ticaret hacmi pandemi nedeniyle 38 milyon dolara gerilemiştir. 2020 yılında Küba'ya olan ihracatımız % 48 azalarak 25 milyon dolar olmuştur. 2021 yılında ise Küba ile olan dış ticaret hacmi artış göstererek 41 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İkili ticaretimizin daha da geliştirilebilmesi ve ihraç ürünlerinin çeşitlendirilebilmesi adına, Küba tarafıyla yeni iş birliği alanlarının istişare edilmesinin önem arz ettiği değerlendirilmektedir. Özellikle sağlık sektöründe yapılacak yeni ortak projeler ile ikili ticari ilişkilerimizin daha büyük bir ivme ile atılım yapacağı düşünülmektedir. Küba'ya olan ihracatımızda ilk sırada demir çelik ihracatı yer almakta, bunu makinalar, alüminyum ürünleri ve temizlik malzemeleri takip etmektedir. 2022 yılında ise Küba ile olan dış ticaret hacmi 51 milyon dolar olmuş, Küba'ya olan ihracatımız bir önceki yıla göre % 27,5 artarak 37 milyon dolara ulaşmıştır.

Türkiye-Küba Dış Ticareti

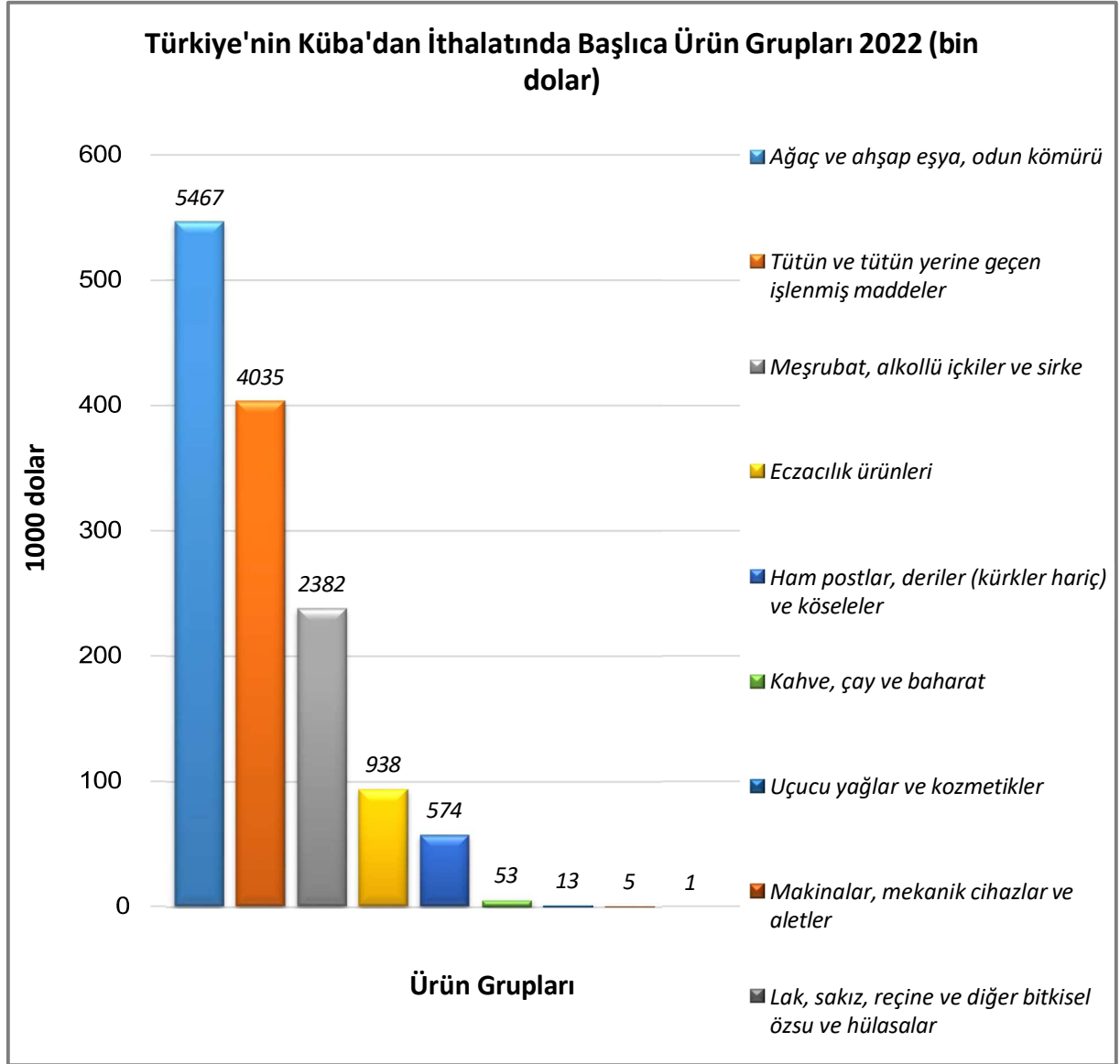
Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Küba'ya İhracatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

Türkiye'nin Küba'dan İthalatında Başlıca Ürünler

Kaynak: Trademap

EKLER:***EK-1: Küba'nın İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)***

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% , 2022)	Değişim (% , 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			1 776 549	1 745 520	1 900 565	100	8,9
1.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	269 187	269 462	261 881	13,8	-2,8
2.	7501	Nikel matları, nikel oksit sinterleri ve nikel metalürjisinin diğer ara ürünleri	144 564	151 778	168 006	8,8	10,7
3.	2608	Çinko cevherleri ve konsantreleri	76 226	102 215	146 288	7,7	43,1
4.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	90 343	96 863	109 351	5,8	12,9
5.	1701	Kamış/pancar şekeri ve kimyaca saf sakkaroz (katı halde)	226 061	137 633	76 735	4	-44,2
6.	306	Kabuklu hayvanlar (canlı, taze, soğutulmuş, dondurulmuş, kurutulmuş, tuzlanmış veya benzer işlem görmüş)	56 901	76 288	70 544	3,7	-7,5
7.	2616	Kıymetli metal cevherleri ve konsantreleri	47 047	50 931	52 505	2,8	3,1
8.	4402	Odun kömürü	40 978	37 242	46 836	2,5	25,8
9.	7404	Bakır döküntü ve hurdaları	13 645	18 840	25 081	1,3	33,1
10.	409	Tabii bal	15 953	19 962	20 336	1,1	1,9
11.	2710	Petrol yağları ve bitümenli minerallerden elde edilen yağlar	50 571	36 768	11 878	0,6	-67,7
12.	2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	6 304	8 973	11 814	0,6	31,7
13.	7204	Dökme demirin, demirin veya çeliğin döküntü ve hurdaları veya bunların eritilmesi ile elde edilmiş külçeler	1 315	7 895	11 171	0,6	41,5
14.	7502	İşlenmemiş nikel	657	2 511	10 111	0,5	302,7
15.	2601	Demir cevherleri ve konsantreleri	0	0	9 942	0,5	100

Kaynak: Trademap

EK-2: Küba'nın İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			3 993 640	4 413 958	4 199 901	100	-4,8
1.	207	Kümes hayvanlarının etleri ve yenilen sakatatı (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	266 049	334 845	364 710	8,7	8,9
2.	2203	Biralar (malttan)	29 424	27 823	126 481	3	354,6
3.	402	Süt, krema (konsantre edilmiş, ilave şeker veya diğer tatlandırıcı madde içerenler)	123 511	95 263	110 480	2,6	16
4.	1001	Buğday ve mahlut	140 250	152 955	102 488	2,4	-33
5.	1507	Soya yağı ve fraksiyonları (kimyasal olarak değiştirilmemiş)	29 966	40 492	100 199	2,4	147,5
6.	1006	Pirinç	58 854	81 409	95 268	2,3	17
7.	8517	Telefon cihazları, ses, görüntü veya diğer bilgileri almaya veya vermeye mahsus diğer cihazlar	84 740	105 260	56 992	1,4	-45,9
8.	713	Kuru baklagiller (kabuksuz) (taneleri ikiye ayrılmış)	72 284	69 336	50 536	1,2	-27,1
9.	3401	Sabunlar, yüzey aktif organik ürünler ve müstahzarlar	48 301	48 882	41 686	1	-14,7
10.	8708	Karayolu taşıtları için aksam ve parçalar	46 068	50 960	39 637	0,9	-22,2
11.	203	Domuz eti (taze, soğutulmuş veya dondurulmuş)	4 184	11 667	38 479	0,9	229,8
12.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	46 478	38 209	34 942	0,8	-8,6
13.	3102	Azotlu mineral veya kimyasal gübreler	8 356	25 255	34 681	0,8	37,3
14.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	26 225	53 745	33 082	0,8	-38,4
15.	8418	Buzdolapları, dondurucular ve diğer soğutucu ve dondurucu cihazlar ve ısı pompaları	55 858	51 622	32 980	0,8	-36,1

Kaynak: Trademap

EK-3: Küba'nın Ülkelere Göre İhracatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021-2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)		1 776 549	1 745 520	1 900 565	100	8,9
1.	Kanada	438 469	558 728	738 459	38,9	32,2
2.	Çin	470 010	446 931	457 959	24,1	2,5
3.	İspanya	111 476	121 240	144 337	7,6	19,1
4.	Hollanda	36 948	45 287	62 801	3,3	38,7
5.	Portekiz	54 852	49 180	48 475	2,6	-1,4
6.	Almanya	48 622	58 562	47 595	2,5	-18,7
7.	İsviçre	49 660	46 468	41 483	2,2	-10,7
8.	Kıbrıs	41 221	25 207	31 341	1,6	24,3
9.	Makao	11 909	19 002	28 893	1,5	52,1
10.	İtalya	18 932	17 431	24 779	1,3	42,2
11.	Belçika	100 052	87 650	22 810	1,2	- 74
12.	Fransa	17 800	28 052	22 521	1,2	-19,7
13.	Hong Kong	36 785	31 420	21 777	1,1	-30,7
14.	İngiltere	8 185	7 767	15 887	0,8	104,5
15.	Yunanistan	11 634	12 127	13 683	0,7	12,8
...
16.	Türkiye	13 017	12 038	13 468	0,7	11,9

Kaynak: Trademap –Küba verileri

EK-4: Küba'nın Ülkelere Göre İthalatı (bin dolar)

Sıra	Ülke (ilk 15)	2020	2021	2022	Pay (% , 2022)	Değişim (% , 2021-2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)		3 993 640	4 413 958	4 199 901	100	-4,8
1.	İspanya	677 444	744 539	816 141	19,4	9,6
2.	Çin	483 293	575 873	414 204	9,9	-28,1
3.	ABD	176 823	326 992	371 719	8,9	13,7
4.	Panama	207 666	357 006	299 056	7,1	-16,2
5.	Brezilya	209 301	180 163	289 928	6,9	60,9
6.	Meksika	246 755	266 920	260 723	6,2	-2,3
7.	Hollanda	156 949	161 825	255 712	6,1	58
8.	Arjantin	273 752	328 993	243 823	5,8	-25,9
9.	Kanada	197 849	226 788	209 230	5	-7,7
10.	İtalya	213 916	189 325	180 100	4,3	-4,9
11.	Almanya	162 688	134 806	158 571	3,8	17,6
12.	Fransa	129 510	160 681	114 641	2,7	-28,7
13.	Uruguay	42 870	28 680	56 829	1,4	98,1
14.	Belçika	58 167	54 887	48 132	1,1	-12,3
15.	Y. Zelanda	62 736	22 417	37 542	0,9	67,5
...
17.	Türkiye	24 992	28 854	37 344	0,9	29,4

Kaynak: Trademap – Küba verileri

Ek-5: Türkiye'nin Küba'ya İhracatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İHRACAT (Diğerleriyle)			24 992	28 854	37 344	100	29,4
1.	1101	Buğday unu	0	14 763	19 807	53	34,2
2.	7208	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlik >= 600 mm)	438	1 005	2 101	5,6	109,1
3.	2511	Tabii baryum sülfat (barit), tabii baryum karbonat	0	0	1 172	3,1	0
4.	3104	Potasslı mineral veya kimyasal gübreler	0	0	1 035	2,8	0
5.	7306	Demir veya çelikten diğer ince ve kalın borular ve içi boş profiller	754	534	896	2,4	67,8
6.	3401	Sabunlar, yüzey aktif organik ürünler ve müstahzarlar	2 303	183	846	2,3	362,3
7.	7209	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri (genişliği > 600 mm, soğuk haddelenmiş, kaplanmamış)	280	298	791	2,1	165,4
8.	1902	Makarnalar ve kuskus	2	41	682	1,8	1563,4
9.	7210	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde mamulleri, genişlik ≥600 mm (kaplanmış)	108	439	620	1,7	41,2
10.	6305	Eşya ambalajında kullanılan torba ve çuval	32	92	475	1,3	416,3
11.	7212	Demir veya alaşımsız çelikten yassı hadde ürünleri (genişlikleri 600 mm.den az ve kaplanmış olanlar)	229	139	443	1,2	218,7
12.	7216	Demir veya alaşımsız çelikten profiller	1 240	308	394	1,1	27,9
13.	3923	Plastiklerden eşya taşınmasına veya ambalajlanmasına mahsus malzeme, tıpa, kapak, kapsül ve diğer kapama malzemeleri	777	1 183	364	1	-69,2
14.	3603	Fitiller, infilak fitilleri, ağız otları veya infilak kapsülleri, ateşleyici maddeler, elektrikli infilak ettiriciler	57	352	343	0,9	-2,6
15.	8705	Özel amaçlı motorlu taşıtlar (kurtarıcılar, vinçli, itfaiye, beton karıştırıcı, yol süpürme, zift vb taşıtları)	0	0	285	0,8	0

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri

Ek-6: Türkiye'nin Küba'dan İthalatında Başlıca Ürünler (bin dolar)

Sıra	GTİP	ÜRÜNLER	2020	2021	2022	Pay (% 2022)	Değişim (% 2021- 2022)
TOPLAM İTHALAT (Diğerleriyle)			13 017	12 038	13 468	100	11,9
1.	4402	Odun kömürü	7 503	3 201	5 467	40,6	70,8
2.	2402	Tütün/tütün yerine geçen maddelerden purolar, sigarillolar ve sigaralar	3 290	6 605	3 997	29,7	-39,5
3.	2208	Etil alkol (alkol derecesi < %80, tağıyir edilmemiş) ve damıtılarak elde edilmiş likör ve diğer alkollü içkiler	1 136	604	2 382	17,7	294,4
4.	3004	Tedavide veya korunmada kullanılmak üzere hazırlanan ilaçlar (dozlandırılmış)	816	1 192	911	6,8	-23,6
5.	4101	Sığır (bufalo dahil) ve at cinsi hayvanların ham post ve derileri	0	69	574	4,3	731,9
6.	901	Kahve, kahve kabuk ve kapçıkları, içinde herhangi bir oranda kahve bulunup kahve yerine kullanılan ürünler	34	32	53	0,4	65,6
7.	2401	Yaprak tütün ve tütün döküntüleri	0	12	38	0,3	216,7
8.	3001	Tedavide kullanılan guddeler ve diğer organlar; heparin ve tuzları	25	5	21	0,2	320
9.	3304	Güzellik, makyaj ve cilt bakımı için müstahzarlar (güneşlenme kremleri ve müst. dahil), manikür ve pedikür müstahzarları	24	7	13	0,1	85,7
10.	3002	İnsan kanı, hayvan kanı, serum, aşı, toksin vb. Ürünler	139	303	6	0	-98
11.	8415	Klima cihazları (motorlu bir vantilatör ile nem ve ısıyı değiştirmeye mahsus tertibatı olanlar)	0	0	5	0	0
12.	1302	Bitkisel özsu ve hülusalalar, pektik maddeler, pektinatlar, pektatlar, agar-agar, bitkilerden yapışkan sıvı vb.	0	0	1	0	0

Kaynak: Trademap-Türkiye verileri